

Margaret
ATWOOD



*Povestirea
Cameristei*

Margaret Atwood

Povestirea Cameristei

Traducere, note, postfață și date bio-bibliografice
de Monica Bottez

*Pentru Mary Webster
și Perry Miller*

Iar Rahila, văzând că ea n-a născut lui Iacov nici un fiu, a prins pizmă pe sora sa și a zis lui Iacov: „Dă-mi copii, iar de nu, voi muri!”

Mâniindu-se însă Iacov pe Rahila, i-a zis: „Au doară eu sunt Dumnezeu, Care a stârpit rodul pântecelui tău?”

Atunci Rahila a zis către Iacov: „Iată roaba mea Bilha; intră la ea și ea va naște pe genunchii mei și voi avea și eu copii printr-însa.”

Geneza, 30: 1-3

Dar în ceea ce mă privește, după ce am istovit tot dând în van ani în șir idei vizionare inutile și în cele din urmă convins fiind că nu voi avea niciodată succes, mi-a venit în chip fericit în minte această propunere...

Jonathan Swift, Modestă propunere

În deșert nu există nici o inscripție care să spună să nu mănânci pietre.

Proverb sufist

I. NOAPTE

Capitolul unu

Dormeam în ceea ce fusese cândva o sală de gimnastică. Podeaua de lemn vopsit avea linii și cercuri desenate pentru jocurile ce se jucau acolo odinioară; inelele coșurilor de baschet erau încă la locul lor, deși plasele dispăruseră. De jur-împrejur se afla un balcon pentru spectatori și mi s-a părut că simt în nări, asemeni unei amintiri vagi, mirosul pătrunzător de sudoare amestecat cu aroma dulceagă a gumei de mestecat și parfumul fetelor din sală, în fuste de flanel, mai întâi cum le văzusem în fotografii, apoi purtând mini și mai târziu pantaloni, apoi doar un cercel și părul ȧpos, cu șuviȧe verzi. Desigur cȧ aici avuseserȧ loc petreceri dansante; muzica mai plutea în aer, ca un palimpsest de sunete mute într-o succesiune de stiluri, un vuiet subteran de tobe, o tȧnguire deznȧdȧjduitȧ, ghirlande de flori de hȧrtie, diavoli de carton, o sferȧ rotitoare cu faȧete de oglindȧ revȧrsȧnd o pulbere de luminȧ asupra dansatorilor.

În încȧpere se simȧeau poȧte carnale satisfȧcute demult, dar și singurȧtate sau o aȧteptare lipsitȧ de un obiect precis, greu de definit. Îmi amintesc acel dor, cum tȧnjeam dupȧ ceva ce pȧrea mereu cȧ e pe punctul de a se întȧmpla, ceva total diferit de braȧele ce ne încolȧceau talia și ne pipȧiau în sala de dans, sau în parcare sau în camera TV unde sonorul era închis și doar imaginile aruncau o luminȧ șovȧielnicȧ asupra cȧrnii dezlȧnȧuite.

Tȧnjeam dupȧ viitor. Cum îl dobȧndisem, acel talent de a fi nesȧtule? Plutea în aer; și încȧ mai plutea în aer ca un gȧnd rȧzleȧ pe cȧnd încercam sȧ adormim în paturile de campanie înșirate cu spaȧii între ele, ca sȧ nu putem vorbi între noi. Aveam cearșafuri de finet, ca pentru copii, și pȧturi militare vechi pe care încȧ mai scria S.U.A. Ne

împătuream îmbrăcămintea cu grijă și o puneam pe taburetele de la căpătâiul paturilor. Becurile ardeau cu faza mică, nu erau stinse. Printre paturi patrulau Mătușa Sara și Mătușa Elizabeth, cu bastoane electrice pentru mânat vitele, atârinate la cingătoarea de piele.

Totuși nu aveau pistoale; nici măcar ele nu se bucurau de atâta încredere. Nu aveau arme decât paznicii, selecționați special dintre îngerii. Paznicii nu aveau voie să intre în clădire decât când erau chemați; iar noi nu aveam voie să ieșim decât pentru plimbările zilnice, două la număr, când mergeam două câte două în jurul terenului de fotbal, care era înțărucit acum cu lanțuri și sârmă ghimpată deasupra gardului. Îngerii stăteau dincolo de acest gard, cu spatele la noi. Ne inspirau frică, dar și altceva. Tare am fi vrut să-și arunce privirile spre noi. Dacă am fi putut măcar să le adresăm o vorbă. Am fi putut face un schimb, credeam noi, un târg, un troc, câtă vreme mai aveam un trup de oferit. Țsta era doar un vis al nostru.

Învățaserăm să vorbim în șoaptă, aproape imperceptibil. În semiîntuneric ne puteam întinde brațele și, când Mătușile se uitau în altă parte, ne puteam atinge mâinile, în ciuda distanței ce ne despărțea. Am învățat să descifrăm cuvintele ca surdomuții, ținându-ne capul într-o parte lipit de pat și privind cu atenție buzele celeilalte. În acest fel, de la pat la pat, ne spuneam una alteia cum ne cheamă: Alma, Janine, Dolores, Moira, June.

II. LA TÂRGUIELI

Capitolul doi

Un scaun, o masă, o lampă. Deasupra, pe tavanul alb, un ornament reprezentând o coroniță în relief și în centrul ei un spațiu acoperit cu ipsos, asemeni unui obraz cu ochiul scos. Probabil că acolo fusese cândva un candelabru. Îndepărtaseră toate obiectele de care se putea lega o frânghie.

O fereastră, două draperii albe. Sub fereastră, o bancă cu o pernuță. Când fereastra este parțial deschisă – și se deschide doar parțial – intră aer și mișcă perdelele. Eu pot să stau pe scaun sau pe banca de la fereastră și să mă uit la această priveliște. Pe fereastră intră și razele de soare, căzând pe podeaua din scândurele înguste de lemn, bine lustruite. Îmi miroase a ceară de parchet. Pe podea se află un covor oval, împletit din cârpe vechi. Acest gen de lucruri le sunt pe plac: artă populară arhaică, lucrată de femei în timpul lor liber, din materiale ce nu se mai pot folosi. O revenire la valorile tradiționale. Dacă nu irosești, nu-ți lipsește nimic. Eu nu mă irolesc. Atunci de ce îmi lipsește ceva?

Pe peretele de deasupra scaunului, un tablou înrămat, dar fără sticlă: o stampă cu flori pictate în acuarele, iriși albaștri. Florile sunt încă îngăduite. Oare fiecare dintre noi are aceeași stampă, același scaun, aceleași draperii albe? Produse standard de guvern?

Considerați că sunteți în armată, spunea Mătușa Lydia. Un pat. De o persoană; cu o saltea nici tare, nici moale, acoperită cu o cuvertură flocoasă. În pat nu se petrece nimic altceva decât se doarme; sau nu se doarme. Încerc să nu mă gândesc prea mult. Ca și alte lucruri, gânditul trebuie raționalizat acum. Sunt multe la care nu am tăria să mă gândesc. Gândirea îți poate micșora sorții de

izbândă și eu am intenția să supraviețuiesc. Știu de ce acvarela are iriși albaștri, nu are sticlă, știu de ce fereastra se deschide doar parțial și de ce geamul este armat. Nu de fuga noastră se tem ei. Nu am ajunge prea departe. Ci de alte forme de evadare, de impulsul lăuntric de a te elibera atunci când ai un obiect tăios la îndemână.

Așadar... În afara acestor detalii, camera mea ar putea fi o cameră de oaspeți dintr-un colegiu, pentru vizitatori mai puțin importanți, sau o cameră mobilată, într-o pensiune de odinioară, pentru doamne strâmtorate. De fapt, asta suntem acum. Situația noastră materială a fost redusă, iar multe dintre noi nu mai au nici măcar o situație. Dar un scaun, lumina soarelui, flori – nu sunt lucruri de lepădat. Sunt vie, trăiesc, respir, întind mâna și o deschid în soare. Nu mă aflu într-o închisoare, ci într-un loc privilegiat, cum spunea Mătușa Lydia, căreia îi plăcea să gândească în termeni disjunctivi: ori/ori.

Sună clopoțelul care măsoară timpul. Aici timpul este măsurat de clopote, ca în mănăstiri odinioară. Și tot ca în mănăstiri sunt puține oglinzi.

Mă ridic de pe scaun și înaintez în soare, cu picioarele încălțate în pantofii roșii cu tocul jos, ca să protejeze șira spinării și nepotriviți pentru dans.

Mănușile roșii sunt pe pat. Le iau și mi le trag pe mâini deget cu deget. Cu excepția aripilor din jurul feței, tot ce am pe mine e roșu: culoarea sângelui, definitorie pentru noi. Rochia e amplă și lungă până la glezne, cu o platcă ce se întinde peste sâni și mâneci lungi. Aripile albe țin de regulament și ele; rostul lor este să ne împiedice să vedem, dar și să fim văzute. Niciodată n-am arătat bine în roșu, nu mi se potrivește. Iau coșul de târguieli și mi-l pun pe braț.

Ușa camerei – nu a camerei *mele*, căci refuz să o numesc *a mea* – nu e încuiată. De fapt, nici nu se închide ca lumea. Ies în coridorul lustruit, care pe

mijloc are o carpetă de un roz șters. Asemeni unei cărări prin pădure, sau a unui covor întins pentru membri ai casei regale, ea îmi arată calea.

Carpeta cotește și o ia în jos spre scara principală și eu cobor cu ea ținând o mână pe balustrada de lemn; cândva un copac, lucrată în alt secol, acum a căpătat un luciu cald datorită frecării. Casa e din epoca victoriană târzie, o casă construită pentru o familie numeroasă și bogată. Pe coridor stă de strajă o pendulă mare ce drămuiește timpul; apoi urmează ușa la salonul matern din față, cu sugestivele sale tonuri de culoarea cărnii. Un salon în care nu mi-e niciodată îngăduit să stau jos, ci doar în picioare sau în genunchi. La capătul coridorului, deasupra ușii principale, se află o fereastră în formă de evantai cu sticlă colorată: flori, roșii și albe.

A rămas doar o oglindă, pe un perete din coridor. Dacă întorc capul, astfel ca aripile albe ce-mi încadrează fața să-mi permită să o privesc, o pot vedea în timp ce cobor scara, o oglindă mare, rotundă și convexă ca ochiul unui pește, iar reflexia mea seamănă cu o umbră strâmbă, parodie vagă a unei siluete de basm într-o mantie roșie coborând spre un moment de neglijență, adică de pericol. O Soră muiată în sânge.

La picioarele scării se află un cuier pentru pălării și umbrele, din lemn curbat, cu bare lungi, rotunde, arcuindu-se ușor în sus asemenea unor frunze de ferigă. Aici sunt mai multe umbrele: una neagră, pentru Comandant, una albastră pentru Soția Comandantului și umbrela ce mi-a fost repartizată mie, care e roșie. Las umbrela roșie la locul ei, căci știu de la fereastră că e o zi însorită. Mă întreb dacă Soția Comandantului se află în salon. Nu stă întotdeauna în fotoliu. Uneori o aud pășind în sus și în jos, cu un pas greu, apoi unul ușor și sunetul înfundat al bastonului ei pe covorul roz spălăcit.

Trec pe coridor pe lângă ușa de la salon și pe lângă cea care duce în sufragerie și deschid ușa de la capătul holului și intru în bucătărie. Aici nu mai miroase a mobilă proaspăt lustruită. Înăuntru se află Rita, în picioare în fața mesei de bucătărie care e acoperită cu email alb pe alocuri ciobit. Poartă obișnuita ei rochie de Marthă, de un verde sumbru, ca halatul unui chirurg de pe vremuri. Rochia ei lungă are cam aceeași croială ce ascunde formele ca a mea, dar cu un șorț în față și cu un vâl în loc de aripile albe. Când iese, își pune vâlul, dar de fapt nu-i prea pasă nimănui de cine vede fața unei Marthe. Mânele îi sunt suflecate până la cot, lăsându-i la vedere brațele cafenii. Face pâine; frământă aluatul izbindu-l la sfârșit scurt, de mai multe ori și dând apoi bucăților forma dorită.

Rita mă vede și dă din cap, n-aș putea spune dacă în chip de salut sau doar să arate că a luat cunoștință de prezența mea; își șterge mâinile de făină pe șorț și scotocește prin sertar după caietul cu cartonașe. Încruntându-se, rupe trei cartonașe și mi le înmânează. Fața ei ar fi chiar binevoitoare dacă ar vrea să zâmbească. Dar nu se încruntă la mine personal, ci își arată dezaprobarea față de orice rochie roșie și de ceea ce simbolizează ea. Crede că poate sunt molipsitoare, ca o boală sau ca ghinionul.

Uneori, ascult pe lângă uși închise, ceea ce nu aș fi făcut niciodată în timpurile apuse. Nu trag cu urechea prea mult timp, căci nu vreau să fiu prinsă asupra faptului. Totuși, odată am auzit-o pe Rita spunându-i Corei că ea nu s-ar înjosi așa.

Nici nu ți-a cerut-o nimeni, zicea Cora. Oricum, ce-ai putea face, dacă s-ar pune situația?

M-aș duce în Colonii. Au de ales, nu?

Cu Nefemeile, să piei de foame și Dumnezeu știe câte și mai câte? zicea Cora. Nu mai spune.

Curățau mazăre, chiar și prin ușa aproape închisă puteam auzi zgomotul ușor al boabelor tari căzând în castronul de metal. O auzii pe Rita

scoțând un mormăit, sau un oftat, de protest, sau de încuviințare.

Oricum, fac treaba asta pentru noi toate, răspunse Cora, sau cel puțin așa zic ei. Dacă nu mi s-ar fi legat trompele, zic, și să fi fost cu 10 ani mai tânără, aș fi putut fi eu în locul ei. Nu e chiar așa de rău. Nu e chiar ce s-ar putea numi o muncă grea.

Bine că e ea și nu eu, zicea Rita când am deschis ușa. Pe fața lor se putea vedea acea expresie pe care o au femeile când te-au vorbit de rău în absență și cred că le-ai auzit: încurcată și ușor sfidătoare, de parcă ar fi dreptul lor. În ziua aceea, Cora a fost mai drăguță cu mine ca de obicei, iar Rita mai ciufută.

Astăzi, în ciuda feței posomorâte a Ritei și a buzelor ei strânse, tare mi-ar plăcea să rămân aici, în bucătărie. S-ar putea să vină și Cora dintr-altă parte a casei, nedespărțită de pământul ei de șters praful și de sticla cu ulei de curățat mobila; și Rita ar face cafea – în casele Comandanților încă se mai găsește cafea adevărată – și am sta în jurul mesei de bucătărie a Ritei, care de fapt nu e a Ritei cu nimic mai mult decât îmi aparține masa mea, și am sta de vorbă despre junghiuri, dureri și boli, despre ce ne supără la picioare și la spinări, despre tot soiul de răutăți la care se pot deda trupurile noastre asemeni unor copii neastâmpărați. Am puncta inflexiunile vocilor cu semne din cap arătând că da, știm tot despre sâcâiala respectivă. Am face schimb de leacuri și ne-am întoarce să înșirăm enigmele trupurilor noastre, ne-am plânge încetișor, cu voci scăzute, în tonalități minore și triste asemeni porumbeilor gângurind pe streșini. Știu ce vrei să spui, am zice. Sau am folosi o expresie mai ciudată pe care o mai auzi încă la oamenii mai în vârstă. Acum mai vii de-acasă, ca și cum vocea ar fi un călător ce sosește de la mare distanță. Ceea ce ar putea fi, ceea ce este.

Cât de mult disprețuiam astfel de conversații pe vremuri! Acum le duc dorul. Cel puțin era o conversație. Un fel de schimb.

Sau am sta la bârfă. Marthele știu ce se întâmplă, comunică între ele transmițând știri neoficiale de la o casă la alta. Ca și mine, ascultă fără îndoială pe la uși, și observă tot, chiar dacă își țin ochii plecați. Le-am auzit uneori sporovăind și am prins frânturi din conversațiile lor secrete. *S-a născut mort. Sau: I-a înfipt o andrea drept în pânțele. Pesemne că o rodea cumplit gelozia. Sau, chinuitor de enigmatic: Tipa a folosit detergent pentru closete. A făcut minuni, deși nu poți crede că el nu i-a simțit gustul. Probabil că habar n-a avut, crișă cum era; dar au descoperit-o, nu-ți face griji.*

Sau aș ajuta-o pe Rita să facă pâine, afundându-mi mâinile în aluatul cald, ce opune rezistență precum carnea. Mă mistuie pofta să ating altceva, nu numai pânză sau lemn. Mă mistuia pofta de a folosi simțul pipăitului.

Dar chiar dacă aș viola buna-cuviință până într-atât și aș ruga-o, Rita nu ar îngădui așa ceva. I-ar fi prea frică. Marthele nu trebuie să fraternizeze cu noi.

A fraterniza înseamnă a se comporta ca un frate. Luke mi-a spus. Zicea că nu există un cuvânt corespunzător care să însemne a se comporta ca o soră. Ar trebui să fie *a sororiza*. Din limba latină. Îi plăcea să cunoască asemenea detalii. Derivate lexicale, întrebuițări curioase ale unor cuvinte. Eu îl tachinam, spunându-i că e pedant. Iau cartonașele din mâna întinsă a Ritei; pe ele sunt desenate obiectele pentru care pot fi date în schimb: douăsprezece ouă, o bucată de brânză, o formă maronie ce se presupune că reprezintă un cotlet. Le pun bine în buzunarul cu fermoar de la mânecă, unde îmi țin și permisul.

— Zi-le să fie proaspete, ouăle adică, zise. Nu ca ultima oară; și zi-le să-ți dea pui, nu o găină. Zi-

le pentru cine e, să nu mai calce în străchini.

— Bine, zic. Nu zâmbesc. De ce să o ispitesc să-mi fie prietenă?

Capitolul trei

Ies prin ușa din spate în grădina mare și îngrijită: în mijloc se întinde o pajiște străjuită de o salcie plângătoare cu mâțișori; pe margini, o bordură de flori, în care narcisele sunt pe trecute, iar lalelele își deschid cupele într-o revărsare de culoare. Lalelele sunt roșii, stacojiu închis spre tulpină, de parcă ar fi fost rănite și ar începe să se vindece în locul acela.

Grădina asta este domeniul Soției Comandantului. Privind prin fereastra mea cu geam armat, am văzut-o adesea acolo, îngenuncheată pe o pernă, purtând un vâl bleu peste borurile largi ale pălăriei de grădină; alături de ea – un coș cu foarfece de grădinărit și bucăți de sfoară ca să lege florile, să stea bine. Grădina e săpată de un Paznic repartizat Comandantului. Soția Comandantului dă instrucțiuni, arătând cu bastonul. Multe dintre soții au asemenea grădini, un obiect pe care să-l țină în ordine, să-l îngrijească și să-l îndrăgească.

Cândva am avut și eu grădină. Îmi amintesc mirosul de pământ reavăn, formele dolofane ale bulbilor pe care-i țineam în palmă, foșnetul uscat al semințelor presărate printre degete. Timpul trecea mai repede în acest fel. Uneori, Soția Comandantului cere să i se scoată un scaun și nu face altceva decât să stea așa, în grădina ei. De la distanță, ai zice că se bucură de pace.

Acum nu e aici și încep să mă întreb unde e: nu îmi place să dau de Soția Comandantului pe neașteptate. Poate că e în salon, cosând, cu un picior pe un scăunel din cauza artritei. Sau poate croșetează fulare pentru Îngerii de pe front. Nu prea pot crede că Îngerii au nevoie de astfel de

fulare; oricum, cele făcute de Soția Comandantului sunt prea încărcate. Pentru ea cruciulițele și stelutele folosite de celelalte Soții sunt mult prea simple. La capetele fularelor ei defilează brazi sau vulturi sau siluete umanoide țepene: un băiat, o fată, un băiat, o fată. Nu sunt fulare pentru adulți, ci pentru copii.

Uneori cred că fularele astea nu sunt niciodată trimise Îngerilor, ci sunt deșirate și transformate la loc în gheme din care să se croșeteze noi fulare. Poate e doar o activitate care să le țină ocupate pe Soții, să le dea sentimentul că au un scop. Dar o invidiez pe Soția Comandantului pentru că poate croșeta. E grozav să ai mici ținte în față care pot fi ușor atinse.

Dar ea pentru ce mă invidiază?

Nu îmi vorbește decât atunci când nu are încotro.

Pentru ea eu reprezint o muștrare vie, și un lucru necesar totodată.

Am stat față în față pentru prima dată acum cinci săptămâni, când am sosit la acest post. Paznicul de la postul precedent m-a dus până la ușa din față. În prima zi ni se îngăduie să intrăm pe ușa din față, dar după aceea ni s-a cerut să o folosim pe cea din spate. Nu s-a stabilit totul în amănunt, e prea curând și nimeni nu e chiar sigur în ceea ce privește statutul nostru exact. După o vreme va trebui probabil să o folosim ori numai pe cea din față, ori numai ușa din spate.

Mătușa Lydia spunea că încearcă să influențeze forul legislativ în favoarea ușii din față. Doar aveți o poziție de onoare, zicea ea.

Paznicul sunase la ușă, dar înainte de a se fi scurs timpul necesar ca cineva să fi auzit și să vină repede să răspundă, ușa se deschise spre interior. Probabil că stătuse la pândă în spatele ușii. Mă așteptasem să deschidă o Marthă, dar era chiar ea,

de neconfundat în roba ei lungă de un albastru deschis.

Deci, tu ești cea nouă, zise. Nu se dădu în lături ca să mă lase să intru, pur și simplu stătea așa în cadrul ușii. Voia să mă facă să simt că nu puteam intra în casă decât dacă zicea ea. În vremurile de acum se încasează multe îmbrânceli și ghionturi în asemenea puncte strategice.

Da, am răspuns.

Las-o pe verandă, se adresă ea Paznicului care îmi ducea geanta de voiaj. Era de vinilin roșu și nu era mare. Mai aveam o geantă cu pelerina de iarnă și rochiile mai groase, dar aceea urma să vină mai târziu.

Paznicul puse jos geanta, luă poziție de drepti și o salută. I-am auzit pașii îndepărtându-se pe alee, apoi poarta din față închizându-se, și am avut senzația că mi se lua un braț protector. Pragul unei case noi e un loc unde te simți singură.

Ea așteptă până când plecă mașina. Ținându-mi capul plecat, nu îi vedeam fața, ci doar o parte din trup: talia albastră, îngroșată de vârstă, mâna stângă pe mânerul de fildeș al bastonului, briliantele mari de pe inelar, degetul care trebuia să fi fost foarte frumos odinioară și era încă frumos îngrijit, deși noduros, cu unghia pilită în formă ovală. Arăta ca un zâmbet ironic pe degetul acela, parcă își bătea joc de ea.

Poți să și intri, zise. Îmi întoarse spatele și traversă șchiopătând holul. Trage ușa după tine.

Am ridicat geanta și am băgat-o înăuntru, cum cred că voia și ea, apoi am închis ușa. Nu am scos nici un cuvânt. Mătușa Lydia zicea că e mai bine să nu vorbești, decât dacă îți adresează ea o întrebare directă. Încearcă să privești lucrurile din punctul lor de vedere, zicea ea, frângându-și mâinile împreunate și zâmbind nervos, implorator. Nu e ușor pentru ele.

Poftim aici, zise Soția Comandantului. Când am intrat în salon, era deja instalată în fotoliul ei,

sprijinindu-și piciorul stâng pe scăunelul cu pernuță brodată în *petit point* și având un coș cu trandafiri alături. Lângă scaun, pe podea, se afla fularul pe care-l împletea, cu andrelele înfipite în el.

Am rămas în picioare în fața ei, cu mâinile la piept. Așa, zise ea. Ținea strâns o țigară între dinți, pe care și-o aprinse. Așa strânse, buzele ei păreau subțiri, înconjurată de linii verticale cum se vedeau cândva în reclamele pentru cremele de buze. Bricheta era de culoarea fildeșului. Probabil că țigările fuseseră achiziționate la negru, ceea ce îmi dădu speranță. Chiar și acum mai există o piață neagră, deși nu mai sunt bani adevărați. Există întotdeauna o piață neagră, căci se găsesc întotdeauna lucruri cu care să faci troc. Deci era o femeie pentru care regulile puteau fi elastice. Dar eu nu aveam nimic cu care să pot face comerț.

M-am uitat la țigară cu jind. Ca și alcoolul și cafeaua, țigările îmi sunt interzise.

Așadar, bătrânul zi-i pe nume nu a izbutit, spuse.

Nu doamnă, am răspuns eu.

Scoase ceva ce aducea a râs, apoi tuși. N-a avut noroc. Acum ești la al doilea, nu?

Al treilea, doamnă, zisei.

Nici pentru tine nu e prea bine, zise ea. Râse, înecându-se și tușind din nou. Poți sta jos. Nu e obiceiul meu, dar de data asta îți îngădui.

M-am așezat într-adevăr jos, pe marginea unuia din scaunele cu spătare țepene. Nu doream să mă uit cu ochi mari în jur, căci nu voiam să dau impresia că nu o urmăresc; astfel încât consola de marmură a căminului din dreapta și oglinda de deasupra lui și buchetele de flori îmi apăreau doar ca niște umbre la marginea câmpului meu vizual. Mai târziu aveam desigur să găsesc destul timp să le examinez.

Acum, fața ei era la același nivel cu a mea. Am avut impresia că o recunosc, sau că cel puțin îmi

amintea de cineva cunoscut. Câteva şuvițe de păr îi ieșeau de sub vâl. Era încă blond. Atunci am crezut că poate se oxigena, că vopseaua de păr era un alt articol pe care și-l procura la negru, dar acum știu că e într-adevăr blond. Avea sprâncenele pensate, două linii subțiri arcuite, ce-i dădeau un aer veșnic mirat sau ultragiat sau curios, așa cum vezi pe chipul unui copil luat prin surprindere, însă pleoapele îi arătau obosite. Dar nu și ochii, care aveau culoarea ostilă a cerului dintr-o zi strălucitoare de miez de vară, o întindere albastră impenetrabilă. Nasul, acum prea mic pentru restul feței, fusese probabil ceea ce se numea odată drăgălaș. Fața nu era grasă, dar era mare. Două linii o brăzdau din colțurile gurii în jos, iar între ele se afla bărbia, încordată ca un pumn.

Doresc să te văd cât se poate de puțin, zise. Cred că ai aceeași dorință în ceea ce mă privește.

Nu am răspuns, căci nu voiam nici s-o insult încuviințând, nici să o contrazic.

Știu că nu ești proastă, continuă. Inhală, apoi suflă fumul afară. Ți-am citit dosarul. Pentru mine, aceasta e ca o tranzacție comercială. Dar dacă mi se fac necazuri, răspund cu aceeași monedă. Ai înțeles?

Da, doamnă, am răspuns.

Nu-mi spune Doamnă, zise iritată. Doar nu ești o Marthă.

Nu am întrebat cum trebuie să mă adresez, căci am văzut-o că spera să nu mai am ocazia să-i mai adresez vreun cuvânt. Eram dezamăgită. Pe atunci doream să o transform într-o soră mai mare, o figură maternă care să mă înțeleagă și să mă protejeze. Soția de la postul meu precedent își petrecea aproape tot timpul în dormitor; Marthele spuneau că bea. Tare doream ca asta să nu fie așa. Voiam să cred că aș fi plăcut-o în alte vremuri și locuri, într-o altă viață. Dar începeam să înțeleg deja că nu mi-ar fi fost pe plac și nici eu ei.

Își stinse țigara pe jumătate fumată într-o scrumieră mică, spiralată, de pe măsuta cu lampă de lângă ea. Fu o mișcare hotărâtă urmată de o singură răsucire, spre deosebire de mișcările delicat repetate folosite de obicei de Soții.

În privința soțului meu, zise, să știi că asta e: soțul meu. Și vreau să-ți fie foarte clar acest lucru. Până ne va despărți moartea. E hotărârea mea nestrămutată.

Da, Doamnă, am repetat, uitând ce-mi spusese. Existau pe vremuri păpuși pentru fete, care vorbeau dacă le trăgeai de o sfoară de la spate. Mi se pare că vocea mea monotonă suna exact ca a unei păpuși mecanice. Probabil că tare ar fi vrut să mă plesnească. Ne pot lovi, căci există precedent în Scriptură. Dar nu cu un obiect, ci cu palmele goale.

Este unul din lucrurile pentru care am luptat, zise Soția Comandantului și brusc încetă să mă mai privească; își privea mâinile noduroase, încărcate de diamante și deodată mi-am amintit unde o mai văzusem.

Prima oară o văzusem la televizor când aveam opt sau nouă ani. Era pe vremea când mama dormea acasă duminică dimineața și eu mă sculam și mă duceam la televizorul din biroul mamei, căutând desene animate pe toate canalele. Uneori, când nu găseam, mă uitam la programul „Biblia pentru sufletele în formare”, unde se dădeau povestiri biblice pentru copii și se cântau imnuri. Una dintre femei se numea Serena Joy⁴¹. Era soprana principală. Era minionă, cu părul *blond cendré*, cu un năsuc cârn și niște ochi albaștri, imenși, pe care-i ridica în sus în timpul imnurilor. Putea zâmbi și plânge în același timp, cu lacrimi care-i curgeau grațios pe obraz ca la comandă chiar atunci când vocea ei tremurătoare lua cele mai înalte note fără nici un efort. După aceea s-a apucat de alte activități.

Femeia care stătea în fața mea era Serena Joy. Sau mai degrabă fusese cândva. Așadar, situația era mai rea decât credeam.

Capitolul patru

Mă plimb pe aleea cu pietriș care împarte în două pajiștea din spate, ordonată, asemenea unei frizuri cu cărare. A plouat peste noapte; iarba e udă de o parte și de alta, aerul umed. Ici și colo se zăresc viermi, dovadă a fertilității pământului; deși pe jumătate morți sub razele soarelui, sunt fremătători și roz, asemeni unor buze.

Deschid poarta din uluci albe și îmi continui drumul dincolo de pajiștea din fața casei, spre poarta principală. În aleea pentru mașini, unul dintre Paznicii repartizați pe lângă gospodăria noastră spală mașina. Asta înseamnă că, probabil, Comandantul se află în casă, în apartamentul lui de dincolo de sufrageria unde pare să-și petreacă cea mai mare parte a timpului.

Mașina e foarte scumpă, marca Whirlwind, mai bună decât Chariot^[2] și mult mai bună decât scunda, dar practica Behemoth^[3]. E neagră evident, simbol al prestigiului, dar și al dricului; e lungă și lucioasă. Șoferul o lustruiește peste tot cu o bucată de piele de căprioară, plin de afecțiune. Iată cel puțin ceva ce nu s-a schimbat: felul în care bărbații mângâie mașinile frumoase.

E în uniformă de Paznic, dar bereta e pusă ștrengărește într-o parte, iar mânecile suflecate până la cot lasă la vedere antebrațele bronzate, punctate cu păr negru. Ține o țigară în colțul gurii, ceea ce arată că și el are cu ce face comerț pe piața neagră.

Știu cum îl cheamă: Nick. Îl știu pentru că le-am auzit pe Rita și pe Cora vorbind despre el și o dată, l-am auzit și pe Comandant spunându-i: „Nick, nu voi avea nevoie de mașină”.

Locuiește aici, deasupra garajului. Poziție inferioară: nu i s-a repartizat o femeie, nici măcar una. Nu e bine cotate – ori are vreun defect, ori n-are relații. Dar se comportă ca și cum nu ar fi conștient de acest lucru, sau nu-i pasă. Se poartă prea firesc, nu e destul de servil. Poate că din prostie, dar nu cred. Ceva e putred, spuneau pe vremuri, sau îmi miroase suspect. Inadaptabil ca mirosul. Fără să vreau, mă gândesc la ce miros ar avea. O astfel de piele bronzată, umedă de soare și învăluită în fum nu poate mirosi suspect și în nici un caz a putred. Inhalez puternic și oftez.

Mă privește și mă vede privindu-l. Are o față de francez, slabă, bizară, cu suprafețe plane și unghiuri și multe încrețituri în jurul gurii când zâmbește. Mai trage o dată din țigară, o lasă să cadă pe alee și calcă pe ea. Începe să fluiera. Apoi face cu ochiul.

Las capul în jos și mă întorc în așa fel ca aripile albe să-mi ascundă fața și nu mă opresc din mers. Gestul acela a însemnat un risc, dar cu ce scop? Dacă l-aș turna?

Poate că dorise doar să fie prietenos. Poate că văzuse expresia de pe chipul meu și o interpretase greșit. Sincer, ceea ce doream eu era țigara.

Poate că m-a pus la încercare să vadă ce o să fac.

Poate că e un Ochi.

Deschid poarta din față și o închid după ce ies, privind în jos, dar nu și înapoi. Trotuarul este din cărămidă roșie. Mă concentrez asupra acestei priveliști, un câmp de dreptunghiuri ușor vălurite acolo unde pământul de dedesubt s-a lăsat în jos din cauza zecilor de ierni geroase. Culoarea cărămizilor e veche, dar totuși vie și proaspătă. Trotuarele sunt mult mai curate ca pe vremuri.

Ajung la colț și mă opresc. Până nu de mult, așteptatul mă scotea din sărite. Cele care doar așteaptă disciplinate în picioare tot datorită și-o fac

astfel, spunea Mătușa Lydia. Ne-a pus să învățăm acest dicton pe dinafară. Ne mai spunea: „Nu toate o veți scoate la capăt. Unele dintre voi veți cădea pe pământ uscat și spini. Unele dintre voi aveți rădăcini superficiale”. Avea pe bărbie o aluniță care se mișca în sus și în jos când vorbea. Ne zicea: „Imaginați-vă că sunteți niște semințe”, și atunci lua un ton conspirativ și insinuant, asemeni femeilor ăloră care, pe timpuri, predau lecții de balet copiilor, și spuneau: „Ridicați brațele în sus acum, să ne închipuim că suntem copaci”.

Stau așteptând la colț, închipuindu-mi că sunt un copac.

Pe trotuarul roșu vine spre mine o arătare în roșu, cu aripi albe în jurul feței, o arătare întocmai ca mine, o femeie în roșu greu de definit, cu un coș pe braț. Ajunge în dreptul meu și ne uităm intens una la alta, scrutând chipul celeilalte aflat la capătul tunelului de pânză ce-l înconjoară. E persoana care trebuie.

— Binecuvântat fie rodul, îmi recită ea salutul nostru reglementar.

— Să dea Dumnezeu, dau eu răspunsul reglementar. Cotim și o luăm pe lângă casele mari spre partea centrală a orașului. Nu ni se îngăduie să mergem acolo decât câte două. Se zice că pentru a fi mai în siguranță, ceea ce e absurd, căci suntem deja foarte în siguranță. Adevărul este că ea mă spionează, așa cum și eu o spionez pe ea. Dacă vreuna din noi alunecă printr-un ochi al plasei, din cauza unui incident din timpul plimbării noastre zilnice, atunci cealaltă va trebui să dea seama.

Această femeie e partenera mea de două săptămâni. Nu știu ce i s-a întâmplat celei dinainte. Pur și simplu, într-o bună zi n-a mai venit la întâlnire și în locul ei a apărut asta. Nu e o chestiune despre care să pui întrebări, pentru că răspunsurile sunt de felul celor pe care nici nu vrei să le afli. Oricum, nici n-ai primi vreun răspuns.

Noua parteneră e puțin mai plinuță decât mine. Are ochi căprui. Se numește Ofglen și cam asta-i tot ce știu despre ea. Merge ținând capul plecat cu modestie, mâinile înmănușate în roșu împreunate în față și face niște pași mici ca de purcel dresat să umble pe picioarele dindărăt. În timpul acestor plimbări n-a scos nici o vorbuliță care să nu fie strict conform canonului, dar nici eu. Poate să fie o fanatică, nu numai o simplă cameristă. Nu pot să risc.

— Războiul merge bine din câte am auzit, zice ea.

— Slavă, răspund eu.

— Am fost dăruți cu vreme bună.

— Primesc darul cu bucurie.

— Au învins și mai mulți răsculați în ultimele 24 de ore.

— Slavă, zic. Nu o întreb de unde știe. Ce erau?

— Bapțiști. Aveau o întăritură în Dealurile Albastre. I-au scos cu fum.

— Slavă.

Uneori aș vrea să tacă pur și simplu din gură și să mă lase să merg liniștită. Dar sunt atât de flămândă să aflu noutăți, de orice fel; chiar dacă sunt false, tot au o semnificație.

Am ajuns la prima barieră, dincolo de care te-ai aștepta să fie lucrări rutiere sau săpături pentru canalizare: o bară de lemn vopsită cu dungi negre și galbene încrucișate și un hexagon roșu care înseamnă *Stop*. Lângă poartă se află câteva felinare, care nu sunt aprinse pentru că nu e noapte. Deasupra noastră știu că sunt reflectoare fixate de stâlpii de telefon, care se folosesc când se dă alarma în cazuri de urgență, și în gheretele de pe ambele margini ale drumului stau bărbați cu mitraliere. Nu văd reflectoarele și gheretele din cauza aripilor din jurul feței. Știu doar că sunt acolo.

În spatele barierei, la strâmta poartă de trecere, ne așteaptă doi băieți în uniformă verde a

Paznicilor Credinței, cu emblema respectivă pe umeri și pe berete: două săbii încrucișate deasupra unui triunghi alb. Paznicii nu sunt soldați adevărați. Sunt folosiți pentru acțiuni polițienești de rutină și alte activități neînsemnate, cum ar fi să sape grădina Soției Comandantului, și sunt fie proști, fie mai în vârstă sau handicapați, fie foarte tineri, în afară de cei care sunt de fapt Ochi incognito.

Ăștia doi sunt foarte tineri: mustața unuia abia mijește, celălalt e încă plin de coșuri. Tinerețea lor e înduioșătoare, dar știu că nu mă pot lăsa înșelată. Tinerii sunt de multe ori cei mai periculoși, cei mai fanatici, cei mai gata să apese pe trăgaci. Nu au avut timp să învețe prea multe despre viață. Trebuie să-i iei foarte încetișor.

Săptămâna trecută au împușcat o femeie chiar cam pe aici. Era o Marthă. Se scotocea prin robă ca să-și găsească permisul de trecere și ei au crezut că de fapt caută o bombă. Au crezut că e un băiat deghizat. Au existat astfel de incidente.

Rita și Cora o știau pe femeia aceea. Le-am auzit vorbind despre întâmplare în bucătărie.

Și-au făcut meseria, zicea Cora. Să vegheze la siguranța noastră.

Nimic mai în siguranță decât un mort, comenta Rita furioasă. Își vedea de treaba ei. N-aveau de ce s-o împuște.

A fost un accident, zise Cora.

Nu există așa ceva. Toate sunt făcute înadins. O auzeam zdrăngănind cratițele în chiuvetă.

Oricum, cred că nu o să se încumete nimeni să arunce în aer casa asta, zise Cora.

Totuși, zise Rita. Muncea din greu. A fost o moarte urâtă.

Sunt altele și mai rele. Cel puțin a fost rapidă.

Aici ai dreptate, zise Rita. Dar mie mi-ar plăcea să nu mă ia așa repede. Să am timp să pun lucrurile la punct.

Cei doi Paznici tineri ne salută militărește, ducând trei degete la marginea beretei. Ni se acordă astfel de semne de respect. Trebuie să ne arate respect din cauza naturii serviciului nostru.

Scoatem permisele de trecere din buzunarele cu fermoar ale mânecilor noastre largi, ei le examinează, apoi pun o șampilă. Unul dintre ei intră în ghereta din dreapta ca să composteze numerele în Compucontrol.

Când îmi dă înapoi permisul, cel cu mustață de culoarea piersicii își înclină capul, încercând să-mi vadă fața. Eu îmi salt nițel capul ca să-l ajut și el îmi vede ochii, iar eu îi zăresc pe ai lui și atunci roșește. Are o față prelungă și tristă de oaie, dar cu ochii mari și expresivi ai unui câine, prepelicar, nu terier. Are o piele palidă, nesănătos de fragedă, ca pielea de sub o crustă. Totuși mă gândesc cum ar fi să ating cu mâna acest chip expus la vedere. El întoarce capul primul.

Este un eveniment această neînsemnată sfidare a regulilor, atât de mică încât nu poate fi detectată; dar astea sunt momentele pe care le tezaurizez așa cum în copilărie ascundeam bomboane în fundul unui sertar. Astfel de momente reprezintă posibilități, mici fereștrici de speranță.

Ce-ar fi să vin noaptea, când e de serviciu singur – deși o astfel de solitudine nu i-ar fi nicicând îngăduită – și să-i îngădui să treacă dincolo de aripile mele albe? Ce-ar fi să-mi lepăd giulgiul meu roșu și să mă arăt lui, sau amândurora, în lumina vagă a felinarelor? Sigur că la asta se gândește uneori în timpul nesfârșit al pazei lor la această barieră, dincolo de care nu trece nimeni, în afară de Comandanții Credincioșilor în mașinile lor lungi și negre, silențioase ca un murmur, sau de albastrele Soții ale acestora sau de fiicele lor cu vâluri albe care se duc supuse la Salvări sau Rugăvaganțe, sau de Marthele lor verzi și bondoace, sau uneori de Nașteromobilul sau de Cameristele lor roșii care merg pe jos. Sau alteori

de duba neagră cu un ochi alb înaripat pictat pe o parte. Ferestrele dubelor sunt vopsite în negru, iar bărbații de pe locurile din față poartă ochelari negri – o dublă obscuritate.

Dubele sunt cu siguranță mai tăcute decât celelalte mașini. Când trec, ne întoarcem ochii în altă parte. Dacă se aud sunete dinăuntru, încercăm să nu le auzim. Nimeni nu are inima perfectă.

Când dubele negre ajung la un punct de control, li se face semn să treacă fără oprire. Paznicii nu vor să-și asume riscul să se uite înăuntru, să caute, punând astfel la îndoială autoritatea. Indiferent de ce gândesc.

Când te uiți la ei, nu poți ști dacă gândesc cât de cât. Dar probabil nu se gândesc la rochii lepădate în iarbă. Dacă se gândesc la un sărut, e sigur că numaidecât se gândesc la reflectoarele care se aprind atunci și la împușcături. Mai degrabă se gândesc să-și facă datoria, să fie avansați la rangul de Îngeri, să capete poate permisiunea să se căsătorească și apoi, dacă reușesc să dobândească destulă putere și să trăiască până la vârsta respectivă, să li se repartizeze o cameristă proprie.

Cel cu mustață ne deschide mica poartă pentru pietoni și se dă mult înapoi, iar noi trecem. Pe când ne îndepărtăm, știu că ne urmăresc cu privirea, acești doi bărbați cărora nu le este îngăduit încă să se atingă de femei. Ochii lor parcă te pipăie, așa că îmi legăn puțin șoldurile și simt cum rochia mea roșie se unduiește. E ca atunci când dai cu tifla de la adăpostul unui gard, sau necăjești un câine cu un os la care nu poate ajunge; mi-e rușine de ceea ce fac, căci bărbații ăștia nu au nici o vină pentru ce se petrece, sunt prea tineri.

Apoi descopăr că de fapt nu mi-e rușine. Puterea îmi dă bucurie; chiar dacă e puterea pasivă a unui os din fața unui cățel, e însă reală. Sper să li se scoale la vederea noastră și să trebuiască să se frece pe ascuns de barierele vopsite. Mai târziu,

noaptea, vor suferi în paturile lor cazone. Nu mai au nici un debușeu acum, decât propria lor persoană, ceea ce e un sacrilegiu. Nu mai există reviste, nu mai există filme, nu mai există substitute; numai eu și umbra mea îndepărtându-ne de cei doi bărbați care stau țepeni în poziție de drepti, privindu-ne siluetele ce bat în retragere.

Capitolul cinci

Merg pe stradă cu dublul meu. Deși nu mai suntem în cartierul închis al Comandanților, sunt și aici case mari.

În fața uneia dintre ele, un paznic tunde iarba de pe pajiște. Pajiștile sunt îngrijite, fațadele sunt elegante și bine întreținute, arată ca pozele frumoase care se publicau odinioară în revistele despre case, grădini și decorațiuni interioare. Peste tot lipsesc oamenii și plutește același aer de adormire. Strada arată aproape ca un muzeu sau ca o stradă de pe macheta unui oraș, construită ca să arate felul cum trăiau oamenii odinioară. Ca și în acele fotografii, muzee sau machete, nu există copii.

Aceasta este inima Galaadului⁴¹, unde războiul nu poate pătrunde decât la televizor. Marginile nu sunt sigure, ele variind în funcție de atacuri și contraatacuri, dar acesta este centrul unde nu mișcă nimic. Republica Galaad, spunea Mătușa Lydia, nu cunoaște granițe. Galaad se află în interiorul fiecăruia.

Odinioară locuiau aici doctori, avocați, profesori universitari. Nu mai există avocați, iar universitatea e închisă. Luke și cu mine obișnuiam să ne plimbăm împreună pe aceste străzi. Făceam planuri să cumpărăm o casă cum sunt astea, o casă mare și veche și să o reparăm. O să aibă grădină, leagăne pentru copii. Și noi aveam să facem copii. Deși știam că nu era cu putință să ne permitem așa ceva, era totuși un subiect de conversație, un joc

de duminică. O astfel de libertate acum pare aproape de neprețuit.

Dăm colțul pe o stradă principală, unde circulația e mai mare. Trec mașini; cele mai multe negre, altele gri și cafenii. Mai sunt și alte femei cu coșuri, unele în roșu, altele în verdele sumbru al Marthelor, altele în rochii cu dungi roșii, albastre și verzi, ieftine și strâmte, portul nevestelor bărbaților mai săraci. Econoneveste, așa se numesc. Aceste femei nu sunt împărțite pe funcții. Trebuie să facă de toate, dacă pot. Uneori trece o femeie îmbrăcată toată în negru, o văduvă. Mai demult erau mai multe, dar numărul lor pare să scadă.

Pe Soțiile Comandanților nu le vezi pe trotuare, ci doar în mașini.

Trotuarele de aici sunt de ciment. Ca un copil, evit să pășesc pe crăpături. Îmi vin în minte imagini ale picioarelor mele pe aceste trotuare în vremurile de demult, purtând o încălțăminte total diferită. Uneori purtam pantofi pentru alergat, cu pernuțe pe tălpi și găuri de aerisire și stele din material fluorescent care reflecta lumina în întuneric. Deși nu alergam niciodată noaptea, iar în timpul zilei numai pe lângă drumuri foarte circulante.

Femeile nu erau protejate pe atunci.

Îmi amintesc regulile, reguli care nu erau enunțate, dar pe care le cunoștea orice femeie: nu deschide ușa unui necunoscut chiar dacă zice că e de la poliție. Pune-l să-ți strecoare legitimația pe sub ușa. Nu te opri pe drum ca să ajuți pe cineva care pretinde că are necazuri cu mașina. Mergi înainte, cu portierele încuiate. Dacă fluieră cineva, nu întoarce capul să te uiți. Nu intra singură noaptea într-o spălătorie cu autoservire.

Mă gândesc la acele spălătorii. Cum eram îmbrăcată când mă duceam până acolo, în șort, în blugi, în pantaloni de jogging. La ce vâram în

mașinile de spălat: hainele mele personale, săpunul meu personal, banii pe care îi câștigasem singură. Mă gândeam cum e să ai astfel de putere de control.

Acum mergem pe aceleași străzi în perechi îmbrăcate în roșu și nici un bărbat nu strigă obscenități la noi, nici nu ne vorbește, nici nu ne atinge. Nimeni nu ne fluieră.

Sunt mai multe feluri de libertate, zicea Mătușa Lydia. Libertatea să faci un lucru și cea de a fi eliberat. În vremurile anarhiei, exista și libertatea să faci diverse lucruri. Acum am fost eliberate. Să nu subestimați acest tip de libertate.

În fața noastră, pe dreapta, e magazinul unde ne comandăm rochiile. Unii le numesc *robe*^[5] și e bine zis, căci roba te *robește*^[6]. Magazinul are o uriașă firmă de lemn afară, în forma unui crin auriu; numele magazinului este Crinii de câmp. Sub crini poți vedea cum literele au fost acoperite cu vopsea, atunci când au hotărât că până și numele magazinelor reprezentau o tentație prea mare pentru noi. Acum toate lucrurile se știu numai după imaginile de pe firme.

Pe vremuri, aici era un cinematograf frecventat mai ales de studenți. În fiecare primăvară organizam un festival Humphrey Bogart, cu Lauren Bacall sau Katharine Hepburn, femei independente care luau ce hotărâri voiau. Ele purtau bluze închise cu nasturi în față, care sugerau posibilitatea de a fi descheiate. Aceste femei puteau fi descheiate sau nu. Se pare că puteau alege. Toate puteam să alegem, pare-se, pe atunci. Eram o societate muribundă, zicea Mătușa Lydia, din cauza prea marilor posibilități de a alege.

Nu știu când am încetat de a mai ține festivalul. Probabil că eram femei în toată firea. Așa că n-am băgat de seamă.

Nu intrăm în magazinul Crinii, ci traversăm și o luăm pe o stradă laterală. Ne oprim întâi la un magazin cu altă firmă de lemn pe ea: trei ouă, o albină, o vacă. Lapte și miere. E coadă și ne așteptăm rândul, două câte două. Văd că azi au portocale. De când am pierdut America Centrală în războiul cu Libertheos, portocalele au devenit greu de procurat: uneori le găsești la magazin, alteori nu. Din cauza războiului, portocalele din California nu ajung întotdeauna aici și nici pe cele din Florida nu te poți baza când sunt drumurile blocate sau șinele de tren aruncate în aer. Mă uit cu jind la portocale. Dar n-am adus cartonașe pentru portocale. La întoarcere cred că o să-i spun Ritei. O să fie bucuroasă. O să fie ceva, o mică realizare: să faci să apară portocale în magazin, tot gândindu-te la ele.

Cele care au ajuns la tejghea dau cartonașele celor doi bărbați în uniformă de Paznici, care stau în picioare de partea cealaltă. Nimeni nu vorbește prea mult, deși se aude un foșnet și capetele femeilor se mișcă pe furiș dintr-o parte în alta: aici, la târguieli, e locul unde există posibilitatea să vezi vreo cunoștință, vreo persoană știută din vremurile dinainte sau de la Centrul Roșu. Numai să zărești un astfel de chip este o încurajare. Ce n-aș da s-o văd pe Moira, numai să o văd, să știu că mai există încă. Acum e greu să-ți imaginezi măcar că ai putea avea o prietenă.

Dar lângă mine, Ofglen nu se uită în jur. Poate că nu mai cunoaște pe nimeni. Poate că au dispărut toate femeile pe care le-a cunoscut. Sau poate că nu vrea să fie văzută. Stă tăcută, cu capul plecat.

În timp ce așteptăm la coada dublă, se deschide ușa și mai intră două femei, amândouă purtând rochia roșie și aripile albe ale Cameristelor. Una dintre ele este voluminos gravidă – sub rochia largă, pântecul ei protuberează triumfător. În încăpere se produce o mișcare, un murmur, o exclamație tăcută; fără să vrem, întoarcem capetele

ostentativ, ca să vedem mai bine; ne mănâncă degetele să o atingem. Pentru noi este o prezență magică, un obiect de invidie și dorință, o pizmuim. E ca un drapel pe coamă de deal, ne arată ce se mai poate face încă: mai există salvare și pentru noi.

Femeile din încăpere șușotesc; aproape că stau de vorbă, din cauza surescitării.

— Cine e? aud în spatele meu.

— Ofwayne. Ba nu. Ofwarren.

— Face paradă, șuieră o voce; și e adevărat. O femeie în halul ăsta de gravidă nu e obligată să iasă, nu trebuie să meargă la târguieli. Nu i se mai prescrie plimbarea zilnică pentru menținerea mușchilor abdominali în stare de funcționare. Are nevoie doar de exercițiile la sol și de cele de respirație. Putea sta acasă. Și e un pericol pentru ea să iasă; sigur că afară la ușă stă un Paznic care o așteaptă. Acum că a devenit purtătoare de viață, e mai aproape de moarte și are nevoie de o securitate specială. Ar putea s-o dea gata gelozia, că s-a mai întâmplat. Toți copiii sunt doriți acum, dar nu de toată lumea.

Dar poate că plimbarea e un capriciu al ei și le fac toate poftetele când sarcina a ajuns atât de departe fără să avorteze. Sau poate că e una din alea care par a zice „Haideți, haideți, dați. Eu pot suporta orice”, cu vocația unei mucenice. Îi zăresc o clipă fața pe când își ridică ochii pentru a privi în jur. E roză și strălucitoare, savurând din plin efectul pe care-l produce.

— Liniște, zice unul din Paznicii din spatele tejghelei și noi deodată amuțim ca niște școlărițe.

Ofglen și cu mine am ajuns la tejghea. Întindem cartonașele și unul din Paznici bate numerele de pe ele în Compumușcă, în timp ce celălalt ne dă cumpărăturile: laptele, ouăle. Le punem fiecare în coșul propriu și ieșim pe lângă femeia gravidă și partenera ei, care alături de ea pare un țâr, e parcă intrată la apă; ca noi toate. Pântecele gravidei pare

un fruct uriaș. *Barosan*, expresie din copilăria mea. Își ține mâinile pe pânțele, parcă ar vrea să-l apere, sau parcă ar primi ceva din interior, căldură și putere.

Când trec pe lângă ea, mă privește drept în față, în ochi chiar, și deodată știu cine e. A fost cu mine la Centrul Roșu, una din favoritele Mătușii Lydia. Mie nu mi-a plăcut niciodată. Numele ei de odinioară era Janine.

Janine mă privește și în colțul gurii îi apare umbra unui surâs superior. Își coboară privirile spre pânțelele meu plat sub rochia roșie și apoi aripile îi ascund fața. Îi văd doar o bucățică de frunte și vârful rozaliu al nasului.

Intrăm apoi în magazinul Numai carne, marcat printr-un cotlet enorm din lemn atârnat de două lanțuri. Aici nu prea e coadă: carnea e scumpă și nici măcar Comandanții nu mănâncă în fiecare zi. Totuși Ofglen ia antricot de vită, a doua oară săptămâna asta. O să le povestesc Marthelor; e exact genul de noutate pe care îl savurează. Le interesează foarte tare cum sunt administrate alte gospodării și astfel de mici bârfe sunt prilej de mândrie sau de nemulțumire pentru ele.

Iau puiul înfășurat în hârtie de împachetat și legat cu sfoară. Nu prea mai sunt lucruri de plastic. Îmi vin în minte nenumăratele pungi de plastic pentru târguieli de la supermarket; nu-mi plăcea să le irolesc, așa că le îndesam în dulapul de sub chiuvetă până într-o zi când erau așa de multe, încât atunci când deschideam ușa, ieșeau afară împrăștiindu-se pe podea. Luke totdeauna se plângea de acest obicei al meu. Și periodic lua toate pungile și le arunca.

Ar putea să-și tragă una peste cap, zicea el. Știi cum le place copiilor să se joace. Nici vorbă de așa ceva, ziceam eu. E prea mare. (Sau prea isteată, sau prea norocoasă). Dar simțeam un fior rece de teamă și apoi de vinovăție pentru că fusesem așa

de neglijență. Era adevărat, prea multe mi se păreau firești; aveam încredere în soartă, pe vremea aceea. O să le țin într-un dulap mai sus, ziceam eu. Nu le mai ține deloc, zicea el. Nu le folosim niciodată la nimic. Ba da, ca pungi de gunoi, ziceam eu. Iar el zicea...

Nu aici și nu acum. Nu unde văd oamenii. Mă întorc să-mi văd silueta în geamul vitrinei. Deci am ieșit din magazin, suntem pe stradă.

Un grup de oameni vine spre noi. Sunt turiști, din Japonia se pare, o delegație comercială, poate, care face turul locurilor istorice sau dorește să vadă culoarea locală. Sunt mititei și cu un aspect îngrijit; fiecare bărbat sau femeie, are câte un aparat de fotografiat, fiecare are un zâmbet propriu. Se uită în jur cu ochi strălucitori, lăsându-și capul într-o parte, ca măcăleandrii, cu o bună dispoziție agresivă și eu nu mă pot împiedica să-i privesc fix. De mult n-am mai văzut femei în fuste atât de scurte. Fustele ajung imediat sub genunchi și picioarele par aproape goale în ciorapii subțiri. Îți sar în ochi; baretele pantofilor cu tocuri înalte par niște delicate instrumente de tortură. Femeile se bălăbănesc pierzându-și echilibrul pe tocurele catalige, parcă ar fi pe picioroange; au talia cambrată, cu fundul proeminent. Au capul descoperit, cu părul negru radiind sexualitate expus la vedere. Au buzele date cu roșu, rujul reliefând cavitatea umedă a gurii, asemenea mângăliturilor de pe pereții closetelor publice de odinioară.

Mă opresc în loc. Ofglen se oprește și ea și știu că nici ea nu-și poate dezlipi privirile de la femeile astea. Suntem fascinate, dar și dezgustate. Par dezbrăcate. A fost nevoie de atât de puțin timp ca să ne schimbăm mentalitatea în astfel de chestiuni.

Apoi mă gândesc: Și eu mă îmbrăcam așa. Pe atunci eram liberă.

Occidentalizat, așa numeau stilul pe vremuri.

Turiștii japonezi vin spre noi sporovăind, iar noi întoarcem capul prea târziu, căci ne-au văzut fața.

Au un translator îmbrăcat în costumul albastru standard, purtând cravata cu model roșu și acul de cravată cu ochiul înaripat. El se desprinde de grup și vine în fața noastră, blocându-ne trecerea. Turiștii se îngrămădesc în spatele lui, unul duce un aparat de fotografiat la ochi.

— Nu vă supărați, ni se adresează el destul de politicos. Întreabă dacă vă pot fotografia.

Privesc în jos la caldarâm, și scutur din cap în semn că nu. Ei nu văd probabil decât aripile albe, o bucățică de față, bărbia și o parte a gurii. Nu ochii. Sunt destul de înțeleaptă să nu-l privesc pe translator în față. Majoritatea translatorilor sunt Ochi, sau cel puțin așa se spune.

De asemenea, sunt destul de înțeleaptă să nu spun da. Modestia înseamnă invizibilitate, zicea Mătușa Lydia. Nu uitați. Să fiți văzute – să fiți *văzute* – înseamnă, și-i tremura vocea, să fiți penetrate. Și trebuie să fiți impenetrabile, fetelor. Fetelor, așa ne spunea ea.

Oglen tace și ea. Și-a vârât mâinile înmănușate în roșu în mâneci, ca să le ascundă.

Translatorul se întoarce la grup, pălăvrăgind rapid, staccato. Știu cam ce le spune probabil, știu stilul. Cred că le spune că femeile de aici au obiceiuri diferite, că dacă s-ar holba la ele prin lentila aparatului de fotografiat, pentru ele ar fi ca o violare.

Privesc în jos la caldarâm, vrăjită de picioarele femeilor. Una dintre ele poartă sandale fără vârf și are unghiile date cu lac roz. Îmi amintește mirosul lacului de unghii, felul în care se vâlurește dacă dai al doilea strat prea repede, senzația satinată pe care ți-o dau ciorapii cu chilot pe piele, senzația în degetele de la picioare când întreaga greutate a corpului le împingea spre partea decupată din vârful pantofului. Femeia cu unghiile vopsite își schimbă greutatea de pe un picior pe altul. Mă simt

parcă în pantofii ei. Mirosul de lac de unghii mi-a stârnit foamea.

— Vă rog să mă scuzați, zice din nou translatorul, ca să capteze atenția. Dau din cap ca să arăt că l-am auzit.

— Vă întreabă dacă sunteți fericite, zice translatorul. Pot să-mi imaginez curiozitatea lor. *Sunt fericite? Cum pot fi fericite?* Le simt ochii negri strălucitori ațintiți asupra noastră; apoi felul în care se apleacă înainte să prindă răspunsul nostru, în special femeile, dar și bărbații: suntem un misterios fruct oprit, și-i excităm.

Ofglen nu spune nimic. Se lasă tăcere. Dar uneori e la fel de periculos să nu spui nimic.

— Da, suntem foarte fericite, murmur eu. Trebuie să zic ceva. Ce altceva pot spune?

Capitolul șase

La o intersecție mai încolo de Numai carne, Ofglen se oprește, ezitând parcă încotro s-o ia. Avem de ales. Am putea s-o luăm drept înapoi, sau ne-am putea întoarce pe un drum ocolit. De fapt, știm ce drum o să alegem, căci pe acolo ne întoarcem întotdeauna.

— Mi-ar plăcea să trecem pe lângă biserică, zicea Ofglen plină de cuvioșenie, chipurile.

— Bine, zic, deși știu la fel de bine ca și ea ce vrea de fapt.

Mergem înainte, demne. Soarele a apus, iar pe cer sunt câlți albi de nori ca niște oi fără cap. Din cauza aripilor ca niște ochelari pentru cai, ne vine greu să privim în sus, să cuprindem cerul, sau altceva, cu privirea. Dar reușim pe bucățele, mișcând capul rapid în sus și-n jos, într-o parte și-n alta. Am învățat să vedem lumea ținându-ne răsuflarea.

Dacă ai putea-o lua în jos la dreapta, e o stradă ce duce la râu. Acolo sunt câteva poduri și un debarcader unde țineau bărcile cu vâsle pe

vremuri, copaci, maluri înverzite unde puteai sta să privești apa și pe tinerii vâslind cu brațele goale în bătaia soarelui, luându-se la întrecere. Pe drumul spre râu sunt vechile dormitoare comune, cu o altă întrebuințare acum, având foișoare ca din povești vopsite în alb, auriu și albastru. Când ne gândim la trecut, alegem lucrurile frumoase și vrem să credem că totul era frumos.

Tot acolo e și stadionul de fotbal unde acum se țin ceremoniile de salvare pentru bărbați. Și meciurile de fotbal. Mai există meciuri de fotbal.

Nu mă mai duc la râu, nu mai trec pe poduri. Nu mai merg nici cu metroul, deși e o stație chiar acolo. Nu avem voie, intrările sunt străjuite de Paznici și nu există nici un motiv oficial ca să coborâm pe scările alea sau ca să mergem cu trenul, pe sub râu, în centrul orașului. De ce să vrem să ne ducem de aici acolo? N-am face nimic bun și ei ar ști imediat.

Biserica e mică, printre primele ridicate aici cu sute de ani în urmă. Nu mai e în uz, decât ca muzeu. În interiorul ei sunt picturi înfățișând femei cu rochii lungi și sumbre, cu părul acoperit de bonete albe și bărbați nezâmbitori, dreپți ca lumânarea și în veșminte întunecate. Strămoșii noștri. Intrarea e gratuită.

Nu intrăm totuși, ci rămânem pe potecă, uitându-ne la cimitir. Vechile pietre de mormânt sunt încă acolo, roase de ploaie și vânt, cu cranii și oase încrucișate ca *memento mori*, cu îngeri cu fața ca de cocă, cu clepsidre înaripate ca să ne amintească de trecerea timpului pentru muritori și, dintr-un secol mai târziu, urne îndoliate și sălcii plângătoare.

Nu s-au atins de morminte și nici de biserică. Numai istoria recentă îi supără.

Ofglen stă cu capul plecat, ca pentru rugăciune. Așa stă de fiecare dată. Poate, gândesc eu, poate că a pierdut pe cineva, cineva anume: un bărbat, un copil. Dar nu pot crede acest lucru întru totul.

Pentru mine ea este o femeie care face și cel mai mic gest doar pentru cei din jur, care nu acționează, ci întotdeauna joacă teatru. Își ia astfel de posturi ca să facă impresie bună. E hotărâtă să facă tot ce poate.

Dar desigur că și eu îi apar ei în aceeași lumină. Cum altfel?

Acum ne întoarcem cu spatele la biserică și iată că avem în față scopul adevărat al vizitei noastre: Zidul.

Zidul are și el o vechime de secole, sau cel puțin de un secol. Ca și trotuarele, e din cărămidă roșie și e sigur că pe vremuri a fost simplu, dar frumos. Acum sunt santinele la porți și reflectoare urâte montate mai recent pe stâlpi metalici. Are sârmă ghimpată la bază și sticlă pisată turnată în ciment deasupra.

Nimeni nu intră pe acele porți de bunăvoie. Precauțiile sunt împotriva celor ce ar încerca să iasă, deși ar fi practic imposibil să ajungă cineva atât de departe din interior, adică să treacă dincolo de sistemul de alarmă electronic.

Lângă poarta principală atâră cu ștreangul de gât șase cadavre noi, cu mâinile legate în față și cu capetele înfășurate în săculețe albe, plecate într-o parte. Pesemne că dis-de-diminează a avut loc o Acțiune de salvare pentru bărbați. Nu am auzit clopotele. Poate că m-am obișnuit cu ele.

Ne oprim în loc amândouă, ca la un semnal, și ne uităm la cadavre. Nu are importanță că ne uităm. De asta sunt spânzurate acolo, pe Zid: ca să le privim. Uneori stau acolo zile întregi până la seria următoare, ca să le poată vedea cât mai multă lume cu putință.

Atâră de cârlige. Cârligele au fost fixate în cărămizile zidului cu acest scop. Nu sunt toate ocupate. Cârligele par niște dispozitive pentru ciungi. Sau niște semne de întrebare din oțel cu susul în jos ori piezișe.

Cele mai groaznice sunt săculețele trase peste capete, mai groaznice decât ar fi fost fețele. Din cauza lor, bărbații arată ca niște păpuși ale căror fețe nu au fost încă pictate; ca niște sperietori de ciori, ceea ce sunt de fapt, căci rostul lor e să sperie. Sau ca și când capetele lor ar fi niște saci îndesați cu o materie nediferențiată, cum e făina sau aluatul. Te sperie evidenta greutate a capetelor, lipsa lor de expresie, felul în care forța gravitației le trage în jos și nu mai există viață care să le îndrepte. Capetele sunt niște zerouri.

Totuși, dacă le privești fix și intens, cum facem noi acum, poți observa conturul trăsăturilor sub pânda albă, ca niște umbre cenușii. Sunt capetele unor oameni de zăpadă din care ochii de tăciune și nasurile din morcov au căzut. Capetele se topesc.

Dar unul dintre săculețe e pătat cu sânge în dreptul gurii, probabil. Parcă ar mai avea o gură, mică și roșie, ca pictată de niște copii de grădiniță cu trăsături groase de pensulă. Un zâmbet cum pictează copiii. Acest zâmbet de sânge ne captează în cele din urmă toată atenția. De fapt, nu avem în față oameni de zăpadă.

Bărbații poartă haine albe, cum poartă doctorii sau oamenii de știință. Nu numai doctorii sau oamenii de știință; dar probabil că azi-dimineață a avut loc o descindere asupra acestora. Toți bărbații au câte o plăcuță la gât, pe care e desenat un fetus uman, arătând pentru ce au fost executați. Așadar, fuseseră doctori pe vremuri, când astfel de intervenții erau legale. Producători de îngerași, îi numeau ei, sau poate asta era altceva? Au fost dați în vileag acum la cercetarea arhivelor spitalelor ori, mai probabil, de informatori, căci majoritatea spitalelor au distrus astfel de documente când a devenit limpede ce anume avea să se întâmple; poate vreo ex-infirmieră, sau de fapt două, căci acum mărturia unei singure femei nu mai e valabilă, sau poate vreun alt doctor, în speranța că își va salva propria piele; sau cineva deja sub

acuzatie, care a lovit într-un dușman, sau la întâmplare, într-un efort disperat de a se salva. Deși informatorii nu sunt întotdeauna iertați.

Ni s-a spus că acești bărbați sunt criminali de război. Faptul că ceea ce au făcut era legal la vremea aceea nu e o scuză: crimele lor sunt retroactive. Au comis atrocități și trebuie pedepsiți exemplar, pentru ceilalți. Deși nici nu mai e nevoie de așa ceva. În zilele noastre, nici o femeie întreagă la minte n-ar încerca să împiedice o naștere, presupunând că ar avea norocul să rămână gravidă.

Față de aceste cadavre trebuie să simțim ură și dispreț. Dar eu nu asta simt. Aceste cadavre atârnate de Zid sunt niște anacronisme, niște călători în timp. Am descins aici din trecut.

Ceea ce simt e un vid. Sentimentul că nu trebuie să simt nimic. E în parte un sentiment de ușurare, căci nici unul dintre acești bărbați nu e Luke. Căci Luke nu era doctor. Nu este doctor.

Privesc la zâmbetul de sânge. Acest zâmbet roșu are aceeași culoare ca lalelele din grădina Serenei Joy, spre baza florilor, acolo unde încep să se vindece. Roșul este același, dar nu e nici o legătură între ele. Lalelele nu sunt lalele de sânge, zâmbetele roșii nu sunt flori, nici unele, nici altele nu spun nimic despre celelalte. Laleaua nu reprezintă un motiv să nu crezi în spânzurat sau viceversa. Fiecare din cele două lucruri e valabil și adevărat în locul respectiv. Și eu trebuie în fiecare zi să-mi găsesc calea în fel și chip, într-un câmp plin de astfel de obiecte valabile. Fac mari eforturi ca să stabilesc astfel de distincții. Trebuie să le stabilesc. Trebuie ca în mintea mea noțiunile să fie foarte clare.

Simt că femeia de lângă mine e străbătută de un fior. Plânge oare? Cum ar putea plânsul să facă o impresie bună? Nu îmi pot îngădui să știu. Îmi dau

seama că-mi țin mâinile strâns încleștate pe mânerul coșului. Nu vreau să mă trădez cu nimic.

Trebuie să te obișnuiești cu lucrurile normale. Poate că această priveliște nu ți se pare normală acum, dar după un timp, da. Va deveni normală, obișnuită.

III. NOAPTE

Capitolul șapte

Noaptea e întotdeauna a mea, timpul meu propriu, să fac ce vreau, câtă vreme nu fac zgomot. Câtă vreme nu mă mișc. Câtă vreme zac întinsă fără să mă clintesc. Diferența dintre *a zăcea* și *a pune*. A pune e totdeauna pasiv. Chiar și bărbații spuneau pe vremuri mi-ar plăcea să fiu pus la pământ. Ba parcă uneori spuneau mi-ar plăcea să o pun jos. De fapt, asta-i pură speculație. Nu știu cu adevărat ce spuneau, știu numai din mărturisirile lor.

Zac, așadar, în interiorul încăperii, sub privirea ochiului de ipsos din plafon, în spatele unor draperii albe, între cearșafuri, frumos întinsă ca și ele; fac un pas în lături și ies din timp. Din timpul meu. Deși, de fapt, mă aflu în temporal și nu pot ieși din timp.

Dar noaptea e timpul când ies. Unde să mă duc?

Undeva unde e bine.

Moira ședea cu picioarele încrucișate pe marginea patului meu, cu gleznelor pe genunchi, în salopeta ei purpurie, cu un singur cercel lung, cu o unghie de aur pe care o purta pentru a fi excentrică, cu o țigară între degetele boante și îngălbenite la vârf. Hai să mergem la o bere.

Îmi faci scrum în pat, ziceam eu.

Dacă l-ai face tu, n-ar mai fi o problemă, răspunse Moira.

Peste o jumătate de ceas, am zis. Aveam de predat o lucrare a doua zi. La ce? Psihologie, engleză, economie. Pe atunci studiam astfel de lucruri. Prin cameră erau cărți deschise, puse cu fața în jos pe podea, ici și colo, extravagant.

Acum, zise Moira. Nu-i nevoie să te fardezi, nu mergi decât cu mine. Despre ce-i lucrarea? Eu

tocmai am făcut una despre rendez-vous cu viol.

Rendez-vous cu viol, am repetat. Ești întotdeauna după ultima modă. Sună ca un fel de mâncare franțuzit^[7].

Ha, ha, remarcă Moira. Du-te și adă-ți haina.

Se duse ea și mi-o aruncă. Îmi împrumuți cinci biștari, da?

Sau în vreun parc, cu mama. Câți ani aveam? Era un frig, de răsuflarea noastră se prefăcea în abur; copaci desfrunziți; cerul cenușiu, două rațe deznădăjduite pe baltă. În buzunar aveam fărâmituri de pâine; le simțeam între degete. Asta e: zicea să mergem să dăm de mâncare rațelor.

Dar erau acolo niște femei care ardeau cărți, de aia venise de fapt. Ca să-și vadă prietenele. I-am întors spatele, îmbufnată. Dar focul m-a atras înapoi.

Erau și bărbați printre femei, iar cărțile erau reviste. Pesemne că turnaseră benzină, căci flăcările țâșneau până sus; apoi începură să arunce reviste din cutii, nu prea multe o dată. Cum unele persoane scandau lozinci, se strânseseră spectatori.

Pe fața lor se citea fericirea, extazul aproape. Focul poate realiza asemenea efecte. Chiar și fața mamei mele, slăbuță și palidă de obicei, părea rumenă și veselă ca o felicitare de Crăciun; și cu noi mai era o femeie voluminoasă, mâzgălită cu funingine pe obraz și cu o bonetă portocalie tricotată care mi-a rămas în minte.

Vrei să arunci și tu una, iubito? întrebă ea. Câți ani aveam?

Bine că scăpăm de asemenea prostii, zise jubilând. N-ai nimic împotrivă? o întrebă pe mama.

Dacă vrea, răspunse mama, avea un fel de a vorbi despre mine cu ceilalți ca și când eu n-aș fi auzit.

Femeia îmi dădu una din reviste. Avea o femeie frumoșică pe copertă, goală și atârnată de tavan de

un lanț înfășurat în jurul mâinilor. Am privit-o cu interes. Am crezut că se dă huța, cum îl văzusem pe Tarzan la televizor dându-se în leagăn pe un lujer de viță.

— Nu-i da voie să o *vadă*, zise mama. Haide, îmi zise, azvârle-o repede.

Am aruncat revista în flăcări. Arse cu paginile deschizându-se și fluturând în vâlvătaii, se desprinseră fulgi de hârtie în aer deasupra focului, bucăți din trupuri de femei prefăcându-se în scrum negru în aer, în fața ochilor mei.

Dar apoi ce se întâmplă, ce se întâmplă apoi?

Știu că am pierdut timp.

Probabil că au fost ace de cusut, pilule sau așa ceva. Nu cred că am pierdut chiar atâta timp fără ajutor. Ai avut un șoc, mi-au zis.

Am trecut printr-un vuiet și o învâlmășeală, ca apele mării în fierbere. Îmi amintesc că am țipat, am avut senzația că am țipat, deși poate că n-a fost decât o șoaptă. *Unde e? Ce-ați făcut cu ea?*

Nu era nici noapte, nici zi; doar o pâlpare. După un timp erau din nou scaune, și un pat și apoi o fereastră.

E în mâini bune, mi-au zis. Cu persoane competente. Dumneata nu ești competentă, dar îi vrei binele, nu?

Mi-au arătat o poză cu ea în picioare pe o pajiște; cu o expresie retrasă pe chipul ei oval. Și ținea de mână o femeie pe care nu o cunoșteam. Îi ajungea femeii doar până la cot.

Ați omorât-o, am zis. Părea un înger, solemn, compact, dar țesut din aer.

Purta o rochie pe care nu o văzusem niciodată, albă și lungă până la pământ.

Tare aș vrea să cred că spun o povestire. Așa trebuie să cred. Așa vreau să cred. Cei care pot crede că astfel de istorisiri sunt doar simple povestiri sunt într-o situație mai bună.

Dacă istorisesc o povestire, atunci sfârșitul depinde de mine. Povestirea va avea un sfârșit și realitatea va urma după aceea. Pot să reiau de unde m-am întrerupt.

Nu istorisesc o povestire.

Ba e și o povestire pe care o spun în minte, pe măsură ce avansez.

O spun, nu o scriu, pentru că nu am cu ce scrie și, în orice caz, scrisul e interzis. Dar dacă e o povestire, chiar în mintea mea, trebuie s-o spun cuiva. Nu spui o povestire doar pentru tine. Mai e întotdeauna cineva.

Chiar atunci când nu e nimeni.

O povestire e ca o scrisoare. *Tu, dragă*, o să mă adresez. Numai tu, fără nici un nume. Dacă adaugi un nume, *tu* se leagă de lumea faptelor, ceea ce e mai riscant, mai hazardat: cine știe care sunt șansele tale de supraviețuire acolo? Voi spune doar, *tu, tu*, ca într-un cântec vechi de iubire. *Tu* poate să însemne mai mult decât o persoană.

Tu poate să însemne mii.

Nu mă aflu în nici un pericol imediat, îți voi spune.

Voi pretinde că mă poți auzi.

Dar n-are nici un rost, căci știu că nu poți.

IV. SALĂ DE AȘTEPTARE

Capitolul opt

Se menține vremea bună. E aproape ca în iunie, când ne scoatem de la iernat rochiile de vară și sandalele și ne ducem să mâncăm cornuri cu înghețată. Pe Zid sunt trei cadavre noi. Unul este al unui preot ce mai poartă încă sutana neagră. Sigur că a fost îmbrăcat așa pentru proces, deși au renunțat să poarte sutană cu mulți ani în urmă, când a luat ființă secta, deoarece îi scotea prea mult în evidență. Ceilalți doi au placardele purpurii atârinate în jurul gâtului: Trădare a Genului. Cadavrele lor încă mai poartă uniforma de Paznic. Pesemne că au fost prinși împreună, dar unde? Într-o cazarmă, într-un duș? E greu de spus. Omul de zăpadă cu zâmbetul cel roșu a dispărut.

— Ar trebui să ne întoarcem, îi spun lui Ofglen. Întotdeauna eu sunt cea care spune aceste cuvinte. Uneori am impresia că dacă nu le-aș spune, ar sta aici pe vecie. Oare cu durere, sau bucurându-se de spectacol? Încă nu-mi dau seama.

Fără un cuvânt, se rotește cu 180°, de parcă vocea mea ar declanșa un mecanism, de parcă ar fi pe roțile bine unse, de parcă s-ar afla pe capacul unei cutiute muzicale.

Mă enervează grația mișcărilor ei. Mă enervează capul ei plecat cu umilință, parcă pentru a înainta împotriva unui vânt puternic. Dar nu suflă nici un vânt.

Plecăm de la Zid și facem cale întoarsă în căldura soarelui.

— E o zi frumoasă de mai^[8], zice Ofglen. Intuiesc, fără să văd că a întors capul spre mine, așteptând un răspuns.

— Da, zic. Slavă, adaug după o clipă de gândire. *Zi-de-mai*, *Mayday*, era pe vremuri un semnal de avarie; de mult, în timpul unuia dintre

războaiele alea pe care le studiam în liceu. Eu le tot confundam, dar dacă te uital cu atenție, le puteai distinge după avioane. Dar despre „Mayday”, Luke mi-a spus că *Mayday, Mayday*, transmiteau piloții ale căror avioane fuseseră lovite, sau era și pentru vapoare? Poate că pentru vapoare era SOS. Tare rău îmi pare că nu pot căuta într-o carte. Și era și ceva din Beethoven pentru începutul victoriei într-unul din războaiele alea^[9].

Știi de unde venea „Mayday”, zise Luke.

Nu, am răspuns. E un cuvânt ciudat pentru situația respectivă.

Ziare și cafea duminica dimineață, înaintea nașterii ei. Mai erau ziare pe atunci. Obişnuiam să le citim în pat.

Vine din franțuzește. De la *M'aidez*^[10].

Ajutați-mă.

Apare o mică procesiune ce se-ndreaptă spre noi, o înmormântare: trei femei, fiecare cu un vâl negru transparent pus peste bonetă. O Econonevastă și încă două, tot Econoneveste, în doliu, prietenele ei poate. Rochiile lor în dungi arată obosite, ca și chipurile lor. Într-o zi, când vor veni vremuri mai bune, zice Mătușa Lydia, nimeni nu va mai trebui să fie Econonevastă.

Prima este cea care a suferit pierderea, mama; duce un mic borcan negru. După mărimea borcanului, pot deduce ce vârstă avea când s-a zbatut în pântecele ei și s-a prelins în moarte. Două sau trei luni, prea puțin ca să poți spune dacă era un Neprunc sau nu. Cei mai mari și cei ce mor la naștere sunt puși în sicriașe.

În timp ce trec pe lângă noi, ne oprim, din respect; mă întreb dacă Ofglen simte și ea, ca mine, durerea unei lovituri de cuțit în pântece. Ne ducem mâna la inimă ca să le arătăm acestor femei străine că avem toată compasiunea pentru pierderea lor. Prima ne aruncă o privire furioasă pe

sub văl. Una din celelalte se întoarce într-o parte și scuipe pe trotuar. Econonevestele nu ne iubesc.

Trecem de magazine și ajungem la barieră din nou și suntem lăsate să trecem. Ne continuăm drumul printre casele mari, cu aspect nelocuit și pajiștile fără buruieni. La colțul de lângă casa unde îmi am eu postul, Ofglen se oprește și se întoarce spre mine.

— Sub Ochiul Lui, rostește ea salutul corect.

— Sub Ochiul Lui, răspund eu și ea clatină din cap. Are o mică ezitare, de parcă ar fi avut să mai zică ceva, apoi se întoarce și pornește în jos pe stradă. Mă uit după ea. Îmi pare propria mea reflexie într-o oglindă de care mă îndepărtez.

În alea pentru mașini, Nick, care lustruiește din nou Whirlwindul, a ajuns la cromul de la spate. Deschid zăvorul porții cu mâna mea înmănușată și împing poarta. Apoi se aude poarta închizându-se cu un țacnit în urma mea. Lalelele de pe margini sunt mai roșii ca niciodată, florile înălțând nu cupe, ci adevărate potire în sus; cu ce scop? Căci sunt goale, de fapt. Când îmbătrânesc, se întorc pe dos și explodează încet, asemenea unor petale aruncate în afară ca niște cioburi.

Nick își ridică ochii și începe să fluiera. Apoi întreabă:

— A fost plăcută plimbarea?

Dau din cap, dar nu rostesc nici o vorbă. Nu e reglementar să-mi vorbească. Sigur că unii or să încerce, zicea Mătușa Lydia. Slăbiciunea cărnii. Carnea e ca iarba, am corectat-o eu în gând. Nu se pot stăpâni, zicea ea, așa i-a făcut Dumnezeu. Pe voi nu v-a făcut așa, ci altfel. De voi depinde să puneți niște limite. Mai târziu vi se va mulțumi.

Soția Comandantului stă în grădina din spatele casei, pe scaunul pe care a poruncit să i-l aducă. Serena Joy, ce nume stupid. Suna ca numele unei soluții pe care o puneai în vremurile de demult ca să-ți întindă părul. *Serena Joy*, scria pe sticla cu conturul unui cap de femeie, pe fundalul unui oval

roz festonat cu auriu. Când putea să-și aleagă orice nume, de ce să se oprească tocmai la ăsta? Serena Joy nu a fost niciodată numele ei, nici chiar pe atunci. O chema Pam, pe numele ei adevărat. Așa am citit într-un articol-portret, într-o revistă, mult după ce o văzusem mai întâi cântând, în timp, ce mama dormea duminica dimineața. Între timp, ajunsese să merite un portret; trebuie să fi fost în *Time* sau *Newsweek*. Nu mai cânta la vremea aceea, ci ținea discursuri. Era bună la discursuri. Vorbea despre sanctitatea căminului, despre cum femeile ar trebui să stea acasă. Serena Joy nu stătea acasă, ci ținea discursuri, dar prezenta această carență ca pe un sacrificiu pe care-l făcea pentru binele comun.

Cam pe vremea aia cineva a încercat să o împuște, dar a țintit prost și a ucis-o pe secretara ei, care era alături. Altcineva i-a pus o bombă în mașină, dar a explodat prea devreme. Totuși, unii spuneau că-și pusese singură bomba ca să atragă compătimire. Într-atât se înfierbântaseră lucrurile.

Uneori o priveam cu Luke la buletinul de știri de noapte. În halate de baie, cu câte un păhărel de băutură. Ne uitam la părul ei dat cu fixativ și la izbucnirile ei isterice și la lacrimile pe care încă putea să le producă la comandă și la rimelul care-i înnegrea obraji. Acum se machia mai gros. Socoteam că e amuzantă. Eu numai pretindeam. De fapt, mă cam speria. Se vedea că e sinceră.

Acum nu mai ține discursuri. Nu mai vorbește. Stă acasă, dar nu prea pare să-i priască. Cât de furioasă trebuie să fie, acum că i s-a dat crezare.

Privește lalelele. Cu bastonul lângă ea, pe iarbă. În trecere, aruncând scurte priviri în lături, observă că profilul ei e îndreptat spre mine. Nu ar fi potrivit să mă uit lung. Nu mai are profilul acela perfect decupat ca într-un colaj, fața pare să i se prăbușească în interior, amintindu-mi de acele orașe construite pe râuri subterane, unde case și străzi întregi dispar peste noapte în mlaștini

neașteptate, sau de orașe miniere care se prăbușesc în minele de dedesubt. Așa ceva trebuie să i se fi întâmplat atunci când și-a dat seama de adevărata formă a celor ce aveau să se întâmple.

Nu întoarce capul. Nu arată că e conștientă de prezența mea în nici un fel, cu toate că știe că sunt acolo. Sunt sigură că știe. Simt certitudinea ei ca pe un miros de lapte acru.

Nu trebuie să vă feriți de soți, zicea Mătușa Lydia, ci de Soții. Întotdeauna trebuie să încercați să vă imaginați ce simt ele probabil. Sigur că n-or să poată să vă sufere. Încercați să vă puneți la locul lor. Mătușa Lydia își închipuia că are mare talent să se pună în locul altuia. Încercați să vă fie milă de ele. Iertați-le că nu știu ce fac. Și avea din nou zâmbetul tremurător al unui cerșetor, ochii ei slăbiți clipeau des și privea în sus prin ochelarii rotunzi cu rame de oțel către fundul clasei, de parcă plafonul de ipsos vopsit în verde s-ar fi deschis și Dumnezeu ar fi coborât într-un nor de pudră marca „Perlă roz” printre sârme și instalația de stropit grădina. Trebuie să înțelegeți că sunt niște femei înfrânte. Nu au reușit...

Se oprea și urma o pauză în timpul căreia auzeam un oftat, un oftat colectiv al celor din jurul meu. Nu era bine să foșnești sau să te foiești în timpul acestor pauze. Chiar dacă avea un aer abstract, Mătușii Lydia nu-i scăpa nici o mișcare. Așa că nu se auzea decât oftatul.

Viitorul e în mâinile voastre, începea ea din nou. Întindea mâinile spre noi, gestul străvechi ce era o ofrandă și o invitație totodată de a primi o îmbrățișare, de a o accepta. În mâinile voastre, zicea ea, privindu-și mâinile proprii de parcă ele i-ar fi dat ideea. Dar mâinile ei erau goale, nu ținea nimic în ele. Se presupunea că mâinile noastre erau pline, țineau viitorul, care putea fi ținut, dar nu și văzut.

Merg roată la ușa din dos, o deschid, intru și pun coșul pe masa de bucătărie. Masa a fost frecată

bine și curățată de făină; pâinea coaptă azi se răcește pe grătarul ei. Bucătăria miroase a drojdie, un miros plin de nostalgie. Îmi aduce aminte de alte bucătării, bucătării care erau ale mele. Mirosea a mama, deși mama mea nu făcea pâine. Miroase a mine cea de pe vremuri, când eram mamă.

E un miros periculos și știu că nu trebuie să-l las să mă răscolească.

Rita e acolo, așezată la masă, curățând morcovi și tăindu-i felii. Sunt morcovi vechi, groși și plini de mustăți, care au stat multă vreme în pivniță. Morcovii noi, fragezi și palizi, nu vor ieși până peste câteva săptămâni. Folosește un cuțit ascuțit, strălucitor și ademenitor. Mi-ar plăcea să am un astfel de cuțit.

Rita se oprește din curățat morcovii, se ridică în picioare, ia pachetele din coș aproape cu nerăbdare. Abia așteaptă să vadă ce-am adus, deși întotdeauna se încruntă, în timp ce deschide pachetele; nimic din ceea ce aduc nu îi e chiar pe plac. Se gândește că ea ar fi târguit mai bine, ar fi luat exact ce dorește; mă invidiază pentru plimbare. În casa asta fiecare îi invidiază pe ceilalți pentru câte ceva.

— Au portocale, zic. La Lapte și miere. Mai sunt încă. Îi sugerez această idee ca pe o ofertă. Vreau să-i intru în grații. Am văzut portocalele ieri, dar nu i-am spus Ritei, că era prea morocănoasă. Aș putea lua câteva mâine, dacă vrei să-mi dai cartonașele. Îi întind puiul. Voia antricot azi, dar nu aveau deloc.

Rita mormăie ceva, fără să arate nici plăcere, nici acceptare. O să vadă ea, interpretez eu mormăitul, când o să vrea. Desface sfoara și hârtia cerată de pe pui. Îl apasă cu un deget în interior, îi scoate măruntaiele. Puiul zace acolo fără cap și gheare, are pielea găinii, de parcă i-ar fi frig.

— E zi de baie, zice Rita, fără să mă privească.

Cora vine în bucătărie din camera din spate, unde se țin măturile și pământurile.

— Un pui , zice ea, aproape încântată.
— E sfrijit, zice Rita. Dar o să meargă.
— Nu prea era altceva, zic. Rita se face că nu aude.

— Mie mi se pare destul de mare, zice Cora. Oare îmi ia partea? Mă uit la ea să văd dacă ar trebui să-i zâmbesc; dar nu, nu se gândește decât la mâncare. E mai tânără decât Rita, soarele care intră pieziș prin fereastra dinspre apus îi luminează părul cu cărare și strâns la spate. Are un mic semn, ca o gropiță pe lobul fiecărei urechi; acolo unde s-au astupat găurile pentru cercei.

— Mare, zice Rita, dar osos. Ar trebui să spui exact, îmi spune privindu-mă direct pentru prima oară. Doar nu ești fitecine. Se referă la rangul Comandantului. Dar de fapt, în ceea ce mă privește, mă socotește vulgară. Are peste șaizeci de ani și are păreri clare.

Se duce la chiuvetă, se clătește nițel sub jetul robinetului și se șterge pe șervetul de vase. Șervețelul de vase alb cu dungi albastre. Șervețelele de vase sunt la fel cum au fost întotdeauna. Uneori aceste sclipiri de normalitate mă atacă prin surprindere, de parcă au stat la pândă. Obișnuitul, uzualul, îți declanșează amintiri, ca un șut neașteptat. Văd șervetul de vase scos din context și îmi țin respirația. Pentru unii, într-un fel, lucrurile nu s-au schimbat chiar așa de mult.

— Cine pregătește baia? i se adresează Rita Corei și nu mie. Eu trebuie să frăgezesc pasărea asta.

— Eu, da' mai târziu, zice Cora. După ce șterg praful.

— Numai s-o pregătească cineva, zice Rita.

Vorbesc despre mine de parcă nu le-aș auzi. Pentru ele, nu sunt decât o treabă de făcut, printre multe alte treburi.

E evident că au terminat conversația cu mine. Îmi iau coșul, ies pe ușa din bucătărie și merg prin hol spre pendula cea mare. Ușa de la salon e închisă. Lumina soarelui pătrunde prin fereastra în evantai, căzând în pete de culoare pe podea: roșu și albastru, purpuriu. Pășesc prin ea și-mi întind mâinile: se umplu cu flori de lumină. Mă urc pe scară, iar fața mea, albă și depărtată și distorsionată, apare încadrată în oglinda din hol umflată ca ochii când îți ies din cap. Urmez carpeta roz spălăcit în holul de sus și mă înapoiez în cameră.

Cineva stă în picioare în hol, lângă ușa camerei unde locuiesc eu. Holul este întunecat; văd că e un bărbat cu spatele la mine; privește în cameră, profilându-se întunecat în lumină. Acum văd că e Comandantul; nu ar trebui să fie acolo. Mă aude venind, se întreabă, ezită și pornește spre mine. E contrar regulilor; ce să fac acum?

Stau în loc, se oprește și el; nu-i văd fața, el se uită la mine; ce vrea? Apoi o pornește înainte din nou, pășește în lături pentru a evita să mă atingă, înclină din cap; a dispărut.

Mi s-a arătat ceva, dar ce anume? Ca atunci când vezi pentru o clipă steagul unei țări necunoscute peste coama unui deal, el poate fi semn de atac, poate fi un semn de tratative, poate desemna marginea unui teritoriu. Semnalele pe care le folosesc animalele; pleoapele albastre lăsate în jos, urechile lăsate pe spate, penele de la gât zbârlite. O lucire de dinți dezgoliți; ce dracu crede că poa' să facă? Nimeni altcineva nu l-a văzut. Sper. Mă invadează? Fusesse în camera mea?

Nu-mi vine să cred că am spus camera *mea*.

Capitolul nouă

Camera MEA, deci. Trebuie să existe un spațiu până la urmă pe care să-l revendic ca al meu personal, chiar în vremurile astea.

Aștept în camera mea, care acum este cameră de așteptare. Când mă culc, devine dormitor. Perdelele unduiesc încă în adierea vântului, soarele strălucește încă afară, deși nu mai intră pe fereastră. A înaintat spre apus. Încerc să nu istorisesc povestiri; sau în orice caz, nu pe cea de față.

Cineva a locuit în camera asta înaintea mea. Cineva ca mine, sau cel puțin așa prefer să cred.

Am descoperit acest lucru trei zile după ce am fost mutată aici.

Ca să-mi treacă timpul, și aveam destul, am hotărât să explorez camera. Nu în grabă, cum faci cu o cameră de hotel unde nu te aștepți la nici o surpriză când deschizi și închizi sertarele de la birou și de la dulapuri, desfaci din hârtia lui săpunul minuscul, sau aranjezi pernele. Oare n-o să mă mai aflu într-o cameră de hotel niciodată? Cum am irosit camerele acelea și libertatea pe care o ai când nu te vede nimeni.

Închiriam camera, închiriam permisiunea de a fi împreună.

După-amiaza, când Luke fugea încă de nevastă-sa, când eu îi păream încă de domeniul imaginației. Era înainte să ne fi căsătorit și deci ca eu să fi devenit o prezență solidă în viața lui. Eu ajungeam întotdeauna prima, rețineam camera. Nu s-a întâmplat chiar de așa de multe ori, dar acum mi se pare un deceniu, o eră, îmi amintesc în ce eram îmbrăcată, fiecare bluză, fiecare eșarfă. Mă plimbam prin cameră, dădeam drumul la televizor și apoi îl închideam, mă dădeam după urechi cu Opium, parfumul meu preferat; era ambalat într-o sticlă chinezească, cu roșu și auriu.

Eram agitată. Cum să știu dacă mă iubea cu adevărat? Poate că era doar o combinație. De ce spuneam *doar*? Deși pe vremea aceea bărbații și femeile se încercau reciproc, tot așa de firesc cum probezi un costum și respingi ce nu ți se potrivește.

Urma ciocănitul la ușă; eu deschideam respirând ușurată, plină de dorință. Mi se părea un bărbat de o clipă, dar condensând nesfârșitul. Stăteam apoi întinși în paturile acelea de o după-amiază și discutam printre mângâieri. Asta-i posibil, asta-i imposibil. Ce se putea face. Credeam că avem probleme grozave. Cum să știm că eram fericiți?

Dar acum mi-e dor chiar de camerele acelea cu tablouri îngrozitoare atârinate pe pereți, peisaje cu frunziș de toamnă sau zăpadă topindu-se în păduri de esență tare sau femei în costume de epocă cu turnură și umbrele, cu fețe de păpuși de porțelan, sau clovni cu ochi triști ori castroane cu fructe rigide și cu aspect de ipsos. Prosoapele proaspete gata să fie murdărite, coșurile de hârtie căscând guri ce păreau să te cheme, să te invite să le folosești printre toate vechiturile alea așezate neglijent. Fără grijă. Și eu eram fără nici o grijă în camerele alea. Puteam da telefon și apărea mâncare pe tavă, mâncarea pe care o alesesem eu. În sertarele măsuțelor de toaletă erau Biblii, puse acolo de vreo societate de caritate, deși probabil că nimeni nu le prea citea. Erau și ilustrate înfățișând hotelul și puteai să le scrii și să le trimiți oricui voiai. Acum pare un lucru imposibil, un lucru pe care l-ai inventat.

Așadar, am explorat camera fără grabă, ca să n-o irosesc ca pe o cameră de hotel. Nu am vrut să fac totul dintr-o dată, căci doream să fie o îndeletnicire de lungă durată. Am împărțit în minte camera pe sectoare și mi-am acordat doar un sector pe zi. Acest sector aveam să-l examinez cu cea mai mare minuțiozitate; denivelarea ipsosului de sub tapet, zgârieturile de pe vopseaua de pe pervaz și de pe șipcile de pe perete, de fapt de sub stratul ultim de vopsea, petele de pe saltea, căci am mers atât de departe încât am ridicat păturile și cearșafurile de pe pat, le-am dat la o parte puțin câte puțin, ca să le pot pune repede la loc dacă ar fi venit cineva.

Petele de pe saltea. Ca niște petale de flori uscate. Nu recente. Dragoste de demult; nu există altă dragoste în camera asta acum.

Când am văzut petele, acea mărturie a dragostei, sau poate doar a dorinței, a contactului dintre o pereche, doi oameni acum bătrâni sau morți, am acoperit din nou patul și m-am întins pe el. M-am uitat la ochiul orb de ipsos din tavan. Aș fi vrut să-l simt pe Luke întins lângă mine. Sufăr de asemenea atacuri ale trecutului care vin ca un leșin, un val de slăbiciune ce-mi inundă creierul. Uneori aproape că nu pot suporta. Ce e de făcut, ce e de făcut, mă frământ. Nu e nimic de făcut. Ei nu servesc decât pe cine așteaptă în picioare. Sau se lungește și așteaptă. Știu de ce geamul de la fereastră e armat și de ce au dat jos candelabrul. Voiam să-l simt pe Luke întins lângă mine, dar nu era loc.

Dulapul l-am păstrat cu zgârcenie pentru a treia zi. Am examinat întâi ușa cu grijă, pe dinăuntru și pe dinafară, apoi pereții cu cârligele de alamă – cum le-or fi scăpat cârligele? De ce nu le-au scos? Să fie prea aproape de dușumea? Totuși nu-ți trebuie decât un ciorap. Și vergeaua cu umerașele de plastic pe care sunt rochiile mele, șalul, capa roșie de lână pentru vreme friguroasă. Am îngenunchat ca să examinez podeaua și iată că am dat de inscripția cu litere mititele, proaspăt zgâriată cu un ac de gămălie probabil, sau doar cu o unghie, în colțul cel mai umbrit și mai întunecat: *Nolite te bastardes carborundorum*.

Nu știam ce înseamnă sau măcar în ce limbă e scrisă. M-am gândit că poate fi în latină, dar nu știam latinește deloc. Totuși era un mesaj și era în scris, deci absolut interzis, și încă nu fusese descoperit. Era destinat oricărei persoane care avea să urmeze în cameră.

Îmi face plăcere să meditez asupra acestui mesaj. Îmi face plăcere să mă gândesc că stau de vorbă, comunic cu această femeie necunoscută.

Căci e necunoscută, sau, dacă e cunoscută, numele ei nu mi-a fost spus. Îmi face plăcere să știu că mesajul ei tabu a reușit să ajungă la cel puțin o altă persoană, să ajungă pe peretele dulapului meu pe care l-am deschis și să fie citit de mine. Uneori îmi repet cuvintele în gând. Îmi fac o mică bucurie când mi-o imaginez pe femeia care le-a scris, mă gândesc la ea ca având vârsta mea sau poate mai puțin. O transform în Moira, Moira cum era la colegiu: capricioasă, voioasă, athletică, cu o bicicletă la un moment dat și un rucsac pentru urcat pe munte. Cu pistrui, parcă, ireverențioasă, inventivă.

Mă întreb cine era și ce s-a întâmplat cu ea.

Am încercat s-o descos pe Rita în ziua când am găsit mesajul.

Cine a fost femeia care a stat în camera aia înaintea mea? am întrebat. Înaintea mea? Dacă aș fi pus întrebarea altfel, dacă aș fi zis: A stat o femeie în camera aia înaintea mea? poate că nu aș fi reușit nimic.

Care dintre ele? zise ea, cu o voce plină de ciudă și suspiciune, dar de fapt vocea cu care-mi vorbește întotdeauna.

Deci, au fost mai multe, nu una. Unele nu au stat tot termenul de doi ani al unui post. Unele au fost expediate, dintr-un motiv sau altul. Sau poate n-au fost expediate, ci au plecat?

Cea viaie. Am zis pe ghicite. Cea cu pistrui.

O cunoștea? întreabă Rita, mai bănuitoare ca oricând. O cunoșteam pe vremuri, am mințit eu. Am auzit că a fost aici.

Rita a acceptat versiunea mea. Știe că trebuie să existe un radio-șanț, o circulație clandestină de știri.

Nu a corespuns, zise.

În ce fel? am întrebat pe un ton pe care am încercat să-l fac să sune cât mai neutru.

Dar Rita își strânse buzele, pecetluindu-le. Aici sunt în situația unui copil, anumite lucruri nu

trebuie să mi se spună. Ce nu știi nu poate să-ți facă nici un rău, repeta ea adesea.

Capitolul zece

Uneori îmi cânt în gând ceva lugubru, trist, prezbiterian:

*Negrăită milostenie, o, dulce sunet
Ce a putut salva un nenorocit ca mine,
Care pierdut a fost și s-a găsit,
Un sclav a fost și-acum e liber.*

Nu știu dacă astea sunt cuvintele. Nu-mi amintesc. Asemenea cântece nu se mai cântă în public, mai ales cele care folosesc cuvinte ca *liber*. Sunt considerate prea periculoase. Ele țin de secte scoase în afara legii.

*Mă simt atât de singur, puico,
Mă simt atât de singur, puico
Atât mă simt de singur, că-mi vine să mor.*

Și ăsta e scos în afara legii. Îl știu de pe o casetă veche de-a mamei; avea un casetofon hârșcâit care nu-ți inspira nici o încredere, dar care totuși cânta astfel de melodii. Punea caseta când avea prieteni în vizită la un păhărel.

Nu cânt asemenea cântece prea des. Mi se pune un nod în gât.

Nu se aude prea multă muzică în casa asta, numai ce se dă la televizor. Uneori Rita fredonează în timp ce frământă pâine sau curăță legume; fără cuvinte, fără melodie, ceva indescifrabil. Iar uneori, din salonul din față se aude vocea subțire a Serenei, pe un disc făcut de mult și pus acum încet, ca să nu fie prinsă când stă acolo croșetând și amintindu-și de propria glorie de odinioară, acum amputată. Aleluia.

E cald pentru acest moment al anului. Casele de acest tip se încălzesc de la soare, nu au o izolare bună. În jurul meu aerul stagnează în ciuda curentului ușor ca o boare, ce intră prin perdele. Mi-ar plăcea să pot deschide fereastra cât se poate de larg. Curând ni se va îngădui să purtăm rochiile de vară.

Rochiile de vară sunt despachetate și atârinate în dulapul din perete, două din bumbac 100% care e mai bun decât sinteticele mai ieftine, deși totuși transpiri și în ele în iulie și august, când e zăpușeală. Cel puțin nu-ți mai faci griji că te arde soarele, zicea Mătușa Lydia. În ce spectacol se dădeau femeile! Se ungeau de parcă erau carne într-o frigăruie și-și arătau spinările și umerii goi în public, pe stradă, și picioarele fără ciorapi, nu-i de mirare că se întâmplau lucrurile alea. *Lucruri* era cuvântul pe care-l folosea când se referea la ceva prea dezgustător, murdar sau oribil ca să-i poată spune pe nume. Pentru ea o viață încununată de succes era cea care evita acele *lucruri*, le excludea. Asemenea *lucruri* nu li se întâmplă femeilor respectabile. Și soarele nu-i deloc bun pentru ten, te zbârcește ca pe o smochină uscată. Uitase că nici nu trebuia să ne mai pese de ten.

Și se întindeau pe pături în parc, zicea Mătușa Lydia, uneori bărbați și femei împreună; și atunci începea să plângă sub ochii noștri.

Mă străduiesc să vă formez, zicea ea, încerc să vă ofer cea mai bună șansă pe care o puteți avea. Clipea în lumina prea puternică și-i tremurau buzele ce-i acopereau dinții din față, lungi și galbeni și ușor ieșiți în afară, care-mi aminteau de șoarecii morți pe care-i găseam pe prag când locuiam într-o casă toți trei, patru cu pisica, cea care ne aducea aceste ofrande.

Mătușa Lydia își ducea mâna la gura ei de șoarece mort. După un minut, își lua mâna de la gură. Îmi venea și mie să plâng căci îmi aduceam

aminte. Dacă nu i-ar mânca întâi pe jumătate, îi ziceam lui Luke.

Să nu credeți că pentru mine e ușor, zicea Mătușa Lydia.

Moira, intrând ca o adiere în camera mea și trântindu-și jacheta de blugi pe podea. Ai vreo țigară? mă întreabă.

În geantă, zic. Dar n-am chibrituri.

Moira îmi scotocește în geantă. Ar trebui să mai arunci din prostiile astea, zicea. Dau o petrecere de univcurve.

O ce? Nu are rost să încerci să lucrezi. Moira nu te lasă, e ca o pisicuță care ți se așază pe carte când încerci să citești.

Știi tu. Numai în lenjerie de corp deocheată. Chiloței de dantelă, jartiere negre. Sutiene care îți ridică țâțele. Îmi găsește bricheta și-și aprinde țigara pe care a scos-o din geanta mea. Vrei și tu? Și-mi întinde pachetul cu mare generozitate, având în vedere că e al meu.

Foarte mulțumesc, zic eu acru. Ești nebună. De unde ți-a venit așa o idee?

Mergând la colegiu, zice Moira. Am relații. O prietenă de-a mamei. Când încep să le apară pete din cauza vârstei, prind să se gândească cum să nu iasă din competiție. Prosperă în suburbii, cu magazinele porno și tot ce-ți poți imagina.

Râd. Întotdeauna mă face să râd.

Dar aici? zic. Cine o să vină? Cine are nevoie de așa ceva?

Niciodată nu ești prea tânăr ca să înveți, zice. Haide, că o să fie grozav. O să facem pe noi de râs.

Oare așa trăiam pe atunci? Dar așa trăiam în mod obișnuit. Așa se întâmplă cu toată lumea, în cea mai mare parte a timpului. Orice se întâmplă este obișnuit. Chiar ce se-ntâmplă acum e obișnuit.

Trăim ca de obicei, ignorând. Să ignori nu e același lucru cu ignoranța, trebuie să te străduiești ca să ignori.

Nimic nu se schimbă într-o clipă, într-o vană de baie care e înfierbântată treptat, ai muri prin fierbere, fără să-ți dai seama. Sigur că erau relatări în ziare despre cadavre găsite în șanțuri sau în păduri, mutilate sau omorâte cu bâte, necinstite, cum se spunea pe atunci, dar erau despre alte femei și bărbații care făceau astfel de fapte erau alți bărbați. Nu era nici unul din bărbații pe care-i cunoșteam. Pentru noi, povestirile din ziare erau ca niște vise, niște vise urâte visate de alții. Înfrorător, ziceam, și erau înfrorătoare fără să fie de crezut. Erau prea melodramatice, aveau o dimensiune care nu era o dimensiune a vieții noastre.

Noi eram cei care nu apăream în ziare. Trăiam în spațiile albe de la marginea tipăriturilor. Aveam, astfel, mai multă libertate.

Trăiam în spațiile libere dintre povestiri.

De jos, din aleea pentru mașini, vine zgomotul unei mașini care demarează. În părțile astea e foarte liniște, nu prea e circulație, așa că auzi astfel de zgomote foarte clar: motoare de mașini, aparate de tuns iarba, foarfece tunzând garduri vii, uși trântite. Ai putea auzi un strigăt sau o împușcătură foarte clar, dacă ar exista vreodată asemenea zgomote aici. Uneori se aud sirene în depărtare.

Mă duc la fereastră și stau pe bancheta de acolo, care e prea îngustă și neconfortabilă. Pe ea e o pernuță tare, pe care e brodată în *petit point* cuvântul CREDINȚĂ cu litere pătrate și înconjurat de o coroniță de crini. CREDINȚA are o culoare albastră spălăcită, iar frunzele crinilor sunt de un verde șters. E o pernă care era folosită altundeva pe vremuri; e uzată, dar nu chiar de aruncat. Într-un fel, a fost trecută cu vederea.

Pot petrece minute întregi, zeci de minute plimbându-mi ochii peste litere: CREDINȚA – e singurul lucru pe care mi l-au dat să-l citesc. Dacă aș fi prinsă citindu-l, oare ar conta? Doar n-am pus eu perna aici.

Motorul începe să se-nvâртеască, iar eu mă aplec înainte, trăgându-mi perdeaua albă peste față, ca un văl; e semitransparentă, deci pot vedea prin ea. Dacă îmi apăs fruntea de geam și mă uit în jos, pot vedea jumătatea din spate a Whirlwindului. Nu e nimeni acolo, dar în timp ce privesc, îl văd pe Nick ocolind și mergând la ușa din spate a mașinii, deschizând-o și stând țeapăn alături. Acum are șapca așezată drept, iar mânecile sunt lăsate în jos și închise cu nasturi. Nu-i pot vedea fața, pentru că-l privesc de sus.

Acum iese Comandantul. Îl zăresc pentru o clipă, părând mai scurt datorită unghiului de vedere; merge spre mașină. Nu poartă pălărie, deci nu se duce la o ceremonie oficială. Are părul cărunt. Ai putea zice argintiu dacă ai vrea să fii drăguță. Dar eu nu mă simt dispusă să fiu drăguță. Cel dinaintea lui era chel, deci presupun că el e oricum mai bine.

Dacă aș putea scuipa pe fereastră sau să arunc ceva, perna de pildă, aș putea să-l nimeresc.

Moira și cu mine, ținând pungi de hârtie umplute cu apă. Bombe cu apă, așa le spunea. Aplecate peste fereastra de la dormitorul meu și dându-le drumul în capul băieților de dedesubt. Era ideea Moirei. Ce încercaseră să facă? Să se cațere pe o scară în camera noastră. Voiau să captureze lenjeria noastră intimă.

Dormitorul acela fusese cândva mixt, mai erau încă pisoare într-unul din spălătoarele de pe etajul nostru. Dar când am ajuns eu acolo, deja pusese ră bărbai și femeile separat, cum erau acum.

Comandantul se apleacă, intră și dispăre în mașină, iar Nick închide portiera. O clipă mai târziu, mașina se mișcă de-a-ndăratelea pe alee, ca să ajungă în stradă și apoi dispăre după un gard viu.

Ar trebui să-l urăsc pe bărbatul acesta. Știu că ar trebui să-l urăsc, dar totuși nu asta e ceea ce simt.

E un sentiment mult mai complicat. Nu știu cum să-i spun. Nu e dragoste.

Capitolul unsprezece

Ieri dimineață am fost la doctor. Am fost dusă de un Paznic, unul din cei cu banderolă roșie pe braț, care se ocupă de așa ceva. Am mers într-o mașină roșie, el în față, eu în spate. Nici o soră geamănă n-a fost cu mine; în aceste ocazii sunt solitară.

Sunt dusă la doctor o dată pe lună, pentru analize: urină, hormoni, sânge, frotiu pentru cancer; aceleași ca pe vremuri, doar că acum sunt obligatorii.

Cabinetul doctorului este într-o modernă clădire de birouri. Mergem cu liftul în tăcere, Paznicul cu fața la mine. În peretele negru ca oglinda al liftului îi văd partea din spate a capului. Ajunși la cabinet, eu intru; el așteaptă afară pe hol cu ceilalți Paznici, pe unul din scaunele puse acolo în acest scop.

În sala de așteptare sunt alte femei în roșu, trei la număr: doctorul ăsta e specialist. Ne privim una pe alta pe furiș, măsurându-ne din ochi pânțele: e vreuna norocoasă? Asistentul medical înregistrează pe Compudoc numele și numerele de pe permisele noastre de trecere, ca să vadă dacă suntem persoanele care trebuie. Are 1,83 m, cam patruzeci de ani, o cicatrice de-a-curmezișul obrazului; stă bătând pe claviatura prea mică pentru mâinile lui, purtând încă pistolul în tocul prins cu cureaua de pe umăr.

Când sunt chemată, intru pe ușă în camera interioară. Este albă și impersonală, ca și cea exterioară, cu excepția unui paravan, un cadru cu o pânză roșie, pe care e pictat un ochi auriu sub care se află o sabie verticală cu un șarpe încolăcit pe ea, ca un fel de mâner. Șerpii și sabia sunt frânturi de simbolism rămas din vremurile dinainte.

După ce am umplut sticluța ce mi-a fost lăsată la îndemână în micul oficiu, mă dezbrac în spatele

paravanului și îmi las hainele împăturite pe scaun. Când sunt goală, mă întind pe masa de consultație, pe cearșaful de hârtie rece și foșnitor, cu întrebuințare unică. Îmi trag cel de-al doilea cearșaf, cel de pânză, peste trup. La nivelul gâtului mai e un cearșaf, suspendat pe tavan. Mă intersectează astfel ca doctorul să nu-mi vadă niciodată fața. El are de-a face numai cu un tors.

Când am aranjat totul, întind mâna și băjbăi după micul mâner aflat pe partea dreaptă a mesei și îl trag înapoi. Undeva, sună o sonerie pe care eu n-o aud. După un minut, se deschide ușa; în cameră intră niște pași, aud o respirație. Nu trebuie să-mi vorbească decât atunci când este absolut necesar. Dar doctorul ăsta e vorbăreț.

— Cum mergem? zice, un tic verbal din alte vremuri. Cearșaful se ridică și fac pielea găinii. Simt cum un deget rece, în cauciuc și dat cu vaselină, îmi pătrunde în interior, pipăind explorator. Degetul se retrage, intră în sens invers, se retrage din nou.

— N-ai nimic, zice doctorul parcă pentru sine. Simți vreo durere, scumpo? Îmi spune *scumpo*.

— Nu, răspund.

Apoi îmi sunt pipăiți sânii, în căutarea de pârg sau putregai. Respirația se apropie, simt miros de fum învechit, loțiune după bărbierit, praf de tutun pe păr. Apoi vocea, catifelată; îi văd forma capului împingând cearșaful vertical.

— Te-aș putea ajuta, zice în șoaptă.

— Ce? zic eu.

— Șșt, zice. Te-aș putea ajuta. Le-am mai ajutat și pe altele.

— Să mă ajuți? răspund cu o voce la fel de scăzută ca a lui. Cum? Oare știe ceva, l-a văzut pe Luke, a găsit ceva, îl poate readuce?

— Tu cum crezi? zice el, aproape fără să respire. O mână o ia în sus pe piciorul meu. Și-a scos mânășă. Ușa e încuiată. N-o să intre nimeni. N-or să știe niciodată că nu e al lui.

Ridică cearșaful. Partea de jos a feței îi e acoperită de masca de tifon, conform regulamentului. Doi ochi căprui, un nas, un cap cu păr șaten. Îi simt mâna între picioare.

— Majoritatea tipilor ăstora bătrâni nu mai pot, zice. Sau sunt sterili.

Approape că mi se taie respirația, a rostit un cuvânt interzis. *Steril*. Nu mai există bărbați sterili, oficial cel puțin. Există doar femei care prind rod și femei sterpe, așa e legea.

— O mulțime de femei fac așa, continuă el. Vrei un copil, nu?

— Da, zic. E adevărat și nu întreb de ce, pentru că știu. *Dă-mi copii, iar de nu, voi muri*. Sunt cuvinte care nu au un singur înțeles.

— E momentul potrivit, zice. Azi sau mâine. Mușchii sunt relaxați. De ce să irosești momentul? Nu ar dura decât un minut, scumpo. Așa probabil că-i spunea nevastă-sii cândva; sau poate că încă îi mai spune; dar de fapt e o denumire generică. Toate suntem *scumpo*.

Șovăiesc. Mi se oferă cu serviciile lui, deși e riscant pentru el.

— Îmi vine greu să văd ce trebuie să suporti, murmură. E sincer, mă compătimește sincer; și totuși se bucură de acest moment, cu toată compătimirea. Ochii îi sunt umezi de compasiune, mă mângâie nervos și nerăbdător.

— E prea periculos, zic. Nu pot. Nu. Pedeapsa e moartea. Dar trebuie să te prindă în timpul actului, cu doi martori. Ce șanse sunt, sunt microfoane ascunse în cameră, cine așteaptă la ușă?

Mâna se oprește din mângâiat.

— Mai gândește-te, zice. Ți-am văzut diagrama. Nu ți-a mai rămas prea mult timp. Dar faci ce vrei cu viața ta.

— Mulțumesc, răspund. Trebuie să las impresia că nu sunt jignită, că nu resping propunerea. Își ia mâna alene, zăbovind, în ceea ce-l privește, ăsta nu e ultimul cuvânt. Ar putea falsifica analizele, să

raporteze că am cancer sau nefertilitate, să pună să fiu trimisă în Colonii, cu Nefemeile. N-a menționat nimic din toate astea, dar conștiința puterii lui plutește în aer, pe când îmi mângâie coapsele și se retrage după cearșaful vertical.

— Luna viitoare, zice.

Mă îmbrac din nou în spatele paravanului. Îmi tremură mâinile. De ce sunt înspăimântată? Nu am trecut nici o limită, nu i-am acordat încredere, n-am riscat nimic, sunt în siguranță. Posibilitatea de a alege e ceea ce mă umple de groază. O cale, un mijloc de salvare.

Capitolul doisprezece

Baia este alături de dormitor. Are un tapet cu floricele albastre, nu-mă-uita, cu perdele asortate. Mai este o carpetă de baie albastră și o îmbrăcămintă din imitație de blană pe capacul toaletei, totul ca în vremurile dinainte, nu lipsește decât păpușa sub fusta căreia se ascunde sulul suplimentar de hârtie igienică. Doar că oglinda de deasupra chiuvetei a fost scoasă și înlocuită cu un dreptunghi de tablă, iar ușa nu se poate încuia; și evident, nu sunt aparate de ras.

La început au fost unele incidente în băi; femei care s-au tăiat, s-au înecat. Înainte de a se elimina toate imperfecțiunile sistemului. Cora stă afară pe hol pe un scaun, să aibă grijă să nu mai intre altcineva. În baie, în vană, sunteți vulnerabile, zicea Mătușa Lydia. Nu spunea de ce.

Baia e o cerință, dar e și un lux. Numai să-mi scot grelele aripi albe și vâlul, numai să-mi pipăi cu mâinile părul propriu și e un mare lux. Acum am păr lung și cu vârfurile netăiate. Părul trebuie să fie lung, dar acoperit. Mătușa Lydia zicea: Sfântul Paul spunea că trebuie să fie lung ori ras. Și râdea, râsul ăla reținut al ei, de parcă ar fi spus o glumă.

Cora a umplut baia. Ies aburi ca dintr-un castron de supă. Îmi scot și restul hainelor, roba de deasupra, cămașa albă și juponul alb, ciorapii roșii, pantalonașii lungi și largi, de bumbac. Ciorapii cu chilot te irită între picioare, zicea Moira. Mătușa Lydia nu ar fi folosit niciodată cuvinte ca: *iritație între picioare*. Zicea *neigienic*. Ea voia ca totul să fie foarte igienic.

Deja goliciunea mea mi se pare stranie. Trupul meu mi se pare demodat. Oare am purtat costume de baie pe plajă cu adevărat? Da, fără să-mi pese că picioarele, brațele, coapsele și spinarea erau expuse în văzul atâtor bărbați. *Rușinos, lipsit de modestie*. Evit să mă uit la trupul meu, nu atât pentru că e rușinos sau lipsit de modestie, ci pentru că nu vreau să-l văd. Nu vreau să mă uit la un element care încă îmi determină viața în mod absolut.

Intru în cadă, mă întind și las apa să mă cuprindă blând, ca niște brațe. Închid ochii și deodată o simt cu mine pe neașteptate, adusă poate de mirosul săpunului. Îmi afund fața în părul moale de pe ceafă și-i inspir parfumul de bebeluș proaspăt spălat, șampon, pudră de talc și o vagă urmă de urină. Fiecare baie mi-o evocă la această vârstă. Dar îmi revine în minte la vârste diferite. Așa am certitudinea că nu e o stafie. Dacă ar fi stafie, ar avea întotdeauna aceeași vârstă.

Într-o zi, când avea unsprezece luni, chiar înainte de a începe să meargă, mi-a furat-o o femeie din căruțul de târguieli de la un supermarket alimentar. Era într-o sâmbătă când făceam cumpărăturile pentru o săptămână întreagă cu Luke, deoarece amândoi lucram. Ședea în locul special din cărucioarele acelea prevăzute cu găuri pentru picioarele copiilor. Era destul de încântată, iar eu mă întorsesem cu spatele, cred că în sectorul cu mâncare pentru pisici; Luke nu se vedea prin preajmă, era într-altă parte a magazinului, unde se

vindea carnea. Îi plăcea să aleagă ce aveam să mâncăm în timpul săptămânii. Zicea că bărbații au nevoie de mai multă carne ca femeile, că nu era o superstiție, că nu o spunea din imbecilitate, ci că se făcuseră studii. Există unele diferențe, zicea. Îi plăcea să repete ideea, ca și cum eu aș fi încercat să demonstrez contrariul. Dar de obicei făcea această afirmație când era mama de față. Îi plăcea s-o tachineze.

Am auzit-o că începe să plângă. M-am întors și am zărit-o dispărând la capătul culoarului, în brațele unei femei pe care n-o văzusem în viața mea. Am țipat și femeia a fost oprită. Trebuie să fi avut în jur de treizeci și cinci de ani. Plângea și spunea că e copilul ei, Dumnezeu i-o dăduse, îi trimisese un semn. Mi-a părut rău pentru ea. Directorul magazinului și-a cerut scuze și au reținut-o până a venit poliția.

E nebună, zise Luke.

Am crezut că e doar un incident izolat la vremea aceea.

Dispare, nu o pot ține cu mine, a plecat acum. Poate că totuși mă gândesc la ea ca fiind o stafie, stafia unei fete moarte, o fetiță care a murit când avea cinci ani. Îmi amintesc fotografiile cu ea ținând-o în brațe, poze standard, mama cu copilul, închise într-o ramă, pentru mai mare siguranță. În spatele ochilor închiși, mă pot vedea cum sunt acum, așezată lângă un sertar deschis sau lângă un cufăr în pivniță unde sunt puse la păstrare hăinuțele de copil, o buclă de păr blond platinat de când avea doi ani, vârată într-un plic. Mai târziu s-a închis la culoare.

Nu mai am acele lucrușoare, nici hăinuțele, nici perișorul. Mă întreb ce s-a întâmplat cu toate lucrurile noastre. Jefuite, aruncate, luate. Confiscate.

Am învățat să mă dispensez de o mulțime de lucruri. Dacă aveți multe lucruri, zicea Mătușa

Lydia, vă atașează prea mult de lumea materială și uitați de valorile spirituale. Trebuie să cultivați sărăcia duhului. Binecuvântați cei săraci cu duhul. Nu a mai continuat ideea, n-a zis că ei vor moșteni pământul.

Stau întinsă cu apa clipocind în jur, lângă un sertar deschis care nu există, și mă gândesc la o fetiță care nu a murit când avea cinci ani; care mai există încă, sper, deși nu pentru mine. Oare eu exist pentru ea? Oi fi eu o imagine întunecată, undeva în adâncul minții ei?

Probabil că i-au spus că am murit. Tipic pentru ei. Sigur că au zis că i-ar fi mai ușor să se adapteze în acest fel.

Acum trebuie să aibă opt ani. Am completat timpul care s-a dus și știu cât a trecut. Aveau dreptate, e mai ușor să socotești că a murit. Nu mai trebuie să sperii atunci, nu-ți mai irosești eforturile. De ce să te dai cu capul de pereți, zicea Mătușa Lydia. Uneori se exprima foarte plastic.

— Nu-s toată ziua la dispoziția ta, se aude vocea Corei de dincolo de ușă. E adevărat, nu este. Nu se poate zice că are ceva în întregime. Nu trebuie să-i răpesc timpul. Mă săpunesc, folosesc peria de frecat și o bucată de piatră ponce pentru a îndepărta pielea moartă. Mi se dau astfel de instrumente puritane. Doresc să fiu complet curată, fără nici un microb, fără nici o bacterie, ca suprafața lunii. Nu voi putea să mă spăl astă-seară, după aia, o zi întreagă; împiedică procesul, zic ei, și de ce să riști?

Nu pot evita să nu-mi văd acum micul tatuaj de pe gleznă. Patru cifre și un ochi, un pașaport invers. Ca să garanteze că nu voi putea să dispar în cele din urmă într-un alt peisaj. Sunt prea importantă, sunt un articol prea rar. Sunt o bogăție națională.

Scot dopul, mă șterg și-mi pun halatul de terilen. Las aici rochia purtată o zi și Cora o să o ducă la spălat. Întoarsă în cameră, mă îmbrac din nou. Boneta albă cu aripi nu e necesară pentru seară, căci nu ies din casă. Toți din casa asta știu cum arăt la față. Îmi pun totuși vâlul, ca să-mi acopăr părul umed și capul, care nu a fost ras. Unele au văzut filmul acela despre femeile care îngenunchează ținute cu forța, în piața orașului, cu părul căzându-le șuvițe? Ce făcuseră? Trebuie să fi fost foarte demult, căci nu-mi aduc aminte.

Cora îmi aduce cina, acoperită, pe o tavă. Ciocănește la ușă înainte de a intra. Îmi e simpatică din această cauză. Înseamnă că ea crede că mi-a mai rămas ceva din ceea ce numeam pe vremuri viață personală.

— Mulțumesc, îi spun luând tava și îmi zâmbesc, deși se întoarce fără să-mi răspundă. Când suntem singure, se ferește de mine.

Pun tava pe măsuța vopsită în alb și îmi trag scaunul mai aproape. Dau la o parte capacul. O pulpă de pui scorjită. E mai bine decât să mustească de sânge, cum o face altele. Are și Rita felul ei de a-și manifesta resentimentele. Un cartof copt, fasole verde, salată. Ca desert – compot de pere din conservă. E o hrană destul de bună, deși fără haz. Mâncare sănătoasă. Trebuie să consumi vitamine și minerale, zicea Mătușa Lydia sfioasă. Pentru a fi niște vrednice recipiente. Fără cafea sau ceai, fără alcool. S-au făcut studii. Mai e și un șervețel de hârtie, ca în cofetării.

Mă gândesc la celelalte, care n-au. Aici suntem în inima țării, ducem o viață de răsfăț, să ne ajute Dumnezeu să simțim adevărata grațitudine, zicea Mătușa Lydia, sau recunoștință zicea? Și încep să mănânc. Nu mi-e foame azi. Mi-e greață până în stomac. Dar n-ai unde plasa mâncarea, nu e nici un ghiveci cu flori și n-am curaj să folosesc toaleta. Sunt prea emoționată, ăsta-i adevărul. Aș putea oare s-o las pe farfurie și s-o rog pe Cora să nu-mi

facă raport? Mestec și înghit, mestec și înghit, simțind cum încep să transpir. În stomac, mâncarea mi se face ghem, un boț de carton stors și umed.

Jos, în sufragerie, sunt desigur lumânări pe masa mare de mahon, o față de masă albă, argintărie, flori, pahare de vin pline. Se aude probabil zgomot de cuțite pe farfurii de porțelan, un clinchet ușor când Serena pune jos furculița cu un oftat imperceptibil, lăsând jumătate din hrana din farfurie neatinsă. Poate că va spune că nu-i e foame. Poate nu va spune nimic. Dacă ea spune ceva, oare el face vreun comentariu? Dacă ea nu spune nimic, oare tăcerea ei nu trece neobservată? Mă întreb cum reușește să se facă neobservată. Cred că trebuie să fie foarte greu.

Pe marginea farfuriei se află o bucată de unt. Rup un colț din șervețelul de hârtie, înfășor untul în el, îl duc la dulap și-l strecor în vârful pantofului drept al perechii de rezervă, așa cum am mai procedat și altă dată. Fac ghemotoc restul șervețelului; sunt sigură că nimeni n-o să se sinchisească să-l netezească, pentru a controla dacă lipsește vreo bucățică: o să utilizez untul mai târziu astă-seară. Nu face ca diseară să miros a unt.

Aștept. Mă liniștesc. Trebuie să îmi compun eul așa cum compui^[11] un discurs. Trebuie să prezint o faptură făcută, nu născută.

V. PUI DE SOMN

Capitolul treisprezece

Am timp liber. E unul din lucrurile pentru care nu eram pregătită – cantitatea de timp gol, lungile paranteze cu nimic. Timpul ca un sunet alb. Ce n-aș da să pot broda. Sau să țes, să croșetez, să fac ceva cu mâinile. Râvnesc o țigară. Îmi amintesc cum umblam prin galerii de artă cu tablouri din secolul al XIX-lea: ce obsesie a haremurilor vădeau. Zeci de picturi cu haremuri, cu femei grase lăfăindu-se pe divane, cu turbane sau berete de catifea pe cap, în vreme ce li se făcea vânt cu cozi de păun, păzite de eunuci ce se vedeau în planul din fund. Studii de cărnuri sedentare, pictate de bărbați care nu fuseseră nicicând acolo. Se zicea că aceste tablouri sunt erotice și așa le socoteam și eu pe vremea aceea, dar acum îmi dau seama ce reprezentau de fapt. Înfățișau o viață în suspensie, așteptarea, niște obiecte nefolosite. Tablouri despre plictiseală.

Dar poate că plictiseala e erotică, atunci când femeile sunt cele ce lăncezesc, așteptând bărbații.

Aștept, spălată, periată, hrănită ca un purcel la concurs. Prin anii optzeci s-au inventat mingi pentru porci, pentru porcii care erau puși la îngrășat în țarcuri. Erau niște mingi mari și colorate; porcii le dădeau de-a dura cu râțul. Negustorii de porci ziceau că le ridica tonusul muscular, mingile stârneau curiozitatea porcelor, erau un subiect de gândire.

Am citit despre ei la *Introducere în psihologie*; era și un capitol despre șobolanii ținuti în cuști care preferau șocurile electrice totalei inactivități. Și altul despre porumbei învățați să ciugulească un nasture care făcea să apară o grăunță. Erau trei grupuri: cei din primul căpătau o grăunță la fiecare

ciuguleală, cei din al doilea o grăunță tot la a doua ciuguleală, pentru cei din ultimul grup grăunța apărea aleatoriu. Când experimental nu li s-au mai pus grăunțe, primul grup a renunțat foarte curând să mai ciugulească, al doilea grup nu după mult timp. Cei din al treilea grup n-au renunțat niciodată. Mai degrabă ar fi ciugulit până cădeau morți, decât să renunțe. Sperau: cine știe când puteau să aibă succes.

Mă întind pe covorașul împletit. Puteți exersa tot timpul, zicea Mătușa Lydia. Mai multe ședințe pe zi, incluse în programul zilnic. Brațele pe lângă corp, genunchii îndoiți, ridicați pelvisul, apoi lipiți șira spinării de podea. Îndoiți, din nou. Inspirați cât numărați până la cinci, țineți-vă respirația, expirați. Făceam aceste exerciții în fosta cameră de Științe domestice, din care fuseseră scoase acum mașinile de cusut și mașinile de spălat și de uscat; la unison, întinse pe mici rogojini japoneze, în timp ce se cânta *Les Sylphides*⁽¹²⁾ pe bandă. Asta îmi cântă acum în cap, în timp ce ridic, îndoii, respir. În dosul pleoapelor închise văd balerini și balerine mișcându-se grațios printre copaci, picioare zvâcnind sau fluturând asemeni aripilor unei păsări prinse.

După-amiaza stăteam întinse în paturi un ceas, între trei și patru, în sala de gimnastică. Ziceau că e o perioadă de odihnă și de meditație. Pe atunci credeam că scopul era să își ia un răgaz ele, să facă o pauză din predare și știu că Mătușile care nu erau de serviciu se duceau în cancelarie să bea o ceașcă de cafea sau un lichid căruia îi spuneau așa. Dar acum cred că odihna era tot un exercițiu. Pentru a ne obișnui cu timpul gol. Un puișor de somn, cum moțăie pisicile, îl numea Mătușa Lydia, în felul ei sfios.

Straniu e că ne era necesară puțină odihnă. Multe din noi adormeau chiar. Eram aproape tot

timpul obosite la Centrul roșu. Cred că ne drogau sau ne băgau o pilulă în mâncare, un calmant ceva. Sau poate că nu. Poate că era efectul locului. După primul șoc, după ce acceptai situația, era mai bine să fii letargică. Îți dădeai seama singură că-n acest fel îți economisești forțele.

Cred că eram acolo de vreo trei săptămâni când a venit Moira. A fost adusă în sala de gimnastică de două dintre Mătuși, cum se făcea de obicei, în timpul somnului de după amiază. Era încă îmbrăcată în hainele ei proprii, blugi și sweater de bumbac; purta părul scurt, sfidând moda, ca de obicei – așa că am recunoscut-o pe dată. M-a văzut și ea, dar s-a întors cu spatele, învățase deja să fie precaută. Avea zgârieturi pe obrazul stâng și o vânătăie. Mătușile au dus-o la un pat vacant pe care era deja întinsă rochia roșie. Se dezbracă și începu să se îmbrace din nou în tăcere, cele două Mătuși stând la capătul patului ei, iar noi toate privind printre gene. Când s-a aplecat, i-am văzut nodurile de pe șira spinării.

Nu i-am putut vorbi mai multe zile; ne priveam doar, priviri scurte ca o sorbitură. Știam că prietenii erau suspecte, ne evitam în timpul cozilor de la mese la cantină și pe coridoare între orele de curs. Dar în ziua a patra fu perechea mea în timpul plimbării două câte două în jurul terenului de fotbal. Nu ni se dădeau aripile albe până când absolveam cursurile, purtam doar vâlul, așa că puteam vorbi, câtă vreme o făceam discret și nu ne întorceam să ne uităm una la alta. Mătușile mergeau în capul rândului și la coadă, așa că singurul pericol era din partea celorlalte. Unele erau habotnice și ar fi putut să ne toarne.

Asta e o casă de nebuni, zise Moira.

Tare mă bucur să te văd, am zis eu.

Unde putem sta de vorbă? întreabă Moira.

La spălător, am răspuns. Uită-te la ceasul mare. Două jumate. Despărțitura din fund.

Doar atât am vorbit.

Mă simt mai în siguranță, acum că Moira e aici. Putem să mergem la spălător. Ne putem duce la spălător dacă ridicăm mâna, deși există o limită de număr, țin evidența pe un grafic. Pândesc ceasul, electric și rotund, din față, de deasupra tablei verzi. Două și jumătate pică în ora de Depunere de mărturie și Mătușa Helena și Mătușa Lydia sunt în clasă, căci Depunerea de mărturie e ceva special. Mătușa Helena este grasă, cândva a condus o acțiune spre obținerea unei concesiuni pentru o societate de Vigilență împotriva grăsimii. Se pricepe să depună mărturie.

Acum vorbește Janine; povestește cum a fost violată de o bandă la paisprezece ani și a făcut o întrerupere de sarcină. A relatat această poveste și săptămâna trecută. Părea aproape mândră de întâmplare pe când povestea. Poate să nici nu fie adevărat. La Depunerea de mărturie e mult mai prudent să inventezi decât să spui că n-ai nimic de mărturisit. Dar dacă e Janine, atunci e probabil mai mult sau mai puțin adevărat.

Dar *a cui* a fost vina? zice Mătușa Helena, ridicând un deget durduliu.

A ei, a ei, a ei, scandăm noi la unison.

Cine i-a ademenit? continuă mătușa Helena, încântată de noi.

Ea. Ea. Ea.

De ce a îngăduit Dumnezeu să se întâmple un lucru așa de îngrozitor?

Ca să-i dea o *lecție*. Ca să-i dea o *lecție*. Ca să-i dea o *lecție*.

Săptămâna trecută, Janine a izbucnit în lacrimi. Mătușa Helena a pus-o să îngenuncheze în fața clasei cu mâinile la spate, ca s-o vedem cu toatele, să-i vedem fața roșie și nasul șiroind. Părul blond lipsit de luciu; genele atât de deschise la culoare, încât păreau să nu existe, de parcă le-ar fi pierdut într-un incendiu. Ochii arși. Arăta dezgustător: lipsită de vlagă, jenată, cu fața roșie și pătată, ca un șoarece proaspăt fătat. Nici una din noi nu

voiam să arătăm așa vreodată. Pentru o clipă, deși știam la ce caznă e supusă, toate am disprețuit-o.

Plângifetișo. Plângifetișo. Plângifetișo.

Și-o spuneam cu toată seriozitatea, din păcate.

În general, aveam o bună părere despre mine. Nu și atunci.

Asta a fost săptămâna trecută. Săptămâna asta Janine nu mai așteaptă să ne batem joc de ea. A fost vina mea, zice. A fost chiar vina mea. I-am ademenit. Am meritat durerea.

Foarte bine, Janine, zice Mătușa Lydia. Ești un exemplu.

Trebuie să aștept până se termină episodul ca să ridic mâna. Uneori, dacă ceri voie într-un moment nepotrivit, te refuză. Și dacă ai nevoie neapărat să mergi, momentul e crucial. Ieri, Dolores a udat podeaua. Două Mătuși au dus-o afară, pe sus, de subsuori. N-a apărut la plimbarea de după amiază, dar seara s-a culcat din nou în patul ei. Toată noaptea am auzit-o gemând cu mici întreruperi.

Ce i-au făcut oare? Întrebam în șoaptă, de la un pat la altul.

Nu știu.

Și când nu știi, e și mai îngrozitor.

Ridic mâna. Mătușa Lydia aprobă din cap. Mă ridic și ies pe coridor, încercând să trec cât mai neobservată. În fața spălătorului stă de pază Mătușa Elizabeth. Dă din cap, făcându-mi semn că pot intra.

Acest spălător era pentru bărbați, pe vremuri. Și aici oglinzile au fost înlocuite cu dreptunghiuri dintr-un metal cenușiu opac, dar pisoarele sunt încă pe un perete, la locul lor; din email alb cu pete galbene. În mod ciudat arată ca niște sicrie de copil. Mă minunez din nou cum bărbații își expun goliciunea, dușurile sunt la vedere, corpul expus spre examinare și comparație; părțile intime se văd în public. De ce oare? Cu scopul de a le da încredere și siguranță? Arată o insignă, uitați-vă toți, totul e în ordine, aici e locul meu. Femeile de

ce nu trebuie să-și dovedească una alteia că sunt femei? Printr-un fel de a-și descheia nasturii, de a-și desface șlițul, ceva la fel de firesc. Așa cum se adulmecă câinii.

Liceul e vechi, despărțiturile sunt din lemn, dintr-un fel de placă aglomerată. Intru în penultima din fund, deschizând ușa. Sigur că nu mai sunt broaște. În peretele despărțitor e o gaură în lemn spre zidul din fund, cam la înălțimea taliei, amintire a vreunui vandalism de pe vremuri sau moștenire de la vreun obsedat sexual. Toată lumea de la centru știe despre această gaură, toată lumea, în afară de Mătuși.

Mi-e teamă că am întârziat din cauza Măturiei Janinei: poate că Moira a fost deja, poate a trebuit să se întoarcă. Nu te lasă prea mult timp. Mă uit cu băgare de seamă în jos, pieziș sub peretele despărțiturii și văd doi pantofi roșii. Dar cum să știu cine e?

Îmi duc buzele la gaura din lemn. Moira? șoptesc.

Tu ești? zice ea.

Da, zic. Mă străbate un fior de ușurare.

Doamne, cum aș mai trage un fum, zice Moira.

Și eu, zic.

Mă simt ridicol de fericită.

Mă scufund în propriul meu trup ca într-o mocirlă, o mlaștină în care numai eu știu să pun piciorul. Un teren periculos, propriul meu teritoriu. Mă transform în pământul de care îmi lipesc urechea, ca să prind zvonuri ale viitorului. Fiecare junghi, fiecare murmur de ușoară durere, fiecare val de materie lepădată, fiecare creștere sau micșorare de țesuturi, toate aiurările cărnii, acestea sunt semnele, acestea sunt lucrurile pe care trebuie să le pândesc. În fiecare lună mă uit cu teamă să văd dacă apare sângele care, când vine, marchează eșecul. Un nou eșec de a îndeplini așteptările celorlalți, așteptări care acum sunt și ale mele.

Pe vremuri îmi socoteam timpul un instrument al plăcerii sau un mijloc de transport, sau un mijloc de a-mi implementa voința. Îl puteam folosi ca să alerg, să apăs butoane de diverse tipuri, ca să produc anumite acțiuni. Avea niște limite, dar timpul meu era totuși mlădios, unic, solid, solidar cu mine.

Acum carnea se dispune altfel. Sunt ca un nor condensat în jurul unui obiect central, în formă de pară, care e tare și mai real decât mine și lucește stacojiu în interiorul învelișurilor sale translucide. În interiorul lui se află un spațiu imens cât bolta noaptea, la fel de întunecat și de arcuit, dar nu negru, ci mai degrabă negru-roșcat, un spațiu străbătut de ace de lumină care învăluiesc, cresc, explorează și se contractă, nenumărate ca și stelele. La fiecare patru săptămâni răsare o lună rotundă, gigantică, grea, un semn. Trece, se oprește, își continuă drumul până se pierde din vedere și simt disperarea apropiindu-se ca foametea. Mă simt atât de deșartă, lună după lună. Îmi ascult inima, val sărat și roșu după val, bătând mereu, marcând trecerea timpului.

Mă aflu în primul nostru apartament, în dormitor. Stau în fața dulapului care are uși pliante de lemn. Simt că totul în jurul meu e gol, toată mobila a dispărut, dușumelele sunt goale, fără nici un covor măcar; în ciuda acestui fapt, dulapul e plin de haine. Cred că sunt hainele mele, dar nu seamănă cu ale mele, nu le-am mai văzut. Poate că aparțin primei neveste a lui Luke, pe care de asemenea nu am văzut-o niciodată decât în poze și i-am auzit vocea când ne telefona noaptea târziu plângând și acuzând, înaintea divorțului. Dar nu, sunt chiar hainele mele. Îmi trebuie o rochie, ceva să pun pe mine. Scot rochii negre, albastre, purpurii, jachete, fuste; nici una nu merge, nici una nu mi-e pe măsură, toate sunt ori prea mari, ori prea mici.

Luke se află în cameră, în spatele meu; mă întorc ca să-l văd. Refuză să mă privească, se uită în jos la pisica ce se freacă de picioarele lui, miorlăind și mieunând plângăcios. Vrea mâncare, dar cum să existe mâncare când apartamentul e gol?

Luke, rostesc. Nu răspunde. Poate că nu mă aude. Îmi vine în minte că poate nu e viu.

Alerg cu ea de mână, trăgând-o, târând-o prin ferigi, doar pe jumătate trează, din cauza pastilei pe care i-am dat-o ca să nu plângă sau să spună ceva care să ne trădeze; nu știe unde se află. Terenul e denivelat, cu stânci, crengi moarte, miros de pământ umed și frunze vechi, nu poate să alerge destul de repede, singură aş putea alerga mai iute, sunt „bună” alergătoare. Acuma plânge, e înspăimântată, aş vrea s-o duc în brațe, dar ar fi prea grea. Am ghetete de excursie în picioare și cred că atunci când vom ajunge la apă, va trebui să le lepăd, oare o să fie prea frig, o să poată înota atâta distanță, o să facă față curentului; era o situație neașteptată. *Cuminte*, îi spun mânăioasă. Mă gândesc că se poate îneca și acest gând îmi taie viteza. Apoi se aud împușcături chiar din spatele nostru, nu zgomotoase ca niște focuri de artificii, ci scurte și stridente ca niște crengi uscate care se rup cu un trosnet. Nu sună cum trebuie, nimic nu sună cum crezi că va suna și aud vocea strigând: *Jos!* E oare o voce reală sau o voce în interiorul capului meu sau chiar vocea mea care strigă tare?

O trag la pământ și mă arunc asupra ei ca s-o acopăr, s-o protejez. *Cuminte*, zic iar; fața mi-e udă de sudoare sau de lacrimi, mă simt calmă și plutind, ca și cum aş fi ieșit din timp; lângă ochiul meu se află o frunză galben-roșcată, îngălbenită timpuriu; îi văd fiecare vinișoară roșie. E cel mai frumos lucru pe care l-am văzut vreodată. Mă dau puțin mai la o parte, nu vreau s-o înăbuș; mă încolăcesc în jurul ei, astupându-i gura cu mâna.

Respir precipitat, iar inima îmi bate violent, cum bați tare noaptea la ușa unei case unde ai impresia că vei fi în siguranță. *Sunt aici. Taci cu mama*, zic în șoaptă. *Te rog, fii cuminte*; dar cum să poată fi? E prea mică, e prea târziu, suntem despărțite, brațele îmi sunt ținute, mi se-ntunecă totul în fața ochilor, se îndepărtează ca printr-un telescop, până nu rămâne decât o ferestruică departe, ca pe o felicitare de Crăciun, o felicitare veche unde e noapte și gheață afară, iar înăuntru o lumânare, un copac strălucitor, o familie, aud chiar și clopoței de sanie, muzică veche la radio, însă prin această fereastră o pot vedea mică, dar foarte clar, o văd îndepărtându-se printre copacii deja îngălbeniți, nu cu nuanțe de roșu, o văd întinzând mânuțele spre mine, în vreme ce e dusă cu forța.

Mă deșteaptă clopoțelul și apoi Cora care-mi bate în ușă. Mă ridic în capul oaselor pe covoraș, îmi șterg fața udă cu mâneca. Dintre toate visele, ăsta e cel mai îngrozitor.

VI. GOSPODĂRIE

Capitolul paisprezece

Când a încetat clopoțelul, cobor scara, o ființă a nimănui reflectată pentru o clipă în ochiul de oglindă ce atârnă pe peretele de jos. Pendulul orologiului ticăie măsurând timpul ritmic; în pantofii lor roșii sclivisiți, picioarele mele mă duc în jos pe scară, numărând treptele.

Ușa salonului este larg deschisă. Intru: nu e încă nimeni altcineva. Nu mă așez, ci-mi iau locul meu în genunchi lângă fotoliul cu scăunaș pentru picioare, unde curând își va ocupa tronul Serena Joy, sprijinindu-se în baston când se lasă ușor în jos. Va pune poate o mână pe umărul meu pentru a se echilibra, ca și când aş fi o mobilă; cum a procedat și altă dată.

Salonul ar fi fost poate numit cândva camera oficială de primire; apoi, cameră de zi. Sau poate e o cameră de primire, din cele cu păianjeni și muște. Dar acum este oficial considerată salon, unde unele persoane stau în fotolii. Altele stau doar în picioare. Poziția corpului e importantă, căci, la vremea aceasta, disconforturile minore au rol educativ.

Salonul e trist, simetric: forme de avere înghețată. Ani de zile banii s-au prelins prin această cameră, ca printr-o peșteră subterană, depunându-se mereu sub forma acestor mobile, cum se formează stalactitele din cruste dure succesive. Diversele suprafețe se prezintă în tăcere: catifeaua de un roz crepuscular a draperiilor trase, luciul scaunelor din secolul al XVIII-lea de culoare asortată, mângâierea covorașului chinezesc flocos de pe jos cu bujori de culoarea piersicii, pielea delicată a fotoliului Comandantului, strălucirea cutiei de alamă de lângă fotoliu.

Covorașul e autentic. Unele lucruri din încăperea asta sunt autentice, altele nu. De pildă, cele două tablouri, fiecare reprezentând o femeie, de o parte și de alta a căminului. Amândouă femeile poartă rochii întunecate, ca cele din vechile biserici; deși dintr-o epocă mai recentă. E posibil ca tablourile să fie autentice. Bănuiesc că atunci când le-a achiziționat, după ce și-a dat seama că va trebui să-și recanalizeze energia spre ceva categoric domestic, Serena Joy avea intenția să le dea drept strămoașele ei. Sau poate Comandantul le-a cumpărat o dată cu casa. N-ai cum să știi asemenea lucruri. În orice caz, iată-le atârinate pe perete, cu spinări și buze rigide, cu sâni strânși, cu fețele chinuite, cu bonete apretate, păzind încăperea cu ochii lor îngustați.

Între ele, deasupra consolei, e o oglindă ovală, cu câte o pereche de sfeșnice de argint de o parte și de alta, iar între ele, un Cupidon de porțelan alb cu un braț în jurul gâtului unui miel. Gusturile Serenei Joy sunt un amestec straniu între o nepotolită sete de calitate și un sentimentalism dulceag. La amândouă capetele consolei căminului se află câte un aranjament de flori uscate, iar pe măsuta lustruită, cu intarsii, de lângă canapea e o vază cu margarete adevărate.

Încăperea miroase a ulei de lămâie, a stofă grea, a margarete veștejite, a mâncare – miros ce și-a făcut drum din bucătărie sau din sufragerie – și a parfumului Serenei Joy: lăcrămioare. Parfumul este un lux, probabil că are ea o sursă. Inspir parfumul, socotind că ar trebui să-l apreciez. Este mirosul fetelor prepubere, al darurilor pe care copiii de vârstă mică le dădeau mamelor lor de obicei de Ziua Mamei; mirosul de șosete albe de bumbac, de jupoane albe din bumbac, de praf antiseptic, de carne inocentă de fată ce nu cunoaște încă sângele și părul pubian. Îmi produce o ușoară greață, ca și cum aș fi într-o mașină închisă, într-o zi fierbinte și înăbușitoare cu o femeie mai în

vârstă care e dată cu prea multă pudră. Așa arată salonul ăsta, în ciuda eleganței.

Mi-ar plăcea să fur ceva din camera asta. Mi-ar plăcea să iau un lucrușor, scrumiera spiralată, cutiuța de argint pentru medicamente sau poate o floare uscată; să-l ascund în faldurile rochiei sau în mâneca mea cu fermoar și să-l țin până la sfârșitul serii, să-l pitesc în camera mea sub pat, sau într-un pantof sau într-o crăpătură în perna tare lucrată în *petit point* cu CREDINȚA pe ea. L-aș scoate din când în când din tainița lui să-l privesc. M-ar face să simt că am putere.

Dar o astfel de senzație ar fi o iluzie și mult prea riscantă. Îmi stăpânesc deci mâinile, care rămân împreunate în poală. Cu coapsele strânse, cu călcâiele sub mine, lipite de trup. Cu capul plecat. În gură am gust de pastă de dinți: ipsos și imitație de mentă.

Aștept să se strângă membrii gospodăriei. *O gospodărie*: asta suntem. Comandantul este capul gospodăriei. El ține casa. Să avem și să ținem până ne va despărți moartea.

Și cala unui vas ține ceva. O cavitate.

Cora vine întâi, apoi Rita, ștergându-și mâinile de șorț. Și ele au fost chemate cu clopoțelul, nu le place, au alte lucruri de făcut, să spele vasele, de exemplu. Dar trebuie să fie aici, toată lumea trebuie să fie aici, așa o cere Comandantul. Într-un fel sau altul, toți trebuie să treacă prin asta.

Rita se încruntă la mine înainte de a se strecura în spatele meu, unde stă în picioare. E vina mea această pierdere de timp, din timpul ei. Nu e vina mea, ci a trupului meu, dar e vreo diferență? Chiar și Comandantul este supus capriciilor lui.

Intră Nick, ne salută din cap pe toate trei, privește în jurul camerei. Și el își ia locul în picioare în spatele meu. E atât de aproape încât vârful ghetei îmi atinge piciorul. Oare dinadins? Dinadins sau nu, ne atingem, două încălțări de piele. Simt cum pielea pantofului se moaie, mi-a

fugit sângele în pantof care se încălzește și devine ca o piele umană. Îmi trag piciorul ușor la o parte.

— Aș vrea să se grăbească, zice Cora.

— Să se grăbească și pe urmă să aștepte, zice Nick. Râde și-și mișcă piciorul, ca să-l atingă din nou pe al meu. Nimeni nu poate vedea mișcarea, sub faldurile fustei mele întinse pe podea. Mă mișc, e prea cald aici, mirosul de parfum stătut îmi dă o ușoară stare de greață. Îmi trag piciorul.

O auzim pe Serena venind în jos pe scări, pe hol, bocănitul surd al bastonului pe covoraș, pașii înfundați ai piciorului sănătos. Intră șontâc-șontâc pe ușă, se uită la noi numărându-ne fără să ne vadă. Dă din cap spre Nick, dar nu zice nimic. Este îmbrăcată într-una din cele mai bune rochii ale ei, de culoarea cerului, cu broderie albă pe marginile vâlului: flori și găurele. La vârsta ei încă simte imboldul să se acopere cu coronite de flori. N-are rost, îi zic în gând, fără să-mi clintesc mușchii feței, nu-ți mai folosesc la nimic, ești ofilită. Florile sunt organele genitale ale plantelor, am citit eu pe undeva, cândva.

Se îndreaptă spre fotoliul ei cu scăunel pentru picioare, se întoarce, își dă drumul și se instalează fără nici o grație. Își ridică piciorul stâng pe scăunel și scotocește în buzunarul de la mânecă. Aud foșnetul, zgomotul brichetei, mirosul de fum îmi arde pieptul, îl inspir cu nesaț.

— Întârzie ca de obicei, zice. Noi nu răspundem. Se aude un zăngănit pe când băjbăie pe măsuta cu lampă, apoi un clic și televizorul începe să se încălzească.

Un cor bărbătesc cu fețe galben-verzui; trebuie potrivită culoarea; cântă „Veniți la biserica din Wildwood”^[13]. *Veniți, veniți, veniți, veniți*, cântă bașii. Cu un alt clic, Serena schimbă canalul. Dungi, zigzaguri colorate, sunete trunchiate: este stația-satelit Montréal care e bruiată. Apoi urmează un predicator serios, cu ochii negri strălucitori,

aplecându-se spre telespectatori pe deasupra unui birou.

În zilele noastre arată mai mult ca niște oameni de afaceri. După ce-l privește câteva secunde, Serena schimbă canalele mai departe.

Mai multe canale goale, apoi știrile. Asta a căutat. Se lasă pe spate, inhalează adânc. Eu, din contră, mă aplec înainte, ca un copil căruia i s-a permis să stea târziu cu adulții. E un avantaj în aceste seri, serile Ceremoniei: mi se permite să văd știrile. Pare a fi regulă nerostită în această gospodărie: noi venim aici punctual întotdeauna, el întârzie întotdeauna.

Serena ne lasă să urmărim întotdeauna știrile.

Astea care sunt: cine știe dacă e vreuna adevărată. Ar putea fi chipuri vechi sau contrafăcute. Dar mă uit oricum, sperând să pot citi subtextul. Oricum, acum orice știre este mult mai bună decât nimic.

Mai întâi, liniile frontului. De fapt, nu sunt linii: războiul pare să se desfășoare în multe locuri în același timp.

Dealuri împădurite văzute de sus, copacii având o culoare galbenă respingătoare. Păcat că nu reglează culoarea. Munții Apalași, anunță vocea, unde Îngerii Apocalipsului, Divizia a 4-a, scot cu fum din ascunzători un grup izolat de partizani bapțiști, cu ajutorul aerian al Batalionului și al Îngerilor luminii. Ni se arată două elicoptere negre cu aripi argintii vopsite pe laturi. Dedesubt, o explozie într-un pâlț de copaci.

Apoi, în prim-plan, imaginea unui prizonier cu fața murdară și nerasă, cu doi Îngeri de o parte și de alta, în uniforme lor negre impecabile. Prizonierul acceptă o țigară de la unul din Îngeri, o duce stângaci la gură cu mâinile legate. Zâmbește silit, strâmb. Spicherul zice ceva, dar eu nu-l aud; mă uit în ochii prizonierului, încercând să-mi dau seama ce gândește. Știe că e ținta aparatului de

filmat: oare zâmbetul vădește sfidare sau supunere? E jenat că a fost prins?

Ne arată doar victorii, niciodată înfrângeri. Cine vrea vești proaste?

Poate că e actor.

Apare crainicul acum. E amabil, patern; ne privește visător de pe ecran, bronzat, cu părul alb, cu ochi candizi și riduri înțelepte în jurul lor, arătând ca bunicul ideal. Ceea ce ne spune, sugerează zâmbetul lui calm, este spre binele nostru. Totul va fi foarte bine curând. Promit. Va fi pace. Trebuie să aveți încredere. Trebuie să mergeți la culcare, ca niște copii buni.

Ne spune ce jinduim să credem. E foarte convingător.

Lupt împotriva puterii lui. E ca un actor de cinema celebru, îmi zic, cu dinți falși, la care fața e totul. În același timp sunt atrasă spre el, ca hipnotizată. De ar fi adevărat ce spune. Dacăș putea crede.

Acum ne spune că un lanț de spioni a fost deconspirat de o echipă de Ochi care a conlucrat cu un informator din rândurile spionilor. Lanțul de spioni a trecut ilegal prețioase resurse naționale, peste graniță, în Canada.

„Au fost arestați cinci membri ai sectei eretice a Quakerilor^[14]“, zice spicherul zâmbind afabil „și se prevăd încă alte arestări”.

Apar pe ecran doi dintre Quakeri, un bărbat și o femeie. Sunt îngroziți, dar încearcă să-și păstreze măcar o parte din demnitate în fața aparatului. Bărbatul are un semn mare întunecat în frunte; vâlul femeii a fost sfâșiat și îi cade peste ochi în suvițe. Amândoi au cam cincizeci de ani.

Acum avem în imagine un oraș, din nou o vedere aeriană a ceea ce era pe vremuri Detroit. Vocea crainicului se aude pe un fundal de bubuit înfundat de artilerie. De pe linia orizontului se ridică trâmbe de fum.

„Continuă reamplasarea Copiilor lui Ham conform planului”, zice fața roză și liniștitoare care a apărut pe ecran. „Trei mii au sosit săptămâna aceasta în Regiunea Națională nr. 1 și alți două mii în tranzit”. Cum transportă oare atâția oameni deodată? Cu trenuri, cu autobuze? Nu ni se arată nici o imagine. Regiunea Națională nr. 1 se află în Dakota de Nord. Dumnezeu doar știe ce se presupune că vor face odată ajunși acolo. Teoretic, or să cultive pământul.

Serena Joy s-a săturat de știri. Și-a pierdut răbdarea; apasă pe buton ca să schimbe postul, prinde un bas-bariton tomnatic, cu niște obraji ca niște ugere goale. Cântă: „Speranța îmi șoptește”. Serena îl închide.

Noi așteptăm, orologiul din hol ticăie, Serena își mai aprinde o țigară, eu mă urc în mașină. Este o sâmbătă dimineață de septembrie, pe când încă mai aveam mașină. Alții au trebuit să și-o vândă. Nu mă cheamă Offred, am un alt nume pe care nimeni nu-l folosește acum pentru că e interzis. Îmi tot spun că de fapt n-are importanță, numele e ca numărul de telefon, folositor numai pentru ceilalți; dar ce-mi spun nu e drept; are importanță. Păstrez amintirea acestui nume ca pe ceva tainic, o comoară după care o să vin într-o zi, să sap ca să o scot la iveală. Socotesc acest nume ca îngropat. Acest nume are o aură în jurul lui, ca o amuletă, ca un talisman, care dăinuie dintr-un trecut inimaginabil de îndepărtat. Stau întinsă noaptea în patul meu îngust, cu ochii închiși, și numele plutește acolo în dosul pleoapelor, strălucind în întuneric, fără să-l pot ajunge.

Este într-o sâmbătă dimineață de septembrie; port numele meu strălucitor. Fetița care a murit stă pe scaunul din spate, cu cele două păpuși preferate și cu iepurașul umplut cu paie. Soios din cauza vârstei și de prea multă iubire. Știu toate detaliile. Sunt detalii sentimentale, dar nu mă pot stăpâni. Nu pot să mă gândesc la iepuraș prea mult, căci nu

se poate să încep să plâng aici pe covorașul chinezesc, inspirând fumul expirat din trupul Serenei. În nici un caz aici, în nici un caz acum, pot plânge mai târziu.

Ea credea că mergem să mâncăm la iarbă verde și de fapt pe bancheta din spate se află un coș de picnic cu mâncare adevărată în el, ouă fierte tari, termos și tot ce trebuie. Nu voiam să știe unde mergem cu adevărat, ca să nu spună, să nu ne dea de gol din greșeală, dacă eram opriți. Nu doream să-i punem pe umeri povara adevărului.

Eu purtam ghetele de excursie, ea era în pantofi de tenis. Șiretele aveau pe ele niște inimioare roșii, purpurii, roz și galbene. Era cald pentru acel moment al anului, frunzele își schimbau deja culoarea, unele dintre ele. Luke era la volan, eu stăteam pe scaunul de alături, soarele strălucea, cerul era albastru, casele pe lângă care treceam aveau un aspect obișnuit și deci liniștitor, fiecare casă pe care o lăsam în urmă dispărând în trecut, dărâmându-se într-o clipă fără urmă pentru că nu aveam s-o mai văd niciodată sau cel puțin așa credeam eu atunci.

N-am luat aproape nimic cu noi, căci nu voiam să avem aerul că plecăm undeva departe și definitiv. Avem pașapoartele false, garantate, care deci meritau prețul enorm pe care l-am plătit. Desigur că nu puteam plăti cu bani sau să trecem suma în Compucont: am folosit alte lucruri, niște bijuterii de la bunica, o colecție de timbre pe care Luke a moștenit-o de la unchiul lui. În alte țări, astfel de lucruri se pot vinde pe bani. Când ajungem la graniță, o să pretindem că trecem pentru o excursie de o zi; vizele false sunt pentru o zi. Înainte de a ajunge la frontieră, o să-i dau un somnifer ca să doarmă atunci când trecem dincolo. Așa n-o să ne dea de gol. Nu poți cere unui copil să mintă convingător.

Și nu vreau să fie speriată, să simtă spaima care îmi încordează mușchii și șira spinării atât de tare,

că am senzația că m-aș prăbuși la atingere. Fiecare lumină roșie la stop e un calvar. O să petrecem noaptea la un motel sau, și mai bine, o să dormim în mașină pe un drum lăturalnic ca să evităm întrebări suspicioase. O să trecem dincolo dimineața, traversând podul simplu, de parcă ne-am duce la supermarket.

Cotim și-o luăm spre nord pe autostrada unde traficul nu e cine știe ce. De când a început războiul, benzina e scumpă și greu de găsit. După ce am ieșit din oraș, trecem de primul punct de control. Nu vor decât să se uite la permisul de conducere auto. Luke face față cu bine. Am prevăzut totul: datele din pașaport se potrivesc cu cele din permis.

Când reluăm drumul, Luke îmi strânge mâna și-mi aruncă o privire. Ești albă ca o coală de hârtie, zice.

Chiar așa mă și simt: albă, plată, subțire. Mă simt transparentă. O să mă dau de gol. Cum o să reușesc să mă țin de Luke, de ea, când sunt atât de plată? Am impresia că nu a mai rămas decât o bucățică din mine; or să-mi alunece din brațe ca și când aș fi făcută din fum, ca și când aș fi un miraj ce dispare chiar în fața ochilor lor. *Alungă astfel de gânduri*, zicea Moira. *Când te gândești la o nenorocire, o atragi*.

Revino-ți, zice Luke. Acum conduce prea repede. I s-a urcat adrenalina la cap. A început să cânte: O, ce dimineață minunată.

Chiar și faptul că a început să cânte mă îngrijorează. Am fost avertizați să nu avem niște mutre prea fericite.

Capitolul cincisprezece

Comandantul ciocănește la ușă. Așa e regula: Salonul e considerat teritoriul Serenei Joy, el trebuie să ceară permisiunea înainte de a intra. Ei îi place să-l facă să aștepte. E un lucru mic, dar în

această gospodărie lucrurile mici au mari semnificații. Astă-seară însă nici măcar cu atât nu se alege, căci înainte ca Serena Joy să poată deschide gura, el intră în cameră fără să mai aștepte. Poate că i-a ieșit din minte protocolul, sau poate că a făcut-o anume. Cine știe ce i-o fi spus ea când stăteau vizavi la masa cu incrustații de argint din sufragerie. Sau poate că tocmai nu i-a spus.

Comandantul e în uniformă sa neagră în care arată ca un paznic de muzeu. Un bărbat aproape de pensie, jovial, dar prudent, care își omoară timpul. Dar asta numai la prima vedere. Când îl privești mai bine, arată ca un președinte de bancă din vestul mijlociu, cu părul argintiu, impecabil periat lins, cu atitudinea sobră și umerii ușor aduși. Apoi, mustața argintie și ea, și bărbia pe care nu poți să nu o observi. Când ajungi la bărbie, ți se pare că arată ca o reclamă pentru vodcă dintr-o revistă lucioasă din vremurile trecute.

Are un comportament blând, mâini mari cu degete groase și acaparatoare; ochii albaștri sunt necomunicativi, în aparență inofensivi. Ne aruncă o privire, făcând parcă inventarul. Una bucată femeie în roșu, în genunchi; o femeie în albastru, așezată, două în verde, în picioare, un bărbat solitar cu fața slabă, în fund. Reușește să-și ia un aer nedumerit, ca și când nu și-ar putea aminti cum au ajuns toți aici cu el. Ca și cum ne-ar fi primit moștenire, ca pe o orgă victoriană și încă nu și-a dat seama cum să dispună de noi. Sau cât valorăm.

Dă din cap în direcția Serenei Joy, care nu scoate nici un sunet. Traversează, ducându-se la fotoliul de piele ce îi e rezervat, scoate cheia din buzunar și meșterește la cutia de piele cu legături de alamă care se află pe masa de lângă fotoliul său. Inserează cheia, deschide cutia, scoate Biblia, un exemplar obișnuit, cu coperte negre și pagini aurite pe margini. Biblia e ținută încuiată, cum ținea lumea încuiat ceaiul pe vremuri, ca să nu-l fure

servitorii. E și o carte incendiară: cine știe în ce am putea-o transforma dacă am pune vreodată mâinile pe ea. Ni se poate citi din ea, ne poate citi el, dar nu noi direct. Întoarcem capetele spre el, așteptând povestea noastră de seară.

Comandantul se așază, își încrucișează picioarele, noi îl urmărim cu privirea. Semnele de carte sunt la locul lor. Deschide cartea. Își drege glasul, ca și cum ar fi jenat.

— Aș dori un pahar cu apă, se adresează el aerului din jur. Vă rog, adăugă.

În spatele meu, Cora sau Rita, nu știu care, își părăsește locul din tabloul vibrant și o ia tiptil spre bucătărie. Comandantul stă așezat în continuare, cu privirile în jos. Comandantul oftează, scoate o pereche de ochelari cu rame de aur din buzunarul interior de la haină, și-i pune pe nas. Acum arată ca un cizmar dintr-o veche carte de povești. Oare când o să sfârșească cu măștile de bunăvoință?

Îl observăm cu atenție; milimetru cu milimetru, fiecare expresie.

Să fii bărbat, observat de femei. Trebuie să fie tare ciudat. Să fie observat tot timpul. Ele să se tot întrebe, ce-o să facă acum? Să tresară ori de câte ori face el o mișcare, chiar dacă e o mișcare inofensivă, ca de exemplu când se întinde după o scrumieră. Să-l tot cântărească din priviri. Să se gândească, nu poate, nu merge, va trebui să meargă, ca și cum ar fi un veșmânt demodat sau de calitate proastă și care trebuie totuși îmbrăcat pentru că nu există nimic altceva.

Să-l încerce, să-l probeze, să-l verifice, în timp ce el le probează și el, ca pe o șosetă, pe acea frântură de sine, acel deget mare, sensibil, supranumerar, acel tentacul, delicatul lui ochi de melc în vârful unui corn care crește, iese în afară, tresare, se retrage în sine la o atingere neașteptată, crește din nou umflându-se puțin la vârf, înaintează ca în lungul unei frunze, pătrunzând în interiorul lor, avid de a le vedea. Să realizeze o

astfel de vedere, această călătorie într-un întuneric compus de femei, dintr-o femeie care poate vedea în întuneric, în timp ce el se chinuie să înainteze orbește.

Ea îl observă din interior. Noi suntem cu ochii pe el. E singurul lucru pe care îl putem face și nu degeaba: dacă ar fi să se împiedice, să dea greș sau să moară, ce s-ar alege de noi? Nu e de mirare; el e ca o gheată, tare pe din afară, dar dă cu blândețe formă masei de picior dinăuntru, ca și masei de nou-veniți^[15]. Dar e mai degrabă o dorință a mea. Căci îl observ de mai multă vreme și n-a dat nici o dovadă de blândețe.

Dar atenție, Comandante, îi spun eu în gând. Sunt cu ochii pe tine. O mișcare greșită și sunt un om mort.

Totuși trebuie să fie un infern să fii bărbat în astfel de condiții.

Trebuie să fie grozav.

Trebuie să fie un infern.

Ești probabil înconjurat de tăcere.

Apare apa. Comandantul o bea.

— Mulțumesc, zice. Cora se repede înapoi la locul ei.

Comandantul face o pauză, privind în jos, scrutător, la pagină. Nu se grăbește, de parcă ar fi uitat de prezența noastră. E ca un om care se joacă cu un antricot în dreptul unei ferestre de restaurant, pretinzând că nu observă ochii flămânzi care-l urmăresc din întuneric de la mai puțin de un metru. Ne aplecăm puțin înainte spre el, ca o pilitură de fier spre un magnet. El are ceva ce noi nu avem, are cuvântul. Cum îl risipeam pe vremuri.

Parcă împotriva dorinței lui, Comandantul începe să citească. Nu citește prea grozav. Poate că e doar plictisit.

E povestea obișnuită, poveștile obișnuite. Dumnezeu i-a spus lui Adam, Dumnezeu i-a spus lui Noe. Creșteți și înmulțiți-vă și umpleți

pământul. Apoi vine chestia cu Rahela, bătrână și mucegăită, și Lea, cu care ne-au împuiat capul la Centru. *Dă-mi copii, iar de nu, voi muri. Au doară eu sunt Dumnezeu, Care a stârpit rodul pântecelui tău? Iată roaba mea Bilha; intră la ea și ea va naște pe genunchii mei și voi avea și eu copii printr-însa.* Și așa mai departe. Ni se citea la fiecare mic dejun, pe când ședeam în cantina liceului mâncând porridge cu frișcă și zahăr. Căpătați tot ce e mai bun, să știți, zicea mătușa Lydia. Țara e în război și alimentele sunt raționalizate. Sunteți răsfățate, fetelor; îi sclipeau ochii, de parcă ar fi muștrat un pîsoi. O pisicuță neastâmpărată.

La prânz, ni se citeau Fericirile. Fericți fie ăștia, fericți fie ăilalți. Ni le puneau pe disc, citite de o voce bărbătească. *Fericiți cei săraci cu duhul, căci a lor e împărăția cerurilor. Fericiți cei milostivi. Fericiți cei blânzi. Fericiți cei ce tac.* Știam că au inventat partea aia, știam că nu e așa, dar nu aveai cum să verifici. *Fericiți cei ce plâng, căci ei vor fi mângâiați.* Nimeni nu spunea când.

Mă uit la ceas în timpul desertului, compot de pere din conservă cu scorțișoară, desertul obișnuit; și o caut cu privirea pe Moira la locul ei, două mese mai încolo. S-a dus deja. Ridic mâna. Capăt permisiunea. Nu ne întâlnim prea des și întotdeauna în momente diferite ale zilei.

La spălător mă duc în penultima despărțitură, ca de obicei.

Ești aici? șoptesc.

Vie și nevătămată și de două ori mai urâtă decât viața, îmi răspunde Moira în șoaptă.

Ce-ai auzit? o întreb.

Mai nimic. Trebuie să ies de aici, simt că mă țcănesc.

Mă cuprinde panica. Nu, nu, Moira, nu încerca. Nu singură.

O să mă prefac bolnavă. Trimit o salvare, am văzut-o.

N-o să ajungi mai departe la spital.

Cel puțin o să fie o schimbare. N-o să mai trebuiască s-o ascult pe scârba aia bătrână.

Or să te descopere.

Nu-ți face griji, mă pricep. Când eram puștoaică de liceu, n-am mai luat vitamina C și am făcut scorbut. În primele faze nu-l pot diagnostica. Pe urmă începi să iei vitamina din nou și te-nșănătoșești. O să-mi ascund vitaminele.

Nu, Moira.

Nu puteam suporta gândul să nu mai fie aici cu mine. Pentru mine.

Te trimit cu doi tipi în salvare. Gândește-te. Trebuie să fie lihniți după treaba aia; fir-ar să fie, nu au voie nici măcar să-și vâre mâinile în buzunar, există posibilitatea să...

Ei, voi dinăuntru. Timpul reglementar a trecut, zise vocea Mătușii Elizabeth din ușă. M-am ridicat, am tras apa. Două degete ale Moirei au apărut prin gaura din perete. Era prea mică pentru mai multe. Le-am atins repede cu mâna, ținându-le. Apoi le-am dat drumul.

— Și Lea a zis: „M-a răsplătit Dumnezeu pentru că am dat bărbatului meu pe roaba mea”, zise Comandantul. Lasă cartea să se închidă. Ceea ce produce un sunet istovit, asemănător unei uși capitonate care se închide singură undeva departe: o boare de aer. Sunetul te face să te gândești cât de mătăsoase ar fi la pipăit paginile subțiri ca foile de ceapă. Mătăsoase și uscate, ca *papier poudre*^[16], roz și cu pudră, ca să-ți dai pe nas să nu-ți lucească; erau mici carnețele odinioară, care se vindeau în magazinele cu lumânări și săpunuri de diverse forme: scoici, ciuperci. Sau ca foița de țigară. Sau ca petalele.

Comandantul stă cu ochii închiși o clipă, cuprins parcă de oboseală. Lucrează multe ore. Are o mulțime de responsabilități.

Serena a început să plângă. O aud în spatele meu. Nu e prima oară. De fapt, plânge întotdeauna

în seara Ceremoniei. Încearcă să nu se audă nici un zgomot. Încearcă să-și păstreze demnitatea în fața noastră. Tapițeria și covoarele înăbușă sunetele, dar tot o auzim clar. Tensiunea dintre lipsa ei de stăpânire și încercarea de a o înăbuși e oribilă. E ca un pârț în biserică. Ca întotdeauna simt imboldul să râd, dar nu pentru că mi se pare amuzant. În încăpere se răspândește mirosul lacrimilor ei, dar noi pretindem că nu simțim nimic.

Comandantul deschide ochii, observă ce se petrece, se încruntă și hotărăște să nu observe nimic.

— Acum ne vom ruga în tăcere o clipă, zice Comandantul. Vom cere binecuvântare și succes în tot ce întreprindem.

Îmi las capul în jos și închid ochii. Ascult cum își ține respirația, cum suspină aproape imperceptibil, cum o scutură plânsul în spatele meu. Cât trebuie să mă urască, îmi spun în gând.

Mă rog în tăcere: *Nolite te bastardes carborundorum*. Nu știu ce înseamnă, dar sună cum trebuie și asta e, căci nu știu ce altceva i-aș putea spune Domnului. Cel puțin acum. Sau, nu în aceste împrejurări, cum se zicea pe vremuri. Literele scrijelite pe dulapul meu îmi plutesc în față, lăsate în urmă de o femeie necunoscută, cu chipul Moirei. Am văzut-o dusă pe targă de doi Îngeri și băgată în salvare.

Ce are? am întrebat-o pe femeia de lângă mine, o întrebare inofensivă pentru oricine, cu excepția fanaticelor.

Febră, a rostit din buze, fără sunet. Zic c-ar fi apendicită.

În seara aceea luam cina, hamburger cu piure de cartofi. Masa mea era lângă fereastră, așa că vedeam departe, până la porțile de la intrare. Am văzut mașina de salvare revenind, fără sirenă de data asta. Unul din Îngeri sări din mașină și vorbi cu Paznicul. Paznicul intră în clădire, în timp ce

salvarea rămase în parcaj; Îngerul stătea cu spatele la noi, așa cum fuseseră instruiți. Două dintre Mătuși ieșiră din clădire împreună cu Paznicul. Se duseră la ușa din spate a mașinii. O scoaseră pe Moira dinăuntru, o târâră pe poartă și în sus pe scările din față, ținând-o de subsuori, câte una de fiecare parte. Abia putea merge. M-am oprit, nu mai puteam mânca; acum toate femeile de pe latura mesei unde mă aflam eu se uitau lung pe fereastră. Fereastră era verzuie, cu plasă de sârmă prinsă în sticlă. Mătușa Lydia zise: Continuați să mâncați. Se duse să tragă storurile.

Au dus-o într-o încăpere ce fusese pe vremuri laboratorul de științe. Era o cameră unde nici una nu mergeam de bunăvoie. După aceea nu a mai putut umbla o săptămână; nu-i mai intrau picioarele în pantofi de umflate ce erau. De picioare se ocupau la prima încălcare a regulilor. Foloseau cabluri de oțel despicate la capete. Urmau apoi mâinile. Nu le păsa de picioarele și de mâinile noastre, chiar dacă le mutilau definitiv. Țineți minte, zicea Mătușa Lydia. Pentru scopurile noastre, picioarele și mâinile voastre nu joacă un rol esențial.

Moira zăcea în patul ei, un exemplu pentru noi toate. N-ar fi trebuit să încerce, mai ales cu Îngerii, zise Alma, din patul de lângă mine. Trebuia s-o ducem pe sus la ore. Furam pachetele de zahăr pentru ea când mergeam la masă, le aduceam pe ascuns și noaptea i le trimiteam de la un pat la altul. Probabil că nu avea nevoie de zahăr, dar era singurul lucru pe care-l puteam fura. Singurul lucru pe care i-l puteam da.

Spun rugăciunile încă, dar în fața ochilor am picioarele Moirei, așa cum arătau după ce au adus-o înapoi. Nu arătau deloc a picioare. Păreau picioarele unui înecat, umflate și parcă fără oase, doar culoarea era diferită. Arătau ca niște bojoci.

O, Doamne, mă rog. *Nolite te bastardes carborundorum.*

Asta ai vrut?

Comandantul își drege glasul. În semn că, după părerea lui, rugăciunea a durat destul.

— Căci ochii Domnului se uită pe tot cuprinsul pământului și el se simte puternic în numele celor cu inimă neprihănită către dânsul, glăsuiește el.

E semnalul de închidere a programului. Se ridică. Putem rupe rândurile.

Capitolul șaisprezece

Ceremonia se desfășoară ca de obicei.

Stau întinsă pe spate, cu toate hainele pe mine, în afară de igienicii pantalonași albi de bumbac. Dacă ar fi să deschid ochii, aş vedea baldachinul mare și alb al enormului pat cu patru stâlpi în stil colonial al Serenei Joy, suspendat deasupra noastră ca un nor jos, acoperit cu mici picături de ploaie argintii care, dacă te uita mai bine, se dovedeau a fi rămurele de flori cu patru petale. Nu aş putea vedea covorul care e alb sau draperiile cu rămurele și măsuța de toaletă cu volănaș pe care se află peria și oglinda cu mânere de argint; doar baldachinul puternic arcuit și căptușit cu voal, care reușește să sugereze astfel, prin textura și structura lui, atât etericul, cât și materia.

Sau pânza unei corăbii. Pânzele pântecoase, spuneau poeții odinioară. Umflate. Avansând datorită pânzelor cu pânțele umflate.

Ne înconjoară un abur de parfum de lăcrămioare, răcoros, aproape pătrunzător. Nu e cald în camera asta.

Deasupra mea, spre căpătâiul patului, stă întinsă Serena Joy, într-o poziție bine studiată. Are picioarele larg desfăcute și eu stau întinsă între ele, cu capul pe stomacul ei, sprijinindu-mi baza craniului pe osul ei pubian și flancată de coapsele ei. Și ea e complet îmbrăcată.

Stau cu brațele ridicate. Mă ține de mâini, de fiecare parte a corpului. Poziția semnifică, se zice,

că suntem un singur trup, o singură ființă. De fapt, arată că ea stăpânește atât procesul, cât și produsul. Dacă va fi vreun produs. Inelele de pe mâna ei stângă îmi intră adânc în carnea degetelor. Poate că e o formă de răzbunare, sau poate că e o întâmplare.

Am fusta roșie ridicată până la brâu, dar nu mai sus. Mai jos Comandantul regulează. Regulează partea de jos a trupului meu. Nu spun că face dragoste pentru că nu asta face. Să denumesc acțiunea copulație iară nu ar fi exact, pentru că ar implica două persoane și aici e vorba numai de una. Nici viol nu e: căci mi-am dat acordul scris. Asta e ceea ce am ales. Nu au fost prea multe de ales, dar totuși aș fi avut posibilitatea de a alege și altceva.

Deci stau nemișcată și îmi închipui baldachinul de deasupra pe care nu-l văd. Îmi vine în minte sfatul reginei Victoria către fiica ei: *Închide ochii și gândește-te la Anglia*. Dar asta nu e Anglia. Tare aș vrea să mergă mai repede.

Poate că sunt nebună și asta e un nou fel de terapie.

Ce bine ar fi să fie adevărat, m-aș putea face bine și acțiunea să dispară.

Serena Joy se încleștează de mâinile mele de parcă nu eu, ci ea ar fi regulată și i-ar produce fie plăcere, fie durere; iar Comandantul regulează înaintea, ritmic, ca într-un marș în doi timpi, doi cu patru, mereu, mereu ca un robinet care picură. E preocupat ca cineva care fredonează sub duș, fără să știe că fredonează, ca cineva cu mintea în altă parte. Parcă ar fi altundeva, așteptând să juișeze, bătând darabana pe masă, în timp ce așteaptă. Acum ritmul a devenit nerăbdător. Dar nu e ăsta visul ce dă erecție oricărui bărbat: două femei deodată? Așa spuneau pe vremuri. Ziceau că e excitant.

Dar ce se petrece în camera asta, sub baldachinul argintiu al Serenei Joy, nu e excitant.

Nu are nimic de-a face cu pasiunea sau dragostea sau iubirea sau astfel de idei care ne stârneau apetitul odinioară. Nu are nimic de-a face cu poftele trupești, cel puțin pentru mine și sigur că nici pentru Serena. Trezirea simțurilor și orgasmul nu mai sunt considerate necesare; ar fi doar un semn de frivolitate, ca jartierele sau alunițele: o superfluă abatere a atenției pentru cei ușuratici. Demodate. Pare ciudat că pe vremuri femeile cheltuiau atâta timp și energie citind despre astfel de lucruri, gândindu-se la ele, făcându-și griji, scriind despre ele. Lucruri evident relaxante.

Or, în acest moment nu se relaxează nimeni, nici măcar Comandantul. E o treabă serioasă. Comandantul, ca noi toți, își face datoria.

Dacă aș crăpa puțin ochii, l-aș putea vedea cu chipul lui, care nu e neplăcut, suspendat deasupra torsului meu, cu câteva șuvițe de păr argintiu căzute poate pe frunte, concentrându-se asupra călătoriei sale interioare, asupra acelui loc către care se îndreaptă grăbit și care se îndepărtează ca într-un vis, cu aceeași viteză cu care se apropie el. I-aș vedea ochii larg deschiși.

Oare dacă ar fi un bărbat mai arătos, mi-ar face mai mare plăcere?

Cel puțin e mai bine decât precedentul, care mirosea ca o garderobă de biserică pe ploaie; ca gura atunci când începe dentistul să-ți umble în ea; ca o nară. Comandantul în schimb miroase a naftalină sau poate a un tip de loțiune de după bărbierit făcută cu scopuri punitive? De ce trebuie să poarte uniformă asta stupidă? Dar oare mi-ar plăcea mai mult trupul lui alb și păros, gol?

Este interzis să ne sărutăm. Ceea ce face treaba suportabilă.

Te poți detașa. Descrui.

În sfârșit juisează, cu un geamăt înăbușit ca de ușurare. Serena Joy, care și-a ținut respirația, reîncepe să respire. Comandantul, care s-a sprijinit în coate, la distanță de trupurile noastre combinate,

nu-și îngăduie să se lase peste noi. Se odihnește o clipă, se retrage, se îndepărtează, își trage la loc fermoarul de la pantaloni. Ne salută din cap, apoi se întoarce și părăsește încăperea, închizând ușa cu o grijă exagerată, ca și cum am fi mama lui suferindă. E un gest caraghios, dar nu îndrăznesc să râd.

Măinile Serenei Joy se desprind de ale mele.

Te poți scula acum, zice. Scoală-te și ieși afară.

Ar trebui să mă lase să mă odihnesc zece minute, cu picioarele pe o pernă, ca să mărească șansele. E un răstimp în care ar trebui să meditez în tăcere, dar nu are chef de așa ceva. Simt repulsie în glasul ei, ca și cum atingerea cărnii mele i-ar produce greață și ar contamina-o. Mă desfac din prinsoarea trupului ei și mă ridic; sucurile Comandantului mi se scurg pe picioare. Înainte de a pleca, o văd lipindu-și strâns picioarele și aranjându-și fusta albastră; continuă să stea întinsă pe pat, privind fix la baldachinul de deasupra, țeapănă și dreaptă ca o efigie.

Oare pentru care din noi e mai îngrozitor, pentru ea ori pentru mine?

Capitolul șaptesprezece

Iată ce fac, o dată întoarsă în camera mea.

Îmi scot hainele și îmi pun cămașa de noapte.

Caut boțul de unt în vârful pantofului drept, acolo unde l-am ascuns după masa de seară. A fost prea cald în dulap și untul e pe jumătate lichid. Mare parte din el a intrat în șervețelul de hârtie în care l-am înfășurat. Acum vârful pantofului o să fie plin de unt. Nu e prima dată, pentru că întotdeauna când e unt sau chiar margarină, economisesc câte o bucățică în felul ăsta. Măine o să scot aproape tot untul de pe căptușeală frecând locul cu o cârpă sau cu hârtie igienică.

Mă dau cu untul pe față apoi pe mâini. Nu mai există cremă de mâini sau de față, în nici un caz nu

pentru noi. Asemenea lucruri sunt considerate frivolități. Noi suntem recipiente, numai partea interioară a trupurilor noastre e importantă. Partea exterioară poate deveni aspră și zbârcită ca o coajă de nucă, lor nici nu le pasă. Crema de mâini ne-a fost interzisă printr-un decret al Soților. Nu vor să fim atrăgătoare. Și așa situația este destul de grea pentru ele.

Untul e o șmecherie pe care am învățat-o la Centrul Rahela și Lea. Noi îi spuneam Centrul roșu, pentru că toate erau roșii acolo. Sigur că predecesora mea din această cameră, prietena mea cu pistrui și răs sănătos, se dădea și ea cu unt. Toate ne dăm.

Câtă vreme ne dăm cu unt pe piele ca s-o menținem catifelată, ne putem păstra credința că într-o zi o să scăpăm, că vom fi dorite din nou, sau că vom avea chiar parte de dragoste. Avem și noi micul nostru ceremonial privat.

Untul e gras și o să rânzească și o să miros ca o brânză veche; dar cel puțin e o substanță organică, se zicea pe vremuri.

La astfel de soluții am ajuns să recurgem.

Unsă bine, stau întinsă pe patul meu de o persoană ca o felie de pâine prăjită cu unt. Nu pot dormi. În semiîntuneric fixez cu privirea ochiul orb de ipsos din mijlocul tavanului care la rândul lui mă fixează și el cu privirea, deși nu poate vedea. Nu adie nici o boare, perdelele mele par niște bandaje de tifon ce atârnă moale, licărind în aura de lumină revărsată de reflectorul ce iluminează casa noaptea, sau să fie luna?

Dau la o parte cearșaful, mă scol cu atenție, fără să fac zgomot și mă duc tiptil în picioarele goale și în cămașă de noapte la fereastră; ca un copil, vreau să mă uit afară. Să văd luna pe sânul zăpezii proaspete. Cerul e senin, dar greu de zărit din cauza reflectorului; dar așa-i, pe cerul nedeslușit plutește o lună nouă, o lună în care îți pui dorințe,

o așchie de rocă străveche, o zeiță, un ochi care clipește. Luna e o piatră și cerul e plin de echipament ce împrăștie moartea, dar, Doamne, cât e de frumos totuși.

Am atâta nevoie de Luke, să fie aici cu mine. Aș vrea să mă țină în brațe și să-mi rostească numele. Doresc să fiu apreciată altfel decât sunt apreciată acum; doresc să fiu mai mult decât o valoare. Îmi spun încetișor numele de altădată; îmi repet în minte ceea ce puteam face cândva, felul cum mă vedeau ceilalți.

Simt dorința să fur ceva.

Pe coridor arde lumina de veghe împrăștiind o văpaie roză pe toată lungimea lui; mă furișez prin casa adormită cu băgare de seamă, pas cu pas, fără să scârțâi, pe lângă balustradă, de parcă aș păși pe covorul de mușchi dintr-o pădure; inima îmi bate ca nebuna. Nu sunt la locul meu. Ceea ce fac e absolut interzis.

Când trec pe lângă ochiul de pește de pe peretele din hol, îmi zăresc silueta albă, trupul învelit parcă într-o meșă de tifon, cu părul pe spate ca o coamă, cu ochii strălucitori. Îmi place ce fac. Fac ceva de una singură. Sunt activă; ce formă gramaticală e asta, un timp? Încordată^[17]. Un cuțit aș vrea să fur, din bucătărie; dar încă nu sunt pregătită.

Ajung la salon; ușa e întredeschisă. Un scârțâit de lemn; dar cine e pe aproape, să audă? Stau în picioare în cameră, așteptând să mi se dilate pupilele, ca la pisici, sau la bufnițe. Îmi vine în nări miros de parfum stătut, de praf intrat în țesături. Prin crăpăturile din jurul draperiilor trase intră o vagă lumină încețoșată de la reflectorul de afară unde, fără îndoială, patrulează doi bărbați; i-am văzut de sus, de după draperii, niște siluete negre, umbre decupate. Acum pot vedea în jur licăriri de contururi; în oglindă, baza lămpilor, vasele, canapeaua nebuloasă ca un nor în amurg.

Ce să iau? Un obiect căruia să nu i se simtă lipsa. La miezul nopții în pădure, o floare fermecată. O narcisă ofilită, nu una din aranjamentul de flori uscate. Narcisele or să fie aruncate curând, au început să miroasă. În aer apasă și miasele stătute ale Serenei, duhoarea ghemelor ei.

Merg pe băjbăite, găsesc măsuta pipăind. Se aude un clinchet, probabil că am răsturnat ceva. Găsesc narcisele, sfărâmicioase la vârfuri unde s-au uscat și pleoștite către tulpini; iau una între degete și o șterpelesc. O s-o presez undeva. Sub saltea. O s-o las acolo, ca s-o găsească femeia ce va urma după mine.

E cineva însă în cameră, în spatele meu.

Aud pasul tiptil ca al meu și scârțâitul aceleiași scânduri din dușumea. Cu un mic declic, ușa se închide în spatele meu, retezând lumina. Îngheț: a fost o greșală să cobor în alb. Sunt ca zăpada în lumina lunii, chiar în întuneric.

Apoi o șoaptă:

— Nu țipa. Nu-i nimic.

Ca și cum aş țipa; ca și cum nu-i nimic. Mă întorc: o formă și atât; lucirea mată a unor pomeți ai obrazilor fără culoare.

Pășește spre mine. E Nick.

— Ce faci aici?

Nu răspund. Și prezența lui aici, cu mine, e ilegală, deci nu mă poate trăda. Nici eu pe el; pentru un moment suntem ca două oglinzi. Îmi pune mâna pe braț, mă trage spre el, îi simt buzele pe gură; oare ce iese dintr-o asemenea renunțare? Fără nici un cuvânt. Amândoi tremurăm. Cât mi-ar plăcea. Trupul lui subțire, în salonul Serenei cu flori uscate, pe covorul chinezesc. Ar fi ca și cum aş striga, ar fi ca și cum aş trage cu o armă. Mâna mea se duce în jos, ce-ar fi să-l deschei; și apoi? Dar e prea periculos și știe și el, așa că ne desprindem unul de celălalt, dar nu cu totul. Prea

multă încredere deja, prea mare risc, prea mult deja.

— Veneam să te caut, zice șoptit, îi simt respirația în ureche. Aș vrea să mă întind, să-i simt gustul pielii, mă face să mă simt flămândă. Degetele lui îmi pipăie brațul pe sub cămașa de noapte, ca și cum nu și le-ar putea stăpâni rațional. E așa de bine să te atingă cineva, să te pipăie cu atâta lăcomie, să te simți cuprinsă de lăcomie. Luke, sunt sigură că ai ști ce-nseamnă, ai înțelege. De fapt, pe tine te simt aici, cu alt trup.

Rahat.

— De ce? zic. E chiar într-un asemenea hal, încât să riște să vină la mine în cameră? Mă gândesc la cei spânzurați, atârând de cârlige la zid. Abia mă mai țin pe picioare. Trebuie s-o întind înapoi pe scări, până nu mă topesc cu totul. Acum mâna lui se află pe umărul meu, grea, nemișcată, apăsându-mă ca o bucată de plumb cald. Oare mi-aș da viața pentru asta? Sunt lașă, nu pot suporta gândul suferinței.

— El m-a trimis, zice Nick. Vrea să te vadă. În biroul lui.

— Cum adică, zic. Trebuie să se refere la Comandant. Să mă vadă? Cum adică să mă *vadă*? Nu s-a săturat de mine?

— Măine, zice Nick abia perceptibil. Ne depărtăm încet unul de celălalt în salonul întunecat, de parcă o forță de atracție, un curent, ne-ar împinge unul spre altul, iar niște brațe la fel de puternice ne-ar forța în direcția contrară.

Nimeresc ușa, răsucesc mânerul rotund din porțelan rece, o deschid. Abia mai sunt în stare să mă mișc.

VII. NOAPTE

Capitolul optsprezece

Zac întinsă în pat. Tremur încă. Dacă umezești marginea unui pahar și-ți treci degetul de jur-împrejur, produci un sunet. Mă simt ca și cum aș fi verbul *a sparge*. Vreau să fie cineva cu mine.

Stau întinsă în pat cu Luke care-și ține mâna pe pânțelele meu rotunjit. Suntem toți trei în pat, ea dând din piciorușe și răsucindu-se înăuntrul meu. E furtună cu trăsnete afară, de aia e trează; se pare că aud, dorm, se sperie chiar și acolo, în prezența liniștitoare a inimii care împrăstie valuri călduțe în jurul lor. Un fulger scapără foarte aproape și ochii lui Luke par albi o clipită.

Nu mi-e frică. Suntem complet treji, a început să răpăie ploaia, o să procedăm încet și cu grijă.

Dacă aș avea convingerea că n-o să se mai întâmple niciodată, aș muri.

De fapt greșesc, nimeni nu moare din lipsă de activitate sexuală. Murim din lipsă de dragoste. Nu aș putea iubi pe nimeni de aici, toate persoanele pe care le-aș putea iubi fie au murit, fie sunt aiurea. Cine știe unde sunt sau ce nume poartă acum? E ca și cum n-ar fi nicăieri; așa cum sunt și eu când se gândesc ele la mine. Și eu sunt o persoană dată dispărută.

Din când în când le văd fețele în întuneric, pâlpâind ca fețele sfinților în catedralele vechi din țări străine la lumina schimbătoare a lumânărilor; lumânări pe care le aprinzi și apoi te rogi în preajma lor, în genunchi și lipindu-ți fruntea de împrejmuirea de lemn, sperând că vei primi un răspuns. Le pot invoca, dar dispar repede ca niște miraje. E mare vina să doresc un trup real pe care să-l pot îmbrățișa? Altfel sunt și eu lipsită de trup. Arcurile patului sună la bătăile inimii mele; mă pot

mângâia pe sub cearșafurile albe și uscate, în întuneric, dar și eu sunt albă și uscată, tare și parcă grunjoasă, parcă mi-aș trece mâna peste o farfurie de orez uscat; e ca zăpada. Are ceva mort, părăsit. Sunt ca o cameră unde se întâmplau multe și acum nu se întâmplă nimic; doar polenul buruienilor ce cresc afară, lângă fereastră, e adus de vânt înăuntru, grămădindu-se sub formă de praf pe podea.

Iată ce cred.

Cred că Luke zace cu fața în jos între tufișuri, într-un hățiș de ferigi unde frunzele verzi abia au apărut deasupra celor brune de anul trecut, sau de cucută pitică, deși e prea devreme pentru bobیțele roșii. De fapt, ceea ce a mai rămas din el; părul, oasele, cămașa cadrilată de lână verde cu negru, cureaua de piele, bocancii. Știu exact în ce era îmbrăcat. Îi văd hainele clar în minte, ca într-o litografie sau o reclamă viu colorată dintr-o revistă veche, deși fața nu i-o văd așa de bine. Fața începe să se șteargă, poate pentru că nu era întotdeauna aceeași; fața lui avea diverse expresii, pe când hainele nu.

Mă rog ca gaura, sau poate cele două sau trei găuri, căci au fost mai multe împușcături una după alta, mă rog ca cel puțin una dintre găuri să fi înaintat rapid, curat și cu efect definitiv prin craniu, prin locul unde erau îngrămădite toate imaginile, astfel încât să fi fost doar o străfulgerare de întuneric sau de durere, surdă sper, așa cum sună cuvântul *buf*, una singură și apoi tăcere.

Așa cred că a fost.

Mai cred și că Luke e așezat undeva, într-un dreptunghi de ciment cenușiu, pe un prici sau pe marginea unui pat sau a unui scaun. Dumnezeu știe ce i-au dat să poarte. Totuși Dumnezeu nu e singurul care știe, așa că poate exista vreo cale să aflui. Nu s-a bărbierit de un an, deși îl tund scurt, ori de câte ori au chef, contra păduchilor, zic ei. Va

trebui să revizuiesc imaginea asta: dacă tund părul împotriva păduchilor, evident că ar tăia și barba. E logic.

Oricum, nu tund prea bine, părul are scări, ceafa e plină de tăieturi și cel mai rău e că arată cu zece ani mai bătrân, cu douăzeci de fapt, e încovoiat ca un moș, are pungi sub ochi și firișoare purpurii de vene crăpate în obraji și are și o cicatrice, ba nu, o rană încă nevindecată, de culoarea lalelelor înspre tulpină, jos în partea stângă a feței unde carnea a fost despicată recent. Trupul poate fi așa de ușor vătămat, așa de ușor te descotorosești de el după aia, nu reprezintă decât apă și substanțe chimice, poate într-o cantitate ceva mai mare decât într-o meduză care se usucă pe nisip.

Îl doare dacă-și mișcă mâinile, îl doare dacă face vreo mișcare. Nu știe de ce e acuzat. Asta e o problemă. Trebuie să existe o acuzație, ceva. Altfel de ce îl mai țin, de ce nu e mort deja? Pesemne că știe ceva, ceva ce vor ei să afle. Nu-mi pot imagina ce. Nu-mi pot imagina cum nu a spus deja totul. Eu aș fi spus.

E înconjurat de o duhoare, a propriului trup, mirosul unui animal întemnițat într-o cușcă murdară. Mi-l închipui odihnindu-se, căci nu pot suporta să mi-l închipui în alt moment, la fel cum nu-mi pot imagina cum arată mai jos de guler sau mai sus de manșete. Nici nu vreau să mă gândesc la cum i-au maltratat trupul. Are pantofi în picioare? Nu, și pardoseala e rece și udă. Știe că eu sunt aici, în viață, și că mă gândesc la el? Nu pot decât să cred că da. Când ești la strâmtoare, trebuie să crezi tot soiul de lucruri. Acum, de exemplu cred în transferul de gânduri prin vibrații în eter, prostii de-astea. Altădată nici vorbă să cred așa ceva.

Mai cred și că nu l-au prins, că nu l-au ajuns până la urmă, că a reușit, a ajuns la mal, a trecut râul înot, a trecut frontiera, s-a târât undeva pe malul celălalt, sau pe o insulă, cu dinții

clănțănindu-i; s-a strecurat până la o fermă din apropiere, a fost lăsat să intre înăuntru, cu suspiciune la început, dar când au înțeles cine e, s-au arătat prietenoși, nu erau genul care să-l predea, poate că erau Quakeri, și or să-l ajute să treacă ilegal mai departe, din casă în casă, în interior; femeia i-a făcut o cafea fierbinte și i-a dat un rând de haine de-ale bărbatului ei. Îmi închipui hainele. Simt o mângâiere când îmi închipui că i-a dat haine călduroase.

A luat legătura cu ceilalți, nu se poate să nu existe o mișcare de rezistență, un guvern în exil. Trebuie să existe ceva care se frământă. Cred în rezistență, așa cum cred că nu poate exista lumină fără umbră sau mai bine zis, că nu există umbră decât dacă există și lumină. Trebuie să existe o mișcare de rezistență, altfel de unde ar apărea toți criminalii la televizor?

Orice zi îmi poate aduce un mesaj de la el. O să vină în cel mai neașteptat fel, de la persoana de la care m-aș aștepta cel mai puțin, ceva pe care nu l-aș fi putut bănuî vreodată. Sub farfurie, pe tava cu masa de seară? Sau mi se va strecura în mână, în timp ce întind cartonașele pe tejghea la Numai Carne?

Mesajul va spune că trebuie să am răbdare: mai devreme sau mai târziu o să mă scoată de aici și o s-o găsească și pe ea, oriunde au dus-o. Ea o să-și amintească de noi și o să fim toți trei împreună. Între timp trebuie să rezist, să mă păstrez sănătoasă pentru mai târziu. Ce mi s-a întâmplat, ce mi se întâmplă acum, nu o să însemne nimic pentru el, pentru că mă iubește oricum, știe că nu e vina mea. Mesajul va conține și asta. Acest mesaj, care s-ar putea să nu vină niciodată, mă ține în viață. Cred în acest mesaj.

Lucrurile pe care le cred nu pot fi toate adevărate, deși unul dintre ele trebuie să fie. Dar eu le cred pe toate în același timp, toate cele trei versiuni despre Luke. Acest fel contradictoriu de a

crede mi se pare în acest moment singurul fel în care pot crede ceva. Oricare din ele reprezintă adevărul și voi fi pregătită să o accept.

Și asta e o credință a mea. S-ar putea să nu fie adevărată.

Una din pietrele de mormânt din cimitirul de lângă cea mai veche biserică are pe ea o ancoră și o clepsidră și cuvintele: *Cu Speranță*.

Cu Speranță. De ce au pus cuvintele la căpătâiul unui mort? A cui era speranța, a mortului sau a celor în viață?

Oare Luke are vreo speranță?

VIII. ZI DE NAȘTERE

Capitolul nouăsprezece

Visez că sunt trează.

Visez că mă scol din pat și traversez camera, nu camera asta, și că ies pe ușă, altă ușă, nu asta. Mă aflu acasă, una din casele în care am locuit, și ea îmi iese alergând în întâmpinare, în cămășuța de noapte verde cu o floarea-soarelui pe partea din față, în picioarele goale; o ridic și simt cum își încolăcește brațele și piciorușele în jurul meu și încep să plâng pentru că știu acum că nu sunt trează. Sunt din nou în patul ăsta încercând să mă trezesc, și mă trezesc și stau pe marginea patului, și mama îmi aduce o tavă și mă întreabă dacă îmi e mai bine. Când eram bolnavă în copilărie, trebuia să-și ia zi liberă și să nu se ducă la slujbă. Dar nici acum nu sunt trează.

După asemenea vise, mă trezesc până la urmă și știu că nu visez, pentru că văd coronița pe tavan și perdelele care atârnă asemeni părului alb al unei înecate. Mă simt ca drogată. Mă gândesc la această posibilitate: poate că mă droghează. Poate că viața pe care cred că o trăiesc e doar o închipuire paranoică.

Nici o speranță. Știu unde sunt și cine și ce zi a săptămânii este. Așa mă testez, și sunt sănătoasă la minte. Sănătatea mintală e o posesiune de mare valoare și o tezaurizez cu grijă, cum făceau oamenii cu banii odinioară. O economisesc, să am destulă când va veni timpul.

Printre draperii intră o lumină cenușie, de o strălucire cețoasă; nu e o zi prea însorită. Mă scol din pat, mă duc la fereastră, mă așez în genunchi pe banca de sub fereastră, pe pernuța tare pe care scrie CREDINȚĂ, și privesc afară. Nu e nimic de văzut.

Mă întreb ce s-a întâmplat cu celelalte două pernuțe. Trebuie să fi fost trei cândva, încă două pe care scria SPERANȚĂ și respectiv CARITATE; unde or fi fost strânse? Serena Joy este foarte ordonată. Nu aruncă nimic care nu e total jerpelit. Oare să fi dat una Ritei și una Corei?

Sună clopoțelul, eu m-am sculat înaintea clinchetului, înainte de ora respectivă. Mă îmbrac, fără să privesc în jos.

Stau pe scaun și mă gândesc la cuvântul *scaun*. Poate desemna și scaunul celui ce prezidează o ședință. Poate desemna și o modalitate de execuție. Conține și prima silabă a cuvântului *caritate*^[18]. Cuvântul englezesc înseamnă carne în franțuzește. Nici unul din aceste fapte nu are legătură cu celelalte.

Folosesc acest gen de litanii ca să îmi vin în fire.

În fața mea se găsește o tavă și pe tavă se află un pahar cu suc de mere, o pastilă de vitamine, o lingură, o farfurie cu trei felii de pâine prăjită, o farfurioară cu miere și o altă farfurie cu un ouar din cele ce arată ca un tors de femeie cu fustă. Sub fustă e cel de-al doilea ou, ca să stea cald. Ouarul e din porțelan alb cu o dungă albastră.

Primul ou e alb. Mișc ouarul un pic, ca să stea acum în calea razelor cețoase de soare care intră pe fereastră și cad pe tavă formând pete luminoase. Coaja oului e netedă, dar și granuloasă; mici grăunțe de calciu se conturează în lumina soarelui, ca niște cratere pe lună. E un peisaj sterp și totuși perfect; este genul de deșert în care s-au retras sfinții pentru ca mintea să nu le fie distrasă de belșug. Eu cred că așa trebuie probabil să arate și Dumnezeu: ca un ou.

Oul răspândește lumină acum, de parcă ar avea o energie proprie. Îmi face o intensă plăcere să mă uit la ou.

Soarele s-a deplasat și oul pălește.

Ridic oul din ouar și o clipă îl pipăi cu degetele. E cald. Pe vremuri, femeile își puneau ouă între sâni ca într-un incubator. Ce senzație plăcută trebuie să fi fost.

O viață minimală. Plăcerea e un ou. Fericirile pot fi numărate pe degetele de la o mână. Dar poate că așa se scontează că voi reacționa. Dacă am un ou, ce-mi mai pot dori?

Când omul e la ananghie, dorința de a trăi se atașează de obiecte stranii. Mi-ar plăcea să am un animal al meu: o pasăre să zicem, sau o pisică. Un animal favorit. Orice ființă apropiată. M-aș mulțumi și cu un șobolan, la o adică, dar nu există nici o șansă. Casa asta e așa de curată!

Desprind capacul oului cu lingura și mănânc conținutul.

În timp ce mănânc al doilea ou, aud sirena, departe la început, apoi șerpuind către mine printre casele mari cu pajiști tunse, un sunet slab ca bâzâitul unei insecte; se apropie, deschizându-și trompeta ca o floare de sunet. Sirena asta sună ca o proclamație. Pun lingura jos, bătăile inimii mi se precipită, mă duc din nou la fereastră: o să fie oare albastră și nu ca să mă ia pe mine? Dar o văd cum dă colțul, o ia pe strada noastră și se oprește în fața casei încă urlând, și e roșie la culoare. Bucurie pe pământ, ceea ce se întâmplă destul de rar în zilele de acum. Las cel de-al doilea ou doar pe jumătate mâncat, mă reped la dulap să-mi iau pelerina și deja aud pași pe scară și voci strigând.

— Grăbește-te, zice Cora, n-or să te aștepte toată ziua, și mă ajută să-mi pun pelerina; are chiar un zâmbet pe față.

Aproape că alerg în jos pe hol, parcă schiez pe scări, ușa de la intrarea din față e larg deschisă și astăzi pot ieși pe aici și Paznicul stă în ușă salutând. A început să plouă, burează, iar din pământ și din iarbă se ridică un miros de fertilitate.

Nașteromobilul roșu e parcat pe alee. Portiera din spate e deschisă și eu mă cocoț înăuntru. Pe jos e un covor roșu, iar draperiile trase la ferestre sunt tot roșii. Sunt deja trei femei înăuntru, așezate pe cele două bănci ce merg de o parte și de alta pe toată lungimea vehiculului. Paznicul închide și încuie ușile duble și se suie în față, lângă șofer; prin grilajul de sticlă armată le vedem partea din spate a capetelor. Pornim cu o zgâlțâitură, iar sirena urlă deasupra noastră: Faceți loc, faceți loc!

— Cine este? o întreb pe femeia de lângă mine; îi vorbesc în ureche sau unde trebuie să fie urechea sub boneta albă. Aproape că trebuie să strig din cauza zgomotului.

— Ofwarren, răspunde, strigând și ea. Sub imboldul unui impuls îmi înșfacă mâna și o strânge tocmai când dăm colțul cu alte hurducături; se întoarce spre mine și-i văd fața: pe obraji îi curg șiroaie de lacrimi, dar ce fel de lacrimi? De invidie, de dezamăgire? Ba nu, râde, mă ia în brațe; n-am mai văzut-o în viața mea; mă strânge în brațe; are sâni mari sub veșmântul roșu; își șterge fața cu mâneca. Astăzi avem voie să facem orice poftim.

Revin asupra ultimei fraze și adaug: cu anumite limite.

Vizavi de noi, pe cealaltă bancă, stă o femeie care se roagă, cu ochii închiși și mâinile la gură. Poate că nu se roagă ci-și roade unghiile. Poate că încearcă să-și păstreze calmul. Cea de-a treia femeie e deja calmă. Stă cu brațele încrucișate, zâmbind ușor. Sirena urlă mereu. Pe vremuri, sunetul ăsta anunța moartea, la mașinile de salvare sau pompieri. S-ar putea să anunțe moartea și azi. O să știm în curând. Ce o să nască Ofwarren? Un prunc, cum sperăm cu toatele? Sau altceva, un Neprunc, fără creier sau cu un rât ca de porc, sau cu două trupuri, sau cu o gaură în inimă, sau fără brațe sau cu piele între degetele de la mâini și de la picioare? Nu se poate ști. Pe vremuri se putea

afla cu diverse aparate, dar acum e în afara legii. De ce să știi, ce rost ar avea? Nu poți să-i scoți; orice ar fi, sarcina trebuie dusă la termen.

Șansele sunt una din patru, așa am învățat la Centru. Aerul s-a umplut cândva de substanțe chimice, raze, radiații, apa colcăie de molecule toxice; toate astea au nevoie de ani și ani pentru a fi curățate și între timp ți se strecoară în trup, se adăpostesc în celulele grase. Cine știe, chiar carnea ta proprie poate să fie populată, murdară ca un țărm de mare în care s-a vărsat petrol, aducând moarte sigură păsărilor de pe țărm și pruncilor nenăscuți. Poate că un vultur ar muri dacă ți-ar mânca stârvul. Poate că luminezi în întuneric ca un ceas demodat. Ceas de priveghi^[19]. Când se îngroapă hoitul.

Nu mă pot gândi la mine, uneori la trupul meu, fără să-mi văd scheletul: așa cum arăt probabil pentru un electron. Un leagăn al vieții, alcătuit din oase; și în interior diverse primejdii, proteine denaturate, cristale rele, vătămătoare ca sticla. Femeile luau medicamente și pilule, bărbații stropeau pomii, vacile mâncau iarba și toată urina ce se aduna astfel se scurgea în râuri. Ca să nu mai pomenesc și de centralele nucleare care au explodat în timpul cutremurelor de-a lungul faliei San Andreas, fără să fie vina nimănui^[20] și noul soi de sifilis rezultat prin mutație, rezistent față de orice vaccin. Unele și-au făcut-o singure, puneau să li se coasă trompele cu catgut, sau foloseau substanțe chimice care le provocau leziuni. Cum au putut face așa ceva, zicea Mătușa Lydia, cum au putut? S-au purtat ca Jezebel^[21]! Să disprețuiască darurile date de Dumnezeu! Și-și frângea mâinile.

Vă asumați un risc, zicea Mătușa Lydia, dar voi sunteți trupele de șoc, mergeți în marș înaintea celorlalte, avansând în teritoriu periculos. Cu cât riscul e mai mare, cu atât și gloria e mai mare. Și-și împreună mâinile, radiind la ideea pretinsului nostru curaj. Noi țineam ochii în jos, spre pupitre.

Să treci prin toate și să naști doar o bucată de prunc: nu era un gând prea îmbucurător. Nu știam exact ce se întâmpla cu pruncii care nu luau examenul, care erau declarați Neprunci. Dar știam că li se făcea cumva felul rapid.

Nu a fost o singură cauză, zice Mătușa Lydia. Stă în fața clasei în rochia ei kaki, cu un băț de arătat la hartă în mână. Pus peste tablă, acolo unde ar fi fost pe vremuri o hartă, se află un grafic care arată rata natalității la mia de locuitori an de an: o pantă alunecoasă care merge în jos, tot în jos, trecând de linia zero a înlocuirii naturale, tot mai jos.

Desigur, unele femei credeau că nu există viitor, gândeau că lumea va exploda. Asta era scuza lor, zice Mătușa Lydia. Spuneau că n-are nici un rost să te-nmulțești. Nărilor Mătușei Lydia se îngustau: ce ticăloșie! Erau ele leneșe, zice. Erau niște târfe.

Pe pupitrul meu de lemn sunt scrijelite inițiale și date. Uneori sunt două seturi de inițiale unite de cuvintele *iubește pe*. *J. H. iubește pe B. P., 1954. O. R. ține la I. T.* Mi se par ca acele inscripții despre care citeam pe vremuri, cioplite în pereții de piatră ai peșterilor sau desenate cu un amestec de funingine și grăsime animală. Mi se par incredibil de străvechi. Capacul pupitrului e din lemn deschis la culoare; e înclinat și există un loc în partea dreaptă pentru a-ți sprijini mâna când scriai cu stiloul pe hârtie. În pupitru puteai ține diverse lucruri: cărți, caiete. Obiceiurile astea de demult îmi par acum excesive, aproape decadente, imorale, ca orgiile de pe vremea regimurilor barbare. *M. iubește pe G., 1972.* Această inscripție gravată cu un creion apăsător de multe ori în lacul șters al pupitrului are patetismul tuturor civilizațiilor apuse. Este ca urma unei mâini în piatră. Autorul ei, cine o fi fost el sau ea, a fost cândva în viață.

Cele mai târzii date sunt din 1985. Pesemne că atunci s-a închis școala asta, din lipsă de copii.

Ei au făcut greșeli, zice Mătușa Lydia. Noi nu intenționăm să repetăm greșelile lor. Are un ton pios, condescendent, tonul celor a căror datorie este să ne spună lucruri neplăcute spre binele nostru. Aș vrea s-o strâng de gât. Alung gândul aproape imediat ce mi-a venit.

Un lucru e apreciat, zice ea, numai dacă e rar și greu de obținut. Vrem să fiți apreciate, fetelor. Face pauze din abundență, parcă savurându-le gustativ. Socotiți-vă ca niște perle. Așezate în șiruri, cu ochii în jos, o facem să saliveze din punct de vedere moral. Suntem obiectele ei pe care vrea să le definească, trebuie să-i suportăm adjectivele.

Mă gândesc la perle. Perlele sunt scuipat de scoică solidificat. O să-i spun asta Moirei, mai târziu; dacă o să pot.

Noi toate de aici o să vă lingem până veți căpăta forma dorită, zice Mătușa Lydia, bine dispusă și satisfăcută.

Duba se oprește, ușile din spate sunt deschise, iar noi ieșim ca o turmă la îndemnul Paznicilor. La ușa din față stă un alt Paznic cu o mitralieră, din cele cu botul scurt, agățată de umăr. Ne îndreptăm în șir indian spre ușa din față prin burniță, în timp ce Paznicul ne dă salutul. Duba cea mare de urgență, cea cu aparatele și doctorii mobili, este parcată ceva mai încolo pe aleea circulară. Văd pe unul din doctori uitându-se pe fereastra dubei. Oare ce-or fi făcând acolo înăuntru, tot așteptând? Joacă probabil cărți sau citesc; sau vreo altă indeletnicire bărbătească. În cea mai mare parte a timpului nu e nevoie de ei; li se permite să intre numai când nu mai e altă soluție.

Situația era diferită pe vremuri, ei conduceau operația. Era o rușine, zicea Mătușa Lydia. Rușinos. Tocmai ne arătase un film făcut într-un spital de odinioară: o femeie însărcinată fixată cu

fire de un aparat, cu electrozi ieșindu-i de pe peste tot, încât arăta ca un robot defect, cu o perfuzie intravenoasă picurându-i ceva în braț. Un bărbat cu un reflector i se uita între picioare, unde fusese rasă, o fată fără barbă; alături, o tavă plină de strălucitoare cuțite sterilizate și toți din jur purtau măști. O pacientă care voia să coopereze. Altădată drogau femeile, provocau travaliul, le tăiau și apoi le coseau la loc. Nici vorbă de așa ceva acum. Nici măcar anestezice nu se mai permit. Mătușa Elizabeth spunea că e mai bine pentru copil, dar mai e și ideea: *Voi mări foarte mult suferința și însărcinarea ta; cu durere vei naște copii.* Ni se servea asta la prânz, împreună cu pâinea neagră și sandvișuri cu salată.

Sui treptele largi, cu câte o urnă de piatră de o parte și de alta. Comandantul lui Ofwarren are probabil o poziție mai înaltă decât al nostru; aud încă o sirenă. Este Nașteromobilul albastru, cel pentru Soții. Cred că e Serena Joy, sosind cu toată pompa. Ele n-au bănci în mașină, ci scaune adevărate, tapisate, dispuse normal; ele privesc în față și n-au perdele: știi unde merg.

Probabil că Serena Joy a mai fost în casa asta, invitată să ia ceaiul. Probabil că Ofwarren, sau Janine pe numele ei de pe vremuri, târfa aia plângăcioasă, a fost adusă să defileze în fața ei și a altor Soții, ca să îi vadă pânțele, poate chiar să-l pipăie, și s-o felicite pe Soția respectivă.

E puternică, are mușchi buni fata. Nu există nici un Agent Oranj în familia ei, am verificat în acte, căci nici o precauție nu e în plus. Și poate că e o persoană mai amabilă: Vrei un fursec, drăguț?

O nu, o s-o strici, zahărul prea mult nu le face bine.

Unul n-o să-i facă nici un rău, numai ăsta, Mildred.

Și Janine, moartă după dulciuri: Sigur, Doamnă, pot să iau și eu unul, vă rog?

E o fată așa de..., se poartă frumos, nu-i morocănoasă ca unele care-și fac treaba și atât. Aproape ca o fiică, așa putea zice. Face parte din familie. Matroanele chicotesc cu încântare, pe înfundate. Ajunge, drăguță, poți să te duci la tine în cameră.

După ce a plecat: Niște curviștine toate, dar n-ai încotro, nu poți face mofturi. Iei ce ți se distribuie, așa-i fetelor? zice Soția Comandantului.

Da, dar ai avut așa un *noroc*. Vai de mine, unele nici măcar nu-s curate. Nu scot nici măcar un zâmbet, lâncezesc în camerele lor, nu se spală pe cap, și Doamne, ce *duhoare*. Trebuie să le pun pe Marthe să o spele, aproape că e nevoie să o țină cu forța în cadă, practic trebuie să îi dau un bacșiș ca să o determin să facă o baie, sau să o ameninț.

Eu a trebuit să iau măsuri severe cu a mea, și acum nu vrea să mănânce ca lumea; cât privește treaba ailaltă, nici un pic de interes și-am făcut-o atât de regulat. Dar a ta îți face într-adevăr cinste. Și azi, mâine..., o, trebuie să fii atât de emoționată, e cât o casă, cred că abia aștepți.

Cine mai vrea ceai? schimbă ea subiectul cu modestie.

Știu eu cum se desfășoară treburile astea.

Și Janine ce face sus, în camera ei? Șade, lingându-se pe buze, savurând încă gustul de zahăr. Privește în gol pe fereastră. Inspiră și expiră. Își mângâie sânii umflați; cu mintea goală.

Capitolul douăzeci

Scara centrală e mai lată decât a noastră, cu o balustradă arcuită de o parte și de alta. De sus aud cântarea monotonă a femeilor care sunt deja acolo. Urcăm scara în șir indian cu grijă, ca să nu călcăm pe trena rochiei celei din față. Pe stânga, ușile duble de la sufragerie sunt deschise și înăuntru văd masa lungă acoperită cu o față de masă albă pe care e întins un bufet rece: șuncă, brânză, portocale

– au portocale! – și pâine proaspătă și prăjituri. În ceea ce ne privește pe noi, o să căpătăm mai târziu o tavă, cu lapte și sandvișuri. Dar ele au un bidon cu robinet plin de cafea și sticle cu vin; de ce să nu se îmbete Soțiile nițeluș, într-o zi așa triumfală? Or să aștepte întâi rezultatele, pe urmă or să mănânce ca porcii. Acum sunt strânse în salonul de pe cealaltă parte a scării, dându-i curaj Soției acestui Comandant, Soția lui Warren. O femeie mititică și slabă, stă întinsă pe jos într-o cămașă de noapte albă, cu părul cărunt răsfirat ca un mușgai pe covor; îi masează pântecul micuț, ca și cum ea ar fi într-adevăr pe cale să nască.

Comandantul, evident, nu se vede pe nicăieri. S-a dus unde se duc bărbații în asemenea ocazii, în vreo ascunzătoare. Probabil că își calculează data probabilă când se va anunța că a fost promovat, dacă totul o să meargă bine. Sigur că acum va fi promovat.

Ofwarren se află în dormitorul principal unde Comandantul acesta și Soția lui se culcă împreună în fiecare seară. E așezată pe patul lor de mărime regală, sprijinită cu perne: Janine, umflată, dar totuși de dimensiuni mai reduse, despuiată de numele ei de dinainte. Poartă o cămașă de noapte albă de bumbac care e ridicată până peste coapse; părul ei lung de culoarea paiului de mătură e strâns și legat la spate, ca să nu încurce. Își ține ochii strâns închiși și așa mi-e aproape simpatică. Până la urmă, e de-a noastră; ce altceva a dorit și ea decât să-și trăiască viața cât mai agreabil cu putință? Ce altceva doream noi toate? Trebuie să încercăm să prindem *posibilul*. Și, ținând seama de împrejurări, nu-i merge rău.

Două femei pe care nu le cunosc stau de o parte și de alta, ținându-i strâns mâinile, sau poate ea le strânge pe ale lor. A treia îi ridică mai sus cămașa de noapte, varsă ulei pentru copii pe muntele de burtă și începe să maseze către partea de jos. La picioarele ei se află în picioare Mătușa Elizabeth,

în rochia ei kaki cu buzunare militare la piept, căci ea preda Ed. Gin^[22]. Nu-i văd decât o parte a capului și profilul, dar știu că e ea, cu nasul ăla proeminent și bărbia falnică și severă. Alături de ea se află Scaunul pentru Naștere, fără spătar și dublu, partea din spate ridicându-se ca un tron deasupra celeilalte. N-or s-o așeze acolo pe Janine înainte de a veni timpul. Păturile sunt gata, precum și o cădiță pentru îmbăiat, castronul cu cuburi de gheață pe care să le sugă Janine.

Restul femeilor stau cu picioarele încrucișate pe covor; sunt o mulțime, ar trebui să fie aici toate din cartierul ăsta. Trebuie să fie vreo douăzeci și cinci – treizeci. Nu toți Comandanții au câte o Cameristă personală; unele din Soții au copii. *De la fiecare* – zice lozinca – *după capacitatea ei; fiecăruia după nevoile lui*. O recitam de trei ori după desert. E din Biblie, sau cel puțin așa ziceau ei. Tot Sf. Paul, în *Faptele*.

Sunteți o generație de tranziție, zicea Mătușa Lydia. Pentru voi e cel mai greu. Știm ce sacrificii se așteaptă de la voi. E greu când bărbații vă ponegresc. Pentru cele ce vor veni după voi, va fi mai ușor. Își vor accepta cu toată inima îndatoririle.

Nu adăuga: Pentru că nu vor avea amintiri despre lucrurile făcute altfel.

Continua: Pentru că nu or să vrea lucruri pe care nu le pot avea.

O dată pe săptămână aveam film, după masa de prânz și înainte de somnul de după-amiază. Ne așezam pe jos în camera de Științe Domestice, pe micile noastre covorașe cenușii și așteptam, în timp ce Mătușa Helena și Mătușa Lydia se luptau cu aparatul de proiecție. Dacă aveam noroc, nu rulau filmul cu capul în jos. Îmi amintea de orele de geografie la liceul unde fusesem cu o mie de ani în urmă, unde puneau filme despre restul lumii: femei în fuste lungi sau rochii ieftine de bumbac

imprimat cărând grămezi de nuiele, sau coșuri, sau găleți de apă dintr-un râu oarecare, cu copii în cârcă legați în șaluri sau eșarfe de plasă, privindu-ne cruciș sau înfricoșate de pe ecran, dându-și seama că li se făcea ceva cu mașinăria aia cu un ochi de sticlă, fără să știe ce. Erau niște filme liniștitoare și ușor plicticoase. Mă simțeam somnoroasă chiar când apăreau bărbați musculoși pe ecran, aproape goi, mânuind săpăligi și fărâșe primitive ca să sape în pământul tare sau ca să ridice bucăți de stâncă. Preferam filmele cu dansuri, cântece și măști ceremoniale și obiecte împodobite cu decorații sau sculpturi pentru a face muzică: pene, butoni de alamă, cochilii, tobe. Îmi plăcea să mă uit la oamenii ăia când erau fericiți, nu când erau nenorociți sau mureau de foame, emaciați, făcând eforturi cumplite ca să realizeze ceva simplu, precum săpatul unei fântâni sau irigarea pământului, probleme pe care națiile civilizate le rezolvaseră de mult. Socoteam că cineva ar trebui să le spună tehnologia respectivă și să-i lase apoi să avanseze singuri.

Nu astfel de filme ne arăta Mătușa Lydia.

Uneori ne arăta câte un film porno vechi, din anii, șaptezeci sau optzeci. Femei în genunchi sugând un penis sau un pistol, femei legate ori în lanțuri sau cu zgărzi în jurul gâtului, atârinate de copaci sau cu capul în jos, goale, cu picioarele desfăcute, femei care erau violate, bătute, ucise. O dată a trebuit să ne uităm cum o femeie era hăcuită, cum degetele și sfârcurile sânilor i-au fost tăiate cu foarfecele de grădină, burta despicală și intestinale trase afară.

Gândiți-vă la alternative, zicea Mătușa Lydia. Vedeți cum era situația pe vremuri? Așa tratau pe atunci femeile. Vocea îi tremura de indignare.

Mai târziu Moira mi-a spus că scena nu fusese adevărată, că se lucra cu manechine, dar era greu de spus.

Alteori era câte un film pe care Mătușa Lydia îl numea documentar despre Nefemei. Imaginați-vă, zicea Mătușa Lydia, cum își iroseau timpul când ar fi trebuit să facă ceva folositor. Dar pe vremea aceea, Nefemeile își iroseau mereu timpul. Erau încurajate în acest sens. Guvernul le dădea bani pentru asta. Băgați de seamă, aveau unele idei destul de corecte, continua ea cu autoritatea încântată de sine a cuiva care are căderea de a emite judecăți. Ar trebui să acceptăm tacit unele din ideile lor, chiar și astăzi. Doar unele dintre ele, băgați de seamă, zicea sfioasă, ridicând arătătorul și agitându-l către noi. Dar nu credeau în Dumnezeu și asta schimbă complet situația, sunteți de acord, nu?

Stau pe covorașul meu cu brațele încrucișate și Mătușa Lydia se dă la o parte din fața ecranului și se sting luminile și eu mă întreb dacă pot, datorită întunericului, să mă întind mult spre dreapta, fără să fiu văzută, și să-i spun ceva în șoaptă femeii de lângă mine. Ce vreau să-i șoptesc? O să-i zic, Ai văzut-o pe Moira. Pentru că n-a văzut-o nimeni, nu a fost la micul dejun. Dar deși e obscuritate, nu e suficient de întuneric, așa că îmi comut mintea în acel șablon de reținere care trecea drept atenție. Nu dau și sonorul la asemenea filme, spre deosebire de cele porno. Vor să auzim țipetele, gemetele și strigătele de ceea ce se presupune a fi fie extremă durere sau extremă plăcere, fie amândouă o dată, dar nu vor să auzim ce spun Nefemeile.

Întâi apar titlul și niște nume, tăiate gros pe film cu creion negru, ca să nu le putem citi, și apoi o văd pe mama. Mama, mai tânără decât există în amintirile mele, deci la tinerețe, înainte de a mă naște eu. E îmbrăcată în genul de haine tipice pentru Nefemei la vremea aceea, după spusele Mătușii Lydia: salopetă de blugi cu o cămașă cadrilată verde cu mov dedesubt și cu pantofi de tenis în picioare; genul cum se îmbrăca și Moira pe vremuri, genul cum îmi amintesc că mă îmbrăcam

și eu, acum mult, mult timp. Are părul strâns într-un batic legat la spate. Are o față foarte tânără, foarte serioasă și chiar frumușică. Am uitat că mama a fost odată atât de frumoasă și de serioasă. E într-un grup cu alte femei îmbrăcate în același stil; ține în mână un băț, ba nu, e mânerul unui steag. Aparatul de filmat se mișcă în sus și vedem literele scrise cu vopsea pe o pânză ce aduce foarte bine a cearșaf de pat: LUAȚI ÎNAPOI NOAPTEA. Inscripția asta n-a fost acoperită cu negru, deși nu ni se îngăduie să citim. Femeile din jurul meu inspiră adânc, o înfiorare trece prin cameră ca o adiere de vânt prin iarbă. E oare o scăpare din partea lor și noi am profitat? Sau au lăsat-o intenționat pentru ochii noștri, ca să ne amintească de zilele de odinioară, când nu exista siguranță?

În spatele acestei pancarte, mai sunt și altele și camera de luat vederi zăbovește o clipă asupra lor LIBERTATE DE A ALEGE. COPIII SĂ FIE DORIȚI. SĂ NE RECĂPĂTĂM TRUPUL. CREDEȚI CĂ LOCUL FEMEII E PE MASA DE BUCĂTĂRIE? Sub ultima inscripție e schițat trupul din care picură sânge al unei femei întinse pe masă.

Acum mama o pornește înainte, zâmbește, râde, o pornesc toate înainte și ridică pumnii. Aparatul deplasează imaginea spre cer, unde se ridică sute de baloane cu sforile fluturând; baloane roșii pe care e pictat un cerc cu o codiță ca de măr, codița e de fapt o cruce. Imaginea revine pe pământ: mama e pierdută în mulțime acum, n-o mai văd.

Te-am născut la vârsta de treizeci și șapte de ani, îmi spunea mama. Mi-am asumat riscul, ai fi putut avea o deformare sau altceva. Ai fost un copil dorit într-adevăr și cu cât rahat m-au împroșcat unele. Cea mai veche prietenă a mea, Tricia Foreman, m-a acuzat că sunt pronatalistă nerușinată. Am pus-o pe seama geloziei. Totuși, altele s-au purtat frumos. Dar când am ajuns

gravidă în șase luni, o mulțime au început să-mi trimită diverse articole despre cât de mare e rata malformațiilor după treizeci și cinci de ani. Exact ce-mi trebuia. Și altele despre cât e de greu să-ți crești copilul de una singură. Ia mai duceți-vă dracului cu porcăriile astea, le-am spus, am pornit sarcina și o s-o duc la bun sfârșit. La spital au scris pe foaia de observație „Primipară vârstnică”, i-am prins asupra faptului. Așa ți se spune când ai primul copil după *treizeci* de ani, după treizeci de ani, pentru numele lui Dumnezeu. Prostii, le-am spus, vârsta mea biologică e de douăzeci și doi de ani, pot oricând să alerg în cercuri în jurul vostru. Aș putea avea trei gemeni și să ies pe picioarele mele din spital, în timp ce voi încă vă mai luptați să vă sculați din pat.

Când spunea aceste cuvinte, își scotea bărbia înainte. Așa mi-o aduc aminte, cu bărbia scoasă înainte și cu un pahar de băutură în față la masa din bucătărie, nu tânără și serioasă și frumoasă cum era în film, ci slabă, dar musculoasă și plină de ardoare, genul de bătrână care nu lasă pe nimeni să miște în front la coada de la supermarket. Îi plăcea să treacă pe la mine și să bea un păhărel în timp ce Luke și cu mine pregăteam masa de seară și să ne spună ce nu merge cum trebuie în viața ei, ceea ce ajungea întotdeauna la ce nu merge cum trebuie în viața noastră. La vremea aceea avea părul deja cărunt, firește. Nu voia să-l vopsească. De ce să mă prefac, zicea. Oricum, ce-mi trebuie, nu vreau să am nici un bărbat prin preajmă, la ce sunt ei de folos în afară de jumătatea lor de contribuție la un prunc înfiripat în zece secunde. Un bărbat reprezintă doar strategia necesară unei femei pentru a produce alte femei. Nu că tatăl tău nu era un tip drăguț, dar paternitatea era prea mult pentru el. Nu că m-aș fi așteptat la altceva. Fă numai treaba, i-am zis, pe urmă poți s-o întinzi; am un salariu bunicele, pot să-mi permit să plătesc taxele la grădiniță. Așa că s-a mutat pe coasta

oceanului, și-mi trimitea felicitări de Crăciun. Totuși avea niște ochi albaștri foarte frumoși. Dar le lipsește ceva, chiar celor drăguți. Ca și cum ar fi permanent cu gându-n altă parte, parcă nu și-ar aminti prea bine ce identitate au. Privesc prea mult în sus, spre cer. Și pierd contactul cu pământul unde le sunt picioarele. Nu se compară cu o femeie, în afară de faptul că sunt mai buni la reparatul mașinilor și la jucat fotbal, exact de ceea ce avem nevoie pentru îmbunătățirea rasei umane, ce ziceți?

Așa vorbea ea, chiar și în fața lui Luke. Pe el nu-l deranja, o tachina dându-și aere de macho. Îi spunea că femeile erau incapabile de gândire abstractă și ea mai bea un păhărel și se strâmba la el.

Porc șovinist, zicea ea.

Așa-i că e trăsnită, mi se adresa Luke mie; și mama părea șireată, aproape ascunsă.

Am tot dreptul, răspundea ea. Sunt destul de bătrână, mi-am plătit impozitele, a venit timpul să fiu trăsnită. Tu mai ai caș la gură încă. Ar fi trebuit să spun lapte, purceluș.

În ceea ce te privește, tu nu ești decât o reacție contrară. De-o clipită. Istoria o să-mi acorde iertare.

Dar nu spunea asemenea lucruri decât după al treilea pahar.

Voi, tinerii, nu apreciați ce-i de apreciat, zicea. Nu știți prin ce a trebuit să trecem noi ca să vă facem să ajungeți unde sunteți. Uită-te la el cum taie morcovi. Nu știți peste câte vieți de femei, peste câte *trupuri* de femei, au trebuit să treacă tancuri ca să se ajungă atât de departe?

Gătitul e hobby-ul meu, zicea Luke. Îmi face plăcere.

Hobby, schmobby, răspundea mama. Nu trebuie să găsești scuze în fața mea. Cândva nu ți s-ar fi îngăduit să ai un astfel de hobby, ar fi zis că ești homo.

Ei, mamă, ziceam. Hai să nu ne certăm pentru nimic.

Nimic, răspundea ea cu amar. Pentru tine asta e nimic. Nu înțelegi, așa-i? Nu înțelegi deloc ce vreau să spun.

Uneori începea să plângă. Eram atât de singură, zicea. Habar nu aveți cât eram de singură. Și eu aveam noroc că aveam prieteni, dar tot singură eram.

O admiram pe mama în unele privințe, dar nu am avut niciodată o relație ușoară. Mi se părea că așteaptă prea mult de la mine. Voia să-i justifice viața și opțiunile pe care le făcuse. Eu nu doream să-mi trăiesc viața conform vederilor ei. Ne certam adesea pe tema asta. Nu sunt justificarea existenței tale, i-am spus o dată.

Aș vrea s-o am din nou pe mama. Vreau toate lucrurile înapoi, așa cum erau. Dar e o dorință fără rost.

Capitolul douăzeci și unu

E foarte cald aici în cameră și o gălăgie prea mare. În jurul meu se aud vocile femeilor, o incantație în surdină, care e totuși prea zgomotoasă pentru mine, după zile în șir de tăcere. Într-un colț al încăperii se găsește un cearșaf pătat de sânge, strâns și aruncat acolo de când s-a rupt apa. Nu-l observasem până acum.

Atmosfera e sufocantă și plină de mirosuri, ar trebui să deschidă o fereastră. Mirosul vine de la propria noastră carne, e un miros organic, de sudoare; se mai simte și miros de fier de la sângele de pe cearșaf și mai e un miros care vine, pare-se, de la Janine: un miros de vizuină, de peșteră locuită, mirosul păturii cadrilate de pe pat atunci când a fătat pisica pe ea odată, înainte de a fi fost castrată. Miros de mitră.

— Respiră, respiră, psalmodiem noi, așa cum am fost învățate. Ține, ține. Expiră, expiră, expiră.

Scandăm, numărând până la cinci. Inspiră până la cinci, ține până la cinci, expiră până la cinci. Cu ochii închiși, Janine încearcă să-și încetinească respirația. Mătușa Elizabeth o pipăie să vadă ritmul contracțiilor.

Acum Janine e agitată, vrea să se plimbe prin cameră. Cele două femei o ajută să se ridice din pat și o sprijină de ambele părți în timp ce pășește în sus și-n jos. O contracție: se îndoaie de durere. Una dintre femei îngenunchează și o freacă pe spinare. Ne pricepem, căci toate am luat lecții. O recunosc pe Ofglen, partenera mea la cumpărături, așezată cu două femei mai încolo de mine. Incantația molcomă ne învăluie ca o membrană.

Sosește o Marthă cu o tavă pe care se află o cană cu suc de fructe, din cel făcut din prafuri, de struguri se pare, și o coloană de pahare de hârtie. O depune pe covor în fața femeilor care scandează. Fără să piardă măsura, Ofglen toarnă suc și paharele de hârtie trec din mână în mână.

Primesc un pahar, mă înclin într-o parte ca să-l trec mai departe și femeia de lângă mine îmi șoptește în ureche:

— Cauți pe cineva?

— Pe Moira, răspund cu voce la fel de scăzută. Are păr negru și pistrui.

— N-am văzut-o, zice femeia. Nu o cunosc pe femeia asta, n-a fost cu mine la Centru, însă am zărit-o la cumpărături. Dar o să fiu în alertă.

— Tu cine ești? întreb.

— Alma, răspunde. Care e numele tău adevărat?

Vreau să-i spun că era o Alma cu mine la Centru. Vreau să-i spun numele meu adevărat, dar Mătușa Elizabeth ridică ochii uitându-se scrutător prin cameră, probabil că a auzit o întrerupere în incantație, așa că nu mai am timp. Uneori poți afla unele lucruri la zilele de Naștere. Dar n-ar avea rost să întreb de Luke. Probabil că nu e undeva unde l-ar putea vedea vreuna din aceste femei.

Incantația continuă, începe să mă prindă. E o muncă grea și trebuie să te concentrezi. Identificați-vă cu trupul vostru, zice Mătușa Elizabeth. Deja simt ușoare dureri în pânțe și sânii îmi sunt grei. Janine țipă, un țipăt slab, între un țipăt și un geamăt.

— Intră în tranziție, zice Mătușa Elizabeth.

Una dintre ajutoare îi șterge fruntea Janinei cu o cârpă umedă. Janine asudă acum, șuvițe de păr îi scapă de sub banda elastică lipindu-i-se de frunte și de gât. Pielea ei e umedă, lucioasă, saturată.

— Trage aer! Scoate aer! Trage aer! Scoate aer! scandăm noi.

— Vreau să ies afară, zice Janine. Vreau să fac o plimbare. Mă simt foarte bine. Trebuie să merg la closet.

Știm cu toatele că e în tranziție, nu știe ce face. Care dintre afirmațiile ei e adevărată? Probabil ultima. Mătușa Elizabeth face un semn, două femei se postează lângă toaleta portabilă, Janine e ajutată să se lase ușor pe tron. Se mai adaugă un miros la cele din cameră. Janine geme din nou; își ține capul în jos, nu-i vedem decât părul. Așezată pe vine, parcă ar fi o păpușă stricată și aruncată într-un colț, cu mâinile în sold.

Janine s-a sculat și merge prin cameră.

— Vreau să stau jos, zice.

De când suntem aici? De câteva minute sau de câteva ceasuri. Asud acum, rochia mi-e udă learcă sub braț, simt gust sărat pe buza superioară, falsele dureri m-au cuprins ca-ntr-un clește; ca și pe celelalte, căci văd după cum se leagănă. Janine sugă un cub de gheață. Apoi, la o distanță de câțiva inci sau mile, parcă, țipă.

— Nu; o, nu, o, nu; o, nu.

E al doilea copil, a mai avut unul cândva, știu de la Centru, când plângea noaptea din cauza asta, ca noi toate, doar că mai zgomotos. Așa că ar trebui să-și poată aminti ceea ce urmează. Dar cine-și mai aduce aminte de durere, după ce a trecut? Tot

ce rămâne e doar o umbră întipărită nu în minte, ci în carne. Durerea te marchează profund, atât de profund că nu se vede. Nu se vede, ai uitat.

Cineva a perforat bidonul cu suc de struguri. Cineva a șterpelit o sticlă din sufragerie. Nu e prima oară la astfel de adunări; dar se vor face că nu observă. Avem și noi nevoie de câte o orgie.

— Reduceți lumina, zice Mătușa Elizabeth. Spuneți-i că e timpul.

O femeie se scoală și se duce până la perete; lumina din cameră amurgește, vocile noastre scad; șoapte răgușite, ca un cor de greieri noaptea pe câmp. Două femei ies din cameră, iar alte două o conduc pe Janine la Scaunul pentru naștere și o așază pe treapta inferioară. E mai calmă acum, aerul îi pătrunde regulat în plămâni; ne aplecăm în față și mușchii abdominali și cei de la spate ne dor din cauza încordării. Vine, vine, ca o trompetă, o chemare la arme, ca un zid care cade, îl simțim ca pe o piatră grea ce se duce în jos, parcă trasă în interiorul nostru: avem impresia că o să explodăm. Ne apucăm strâns de mână, nu mai suntem singure.

Soția Comandantului intră grăbită în ridicola ei cămașă albă de bumbac din care ies niște picioare ca niște fuse. Două Soții în rochii și valuri albastre o țin de braț ca și când ar avea nevoie de sprijin; are un ușor zâmbet forțat pe buze, ca o gazdă ce dă o petrecere de care s-ar lipsi bucuroasă. Sigur că știe ce gândim noi despre ea. Se cocoată în Scaunul pentru nașteri, treapta de sus, astfel încât picioarele ei slăbănoage o încadrează pe Janine de o parte și de alta, ca brațele unui fotoliu neobișnuit. În mod ciudat, poartă șosete albe de bumbac și papuci de casă albaștri dintr-un material pufos ca o husă pentru capacul de closet. Dar nu-i dăm nici o atenție Soției, aproape că nici nu o vedem, avem ochii fixați pe Janine. În lumina obscură, în cămașa ei albă, strălucește ca luna printre nori.

Acum geme de efort.

— Împinge, împinge, împinge, șoptim noi. Relaxează. Respiră adânc. Împinge, împinge, împinge.

Suntem împreună cu ea, suntem una cu ea, ne cuprinde o beție. Mătușa Elizabeth îngenunchează, cu prosopul întins să prindă pruncul, iată încununarea, mărirea, capul purpuriu și mânjit cu iaurt, mai împinge o dată și lunecă afară, lucios, plin de lichid și sânge, sub ochii noștri aburiți de așteptare. O, slavă!

Ne ținem respirația, în timp ce Mătușa Elizabeth inspectează pruncul: o fetiță, biata de ea, dar până acum toate bune, cel puțin nu-i lipsește nimic din ce se vede, mâini, picioare, ochi, numărăm pe tăcute, toate sunt la locul lor. Ținând copilul, Mătușa ridică ochii și zâmbește. Zâmbim și noi; ne contopim într-un zâmbet, ne curg lacrimi pe obraji, suntem atât de fericite.

Fericirea noastră înseamnă, în parte, amintirile. Mi-l amintesc pe Luke cu mine la spital, stând la capul meu, ținându-mi mâna, în halatul verde și cu masca pe care i-au dat-o. O, Iisuse, zice, respirând plin de uimire. În noaptea aceea n-a putut dormi deloc, povestea el, era beat de fericire.

Mătușa Elizabeth spală cu delicatețe copilul care plânge un pic, apoi se oprește. Noi ne ridicăm cât se poate de ușurel ca să nu-l speriem și ne înghesuim în jurul Janinei, o strângem și o mângâiem. Și ea plânge. Cele două Soții în albastru o ajută pe cea de-a treia, Soția casei, să se dea jos de pe Scaunul pentru nașteri și apoi o duc la pat, unde o așază și o învelesc. Ceremonios, îi pun în brațe pruncul proaspăt spălat și liniștit acum. Soțiile se înghesuie să vină sus acum, împingându-se înăuntru și împingându-ne pe noi la o parte. Vorbesc prea tare, unele dintre ele mai au în mână farfuriile, ceștile de cafea, paharele cu vin, unele mai mestecă încă; se adună ciucure lângă pat, lângă mama cu copilul, felicitând-o gângurind.

În nări simțim mirosul lor de parfum și valurile de invidie pe care le radiază. Soția Comandantului se uită la prunc ca la un buchet de flori pe care l-a câștigat, ca la un tribut ce i s-a adus.

Soțiile se află aici spre a fi martore la acordarea numelui. Soțiile dau numele prin părțile astea.

— Angela, rostește Soția Comandantului.

— Angela, Angela, repetă Soțiile ciripind. Ce nume dulce! O, e minunată! O, e perfectă!

Ne postăm între pat și Janine, ca să o împiedicăm să vadă scena. Cineva îi dă să bea niște suc de struguri, sper că și cu puțin vin, căci mai are încă durerile de după naștere; plânge necontrolat, vărsând lacrimi fierbinți de suferință.

Totuși noi jubilăm, căci e o victorie pentru noi toate. E o izbândă.

I se va îngădui să dea copilului să sugă câteva luni, că ei au încredere în laptele de mamă. După aceea va fi transferată ca să vadă dacă mai poate repeta figura cu altcineva care are nevoie de un serviciu. Dar nu va fi trimisă niciodată în Colonii, nu va fi niciodată declarată Nefemeie. Asta e răsplata ei.

Afară ne așteaptă Nașteromobilul ca să ne ducă înapoi la gospodăriile noastre. Doctorii se află încă în duba lor; le vedem fețele care apar la fereastră ca niște stropi albi, ca fețele unor copii închiși în casă. Unul dintre ei deschide portiera și vine spre noi.

— A mers bine? întreabă îngrijorat.

— Da, răspund.

Sunt stoarsă de vlagă acum, epuizată. Mă dor sânii care chiar au o ușoară scurgere. Lapte fals; ni se întâmplă unora. Ne așezăm pe bănci, față în față, ca să fim duse acasă; acum suntem lipsite de emoție, aproape fără simțire, ca niște maldăre de cârpe roșii. Ne doare tot trupul. Fiecare dintre noi ține în poală o fantomă, stafia unui prunc. Acum, că surescitarea a trecut, ne vedem confruntate cu propriul nostru eșec. Mamă, rostesc în gând.

Oriunde ai fi, mă auzi? Doreai o civilizație a femeilor. Ei bine, iată una. Nu e ce voiai tu, dar ea există. Mulțumește-te cu un pic de milostenie.

Capitolul douăzeci și doi

Atunci când Nașteromobilul ajunge în fața casei, e deja după-amiaza târziu. Soarele abia străbate printre nori; în aer se ridică miros de iarbă umedă încălzită de soare. Mi-am petrecut toată ziua la Naștere; nici nu-ți dai seama când trece timpul. Probabil că astăzi târguielile le-a făcut Cora, eu sunt scutită de toate îndatoririle. Urc scările, ridicându-mi cu greu picioarele de la o treaptă la alta și ținându-mă de balustradă. Mă simt de parcă aș fi stat trează zile în șir și aș fi alergat din răspuțeri: mă doare pieptul, am crampe musculare ca din lipsă de zahăr. De data asta, mă bucură singurătatea.

Mă întind pe pat. Aș vrea să mă odihnesc, să adorm, dar sunt prea obosită și, în același timp, prea surescitată ca să pot închide ochii. Mă uit în sus, urmărind frunzele coroniței. Azi mă face să mă gândesc la o pălărie, pălăriile cu boruri largi pe care le purtau femeile într-un timp, pe vremuri: pălării ca niște nimburi uriașe, cu fructe și flori și pene de păsări exotice pe margini, pălării ce sugerează imaginea paradisului, ca un gând solidificat plutind chiar deasupra capului.

Peste un minut, coronița va începe să capete culori, iar eu să am vedenii. Pentru că sunt atât de obosită, ca atunci când dintr-un motiv la care nu vreau să mă gândesc acum, ai condus mașina toată noaptea până în zori, făcând cu rândul la volan și spunând povești ca să-l ții pe celălalt treaz și când începe să se ivească soarele, vezi diverse lucruri cu coada ochiului: animale purpurii în tufișurile de la marginea drumului sau contururi vagi de oameni, care dispar atunci când te uiți drept la ele.

Sunt prea obosită ca să-mi continui povestirea. Sunt prea obosită ca să mă mai gândesc unde mă aflu. Iată o altă povestire, mult mai bună. E povestirea despre ce i s-a întâmplat Moirei.

O parte o cunosc eu, altă parte o știu de la Alma, care o știe de la Dolores, care o știe de la Janine. Janine a auzit-o de la Mătușa Lydia. Pot exista alianțe chiar în astfel de locuri, chiar în astfel de împrejurări. De asta poți fi sigur: întotdeauna or să existe alianțe de un fel sau altul.

Mătușa Lydia a chemat-o pe Janine în biroul ei.

Binecuvântat fie rodul, Janine, a zis probabil Mătușa Lydia fără să ridice privirile de la birou, căci scria ceva. Orice regulă are câte o excepție și de asta poți fi sigur. Mătușile au voie să citească și să scrie.

Să dea Dumnezeu, a răspuns probabil Janine fără nici o inflexiune, cu vocea ei transparentă, vocea ei ca un albuș de ou crud.

Cred că pot să am încredere în tine, Janine, a zis probabil Mătușa Lydia, ridicându-și în cele din urmă ochii de pe pagină și fixând-o pe Janine cu privirea prin ochelari, acea privire care reușea să fie amenințătoare și imploratoare în același timp. O privire care spunea ajută-mă, suntem în aceeași barcă. Ești o fată de încredere, nu ca celelalte, a continuat ea.

Ea credea că smiorcăielile și căința Janinei înseamnă ceva, credea că Janine a fost înfrântă, credea că Janine devenise o fanatică. Dar la vremea aceea Janine ajunsese ca un cățeluș în care prea mulți au izbit prea des cu piciorul la întâmplare: se lăsa la pământ în fața oricui, spunea orice doar pentru a fi pe plac, măcar pentru o clipă.

Deci, Janine trebuie să fi răspuns: sper că da, Mătușă Lydia. Sper că m-am dovedit demnă de încrederea dumneavoastră. Sau cam așa ceva.

Janine, a zis Mătușa Lydia, s-a întâmplat ceva îngrozitor.

Janine stătea cu ochii în pământ. Orice ar fi fost, știa că ea nu avea să fie învinuită, căci nu avea nici o vină. Dar la ce-i folosise în trecut că nu avea nici o vină? Așa că se simțea totodată vinovată, ca și cum urma să fie pedepsită.

Știi despre ce e vorba, Janine? a rostit încet Mătușa Lydia.

Nu, Mătușă Lydia, a răspuns Janine. Știa că acum era necesar să-și ridice ochii și să o privească pe Mătușa Lydia drept în ochi. După o clipă de efort, a izbutit.

Dacă știi, mă dezamăgești, a urmat Mătușa Lydia.

Dumnezeu mi-e martor, a răspuns Janine încercând să pară mai pătimasă.

Mătușa Lydia își îngădui o pauză, așa cum făcea adesea. Se jucă un timp cu stiloul. Moira nu mai e printre noi, zise ea în cele din urmă.

O, zise Janine, pe un ton neutru. Moira nu făcea parte dintre prietenele ei. A murit? întrebă după o clipă.

Atunci, Mătușa Lydia i-a spus toată povestea. Moira ridicase mâna ca să se ducă la spălător în timpul Exercițiilor. Se dusesse. De gardă la spălător era Mătușa Elizabeth. Stătea afară lângă ușa de la spălător, ca de obicei; Moira a intrat. După o clipă i-a strigat Mătușii Elizabeth că toaleta dă pe-afară și n-ar putea Mătușa Elizabeth să vină să o aranjeze? Era adevărat că uneori toaletele dădeau pe afară. Persoane neidentificate vârau șomoioage de hârtie igienică înăuntru, cu acest scop precis. Mătușile încercară să descopere un mijloc simplu pentru a împiedica acest lucru, dar fondurile lipseau și în acel moment trebuiau să se descurce cu ce aveau la îndemână și nu găsiseră un mijloc de a ține hârtia igienică sub cheie. Poate că ar trebui să o țină afară pe o măsuță la intrare și să-i dea fiecăreia o foiță sau mai multe atunci când intra. Dar aceasta era o măsură de domeniul

viitorului. Căci e nevoie de timp ca o idee nouă să fie acceptată.

Fără să bănuiască nimic rău, Mătușa Elizabeth a intrat în spălător. Mătușa Lydia a recunoscut că a procedat cam prosteste. Pe de altă parte se mai dusesse de câteva ori în alte dăți să repare câte o toaletă, fără nici un incident.

Moira nu mințea, pe jos era plin de apă în care pluteau materii fecale descompuse. Nu era plăcut și Mătușa Elizabeth s-a dus spre despărțitura pe care i-o indicase Moira și s-a aplecat peste partea din spate a toaletei. Avea intenția să dea la o parte capacul de porțelan și să meșterească la dopul și la flotorul dinăuntru. Era cu amândouă mâinile pe capac când a simțit ceva tare și ascuțit, poate din metal, împungând-o în coaste pe la spate. Nici o mișcare, sau ți-o împlânt știu eu unde, să-ți străpung plămânul.

Am descoperit după aceea că Moira demontase instalația dintr-una din toalete și luase pârghia lungă, subțire și ascuțită care face legătura între mâner la un capăt și lanț la celălalt. Nu e prea greu, dacă știi cum, și Moira era îndemânatică la chestii de mecanică, își repara singură mașina, desigur problemele mici. Curând după asta, toaletele au fost prevăzute cu lanțuri care să țină capacele și când dădeau pe afară lua mult timp ca să le deschidă. Astfel s-au produs mai multe inundații.

Mătușa Elizabeth nu putea vedea ce o împungea în spate, zise Mătușa Lydia. E o femeie curajoasă.

Așa-i, zise Janine.

... dar nu nesăbuită, zise Mătușa Lydia încruntându-se puțin. Janine fusese prea entuziastă, ceea ce uneori are forța unei negații. A făcut ce spunea Moira, continuă Mătușa Lydia. Moira îi ordonă Mătușii Elizabeth să-și desprindă bastonul electric și fluierul de la brâu și intră în posesia lor. Apoi a zorit-o pe Mătușa Elizabeth în jos pe scări, până la subsol. Erau la etajul întâi, nu

la al doilea, așa că au avut de parcurs doar două scări. Cum era în timpul orelor, pe coridoare nu se afla nimeni. Au văzut-o totuși pe Mătușa Anne, dar era la celălalt capăt al culoarului și nu se uita în direcția lor. Mătușa Elizabeth ar fi putut țipa în acel moment, dar știa că Moira nu glumea; Moira avea o faimă rea.

Așa-i, zise Janine.

Moira o duse pe Mătușa Elizabeth de-a lungul coridorului cu dulăpioare goale, trecând de ușa sălii de gimnastică și în sala cu instalația de încălzire îi spuse Mătușii Elizabeth să-și scoată toate hainele...

O, rosti Janine stins, ca și cum ar fi protestat împotriva acestui sacrilegiu.

... Și Moira s-a dezbrăcat de hainele ei și și le-a pus pe cele ale Mătușii Elizabeth, care nu i se potriveau perfect, dar totuși destul de bine. Nu a fost prea crudă cu Mătușa Elizabeth, i-a dat voie să-și pună rochia ei roșie. Vălul l-a rupt fâșii și a legat-o pe Mătușa Elizabeth, cu ele în spatele cuptorului. I-a îndesat o cârpă în gură și i-a fixat-o ca să stea, legând-o cu altă fâșie. A mai legat o fâșie în jurul gâtului Mătușii Elizabeth, înnodând celălalt capăt de laele picioarelor, la spate. E o femeie vicleană și periculoasă, zise Mătușa Lydia.

Janine întrebă: Pot să mă așez? Ca și cum ar fi fost profund afectată. În sfârșit, acum putea face și ea un târg, avea ceva de oferit, la modul simbolic cel puțin.

Da, Janine, încuviință Mătușa Lydia surprinsă, dar conștientă că nu o putea refuza în acest moment al discuției. Căci îi cerea atenție și cooperare Janinei. Făcu semn către scaunul din colț și Janine îl trase mai aproape.

Aș putea să te ucid, știi, nu? zise Moira, de cum Mătușa Elizabeth nu mai era la vedere, bine împachetată în spatele cuptorului. Te-aș putea mutila pentru tot restul vieții. Te-aș putea pocni cu

vergeaua asta sau să ți-o înfig în ochi. Ține minte că n-am făcut-o, dacă va fi vreodată nevoie.

Mătușa Lydia nu i-a relatat nimic de felul acesta Janinei, dar eu cred că Moira a spus ceva în genul ăsta. În orice caz nu a omorât-o și nici n-a schingiuit-o pe Mătușa Elizabeth, care câteva zile mai târziu și-a reluat activitatea la Centru, când și-a revenit după cele șapte ore petrecute în spatele cuptorului și pesemne că și după interogatorii – căci nici Mătușile și nici altcineva nu au exclus, desigur, posibilitatea complicității ei.

Moira stătu dreaptă și privi cu hotărâre drept înainte. Își trase umerii înapoi, își îndreptă spinarea și își strânse buzele. Ținuta noastră obișnuită e diferită. De obicei mergem cu capul aplecat, cu ochii în pământ sau ațintiți asupra mânușilor. Moira nu prea semăna cu Mătușa Elizabeth, chiar după ce și-a pus broboada cafenie, dar ținuta țeapănă a fost se pare de ajuns ca să-i convingă pe Îngerii de pază, care nu ne priveau niciodată prea îndeaproape, și mai ales pe Mătuși; căci Moira a ieșit drept pe ușa din față, cu aerul unei persoane care are o ținută precisă; a fost salutăată, a prezentat permisul de trecere al Mătușii Elizabeth, pe care nu s-au ostenit să-l mai verifice, căci oare cine își îngăduia să aducă un astfel de afront unei Mătuși? Și a dispărut.

O, zise Janine. Cine poate spune ce simțea? Poate că ar fi vrut să izbucnească în urale. Dacă așa a fost, a avut grijă să nu se vadă nimic.

Așadar, Janine, zise Mătușa Lydia. Iată ce doresc să faci.

Janine făcu ochii mari și încercă să pară inocentă și atentă.

Doresc să tragi cu urechea. Poate că a mai fost implicată vreuna din fete.

Sigur, Mătușă Lydia, zise Janine.

Și să vii să-mi spui, da, draguță? În caz că pricepi ceva.

Sigur, Mătușă Lydia. Știa că acum nu va mai trebui să îngenuncheze în fața clasei în timp ce noi îi strigăm că a fost greșeala ei. O să fie altcineva în această situație un timp. O vreme nu se va mai afla la stâlp.

Faptul că i-a povestit lui Dolores despre această întrevvedere din biroul Mătușii Lydia nu înseamnă nimic. Nu înseamnă că nu ar fi depus mărturie împotriva noastră, a oricăreia dintre noi, dacă ar fi avut ocazia. Știam acest lucru. La vremea aceea o tratam cum erau tratați infirmii fără picioare, care vindeau creioane pe la colțuri, pe timpuri. O evitam dacă puteam, o tratam cu milă când nu aveam încotro. Știam că reprezintă un pericol pentru noi.

Probabil că Dolores a mângâiat-o pe cap și i-a spus că e fată de comitet că ne spune. Unde a avut loc conversația? În sala de gimnastică, pe când ne pregăteam de culcare. Patul lui Dolores se afla lângă cel al Janinei.

Povestirea a făcut înconjurul dormitorului în noaptea aceea, pe șoptite, în semiîntuneric, de la un pat la altul.

Moira se afla undeva afară. Era în libertate, sau moartă. Ce avea să facă? Gândul la ce avea să facă se dilată, umplând camera. În orice clipă putea avea loc o explozie, geamurile de la ferestre vor fi proiectate înăuntru, ușile vor fi date de perete... Acum Moira avea putere, fusese eliberată, se eliberase. Era acum o femeie în libertate.

Cred că situația ne înspăimânta.

Moira era ca un lift deschis în părți. Ne dădea amețeli. Deja eram pe cale de a pierde gustul libertății, deja ne simțeam în siguranță în spatele zidurilor. În straturile superioare ale atmosferei aveam senzația că ne-am evapora, din cauză că ar lipsi forțele de presiune.

Totuși, Moira întruchipa fantezia noastră. Era secretul drag, un chicotit tainic, era lava ascunsă sub coaja vieții de fiecare zi. Văzute prin prisma

Moirei, Mătușile erau mai absurde și mai puțin înspăimântătoare. Puterea lor avea o fisură. Puteau fi constrânse și trase pe sfoară la toaletă. Ne plăcea îndrăzneala faptei.

Ne așteptam ca Moira să fie târâtă înapoi în orice clipă, așa cum se mai întâmplase. Nici nu ne puteam închipui ce aveau să-i facă de data asta. Oricum, avea să fie îngrozitor.

Dar nu se întâmplă nimic. Moira nu a reapărut. Nu a reapărut nici până azi.

Capitolul douăzeci și trei

Aceasta e o reconstituire. Este în întregime o reconstituire. E o reconstituire mentală, în vreme ce stau întinsă pe patul meu de o singură persoană, reinterpretând ce ar fi trebuit sau nu ar fi trebuit să spun, ce ar fi trebuit sau nu ar fi trebuit să fac, cum ar fi trebuit să-mi joc rolul. Dacă voi scăpa vreodată de aici.

Să ne oprim aici. Am intenția să scap de aici. Nu poate dura o veșnicie. Alții au gândit la fel în alte vremuri rele de demult și au avut întotdeauna dreptate, au scăpat într-un fel sau altul și nu a durat o veșnicie. Deși poate că pentru ei a durat toată veșnicia pe care o posedau.

Când o să scap de aici, dacă voi putea vreodată însemna această povestire în vreo formă, fie ea și cea a unei voci adresându-se alteia, va fi tot o reconstituire și atunci, dintr-o nouă perspectivă. E imposibil să relatezi un lucru exact cum a fost pentru că ceea ce spui nu poate fi niciodată exact, totdeauna trebuie să lași câte ceva deoparte, sunt prea multe părți, aspecte, nuanțe, tendințe opuse, prea multe gesturi care ar putea însemna una sau alta, prea multe forme ce nu pot fi niciodată descrise complet, prea multe arome în aer sau pe limbă, prea multe jumătăți de nuanțe. Dar dacă se întâmplă să fii un bărbat, cândva în viitor, care ai ajuns până aici, te rog să ții minte: nu vei fi

niciodată supus tentației de a simți că trebuie să ierți, ca bărbat, așa cum face o femeie. E greu să rezisti, crede-mă. Dar ține minte că iertarea e un fel de putere. Să ceri iertare e un tip de putere de asemenea. Să ceri iertare reprezintă un tip de putere și să o refuzi sau să o acorzi este tot un tip de putere, poate cea mai mare.

Poate că nu despre cine controlează situația e vorba. Poate că nu e vorba despre cine pe cine poate poseda, despre ce poate cineva să le facă semenilor săi, fără să fie pedepsit, poate chiar până la moarte. Poate că nu e vorba despre cine poate sta jos și cine trebuie să stea în genunchi, sau în picioare, sau întinsă, cu picioarele desfăcute. Poate că e vorba despre ce poate face cineva altuia și să fie iertat. Să nu-mi spui că până la urmă e același lucru.

Vreau să mă săruți, zise Comandantul.

Ei, sigur că a mai fost ceva înainte. Astfel de rugăminți nu vin niciodată din senin.

Până la urmă am adormit și am visat că purtam cercei și că unul din ei s-a rupt, nimic altceva, doar creierul care cerceta fișele din cotloane; și m-a trezit Cora, care aducea tava cu masa de seară și timpul a intrat din nou pe făgașul lui.

— E un prunc sănătos? întreabă Cora punând jos tava.

Probabil că știe deja, au un fel de telegraf: din gură în gură, din casă în casă, veștile circulă; dar îi face plăcere să audă despre copil, ca și cum cuvintele mele l-ar face mai real.

— E un copil fain, zic. A trecut examenul. O fetiță.

Cora îmi zâmbește, un zâmbet de acceptare. Probabil că doar în asemenea momente poate vedea un sens în ceea ce face.

— E bine, zice.

Tonul e aproape nostalgic și eu îmi zic în gând: evident. Ar fi vrut să fie și ea acolo. E ca o petrecere la care nu a putut merge.

— Poate o să avem și noi unul curând, zice cu sfială. Prin *noi*, se referă de fapt la mine. De mine depinde să răsplătesc echipa, să-mi justific hrana și întreținerea, ca o regină a furnicilor care a făcut ouă. Poate că Rita nu mă aprobă, dar nu e cazul Corei. Din contră, ea se bizuie pe mine. Speră; și eu sunt instrumentul speranței ei.

Speranța ei e foarte simplă. Dorește să aibă loc aici o Zi de naștere, cu musafiri și mâncare și cadouri, vrea să aibă un copilaș pe care să-l răsfețe la bucătărie, căruia să-i calce hăinuțele, căruia să-i strecoare fursecuri când nu se uită nimeni. Și eu sunt cea care i-ar putea procura aceste bucurii. Aș prefera să mă dezaprobe, mi se pare că asta merit.

Cina constă în tocăniță de vită. Nu reușesc să o termin, căci pe la jumătatea mesei, îmi aduc aminte de ceea ce emoțiile zilei pur și simplu mi-au șters din minte. E adevărat ce se spune că ești în transă când naști; sau că ești doar acolo, nu mai știi de restul vieții tale, te concentrezi doar asupra acelei clipe. Dar acum îmi revine în minte și știu că nu sunt pregătită.

Ceasul din holul de jos bate ora nouă. Îmi apăs mâinile pe coapse, trag aer în piept și pornesc fără zgomot pe coridor și apoi în jos pe scări. Serena Joy poate fi încă la casa unde a avut loc Nașterea; e un noroc, căci sigur că era un lucru pe care el n-avea cum să-l știe dinainte. În astfel de ocazii, Soțiile zăbovesc ore în șir ajutând la deschisul cadourilor, bârfind, îmbătându-se. Le trebuie ceva care să le potolească invidia. O iau pe coridorul de jos spre spate, trec de ușa de la bucătărie, până la ușa următoare, ușa lui. Stau la ușă simțindu-mă ca un copil de școală care a fost chemat în biroul directorului. Ce am greșit?

Prezența mea aici e ilegală. Ne este interzis să fim singure cu Comandanții. Suntem folosite

pentru prăsilă: nu suntem concubine, gheișe sau curtezane. Din contră: s-a făcut tot posibilul ca să nu aparținem acestei categorii. Nu trebuie să fim antrenate în vreun fel, nu e lăsat nici un spațiu unde să poată înflori pofte secrete, nici ei, nici noi nu avem voie să facem nici un fel de favoruri speciale, nu trebuie să existe nici o umbră de pretext pentru dragoste. Noi suntem niște pânțec pe două picioare și atât: recipiente sacre, calicii ambulatorii.

Așadar de ce vrea să mă vadă noaptea, singură?

Dacă sunt prinsă, voi fi predată Serenei, voi fi la cheremul și mila ei. Căci el nu trebuie să se amestece în chestiunile de disciplină a gospodăriei, asta-i treaba femeilor. Ar urma reclasificarea. Aș putea deveni o Nefemeie.

Dar să-l refuz ar putea fi și mai rău. Fără nici o îndoială, el deține adevărata putere.

Dar sigur că dorește ceva de la mine. A dori înseamnă să ai o slăbiciune. Această slăbiciune, oricare ar fi ea, mă vrăjește. E ca o fisură într-un zid până acum de nepătruns. Dacă-mi apropii ochiul de ea, de această slăbiciune a lui, s-ar putea să văd cu claritate calea pe care o am de urmat.

Vreau să știu ce dorește.

Ridic mâna, ciocănesc la ușa acestei camere interzise unde n-am mai fost niciodată, unde nu intră femeile. Nici măcar Serena Joy nu vine aici, iar curățenia o fac Paznicii.

Oare ce secrete, ce totemuri masculine sunt păstrate aici?

Mi se spune să intru. Deschid ușa și pășesc înăuntru.

Ce se află de partea cealaltă este o viață normală. S-ar cuveni să spun: ceea ce e de partea cealaltă are un aspect de viață normală. Există, desigur, un birou pe care e un Compuvorbitor și la birou un scaun de piele neagră. Pe birou se află un ghiveci cu o plantă, o garnitură de birou cu

stilouri, hârtii. Există un covoraș oriental pe jos și un cămin în care nu e foc. Mai e o canapeluță de pluș maro, un televizor, o măsuță și două fotolii.

Iar toți pereții sunt acoperiți cu biblioteci pline cu cărți. Cărți și cărți și iar cărți, la totală vedere, fără lacăte, fără lăzi. Nu e de mirare că n-avem voie să venim aici. Este o oază a lucrurilor interzise. Încerc să nu fac ochii mari.

Comandantul stă în picioare, în fața căminului fără foc, cu spatele la el, cu un cot sprijinit de consola din lemn sculptat și cu cealaltă mână în buzunar. E o poză studiată, ca să sugereze un „squire”^[23] de țară, o imagine tentantă dintr-o veche revistă lucioasă. Probabil că a hotărât dinainte că va sta în această poziție atunci când voi intra eu. Când am ciocănit, pesemne că s-a repezit la cămin și s-a proptit de el. Ar trebui să aibă un ochi acoperit cu o pânză neagră și o cravată cu potcoavă.

Îmi vin mie în gând toate astea, ca niște draci mentali, o zeflema lăuntrică, dar de fapt m-a cuprins panica. Sunt îngrozită.

Nu scot o vorbă.

— Închide ușa, zice el destul de amabil.

O închid și mă întorc.

— Bună, zice.

Este vechea formă de salut. N-am mai auzit-o de mult timp, de ani și ani. În aceste împrejurări pare nelalocul ei, chiar comică, un bobârnac de-a-ndăratelea în timp, o scamatorie. Nu îmi vine în minte nici un răspuns potrivit.

Cred că o să încep să plâng.

Probabil că a observat, pentru că mă privește nedumerit, se încruntă ușor a îngrijorare, aș vrea să cred eu, deși ar putea fi și simplă iritare.

— Haide, zice. Poți să te așezi.

Trage un scaun și-l așază în fața biroului. El ocolește biroul și se așază încet, într-un fel care mie mi se pare studiat. E un gest ce-mi spune că nu m-a adus aici ca să se atingă de mine fără voința

mea. Zâmbește. Nu e un zâmbet sinistru sau de pradă. E un simplu zâmbet, cu oarecare formalism, un zâmbet prietenos, dar ușor distant, de parcă aş fi un pisoi într-o vitrină. Unul la care se uită dar nu are intenția să-l cumpere.

Eu stau dreaptă pe scaun, cu mâinile strânse în poală, ca o fetiță cuminte. Am senzația că picioarele mele cu pantofi roșii și plăți nu ajung chiar până la pământ. Dar de fapt sunt o femeie în toată firea.

— Probabili că ți se pare ciudat, zice.

Îl privesc doar. Merită premiul pentru cea mai subtilă exprimare, cum zice mama. Cum zicea.

Mă simt ca o vată de zahăr: făcută din zahăr și aer. Dacă m-ai strânge, m-aș preschimba într-un amărât de cocoloș umed și mic, rozaliu și înlăcrimat.

— Cred că e cam ciudat, zice, ca și cum eu aş fi răspuns.

Eu mă gândesc că ar trebui să port o pălărie legată cu fundă sub bărbie.

— Vreau... , zice.

Încerc să nu-mi întind gâtul. Ei, da? Ei, da? Ei, da? Ce anume? Ce vrea? Dar nu-mi trădez cu nimic nerăbdarea. E o ședință de tocmeală, suntem pe cale să facem un târg. Dacă o femeie nu șovăiește, e pierdută. Nu dau nimic, decât cu un anumit preț.

— Aș vrea, zice. O să-ți pară o prostie. Și are într-adevăr un aer încurcat, *sfios* se spunea pe vremuri despre bărbați într-o asemenea situație. E destul de în vârstă ca să țină minte cum să-și ia un astfel de aer și cât de atrăgător îl găseau altădată femeile. Tinerii nu mai știu astfel de șmecherii. Nu au avut nevoie să le folosească.

— Aș vrea să joc o partidă de scrabble cu mine, zice. Fac un efort să rămân absolut rigidă. Nu-mi tresare nici un mușchi pe față. Deci asta se află în camera interzisă! Scrabble! Îmi vine să râd, să râd cu hohote, să cad pe jos de râs. Țasta era pe

vremuri jocul femeilor și bărbaților în vârstă pe care-l jucau vara, sau în vilele pentru pensionari când nu era nimic bun la televizor. Sau al adolescenților de demult, demult de tot. Mama avea un astfel de joc pe care-l ținea în fundul dulapului din hol la un loc cu cutiile de carton în care se aflau podoabele pentru pomul de Crăciun. O dată a încercat să-mi stârnească interesul pentru acest joc, când aveam treisprezece ani și eram nefericită și nu aveam ce face.

Acum, sigur că e altceva. Acum e interzis pentru noi. Acum e periculos. Acum e indecent. Acum e un lucru pe care Soția lui i-l refuză. Acum a devenit ceva demn de dorit. Acum Comandantul s-a compromis. E ca și cum mi-ar fi oferit droguri.

— Bine, zic eu, de parcă mi-ar fi indiferent. De fapt aproape că nu mai pot îngăima o vorbă.

Nu spune de ce vrea să joace scrabble cu mine. Nici eu nu-l întreb. Ia doar o cutie din unul din sertarele biroului și-o deschide. Înăuntru sunt piesele de lemn cu plastic deasupra, pe care mi le amintesc așa de bine, tabla împărțită în pătrățele, suporturile care țin literele. Răstoarnă piesele pe birou și începe să le întoarcă. După o clipă mă alătur și eu.

— Știi să joci? mă întreabă.

Dau din cap.

Jucăm două partide. Citesc: *Larinx. Uranisc. Gutuie. Zigot*. Țin între degete piesele lucioase cu margini netede, le pipăi. Senzația e voluptuoasă. Asta înseamnă libertate, o clipă de libertate. *Neputincios. Defileu*. Ce lux. Piesele sunt ca niște bomboane dungate cu mentă, răcoritoare. Minciunile, li se spuneau. Mi-ar plăcea să le vârn gură. Aveau și gust de lămâie. Litera C. Crocante, ușor acide pe limbă, delicioase.

Câștig primul joc. Îl las să-l câștige pe al doilea: încă n-am descoperit care sunt condițiile, ce o să pot cere în schimb.

În cele din urmă îmi spune că e timpul să mă duc acasă. Astea sunt cuvintele pe care le folosește: *să mă duc acasă*. Vrea să spună în camera mea. Mă întreabă dacă pot singură, de parcă scara ar fi o stradă întunecoasă. Spun că da. Crăpăm numai un pic ușa de la biroul lui și ascultăm dacă se aude vreun zgomot în hol.

E ca și cum aș fi fost la o întâlnire. Ca și cum m-aș strecura în dormitor după ce s-a închis poarta.

E o conspirație.

— Mulțumesc, zice. Pentru joc. Apoi adaugă: Vreau să mă săruți.

Mă gândesc la cum aș putea demonta partea din spate a toaletei, toaleta din baia mea, într-o seară când e programată baia, repede și fără zgomot, astfel încât Cora, postată la ușă pe un scaun, să nu mă audă. Aș putea scoate vergeaua lungă și să o ascund în mânecă și să o introduc pe ascuns în biroul Comandantului data următoare, pentru că după o asemenea rugămintă există întotdeauna data următoare, indiferent dacă zici da sau nu. Mă gândesc cum m-aș putea apropia de Comandant ca să-l sărut, cum e singur aici, și să-i scot haina ca pentru a îngădui sau chiar a sugera să mergem mai departe spre dragoste adevărată și luându-l în brațe, să scot pe ascuns vergeaua din mânecă și să-i înfig brusc vârful între coaste. Mă gândesc cum ar țâșni sângele improșcându-mă pe mâini, ca o supă fierbinte, ca un flux sexual.

De fapt, nu mă gândesc deloc la așa ceva. Inserez pasajul doar după aceea. Poate că la asta ar fi trebuit să mă gândesc la momentul respectiv, dar nu m-am gândit. Cum am mai spus, asta e o reconstituire.

— Bine, zic. Mă duc la el și îmi postez gura închisă pe buzele lui. Simt mirosul de loțiune după ras, tipul obișnuit, un iz de naftalină care mi-e destul de familiar. Dar e ca un bărbat cu care tocmai am făcut cunoștință.

Se retrage, privește în jos către mine. Are din nou zâmbetul acela sfios. Ce candoare.

— Nu așa, zice. Ci ca și cum ai fi sinceră.
Era atât de trist. Și asta e o reconstituire.

IX. NOAPTE

Capitolul douăzeci și patru

Mă furișez prin holul întunecos și în sus pe scările mochetate, înapoi în camera mea. Acolo stau în fotoliu, cu luminile stinse, în rochia mea roșie, cu toate copcile închise și nasturii încheiați. Nu poți gândi clar decât îmbrăcată.

Am nevoie de perspectivă. Iluzia adâncimii, creată de un cadru, dispunerea unor forme pe o suprafață plană. Perspectiva e necesară. Altfel, sunt doar două dimensiuni. Altfel, trăiești cu fața turtită de un zid, și nu ai decât un enorm prim-plan, doar detalii aduse în prim-plan, fire de păr, țesătura cearșafului, moleculele feței. Propria ta piele ca o hartă, o diagramă a inutilității, pe care se întretaie mici drumuri ce nu duc nicăieri. Altfel, trăiești doar clipa prezentă. Dar eu nu aici vreau să fiu.

Totuși sunt aici și nu am cum să scap. Timpul e o capcană în care sunt prinsă. Trebuie să uit numele meu tainic și să nu mă mai gândesc la căile de întoarcere. Acum numele meu e Offred și locuiesc aici.

Trăiește în prezent și profită cât poți, e tot ce ai.

E timpul să fac bilanțul.

Am treizeci și trei de ani. Am păr castaniu. Am 1,70 m, fără pantofi. Nu-mi prea mai pot aminti cum arătam pe vremuri. Am ovare sănătoase. Deci mai am o șansă.

Dar acum, astă-seară, ceva s-a schimbat. S-au schimbat împrejurările.

Pot cere ceva. Poate nu mult; dar totuși ceva.

Bărbații sunt niște mașini sexuale, zicea Mătușa Lydia, și cam atât. Ei nu doresc decât un singur lucru. Trebuie să învățați să-i manipulați spre binele vostru. Duceți-i de nas, asta e doar o

metaforă. E legea firii. E instrumentul lui Dumnezeu. Așa stau lucrurile.

Mătușa Lydia nu a spus chiar așa, dar ideea era implicită în tot ce spunea. Îi plutea deasupra capului precum inscripțiile aurii în jurul sfinților, în epocile întunecate. Iar ea era la fel de colțuroasă și descărnată ca și ei.

Dar cum să găsești locul Comandantului în această schemă, așa cum există el în biroul său, cu jocurile lui de cuvinte și dorința lui? Dorință de ce? Să se joace cineva cu el, să fie sărutat cu delicatețe, ca și cum aș fi sinceră.

Știu că trebuie să iau în serios această dorință. Ar putea fi importantă, ar putea reprezenta un pașaport sau mi-ar putea aduce prăbușirea. Trebuie să mă gândesc bine și cu toată seriozitatea. Dar orice aș face, așa cum stau aici în întuneric, în timp ce reflectoarele îmi luminează de afară dreptunghiul de fereastră prin perdelele de tul ce seamănă cu o rochie de mireasă sau cu o ectoplasmă și îmi țin o mână cu cealaltă, legănându-mă ușor înainte și-napoi, dar orice aș face, situația are o latură ilară.

A dorit să joc scrabble cu el și să-l sărut ca și cum aș fi fost sinceră.

E unul din cele mai bizare lucruri ce mi s-au întâmplat vreodată.

Contextul e totul.

Îmi amintesc o emisiune pe care am văzut-o odată la televizor; acuma o repetau, căci fusese făcută cu mulți ani în urmă. Probabil că aveam șapte sau opt ani, eram prea mică pentru ca să o înțeleg. Era genul de emisiuni la care îi plăcea mamei să se uite: istorice, educative. A încercat să mi-o explice după aia, să-mi spună că lucrurile alea se întâmplaseră în realitate, dar pentru mine nu a fost decât o povestire. Credeam că a inventat-o cineva. Presupun că toți copiii cred la fel despre tot ce ține de istorie, de timpurile pe care nu le-am

apucat. Dacă e doar o povestire, devine mai puțin înspăimântătoare.

Emisiunea reprezenta un documentar despre unul din războaiele alea. Se luau interviuri unor oameni și se arătau filme din vremea respectivă, alb-negru, și fotografii. Nu mi-l amintesc prea bine, dar țin minte calitatea imaginilor, felul în care totul părea învăluit într-un amestec de lumină și de praf, și ce umbre întunecate aveau oamenii sub sprâncene și de-a lungul obrazilor.

Interviurile, cu oamenii încă în viață atunci când se făcuse documentarul, erau color. Cel pe care mi-l amintesc cel mai bine era cu o femeie ce fusese amanta unui bărbat care condusesse unul din lagărele unde-i băgau pe evrei înainte de a-i ucide. În cuptoare, zicea mama; dar nu erau imagini cu cuptoarele, așa că m-am ales cu noțiunea confuză că evreii fuseseră omorâți în bucătării. Idee deosebit de terifiantă pentru un copil. Cuptoarele înseamnă a face mâncare și mâncarea se face înainte de a sta la masă. Eu am crezut că oamenii aceia au fost mâncați. Ceea ce într-un fel cred că au fost.

Din ce se spunea, bărbatul acela fusese crud și brutal. Metresa – mama mi-a explicat cuvântul *metresă*, căci nu socotea că anumite lucruri trebuie înconjurate de mister, așa că la patru ani am avut o carte reprezentând organele sexuale în desene decupate, care se ridicau în sus atunci când o deschideai – metresa fusese foarte frumoasă cândva. Era un instantaneu alb-negru în care era cu o altă femeie, amândouă în costume de baie în două piese, purtând pantofii cu talpă groasă și pălăriile tipice, la modă pe atunci; aveau ochelari de soare de forma ochilor de pisică și stăteau pe șezlonguri lângă o piscină. Piscina se afla lângă casa lor, care era aproape de lagărul cu cuptoarele. Femeia spunea că nu observase mare lucru, ceva să i se pară neobișnuit. A negat că ar fi știut despre cuptoare.

La vremea interviului, deci patruzeci sau cincizeci de ani mai târziu, era bolnavă de emfizem și nu mai avea mult de trăit. Tușea mult și era foarte slabă, aproape emaciată; dar încă se îngrijea, mândră să arate bine. (Ia uită-te la ea, zicea mama, pe jumătate cu ciudă și pe jumătate admirativ. Încă ține cu mândrie să arate bine). Era machiată atent, cu mult rimel pe gene, cu roșu pe pomeții obrazilor unde pielea era întinsă ca o mânășă de cauciuc bine trasă. Purta perle.

Nu era un monstru, zicea ea. Unii zic că a fost un monstru, dar nu era.

Oare la ce s-o fi gândit? Nu cred că la prea multe; nu atunci, pe vremea aceea. Se gândea la cum să nu se gândească. Erau vremuri anormale. Ținea cu mândrie să arate bine. Ea nu credea că el a fost un monstru. Cu ea nu fusese un monstru. Probabil că avea vreo trăsătură plină de farmec: fluiera fals sub duș sau murea după trufe sau îi spunea cățelului Liebchen⁽²⁴⁾ și-l puneă să se ridice pe labele de dinapoi când îi dădea bucățele de antricot crud. Ce ușor e să inventezi ceva care să facă pe oricine uman. Ce tentație la îndemâna oricui. E ca un copil mare, își spusese probabil. Și probabil că se topea de duioșie, îi netezea părul de pe frunte, îl săruta pe ureche și nu numai ca să obțină ceva de la el. Instinctul de a liniști, de a alina. Nu-i nimic, nu-i nimic, spunea ea când îl trezea câte un coșmar. Ești într-o situație așa de grea. Probabil că așa crezuse, căci altfel cum ar fi putut continua să rămână în viață? Dincolo de acea frumusețe, se afla o fire foarte obișnuită. Credea în buna-cuviință, era drăguță cu slujnica evreică sau, oricum, destul de drăguță, mai drăguță decât era nevoie.

La câteva zile după ce a fost filmat interviul, ea s-a omorât. S-a spus chiar la televizor.

Nimeni n-a întrebat-o dacă l-a iubit sau nu.

Din tot filmul, cel mai bine mi-a rămas întipărit în minte machiajul.

Mă ridic în picioare în întuneric și încep să mă deschei. Apoi, aud ceva în interiorul trupului meu. M-am rupt, ceva a crăpat, asta trebuie să fie. Din ruptură se ridică un zgomot, iese, îmi ajunge la față. Fără nici un avertisment: nu mă gândesc la nimic, nici la atunci, nici la acum. Dacă las zgomotul să iasă la suprafață, se va transforma în râs, un râs prea puternic și nestăvilit și o să fie auzit și atunci o să aud pași grăbiți și ordine și, cine știe? Se va pronunța o sentință: emoție nepotrivită cu ocazia. Pântecele rătăcitor, se credea pe vremuri. Isterie. Și atunci un ac de seringă, o pilulă. Mi-ar putea fi fatal.

Îmi îndes ambele mâini în gură ca și cum aș fi pe cale să vărs, cad în genunchi simțind cum râsul îmi fierbe ca o lavă în gât. Mă târăsc și mă vâr în dulap, îmi duc genunchii la gură și simt că mă sufoc. Mă dor coastele din cauza râsului căruia nu-i dau drumul, tremur, mă clatin ca un seism, ca un vulcan, o să plesnesc. În dulapul plin de lucruri roșii, îmi vin în minte rime glumețe despre fete ce-or să fete, oh, să mori de râs.

N-am aer între faldurile pelerinei atârând pe umeras, strâng tare pleoapele de sub care se strecoară lacrimi. Încerc să-mi vin în fire.

După un timp îmi trece, ca un atac de epilepsie. Uite-mă aici în dulap. *Nolite te bastardes carborundorum*. Nu o pot vedea în întuneric, dar pipăi scrijeliturile cu vârfurile degetelor urmărind literele mititele, ca și cum ar fi scrise în Braille. Acum îmi sună în mine mai puțin ca o rugăciune, ci mai degrabă a ordin; ordin să fac ce? Oricum mie nu-mi folosește la nimic, e o hieroglifă veche, a cărei cheie s-a pierdut. De ce o fi scris-o, de ce s-o fi ostenit? Nu există cale de a ieși de aici.

Mă întind pe jos, respirând prea repede, apoi mai rar; reușesc să-mi fac respirația egală, ca în exercițiile pentru naștere. Nu mai aud decât

propria-mi inimă, care se deschide și se închide, se
deschide și se închide, se deschide.

X. PERGAMENTE PENTRU SUFLET

Capitolul douăzeci și cinci

Primul lucru pe care l-am auzit a doua zi dimineata, a fost un țipăt și zgomot de cioburi. Cora, căreia îi căzuse din mână tava cu micul dejun. M-a trezit. Eram încă pe jumătate vârată în dulap, cu capul pe pelerina făcută grămadă. Probabil că am tras-o jos de pe umeraș și am adormit acolo; pentru o clipă nu mi-am putut aminti unde mă aflu. Cora a îngenuncheat lângă mine, i-am simțit mâna pe spinare. Când m-am mișcat, a tras alt țipăt.

Ce s-a întâmplat? am întrebat-o. M-am rostogolit pe o parte și m-am ridicat.

O, zise. Am crezut.

Ce a crezut?

Că... a zis.

Ouăle se spărseseră pe jos, unde se împrăștiaseră și sucul de portocale și cioburile de sticlă.

Va trebui să aduc alta, zise. Ce risipă. Ce făceai așa pe jos? Mă trăgea să mă scol în picioare, să stau într-o poziție cuviincioasă.

Nu voiam să-i spun că nu mă culcasem deloc în pat. Nu aș fi putut cu nici un chip să dau vreo explicație. I-am spus că pesemne leșinasem. N-a fost o idee prea bună, căci pe loc și-a făcut iluzii.

E unul din semnele timpurii, zise încântată. Asta și vomatul. Ar fi trebuit să știe că nu trecuse destul timp; dar era atât de plină de speranță.

Nu, nu e asta, am răspuns. Ședeam pe fotoliu. Sunt sigură că nu e asta. Mi-a venit doar amețea. Stăteam aici în picioare și deodată s-a întunecat totul.

Probabil din cauza încordării de ieri, zise. Toate alea. Îți ia toată vloga.

Se referea la Naștere, iar eu am zis că așa-i. Acum eram așezată în fotoliu și ea pe jos în genunchi, culegând cioburile de sticlă și bucățile de ou și adunându-le în tavă. A șters o parte din suc de portocale cu șervețelul de hârtie.

Va trebui să aduc o cârpă, zise. Or să vrea să știe de ce e nevoie de ouă în plus. În afară de cazul că te poți lipsi de ele. Își ridică privirile și se uită la mine șiret, dintr-o parte, și am văzut că ar fi mai bine dacă am putea pretinde amândouă că de fapt mi-am mâncat micul dejun. Dacă ar spune că m-a găsit zăcând pe jos, ar urma prea multe întrebări. Va trebui să dea în orice caz socoteală pentru paharul spart; dar Rita ar deveni morocănoasă dacă ar trebui să mai pregătească un mic dejun.

O să mă lipsesc, am zis. Nu mi-e foame. Așa era bine, se potrivea cu amețea. Dar nu mi-ar strica pâinea prăjită, am zis. Nu voiam chiar să nu mănânc nimic.

A fost pe jos, zise.

Nu-i nimic, am răspuns. Am rămas acolo, mâncând felia de pâine neagră prăjită, în timp ce ea se duse la baie și aruncă în closet bucățile de ou, care nu putuseră fi salvate, și apoi trase apa. Pe urmă reveni.

O să spun că mi-a căzut tava la plecare, zise. Eram încântată că era dispusă să spună o minciună pentru mine, chiar dacă era un lucru atât de mic și care-i folosea ei. Ne lega una de alta.

I-am zâmbit. Sper că nu te-a auzit nimeni, am zis. Am tras o sperietură, zise, oprindu-se puțin în prag cu tava în mână. Întâi am crezut că pe jos erau doar hainele tale. Apoi mi-am zis: ce caută ele acolo pe jos? Și am crezut că poate ai...

Fugit, am completat eu.

Dar, zise. Dar erai chiar tu.

Da, am zis. Eu eram.

Eu eram, într-adevăr; și plecă să ducă tava și reveni cu o cârpă pentru restul de suc de portocală și în după-amiaza aceea Rita a făcut o remarcă

morocănoasă, cât de neîndemânatică sunt unele persoane. Se gândesc la prea multe și nu se uită pe unde umblă, zise, și am mers înainte ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic.

Asta a fost în mai: Primăvara a trecut acum. Lalelele au avut momentul lor de glorie și s-au trecut, pierzându-și petalele una câte una, ca niște dinți. Într-o zi am dat de Serena Joy în genunchi pe o pernă în grădină, cu bastonul lângă ea pe iarbă. Tăia păstăile cu semințe cu o foarfecă mare. M-am uitat la ea pieziș, trecând pe alături cu coșul cu portocale și cotlete de miel. Țintea, direcționa lamele foarfecii și apoi le tăia cu o smucitură convulsivă. Oare era din cauza artritei care avansa? Ori era un fel de blitzkrieg, un fel de kamikaze, asupra organelor genitale umflate ale florilor? Trupul cu rod. Tăierea păstăilor cu semințe se zice că trimite toată energia în bulb.

Sfânta Serena, în genunchi, făcând penitență.

Adesea mă amuzam în felul ăsta, cu mici glume răutăcioase și amare pe socoteala ei, dar nu pentru mult timp. Nu face să zăbovești privind-o pe Serena Joy din spate.

La foarfecă râvneam.

Bun. Apoi au urmat irișii, înălțându-se frumoși și liniștiți pe tulpinile înalte asemeni unor forme de sticlă suflată sau a unor jerbe de apă, înghețate pentru o clipă, cu un colorit pastelat, albastru deschis, mov deschis și altele mai închise, de un purpuriu catifelat, ca niște urechi de pisică, negre în lumina soarelui, sau ca o umbră indigo, și cerceii-doamnei cu o formă atât de feminină încât era surprinzător că nu fuseseră de mult smulși din rădăcină. Grădina asta a Serenei are ceva subversiv, îți dă senzația că unele lucruri îngropate în pământ izbucnesc în sus, țâșnind fără cuvinte în lumină ca și cum ar spune: Orice e redus la tăcere va face larmă ca să fie auzit, deși în tăcere. O grădină tennysoniană^[25] încărcată de miresme

moleșitoare; cuvântul *a leșina* folosit din nou. Lumina soarelui se revarsă asupra ei de sus, dar se ridică o fierbințeală din florile înseși, o poți simți: ca atunci când îți ții mâna la 2-3 cm deasupra unui trup. Grădina respiră în căldura soarelui, inspirându-și propria ființă. Îmi dă amețeli să mă plimb prin ea acum, în zilele când au înflorit bujorii, garofițele și garoafele.

Salcia e îmbrăcată în frunze și nu pot spune că mă ajută, cu șaptele ei insinuante. *Rendez-vous* murmură, *terraces*; sunetele șuierătoare mă furnică pe spinare, ca un frison de febră. Rochia de vară foșnește frecându-mi-se de coapse, iarba crește sub picioare, iar la marginile câmpului meu vizual văd mișcări printre crengi; pene, zburătăciri, triluri grațioase, copacii se transformă în păsări, metamorfozele au luat-o razna. Zeițele au devenit posibile acum, iar aerul e suprasaturat de dorințe. Chiar și cărămizile din care e făcută casa se înmoaie și devin maleabile, dacă m-aș lipi de ele, le-aș simți calde și supuse. E uimitor unde poate duce interdicția. Oare vederea gleznelor mele l-a zăpăcit atât de tare pe tânărul de la punctul de control ieri, când am lăsat să-mi cadă permisul de trecere și l-am lăsat să mi-l ridice? Dacă n-am nici batistă, nici evantai, mă folosesc și eu de ce mi-e la îndemână.

Iarna nu e așa de periculoasă. Am nevoie de frig, de fermitate și rigiditate, nu de îngreunarea de acum când mă simt ca un dovleac pe vrej, coaptă și plină de sevă.

Comandantul și cu mine am făcut un aranjament. Nu e primul de acest fel din istorie, deși a luat o formă neobișnuită.

Îl vizitez pe Comandant noaptea, de două sau de trei ori pe săptămână, întotdeauna după masa de seară, dar numai atunci când îmi trimite semn. Semnul e Nick. Dacă lustruiește mașina când pornesc la cumpărături sau când mă întorc, dacă nu are șapcă deloc sau o are într-o parte, atunci mă

duc. Dacă nu e acolo sau dacă are șapca pusă drept, atunci stau în camera mea cum e obiceiul. Sigur că în nopțile cu Ceremonie, aranjamentul nu e valabil.

Problema e Soția, ca de obicei. După cină ea se duce în dormitorul lor, de unde ar fi posibil să mă audă când mă furișez prin hol, deși am grijă să nu fac zgomot. Sau mai stă în salon, croșetând nesfârșitele ei fulare pentru Îngeri, producând mereu metri de inutili omuleți de lână: pesemne că asta-i forma ei de procreație. Ușa de la salon e de obicei lăsată întredeschisă când ea e înăuntru și nu îndrăznesc să trec pe lângă salon. Când am primit semnalul, dar nu reușesc să mă duc, să trec pe scări sau prin hol pe lângă salon, Comandantul arată înțelegere. Îmi cunoaște situația ca nimeni altul. Cunoaște toate regulile.

Uneori, totuși, Serena Joy nu e acasă; se duce la vreo altă Soție de Comandant, care e bolnavă; e singurul loc unde e de conceput că s-ar putea duce de una singură seara. Duce mâncare cu ea, o prăjitură sau o plăcintă sau o pâine coaptă de Rita, sau un borcan de peltea făcută din frunzele de mentă care cresc în grădina ei. Se îmbolnăvesc foarte des Soțiile astea de Comandant. Astfel, viața lor devine mai interesantă. În ceea ce ne privește pe noi, cameristele sau Marthele, noi evităm să ne îmbolnăvim. Marthele nu doresc să fie forțate să iasă la pensie, pentru că cine știe unde se duc? Nu prea mai vezi chiar așa de multe femei bătrâne prin jur. Și în ceea ce ne privește, orice boală reală, orice nu trece și slăbește, pierderea poftelor de mâncare sau scăderea în greutate, căderea părului, o dereglare a glandelor, orice suferință de genul asta ne-ar fi fatală. Îmi aduc aminte cum mai de mult, astă-primăvară, deși avea gripă, Cora mergea prin casă împleticindu-se, ținându-se de uși când credea că n-o vede nimeni și abținându-se să tușească. E o răceală ușoară, a zis ea atunci când Serena a întrebat-o ce are.

Și Serena își ia liber câteva zile uneori și se cuibărește în pat. Atunci e rândul ei să primească vizite, Soții care foșnesc când urcă scările sporovăind vesele; îi aduc prăjituri și plăcinte, peltea și buchete de flori culese din grădinile lor. Fac cu rândul. Există un fel de listă invizibilă, nerostită. Fiecare are grijă să nu se lăcomească la mai multă atenție decât i se cuvine.

În serile când Serena are în program să iasă, sunt chemată fără greș.

Prima dată am fost nedumerită. Îmi era cu totul neclar anume ce dorea de la mine; prea erau ridicole cele cerute, mă făceau să râd asemenea unui încălțător sculptat cu fetișuri.

Și de altfel fusese și o deziluzie într-un fel. Ce mă așteptasem să găsesc atunci când am fost pentru prima dată în spatele acelei uși închise? Ceva de nerostit, să merg în patru labe, perversiuni, bice, mutilări? Cel puțin vreo manipulare sexuală minoră, vreun păcat neînsemnat pe vremuri și acum interzis prin lege și pedepsit cu amputarea. Și în loc de asta, să mă roage să jucăm scrabble, de parcă am fi fost o pereche de bătrânei căsătoriți de mult sau doi copii, mi s-a părut o țicneală curată, o violare de alt tip. Fusese o rugămintă al cărei sens nu-l puteam desluși.

Așadar, când am plecat din cameră, încă nu îmi era clar ce voia, sau de ce și dacă eu îi puteam îndeplini dorința. Dacă urma să aibă loc un târg, trebuiau precizați termenii schimbului. Și nu făcuse deloc acest lucru. Am crezut că poate se juca de-a șoarecele cu pisica, dar acum cred că nici chiar însuși el nu-și cunoștea motivele și dorințele, căci erau inconștiente, sub pragul exprimării în cuvinte.

A doua seară a început la fel ca prima. Am ajuns la ușă, care era închisă, am ciocănit, mi s-a spus să

intru. Apoi au urmat la fel două jocuri cu piesele gălbui și netede. *Prolix, cuarț, încurcătură, silf^[26], ritm*, toate șmecheriile cu consoane pe care le-am putut inventa sau mi le-am putut aminti. Mi s-a uscat limba din cauza efortului de a-mi aminti cum se scriu cuvintele^[27]. Era ca și cum aș fi folosit o limbă pe care o știusem cândva, dar aproape o uitasem, o limbă legată de obiceiuri apuse demult: *café au lait* luată la o masă în aer liber cu o brișă, absint într-un pahar înalt sau creveți într-un cornet de ziar; lucruri despre care citisem cândva, dar nu le văzusem niciodată. Era ca și cum aș fi încercat să merg fără cârje, ca în scenele alea artificiale din filme vechi de la televizor. *Poți. Știi că poți*. Așa mi se împleticea și mi se împiedica mintea printre „r”-uri și „t”-uri, alunecând peste vocalele ovoide ca pe niște pietre de râu.

Comandantul era răbdător când ezitam sau îl întrebam ortografia corectă a câte unui cuvânt. Ne putem uita în dicționar, zicea. Folosea pluralul, *noi*. Mi-am dat seama că prima dată mă lăsase să câștig.

În seara aceea mă așteptam ca totul să fie la fel, inclusiv sărutul de la plecare. Dar, după ce am terminat cel de-al doilea joc, s-a lăsat pe spate în fotoliu. Și-a sprijinit coatele pe brațele fotoliului, împreunându-și vârfurile degetelor și s-a uitat la mine.

Ți-am pregătit un mic dar, zise.

A zâmbit ușor. Apoi deschise sertarul de sus al biroului și scoase ceva. Îl ținu un moment ca din întâmplare între arătător și degetul mare, ca și cum nu se hotăra dacă să mi-l dea sau nu. Deși se vedea cu susul în jos de unde stăteam eu, am recunoscut ce era. Erau destul de obișnuite cândva. Era o revistă pentru femei, judecând după poza de pe coperta lucioasă: Un fotomodel cu părul în vânt, cu o eșarfă în jurul gâtului, cu ruj pe buze; moda de toamnă. Credeam că astfel de reviste fuseseră distruse, dar iată că aici era una rămasă în biroul

personal al unui Comandant, unde te-ai fi așteptat cel mai puțin. Aruncă o privire în jos la poză, pe care o vedea din față; tot mai zâmbea, cu zâmbetul acela visător. Avea privirea cu care te uiți la un animal pe cale de dispariție la grădina zoologică.

Făcusem ochii mari pe când el flutura revista în fața mea, ca pe o momeală; fixam revista cu privirea și mi-o doream. O doream cu o intensitate atât de mare, încât mă dureau vârfurile degetelor. În același timp, această dorință mi se părea ordinară și absurdă, căci pe vremuri nu dădusem prea multe parale pe astfel de reviste. Le citeam așteptând la dentist sau în avion uneori, le cumpăram să le iau în camera de la hotel, ca să-mi umplu timpul cât îl așteptam pe Luke. După ce le frunzăream, le aruncam, căci pentru asta erau bune și după o zi sau două, nici măcar nu-mi puteam aminti ce conțineau.

Totuși, acum îmi aminteam. Conțineau făgăduință. Ofereau transformări, sugerau o nesfârșită serie de posibilități ce se întindeau asemenea reflexiilor în două oglinzi paralele, tot mai departe, copie după copie, până dispăreau în infinit. Sugerau aventură după aventură, toalete după toalete, bărbat după bărbat. Sugerau posibilități de a întineri, de a depăși și înfrânge durerea, de iubire nesfârșită. Făgăduiau de fapt nemurirea.

Asta ținea el între degete, fără să-și dea seama. Frunzări revista, întorcând repede paginile. Simțeam cum îmi întind gâtul să văd mai bine.

E veche, zise, într-un fel o curiozitate. Din anii șaptezeci, cred. Un număr din *Vogue*. Rosti numele ca un cunoscător de vinuri după ce a degustat un pahar. M-am gândit că poate ți-ar plăcea să te uiți prin ea.

Am bătut în retragere. Poate că mă încercă doar, să vadă cât de bine am fost îndoctrinată. Nu e permis, am zis.

Aici, în camera asta, este, zise simplu. Am înțeles implicația: de vreme ce am încălcat taboul principal, de ce să șovăi să mai încalc altul minor? Sau altele și altele; cine poate spune unde avea să se oprească? În spatele acelei uși nu mai erau tabuuri.

Am luat revista de la el și am întors-o. Iată-le din nou, imaginile copilăriei mele: femei îndrăznețe și pline de încredere mergând cu pași mari și fluturând brațele de parcă cereau mai mult spațiu, sau cu picioarele distanțate și bine înfipite în pământ. Poza avea ceva renașcentist, dar îmi sugera prinți, nu fete cu bonete și cârlionți. Ce ochi candizi umbriți cu fard; da, dar erau ochi de pisică gata să sară asupra prăzii. Erau independente și fără frică purtând cape și pantaloni de golf din stofă aspră, cu cizme care le ajungeau până la genunchi. Erau adevărați pirați, femeile acestea cu valize diplomat elegante și cu dinți de cal acaparatori.

Simțeam cum Comandantul mă privește întorcând paginile. Știam că făceam ceva ce n-ar fi trebuit să fac și că îi plăcea să mă privească asupra faptului. Ar fi trebuit să mă simt păcătoasă; în lumina spuselor Mătușii Lydia, eram păcătoasă. Dar eu nu mă simțeam păcătoasă. De fapt, mă simțeam ca o vedere eduardiană^[28] de pe plajă: *deocheată*. Oare ce avea să-mi mai dea după asta? Un portjartier?

Cum se face că ai revista? l-am întrebat.

Unii dintre noi mai continuă să prețuiască lucrurile vechi.

Dar revistele trebuiau să fi fost arse, am spus. Au fost percheziții din casă în casă, s-au făcut focuri cu ele...

Ceea ce e periculos în mâinile mulțimilor, zise el cu posibilă ironie, e destul de în siguranță la cei ale căror motive sunt...

Fără reproș, am completat eu.

Dădu din cap cu gravitate. Era cu neputință de spus dacă așa gândea.

Dar de ce mi-ai arătat-o? am zis și imediat mi-am dat seama de stupiditatea întrebării. Ce ar fi putut răspunde? Că se amuza pe socoteala mea? Căci sigur că știa cât de dureros era pentru mine să mi se amintească de vremurile de demult.

Nu eram pregătită pentru răspunsul lui. Cui altcuiva i-aș putea-o arăta, și i-am simțit din nou tristețea.

Să merg mai departe? m-am întrebat în gând. Nu voiam să-l împing prea departe, prea repede. Știam acum că sunt indispensabilă. Totuși am adăugat șoptit. Dar Soției?

Păru că se gândește. Nu, zise. N-ar înțelege. Oricum, nu-mi mai vorbește prea mult. Se pare că nu prea mai avem multe în comun în prezent.

Deci, iată că motivul ieși la iveală: soția lui nu-l înțelegea.

Așadar, de asta mă aflam eu acolo. Vechea poveste. Prea banală ca să fie adevărată.

A treia seară i-am cerut o loțiune pentru mâini. Nu voiam să par o cerșetoare, dar voiam să obțin ceea ce puteam.

Ce anume? zise curtenitor ca întotdeauna. Era în spatele biroului. Nu mă atingeă prea mult, cu excepția sărutului obligatoriu. Nu mă pipăia, nu i se accelera respirația, nimic din toate astea, ar fi fost nelalocul lui, atât pentru el, cât și pentru mine.

Loțiune pentru mâini, am zis. Sau loțiune pentru față. Ni se usucă pielea foarte tare. Nu știu de ce am spus *ni* în loc de *mi*. Aș fi vrut să cer și niște ulei de baie, în acele globule colorate de pe vremuri, care mi se păreau magice când le vedeam acasă în vasul rotund de sticlă din baia mamei. Dar m-am gândit că nu ar ști ce sunt. Oricum, probabil că nu se mai fabricau.

Se usucă? zise Comandantul, ca și cum nu i-ar fi trecut prin minte. Și cum vă descurcați?

Folosim unt, am răspuns. Când îl putem obține. Sau margarină. De cele mai multe ori margarină.

Unt, zise gânditor. Isteață treabă. Unt. Și râse.

Îmi venea să-i trag o palmă.

Cred că aș putea face rost, zise, de parcă ar fi făcut capriciul unui copil care voia gumă de mestecat. Dar te-ar putea mirosi.

M-am întrebat dacă această teamă se baza pe experiență. Experiență de mult dispărută: ruj pe guler, parfum pe manșete, o scenă noaptea târziu în bucătărie sau în dormitor. Un bărbat fără asemenea experiențe nu s-ar fi gândit. În afara cazului că e mult mai șiret decât pare.

Aș avea mare grijă, am zis. În plus, nu e niciodată chiar așa de aproape de mine.

Uneori este, zise el.

Am lăsat ochii în jos. Uitasem. Simțeam cum roșesc. N-o s-o folosesc în serile respective, am zis.

În seara a patra mi-a dat loțiunea pentru mâini într-o sticlă de plastic fără etichetă. Nu era de o calitate foarte bună: mirosea vag a ulei vegetal. Lăcrămioarele nu erau de mine. Putea fi un preparat pentru escare, folosit în spitale. Dar, oricum, i-am mulțumit.

Necazul e că n-am unde s-o țin, am zis.

În camera ta, răspunse, ca și cum ar fi fost evident.

Ar găsi-o, am zis. Cineva ar găsi-o sigur.

De ce? întrebă, ca și cum n-ar fi știut cu adevărat. Poate că nu știa. Nu era prima dată că dovedea reală ignoranță în privința adevăratelor condiții în care trăiam.

Inspectează, am zis. Percheziționează toate camerele noastre.

Ce caută? zise.

Atunci cred că mi-am cam pierdut stăpânirea de sine. Lame de ras, am răspuns. Cărți, pagini scrise, marfă de pe piața neagră. Toate lucrurile care ne sunt interzise. Iisuse Hristoase, ar trebui să știi.

Vocea mea era mai mânioasă decât avusesem intenția, dar el nici n-a clipit.

Atunci va trebui s-o ții aici, zise.

Ceea ce am și făcut.

M-a privit întinzându-mi-o pe mâini și apoi pe față cu același aer că se uită într-o cușcă la grădina zoologică. Voiam să mă întorc cu spatele – era ca și cum s-ar fi aflat în baie cu mine – dar nu am îndrăznit.

Pentru el, trebuie să nu uit, nu sunt decât un capriciu.

Capitolul douăzeci și șase

Când a venit din nou noaptea Ceremoniei, două sau trei săptămâni mai târziu, am descoperit că acum lucrurile stăteau altfel. Simțeam o stânjeneală care nu existase înainte. Înainte era pentru mine o slujbă, o slujbă neplăcută pe care trebuia s-o fac cât mai repede ca s-o termin. Oțelește-te, îmi spunea mama înaintea unor examene la care nu voiam să merg, sau când trebuia să mă arunc să înot în apă rece. Nu m-am gândit atunci la ce însemna expresia respectivă, dar sugera un metal, o armură și asta făceam, mă oțeleam. Îmi ziceam că nu sunt acolo, în trupul meu.

Știam acum că această stare de absență, de existență separată de trup, existase și la Comandant. Pesemne că tot timpul cât era cu mine, cu noi, căci desigur că Serena Joy era și ea prezentă în serile acelea, se gândea la altceva. Poate că se gândea la ce făcuse în ziua respectivă, sau la un joc de golf, sau la ce mâncase la cină. Actul sexual, deși îl îndeplinea superficial, probabil că era în mare măsură inconștient, ca și cum s-ar fi scărpinat.

Dar în noaptea aceea, prima de când începuse noul nostru aranjament – nu prea știam cum să-l numesc – m-am simțit sfioasă. Am simțit în primul

rând că acum chiar se uita la mine și nu-mi plăcea. Luminile erau aprinse ca de obicei, deoarece Serena Joy evita întotdeauna tot ce ar fi putut crea o cât de vagă aureolă romantică: erau luminile de deasupra, necruțătoare, în ciuda baldachinului. Era ca și cum aș fi fost pe masa de operație, sub lumina orbitoare, ca și cum aș fi fost pe o scenă. Eram conștientă că picioarele mele sunt păroase, cum se întâmplă cu picioarele care au fost cândva rase în mod regulat; la fel de conștientă eram de subsuorile mele nerase, deși sigură că nu le putea vedea. Mă simțeam ca o troglodită. Acest act de copulație, de fertilizare poate, nimic mai mult decât înseamnă o albină pentru o floare, devenise indecent pentru mine, o jenantă încălcare a buneicuviențe, ceea ce nu se întâmplase până acum.

El nu mai era un simplu obiect pentru mine. Asta era problema. Mi-am dat seama în noaptea aceea și senzația mi-a rămas și acum. Complică lucrurile.

Și Serena Joy se schimbase pentru mine. La început o urâsem doar pentru rolul pe care-l juca în felul în care eram tratată; și pentru că și ea mă ura și era iritată de prezența mea și pentru că ea va fi cea care va crește copilul meu, în caz că până la urmă voi putea avea unul. Dar acum, deși tot o mai uram, mai ales când se încleșta de mâinile mele încât inelele ei îmi intrau în carne și îmi împingea brațele înapoi, ceea ce sigur făcea anume pentru ca poziția mea să fie cât mai incomodă îi stătea în putință, ei bine, sentimentul meu nu mai era de ură pur și simplu. În parte eram și geloasă pe ea; dar cum puteam fi geloasă pe o femeie care e în mod evident atât de uscată și de nefericită? Poți fi gelos numai pe cineva care are ceva ce crezi că ți se cuvine ție. Totuși, eram geloasă.

Dar mă simțeam și vinovată față de ea. Mă simțeam o intrusă într-un teritoriu care ar fi trebuit să îi aparțină. Acum că îl vedeam pe Comandant pe ascuns, chiar dacă era doar pentru a juca

scrabble și să-l ascult vorbind, funcțiile noastre nu mai erau atât de separate cum se cerea în teorie. Îi luam ceva, deși ea nu știa. Șterpeleam. N-avea importanță că era ceva ce, după toate aparențele, nu dorea sau cu care nu avea ce face sau chiar respinsese, era totuși ceva ce-i aparținea. Și dacă i-l răpeam, îi luam acest „ceva” misterios pe care nu-l prea puteam defini – căci Comandantul sigur că nu era îndrăgostit de mine, refuzam să cred că avea pentru mine un sentiment atât de extrem – ei ce-i mai rămânea?

Da' mie de ce să-mi pese? îmi ziceam. Ea nu înseamnă nimic pentru mine, nu mă poate suferi, într-o clipă, m-ar da afară din casă, sau mai rău, dacă ar putea inventa vreun pretext. Dacă ar descoperi, de pildă. El n-ar putea interveni să mă salveze; încălcările legii de către femei în cadrul gospodăriei, indiferent dacă e vorba de o Marthă sau o Cameristă, sunt sub exclusivă jurisdicție a Soțiilor. Era o femeie răutăcioasă și răzbunătoare, știam. Totuși, nu puteam să scap de acea ușoară remușcare.

În plus, acum dețineam o anumită putere asupra ei, deși ea nu știa. Și îmi făcea plăcere. De ce să nu spun adevărul? Îmi făcea o plăcere imensă.

Dar Comandantul mă putea trăda așa ușor, printr-un gest, o privire, o mică scăpare care ar fi dezvăluit oricărui spectator că între noi era ceva acum. N-a lipsit decât puțin în seara Ceremoniei. A ridicat mâna de parcă ar fi vrut să-mi atingă fața; mi-am mișcat fața într-o parte ca să-l previn, sperând că Serena Joy nu a băgat de seamă și și-a retras mâna și s-a retras în sine și s-a concentrat asupra călătoriei sale de unul singur.

Să nu mai faci altă dată, i-am spus când am fost singuri din nou.

Să nu mai fac ce? a întrebat.

Să încerci să mă atingi așa, când suntem... Când e și ea acolo.

Așa am făcut?

Din cauza asta aş putea fi transferată, am zis. În colonii. Ştii asta. Sau chiar mai rău. Socoteam că ar trebui să continue să se comporte în public ca şi cum aş fi fost o fereastră sau o vază de flori: un detaliu de decor, neînsufleţit sau transparent.

Îmi pare rău, zise el. N-am vrut. Dar găsesc că e...

Cum? am întrebat eu când am văzut că nu mai continuă.

Impersonal, zise.

Cât timp ţi-a luat să descoperi acest lucru? am zis. Puteţi vedea din felul în care vorbeam că deja raporturile dintre noi erau diferite.

Pentru generaţiile care vor urma, zicea Mătuşa Lydia, va fi mult mai bine. Femeile vor trăi împreună în armonie într-o singură familie; o să le fiţi ca nişte fiice, iar când nivelul populaţiei va ajunge să fie iar satisfăcător, atunci nu va mai trebui să vă transferăm de la o casă la alta, căci vor fi destule ca să ajungă la toată lumea. Pot exista legături de reală afecţiune în asemenea condiţii, zicea ea microasă, clipind des. Femeile având un scop comun! Ajutându-se reciproc la corvezile zilnice, în vreme ce merg pe drumul vieţii împreună, fiecare îndeplinindu-şi sarcina dată. De ce să trebuiască o singură femeie să îndeplinească toate treburile necesare funcţionării armonioase a unei gospodării? Nu e nici rezonabil, nici omenos. Fiicele voastre vor avea o libertate mai mare. Ne propunem să atingem ţinta ca fiecare, fiecare dintre voi, să aibă o mică grădină – din nou cu mâinile împreunate şi cu suflarea întretăiată – şi asta e doar ca să dau *un exemplu*. Arătătorul ridicat se mişcă spre noi cu înţeles. Dar nu ne putem porci şi cere cu lăcomie prea mult, înainte ca totul să fie gata, nu-i aşa?

Adevărul este că i-am devenit amantă. Bărbaţii din vârful piramidei au avut întotdeauna amante, de ce să fie altfel, acum? E drept că acum aranjamentele nu mai sunt chiar aceleaşi. Pe

vremuri, amanta era ținută într-o casă mică sau într-un apartament propriu, iar acum au amalgamat lucrurile. Dar cu excepția unei pojghițe subțiri, lucrurile stau la fel. Mai mult sau mai puțin. În unele țări se numea femeie suplimentară. Sunt femeia suplimentară. Slujba mea e să furnizez ceea ce lipsește altfel. Chiar și scrabble. E o poziție absurdă, dar și înjositoare.

Uneori cred că ea știe. Uneori cred că sunt înțeleși pe ascuns. Uneori cred că ea l-a pus să râdă de mine; așa cum îmi râd și eu de mine, din când în când și cu ironie. Las-o să preia ea toată povara, poate își spune ea. Poate că s-a retras complet, nu mai are nimic de-a face cu el; poate că asta e noțiunea ei de libertate.

Dar chiar așa, chiar dacă e prostesc, sunt mai fericită acum. Cel puțin am ceva de făcut. Ceva cu care să-mi umplu timpul noaptea, în loc să stau singură în camera mea. Ceva la care să mă gândesc. Nu-l iubesc pe Comandant nici pe departe, dar reprezintă un interes, ocupă un spațiu, e mai mult decât o umbră.

Iar eu pentru el am încetat să mai fiu un simplu trup de care se folosește. Nu mai sunt doar o barcă fără încărcătură, un potir fără vin, sau ca să mă exprim mai grosolan, un cuptor fără cozonac înăuntru. Pentru el nu sunt doar o formă lipsită de conținut.

Capitolul douăzeci și șapte

Merg alături de Ofglen pe strada unde a venit vara. E cald și umed, odinioară purtam rochii de plajă și sandale pe o asemenea vreme. Amândouă avem căpșune în coș – căpșunele sunt de sezon acum, așa că o să le mâncăm până ni se apleacă – și niște pește împachetat în hârtie. Am luat peștele de la Pâine și Pește, magazinul cu firmă de lemn pe care zâmbește un pește cu gene. Unde de fapt nu se vinde pâine. Majoritatea gospodăriilor fac

pâine în casă, dar dacă rămâi fără, poți găsi niște chifle uscate și niște gogoși zbârcite la Pâinea cea de toate zilele. De fapt la Pâine și Pește nu prea e deschis niciodată. De ce să-și dea osteneala să deschidă când nu au ce vinde? Pescăriile de la mare au decedat încă de acum câțiva ani; puținii pești pe care îi au acum sunt de la crescătorii de pește și au un gust nămolos. Buletinul de știri zice că regiunile de pe litoral sunt lăsate „să se odihnească”. Îmi aduc aminte de calcan, și de eglefin, de peștele-sabie, de scoici, de ton; de homar umplut la cuptor, de somon roz și gras, făcut felii la grătar. Oare să fie toate niște specii dispărute, ca balenele? Am auzit un asemenea zvon care mi-a parvenit în cuvinte șoptite fără sunet, cu buzele aproape nemișcate, pe când stăteam la coadă afară, așteptând să se deschisă magazinul, ademenite de imaginea din vitrină a unor fileuri succulente și albe. Pun imaginea în vitrină când le bagă ceva de vânzare și o scot în semn că n-au nimic. Limba semnelor.

Ofglen și cu mine abia ne mișcăm azi; ne e cald în rochiile lungi, suntem ude la subsuori și tare obosite. Pe arșița asta cel puțin nu purtăm mănuși. Pe vremuri, într-una din clădirile astea, era undeva un magazin de înghețată. Nu-mi duc aminte cum îi spunea. Lucrurile se pot schimba atât de iute, unele clădiri pot fi rase de pe fața pământului sau transformate în altceva, așa că e greu să ții minte cum erau exact... Puteam cere cupe duble și când voiai, turnau sos de ciocolată deasupra. Asemenea porții purtau un nume de bărbat. Johnny? Jacky? Nu-mi pot aminti.

Ne duceam acolo cu ea, când era mică, și eu o ridicam în brațe ca să poată vedea prin geam casele unde erau expuse tipurile de înghețată, colorate delicat: portocaliu pal, verde pal, roz pal, și-i citeam denumirea ca să poată alege. Dar ea nu alegea după nume, ci după culoare. Rochițele și

salopetele ei aveau aceleași culori. Culori pastel ca înghețata.

Jimmy se numeau.

Ofglen și cu mine ne simțim mai în largul nostru împreună, ne-am obișnuit una cu alta. Surori siameze. Nu ne mai ostenim cu toate formulele reglementare când ne salutăm; ajunge un zâmbet și apoi o pornim în tandem, parcurgând lin ruta noastră zilnică. Din când în când, mai schimbăm drumul, nu e interzis, dacă ne menținem în perimetrul barierelor. Libertatea unui șobolan într-un labirint: e liber cât timp se menține în interiorul labirintului.

Am fost deja în magazine și la biserică; acum ne aflăm la Zid. Nu e nimic pe Zid azi, căci nu lasă cadavrele spânzurate la fel de mult ca iarna, din cauza muștelor și a mirosului. Pe vremuri, în țara asta se foloseau multe sprayuri pentru parfumarea aerului, le zicea „Pin” și „Floral”; și oamenii încă mai au această tendință, mai ales Comandanții care predică puritatea în toate.

— Ai luat tot ce ai pe listă? mă întreabă Ofglen acum, deși știe tot așa de bine ca mine. Listele noastre nu sunt niciodată lungi. Nu mai e chiar atât de melancolică și de pasivă ca la început. Adesea îmi adresează ea prima cuvântul.

— Da, zic.

— Hai s-o luăm pe ocolite. Adică în jos, spre râu, pe unde n-am mai luat-o de mult.

Bine, zic.

Dar nu mă întorc imediat, ci rămân pe loc ca să arunc o ultimă privire Zidului. Acolo sunt toate cum le știu: cărămizile roșii, reflectoarele, sârma ghimpată, cârligele. Într-un fel, când e gol așa, zidul pare mai prevestitor de rele. Când e cineva spânzurat, atunci știi cel puțin ce s-a întâmplat mai rău. Dar când nu e ocupat, reprezintă o posibilitate latentă, asemenea unei furtuni care se apropie. Când pot vedea cadavrele, cadavrele concrete,

când pot ghici după forme și dimensiuni că nici unul din ele nu e Luke, atunci pot crede că el mai e încă în viață.

Nu știu de ce mă aștept să apară pe acest Zid. Există sute de alte locuri unde l-ar fi putut omorî. Dar nu-mi pot alunga din minte convingerea că el e în acest moment acolo, dincolo de cărămizile roșii și inexpresive. Îmi pot aminti cum sunt dispuse clădirile în interiorul Zidului, căci odinioară circulam liber pe acolo, pe când era universitate. Mai intrăm acolo din când în când pentru Salvările de femei. Majoritatea clădirilor sunt și ele din cărămizi roșii; unele au intrări arcuite, în stil romantic, din secolul al XIX-lea. Nu ni se mai îngăduie să intrăm în clădiri; dar nici nimeni nu mai are nici o dorință să intre. Aceste clădiri sunt ale Ochilor.

Poate că se află în Bibliotecă. Undeva în cripte, împreună cu alții. Grămezi.

Biblioteca e ca un templu. Are o scară lungă și albă care duce la un șir de uși. Apoi în interior, o altă scară albă care duce în sus. De o parte și de alta pe pereți se află îngeri. De asemenea sunt bărbați care se luptă sau sunt pe punctul de a începe lupta, cu aspect curat și înfățișare nobilă, nu murdari, urât mirositor și plini de sânge cum trebuie să fi arătat cu adevărat. Pe partea interioară a ușii se află Victoria, care îi conduce mai departe, iar de partea cealaltă se află Moartea. Există o frescă în cinstea unuia dintre războaie. Bărbații de partea Morții sunt încă în viață. Se duc în Ceruri. Moartea este o femeie frumoasă, cu aripi și cu un sân aproape gol; sau asta e Victoria? Nu îmi pot aminti.

Sunt sigură că nu au distrus fresca.

Întoarcem spatele Zidului și ne îndreptăm spre stânga. Aici se află mai multe fațade de magazine goale, cu vitrinele mângălite cu săpun. Încerc să-mi amintesc ce se vindea în ele odinioară.

Cosmetice? Bijuterii? Majoritatea magazinelor cu mărfuri pentru bărbați sunt încă deschise; au fost închise numai cele ce făceau comerț cu ceea ce ei denumesc frivolități.

La colț se află magazinul cunoscut sub numele de Pergamente pentru suflet. Este o concesiune: există Pergamente pentru suflet în centrul tuturor orașelor și în toate suburbiile, sau cel puțin așa se spune. Pesemne că aduc profituri imense.

Vitrina magazinului Pergamente pentru suflet este incasabilă. Dincolo de geam se află mașini de imprimat, un șir întreg; aceste mașini sunt cunoscute sub denumirea de „Rulourile sfinte”, poreclă pe care o folosim numai între noi, căci e lipsită de respect. Mașinile tipăresc rugăciuni, rulou după rulou, rugăciuni ce ies la nesfârșit. Sunt comandate prin Compufon, am auzit-o pe Soția Comandantului cum făcea o comandă. A comanda rugăciuni la Pergamente pentru suflet e socotit a fi un semn de pioșenie și devotament față de regim, așa că, evident, Soțiile Comandanților fac o mulțime de comenzi. E un mod de a-l ajuta pe soț în carieră.

Sunt cinci tipuri de rugăciuni: pentru sănătate, pentru prosperitate, pentru moarte, pentru naștere, pentru păcate. O alegi pe cea care-ți trebuie, perforezi numărul respectiv, apoi perforezi numărul personal ca să-ți scoată debitul din cont și de asemenea mai perforezi numărul de dați de câte ori vrei să fie repetată rugăciunea.

În timp ce tipăresc rugăciunile, mașinile le și rostesc, dacă vrei, poți intra ca să le asculți, acele voci metalice lipsite de inflexiuni care repetă același lucru iarăși și iarăși. După ce rugăciunile au fost tipărite și rostite, hârtia se derulează înapoi printr-o altă deschizătură și e din nou reciclată în hârtie nouă. Nu există oameni în interiorul clădirii: mașinile funcționează singure. De afară nu auzi vocile, ci doar un murmur, un bâzâit ca cel produs de o mulțime de credincioși în genunchi. Pe

fiecare latură a mașinilor e pictat un ochi auriu flancat de două aripioare aurii.

Încerc să-mi amintesc ce se vindea aici când era magazin, înainte de a se transforma în Pergamente pentru suflet. Cred că lenjerie. Cutii roz și argintii, ciorapi cu chilot colorați, sutiene cu dantelă, eșarfe de mătase? Lucruri dispărute.

Ofglen și cu mine stăm în față la Pergamente pentru suflet, privind prin geamurile incasabile cum rugăciunile țâșnesc din automate și dispar din nou prin deschizătura respectivă, întorcându-se pe târâmul nerostitului. Îmi mut privirea și nu mai văd mașinile, ci pe Ofglen, reflectată în geamul vitrinei. Se uită țintă la mine.

Ne putem privi în ochi. E prima oară că-i văd ochii lui Ofglen din față și direct, nu pe furiș. Are o față ovală, roză și plinuță, fără să fie grasă, și ochii destul de rotunzi.

Îmi susține privirea în geam, cu aceeași tărie, fără să clintească. Acum e greu să-mi întorc privirea. Această imagine reprezintă un șoc; e ca atunci când vezi pe cineva gol pentru prima oară. Deodată între noi plutește un risc. Chiar și această încrucișare de priviri reprezintă un pericol. Deși nu se află nimeni prin preajmă.

În cele din urmă, Ofglen deschide gura.

— Crezi că Dumnezeu ascultă automatele astea? întrebă ea. Vorbește în șoaptă, după cum ne era obiceiul la Centru.

În trecut, o asemenea remarcă ar fi fost neînsemnată, un fel de speculație savantă. Acum înseamnă trădare.

Aș putea scoate un țipăt. Aș putea să o iau la fugă. Aș putea să-i întorc spatele în tăcere ca să-i arăt că refuz să tolerez asemenea vorbe rostite în prezența mea. O întrebare subversivă, amestecată cu răzvrătire, blasfemie și erezie.

Mă oțlesc.

— Nu, răspund.

Îi scapă un lung suspin de ușurare. Am trecut împreună o linie invizibilă.

— Nici eu, zice ea.

— Deși cred că e și asta un fel de credință, zic. Ca roțile tibetane de rugăciune.

— Ce-s alea, întrebă ea.

— Am citit cândva despre ele, zic. Erau învârtite de vânt. Au dispărut acum.

— Ca toate celelalte, zice ea.

Abia acum încetăm să ne privim țintă.

— Oare suntem în siguranță aici? șoptesc eu.

— Socotesc că e locul cel mai sigur, zice ea, părem că ne rugăm, și-atât.

— Dar ei?

— Ei? zice ea tot în șoaptă. În aer liber ești totdeauna cel mai în siguranță, fără microfoane, de ce să pună unul aici? Ei cred că nimeni n-ar avea atâta îndrăzneală. Dar oricum am stat destul. N-are rost să ne întoarcem târziu. Ține-ți capul în jos și doar apleacă-te puțin spre mine. Pot astfel să te aud mai bine în mers. Nu vorbi când vine cineva.

Mergem cu capetele plecate, ca de obicei. Sunt atât de surescitată, încât mi se taie respirația, dar mențin un pas alert. Acum, mai mult decât oricând, trebuie să evit să atrag atenția asupra mea.

— Credeam că ești una dintre adepți, zice Ofglen.

— Așa am crezut și eu despre tine, răspund.

— Erai întotdeauna atât de împrăștiat de pioasă.

— Și tu la fel, replic eu.

Și așa vrea să râd, să strig, să o strâng în brațe.

— Poți intra în rândurile noastre.

— Noastre? întreb.

Așadar se pot folosi cuvintele *noi, al nostru*. Știam eu.

— Doar n-ai crezut că sunt singură, zice ea.

Nu am crezut. Îmi trece acum prin gând că ar putea fi o spioană, implantată ca să mă prindă în cursă; căci cresc astfel de buruieni în mijlocul nostru. Dar nu pot crede așa ceva; mă umplu de

speranță ca arborele de sevă. Ca rana de sânge. Am făcut un început.

Aș vrea să o întreb dacă a văzut-o pe Moira, dacă s-ar putea descoperi ce s-a întâmplat cu Luke, cu fetița mea, cu mama chiar, dar nu avem timp; curând ne apropiem deja de colțul străzii principale, cel dinaintea primei bariere. Și o să fie prea multă lume.

— Să nu suflă o vorbă, mă avertizează Ofglen, deși nu e nevoie. Nici o vorbuliță.

— Sigur că nu, zic. Cui i-aș putea spune?

Pășim pe strada principală în tăcere, trecând pe lângă Crini, pe lângă Numai carne. În după-amiaza asta sunt mai mulți oameni pe trotuare ca de obicei: vremea caldă i-a scos probabil din casă. Femei îmbrăcate în verde, albastru, roșu în dungi, sunt și bărbați, unii în uniforme, alții în costume civile. Soarele e gratis și încă pe cer, ca să se bucure lumea de el. Deși nu mai face nimeni plajă, cel puțin în public.

Sunt și mai multe mașini, marca Whirlwind, cu șoferi la volan și granguri între perne și mașini mai puțin remarcabile conduse de oameni de mai mică importanță.

Se întâmplă ceva: o agitație, o nervozitate printre cârdurile de mașini. Unele trag pe dreapta, ca și când ar vrea să nu stea în calea cuiva. Arunc o privire rapidă în sus: vine o dubă neagră, cu ochiul cu aripi albe desenat pe o latură. Sirena nu merge încă, dar celelalte mașini o evită oricum. Înaintează cu viteză mică pe stradă, ca și cum ar căuta ceva: un rechin după pradă.

Îngheț; mă străbat fiori reci până în călcâie. Până la urmă au fost probabil microfoane și ne-au auzit.

Sub ascunzișul mânecii, Ofglen se încleștează de cotul meu.

— Nu te opri! șoptește. Fă-te că nu vezi.

Dar nu pot să nu văd. Duba se oprește chiar în fața noastră. Din ușa dublă care se deschide la spate sar doi Ochi în costume gri. Înșfacă un bărbat care merge pe stradă cu o geantă diplomat, un om cu o înfățișare obișnuită, și-l bușesc de latura neagră a dubei. O clipă se conturează pe fundalul metalului de parcă s-ar fi lipit de el; apoi unul dintre Ochi se apropie de el și-i administrează o lovitură scurtă și brutală care-l îndoiaie și-l transformă într-o grămadă inertă de haine. Îl ridică și-l împing în spatele dubei ca pe un sac de cartofi. Apoi se urcă și ei, ușile se închid și duba pornește.

Totul s-a terminat în câteva secunde și circulația pe stradă s-a reluat ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Mă simt ușurată. Nu după mine veniseră.

Capitolul douăzeci și opt

Nu îmi vine să mă culc după masă, am încă prea multă adrenalină în sânge. Stau pe bancheta de la fereastră privind prin perdelele semitransparente. Cămașă de noapte albă. Fereastră e cât de deschisă e permis; adierea fierbinte îmi flutură țesătura peste față. Cu fața învăluită astfel, cu nasul vag conturat, gura bandajată și ochii orbi – probabil că de afară par o gogoasă de mătase, o nălucă. Dar îmi place senzația pe care mi-o dă vălul moale ce-mi atinge pielea. Parcă aș fi într-un nor.

Mi-au dat un mic ventilator electric care-i bun pe umiditatea asta. Bâzâie într-un colț, pe jos, cu elicea într-o apărătoare de sârmă. Dacă aș fi Moira, aș ști cum s-o demontez, să las libere paletele ascuțite. Nu am nici o șurubelniță, dar dacă aș fi Moira m-aș descurca și fără șurubelniță. Din păcate, nu sunt Moira.

Oare ce mi-ar spune ea despre Comandant, dacă ar fi aici? Probabil că nu ar fi de acord. Nu a fost de acord nici cu Luke, atunci, de mult. În fond nu cu Luke, ci cu faptul că era însurat. Spunea că fac

braconaj pe teritoriul altei femei. Eu îi spuneam că Luke nu e un pește sau un bulgăre de țărână, ci o ființă umană care poate să hotărască singură ce vrea. Ea zicea că încerc să găsesc justificări. Eu răspundeam că sunt îndrăgostită. Ea zicea că asta nu e o scuză. Moira a avut întotdeauna mai multă logică decât mine.

Eu îi răspundeam că ea personal nu mai avea problema asta întrucât se hotărâse să prefere femeile, dar pe cât vedeam nu avea scrupule când le fura sau le „împrumuta” dacă avea chef. Ea zicea că situația e diferită pentru că forțele și puterea sunt egale între femei, așa că relația sexuală e o tranziție „chit, Ioane”. „Chit, Ioane” e o expresie sexistă, îi răspundeam eu și că dacă asta era atitudinea ei, oricum aducea un argument depășit. Ea zicea că dau un aspect ordinar chestiunii și că, dacă socotesc că e depășită, trăiesc cu capul vârat în nisip.

Ne certam așa în bucătăria mea, stând în jurul mesei și bând cafea, discutam cu glasuri aprinse: abia trecuserăm de douăzeci de ani și continuam să discutăm ca în studenție.

Bucătăria se afla într-un apartament prăpădit, într-o casă cu acoperiș de șindrilă din apropierea râului, una din cele cu trei etaje și o scară exterioară rahitică la spate. Eu ocupam etajul I, adică aveam zgomot și de sus și de jos, două nedorite picupuri stereo care bubuiau până noaptea târziu. Știam că vecinii sunt studenți. Încă eram la prima slujbă, care nu-mi aducea prea mulți bani: manevram un computer la o companie de asigurări. Astfel încât hotelurile unde mergeam cu Luke pentru mine nu însemnau doar dragoste și aspectul ei sexual, ci și să nu mai văd un timp gândacii, chiuveta din bucătărie care curgea, linoleumul din care se rupeau bucăți întregi; chiar o pauză în efortul meu de a mai înveseli locul lipind afișe pe pereți sau atârând prisme de cristal în ferestre. Aveam și plante, deși tot timpul

prindeau pânze de păianjen, sau mureau din cauză că nu erau udate. Adesea plecam cu Luke și le neglijam.

Eu îi răspundeam că există mai multe feluri de a trăi cu capul în nisip și dacă Moira credea că poate realiza situația ideală – Utopia – închizându-se într-o enclavă exclusiv de femei, face o tristă greșeală. Bărbații nu or să dispară pur și simplu, adăugam eu. Nu se putea doar să-i ignori și-atât.

E ca și cum ai spune că trebuie să te duci și să iei sifilis numai pentru că există, zicea Moira.

Zici că Luke e o boală venerică? întrebam eu.

Moira râdea. Căcat. Ian auzi-ne, vorbim de parcă am fi maică-ta.

Atunci râdeam amândouă și când pleca ne îmbrățișam ca de obicei. A existat o perioadă când nu ne-am mai îmbrățișat, după ce mi-a spus că se făcuse lesbiană; dar pe urmă m-a liniștit, asigurându-mă că nu o excitam, așa că am început să ne îmbrățișăm din nou. Era doar prietena mea cea mai veche.

Poate că mai e.

După aia am stat într-un apartament mai bun, unde am locuit cei doi ani, cât i-a trebuit lui Luke să se elibereze de prima nevastă. Îl plăteam eu, cu ce câștigam la noua mea slujbă. Era la o bibliotecă, nu cea mare cu Moartea și Victoria, ci una mai mică.

Transferam cărți pe dischete ca să reducem spațiul de depozitare și costurile de înlocuire. Ne autoporecliserăm dischetiste, iar biblioteca o numeam în glumă „discotecă”. După ce le transferam, cărțile trebuiau trimise la tocat, dar noi le luam uneori acasă. Îmi plăcea să mă uit la ele, să le pipăi. Luke zicea că am suflet de anticar. Era un lucru ce-i plăcea la mine, că și el ținea la lucrurile vechi.

E straniu acum să te gândești cum aveai o slujbă, o treabă. Slujbă. E un cuvânt caraghios.

Slujbele sunt pentru bărbați. Fă o treabă, li se spunea copiilor când îi obișnuiai să facă la oliță. Sau despre căței, se zicea: și-a făcut treaba pe covor. Trebuie să-i bați cu un ziar făcut sul, zicea mama. Îmi aduc aminte de vremea când erau ziare, deși eu n-am avut căței, ci doar pisici.

Cartea lui Iov.^[29]

Toate femeile alea care aveau slujbe; acum e ceva greu de închipuit, dar pe atunci mii, chiar milioane, aveau serviciu. Era considerat ceva normal. Acum e ca și cum ți-ai aminti de banii de hârtie. Mama a păstrat câteva bancnote lipite în album, la un loc cu pozele de demult. Bucăți de hârtie grosuță și unsuroasă la pipăit, de culoare verde, cu desene pe ambele părți: un bătrân cu perucă și o piramidă cu un ochi deasupra, pe partea cealaltă. Purtau inscripția: *Avem încredere în Dumnezeu*. Mama zicea că la unele case de marcat unii puseseră următorul afiș, în glumă: *În Dumnezeu avem încredere, toți ceilalți trebuie să plătească cu bani lichizi*. Acum, un astfel de afiș ar fi o blasfemie.

Trebuia să iei bucățile alea de hârtie la tine când te duceai să faci târguieli, deși, când aveam eu nouă sau zece ani, cei mai mulți ajunseseră să folosească carduri de plastic. Nu pentru articolele de băcănie, asta s-a făcut mai târziu. Acum mi se pare un sistem primitiv, chiar totemist, ca folosirea ghiocurilor. Probabil că și eu am folosit puțin genul ăsta de bani, înainte ca totul să fie băgat în Compubancă.

Cred că de asta au și reușit să facă toată operația, absolut dintr-o dată, fără să știe nimeni nimic dinainte. Dacă ar mai fi existat bani la purtător, ar fi fost mai greu.

Asta s-a petrecut după catastrofă, adică atunci când l-au împușcat pe Președinte și i-au mitraliat pe membrii Congresului și armata a declarat stare de urgență. La vremea aceea au dat vina pe fanaticii Islamului.

Păstrați-vă calmul, se spunea la televizor. Situația e sub control.

Eram uluită. Toți erau, știu bine. Era de necrezut. Întregul guvern distrus așa. Cum au pătruns în clădire, cum s-a întâmplat?

Asta a fost când au suspendat Constituția. Au zis că e temporar. Nici măcar n-au fost tulburări de stradă. Lumea a stat acasă noaptea, uitându-se la televizor și așteptând o indicație. Dușmanii erau invizibili.

Ai grijă, îmi zice Moira la telefon. Vine.

Ce vine? am întrebat.

Așteaptă nițel, zise. Asta pregătesc de mai mult timp. Tu și cu mine la zid, păpușico. A folosit o expresie de-a mamei, dar fără nici o intenție de a face haz.

Săptămâni în șir a continuat acea situație în care existența a fost într-un fel suspendată, deși s-au întâmplat unele lucruri: ziarele au fost cenzurate și unele desființate din motive de securitate, au zis. Au început să apară punctele de control pe șosea și identipermisele. Toată lumea a fost de acord, căci în mod evident trebuia să fii mai mult decât prevăzător. Au spus că se vor ține noi alegeri, dar că pregătirea lor va lua timp. Cel mai bine e ca fiecare să-și vadă de treabă ca de obicei.

Au fost închise magazinele porno și dubițele numite „Senzații pe roți” și trăsurile „Iepurașii”^[30] nu mai dădeau roată prin piața publică. Nu mi-a părut rău deloc să le văd dispărând. Toți știam ce pacoste fuseseră.

Ar fi timpul ca lumea să nu mai stea cu mâinile în sân, mi-a zis femeia de la tejghea, în magazinul de unde îmi cumpăram țigări de obicei. Era pe colț, aparținând unui lanț de magazine ce vindeau ziare, bomboane și țigări. Femeia era mai în vârstă, avea păr cărunt – era generația mamei.

Le-au închis doar, sau cum? am întrebat.

A ridicat din umeri. Cine știe, cui îi pasă, zise ea. Poate că le-au mutat altundeva. Să încerci să scapi de ele complet e ca și cum ai încerca să stârpești șoarecii, nu? Perforă Compunumărul meu în sertarul tejghelei, fără să-l privească. Devenise deja ceva obișnuit. Lumea se plânge, zise.

A doua zi dimineața m-am oprit din nou la același magazin, în drum spre bibliotecă, să-mi mai cumpăr un pachet, că nu mai aveam țigări. Fumam mai mult din cauza tensiunii pe care o simțeai ca pe un murmur subteran, deși totul părea calm la suprafață. Beam și mai multă cafea și aveam probleme cu somnul. Toată lumea era mai nervoasă. La radio era mai multă muzică, mai puține cuvinte.

Eram căsătorită la vremea aceea, de mulți, mulți ani, mi se părea; fata avea trei sau patru anișori, mergea la grădiniță.

Ne sculaserăm toți ca de obicei și luaserăm micul dejun; îmi amintesc că am mâncat granola, adică fulgi de cereale, și Luke plecase cu ea la școală în costumașul pe care i-l cumpărasem doar cu vreo două săptămâni în urmă, o salopetă în dungii și un tricou albastru cu mânecute. Ce lună era? Trebuie să fi fost septembrie. Exista și un autobuz al școlii care trebuia să ia copiii, dar nu știu de ce spusesem să o ducă Luke, începusem să-mi fac griji chiar și cu autobuzul școlii. Nici un copil nu se mai ducea pe jos la școală, dispăruseră prea mulți.

Când am ajuns la magazinul de pe colț, femeia care vindea de obicei nu era acolo. În locul ei era un bărbat, un tânăr de cel mult douăzeci de ani.

E bolnavă? am întrebat întinzându-i cartea de credit.

Cine? zise el cam agresiv, mi s-a părut.

Femeia care vinde de obicei aici, am răspuns.

De unde să știu eu, zise. Perfora numărul meu, studiind fiecare cifră și apăsând cu un singur deget. Era evident că nu mai făcuse așa ceva.

Băteam darabana pe tejghea, nerăbdătoare să fumez o țigară și întrebându-mă dacă se găsisese cineva care să-i spună că exista un tratament pentru coșurile pe care le avea pe gât. Îmi amintesc foarte clar cum arăta: înalt, ușor încovoiat, brunet cu părul tuns scurt, cu ochi căprui care păreau să privească undeva la câțiva centimetri dincolo de șaua nasului meu și cu acneea aia. Cred că mi-l aduc aminte atât de clar din cauza cuvintelor pe care le-a rostit după aia.

Îmi pare rău, zise. Acest număr nu e valabil.

E ridicol, am răspuns. Trebuie să fie, am mii de dolari în cont. Acum două zile am primit extrasul de cont. Mai încearcă o dată.

Nu e valabil, repetă el cu încăpățănare. Vezi luminița aia roșie. Înseamnă că nu e valabil.

Probabil că ai greșit, am zis. Mai încearcă.

A ridicat din umeri și a zâmbit a lehamite, dar totuși a mai încercat o dată. De data asta i-am urmărit degetele pe fiecare tastă și am controlat cifrele care apăreau afișate. Era într-adevăr numărul meu, dar iată că a apărut din nou lumina roșie.

Vezi? a repetat, cu același zâmbet, ca și când știa o glumă tainică, pe care nu voia să mi-o spună.

O să telefonez la bancă de la birou, am zis. Sistemul o mai luase razna și altă dată, dar câteva telefoane rezolvaseră situația. Totuși eram furioasă, ca și cum aș fi fost acuzată pe nedrept de ceva de care nu aveam habar, ca și cum aș fi făcut chiar eu greșeala.

Așa să faci, răspunse el indiferent. Am lăsat țigările pe tejghea, căci nu le plătisem. M-am gândit că puteam să împrumut câteva la serviciu.

Am telefonat de la birou, dar mi-a răspuns doar o bandă înregistrată. Liniile erau prea solicitate, spunea vocea de pe bandă. Apoi mă ruga să telefonez din nou mai târziu.

Liniile au rămas suprasolicitate toată dimineața, pe cât mi-am putut da seama. Am revenit de câteva

ori, fără să am mai mult noroc. Dar nici măcar asta nu era ceva prea neobișnuit.

Cam pe la ora două după-amiază, în camera cu dischete își făcu apariția directorul.

Trebuie să vă anunț ceva, zise. Arăta îngrozitor, cu părul în dezordine, cu ochii roșii și șovăitori, parcă ar fi fost băut.

Toate am ridicat privirile și am oprit mașinile. Cred că trebuie să fi fost vreo opt sau zece femei în biroul acela.

Îmi pare rău, zise, dar asta e legea. Îmi pare tare rău.

Pentru ce? întreabă careva.

Trebuie să vă dau drumul, zise. Trebuie, asta e legea. Trebuie să vă dau drumul la toate, rosti aceste cuvinte blând, ca și cum am fi fost niște animale, niște broaște pe care le prinsese într-un borcan și ne dădea drumul din omenie.

Suntem concediate? am întrebat, ridicându-mă în picioare. Dar de ce?

Nu concediate. Vi se dă drumul. Nu mai puteți lucra aici, așa e legea. Își trecu mâinile prin păr și mi-am zis: a înnebunit. A făcut scurtcircuit din cauza stresului.

Nu puteți face una ca asta, zise femeia de lângă mine. Cuvintele ei sunau fals, artificial, ca la televiziune.

Nu eu fac, zise el. Nu înțelegeți. Vă rog să plecați acum. Începea să ridice vocea. Nu vreau dezordine. Dacă sunt tulburări, se pot pierde cărțile, nu vreau lucruri distruse... Se uită peste umăr. Ei sunt afară, în biroul meu. Dacă nu plecați acum, or să intre aici. Mi-au acordat zece minute. Părea într-adevăr cu mințile rătăcite.

E sărit, a zis cineva cu voce tare, ceea ce sigur că gândeam toate.

Dar eu vedeam ce se petrece pe coridor: erau doi bărbați în uniformă, cu puști-mitralieră. Prea era teatral ca să fie adevărat, dar totuși apăruseră deodată acolo, ca niște marțieni. Păreau desprinși

dintr-un coșmar: se conturau intens, total nepotriviiți cu încăperea.

Lăsați doar mașinile, zise directorul, în timp ce noi ne strângeam lucrurile și ieșeam una câte una. Ca și cum le-am fi putut lua cu noi.

Stăteam ciorchine, afară, pe scările bibliotecii. Nu știam ce să ne spunem. Cum nici una dintre noi nu înțelegea ce se întâmplase, nu prea aveam ce spune. Ne uitam una la alta și citeam spaimă și rușine pe chipurile noastre, ca și cum am fi făcut ceva ce nu se cuvenea.

E o nerușinare, zise o femeie, fără prea multă convingere. De ce aveam oare senzația vagă că ne meritam soarta?

Când am ajuns acasă, nu era nimeni. Luke era încă la lucru, fata era la școală. Mă simțeam obosită până-n măduva oaselor, dar cum m-am așezat jos, m-am ridicat din nou în picioare, nu puteam sta locului. Am rătăcit prin casă, din cameră în cameră. Îmi amintesc că puneam inconștient mâna pe diverse lucruri: pe aparatul de prăjit pâine, pe zaharniță, pe scrumiera din living. După o vreme, am luat pisica în brațe și am dus-o cu mine de colo-colo. Voiam să vină Luke acasă. Mă gândeam că ar trebui să fac ceva, să iau niște măsuri, dar nu știam ce măsuri aș fi putut lua.

Am încercat să telefonez din nou la bancă, dar nu mi-a răspuns decât aceeași bandă. Mi-am turnat un pahar cu lapte – căci mi-am spus că sunt prea nervoasă ca să mai beau o cafea – m-am dus în living, m-am așezat pe canapea și mi-am pus paharul de lapte cu grijă pe măsuta pentru cafea, fără să beau din el. Țineam pisica strâns în brațe, ca s-o simt cum toarce pe pieptul meu.

După un timp, am telefonat acasă la mama, dar nu mi-a răspuns nimeni. Era mai așezată la vremea aceea, nu se mai muta mereu în altă parte, tot la câțiva ani; locuia dincolo de râu, în Boston. Am mai așteptat puțin și i-am telefonat Moirei. Nu era

nici ea acasă, dar când am revenit după o jumătate de oră, am găsit-o. Între cele două telefoane, am stat pe canapea. M-am gândit la ce-i dădeam de mâncare fetei la școală. M-am gândit că poate îi dădusem prea multe sandvișuri cu unt de alune.

Am fost concediată, i-am spus Moirei când am dat de ea la telefon. Mi-a răspuns c-o să vină până la mine. La vremea aceea lucra pentru un colectiv de femei, la secția de publicații. Scoteau cărți despre mijloace anticoncepționale, despre violuri și alte asemenea lucruri, deși astfel de publicații nu mai aveau aceeași căutare ca înainte.

Vin la tine, zise. Probabil că ghicise din tonul meu că asta doream.

A ajuns după un timp. Deci, zise ea. Își scoase jacheta și se tolăni în fotoliul cel mare. Ia zi-mi. Da' mai întâi să bem ceva.

S-a ridicat și s-a dus la bucătărie, a turnat câte un scotch pentru fiecare și a revenit și s-a așezat în fotoliu și eu am încercat să-i spun ce mi se întâmplase. Când am isprăvit, m-a întrebat: ai încercat să cumperi ceva pe Compucarte azi?

Da, am răspuns. Și i-am povestit întâmplarea.

Le-au înghețat, zise ea. Și pe-al meu. Și pe ale fetelor din colectiv. Toate conturile cu F și nu cu M. Nu au avut nevoie decât să apese câteva butoane. Ni s-a tăiat accesul la conturi.

Dar am mai mult de două mii de dolari în bancă, am zis eu, de parcă singurul lucru care avea importanță era contul meu.

Femeile nu mai au drept de proprietate, zise ea. E o lege nouă. Ai deschis televizorul azi?

Nu, am răspuns.

Se dă la televizor, zise. Tot timpul. Ea nu era năucă, cum eram eu. În mod straniu, era chiar veselă, ca și cum era ceva la care se aștepta de mult și acum vedea că avusese dreptate. Arăta chiar mai plină de energie, mai hotărâtă. Luke va putea folosi Compucontul tău. Or să transfere

numărul tău la el, sau cel puțin așa zic ei. La soț sau la ruda de sex bărbătesc cea mai apropiată.

Dar în cazul tău? am întrebat. Ea nu avea pe nimeni.

O să trec în ilegalitate, zise. Unii dintre homosexuali pot prelua numerele noastre și să ne cumpere lucrurile de care avem nevoie.

Dar de ce? am întrebat. De ce au făcut-o?

Nu e treaba noastră să întrebăm de ce, răspunse Moira. A fost necesar să se procedeze așa, să anuleze și Compuconturile și slujbele în același timp. Altfel, îți imaginezi ce ar fi fost în aeroporturi? Pot să pun pariu că nu vor să plecăm nicăieri.

M-am dus să-mi iau fetița de la școală. Am condus cu o grijă exagerată. Când Luke a ajuns acasă, stăteam la masa din bucătărie. Fata desena cu carioci, așezată la masa ei, într-un colț unde desenele ei erau lipite cu scotch lângă frigider.

Luke se așază în genunchi lângă mine și mă luă în brațe. Am auzit la radio, în mașină, când veneam acasă, zise el. Nu-ți face griji, sunt sigur că e doar temporar.

Au spus de ce? am întrebat.

Nu a răspuns la întrebarea mea. Trecem noi și prin asta, zise el strângându-mă în brațe.

Nu știi cum e, am zis eu. Parcă mi-ar fi tăiat cineva picioarele. Nu plângeam. Dar îmi era imposibil să-l iau în brațe.

Nu e decât o slujbă, zise el încercând să mă liniștească.

Bănuiesc că or să-ți dea ție toți banii. Și eu n-am murit încă. Încercam să fac o glumă, dar de fapt suna macabru.

Gata, liniștește-te, zise el. Era încă în genunchi pe jos. Știi doar că o să am întotdeauna grijă de tine.

Începe deja să-mi vorbească de sus, mi-am zis. Și apoi imediat, am adăugat în gând: iar tu ai

început deja să devii paranoică.

Știu, am zis cu glas tare. Te iubesc.

Mai târziu, după ce fata adormise, iar noi stăteam la masă și nu mă mai simțeam așa sfârșită, i-am povestit ce se-ntâmplase în după-amiaza aceea. I-am descris cum a intrat directorul și ne-a spus vestea pe nerăsuflăte. Ar fi fost caraghios dacă nu ar fi fost atât de îngrozitor, am zis. Am crezut că e beat. Poate că și era. A venit și armata.

Atunci mi-am amintit ceva ce văzusem și nu sesizasem la momentul respectiv. Nu era armata. Ci un alt tip de armată.

Sigur că au fost unele marșuri de protest, o mulțime de femei și unii bărbați. Dar participanții erau mai puțini decât ai fi putut crede. Cred că lumea era speriată. Iar când s-a făcut cunoscut că poliția, sau armata, sau cine erau, va deschide focul imediat ce ar începe un marș, n-au mai fost marșuri deloc. Au fost explozii în oficii poștale, stații de metrou. Dar nici măcar nu știai sigur cine le pune la cale. Putea fi chiar armata, ca să justifice perchezițiile prin computer și pe celelalte, din casă în casă.

Eu nu m-am dus la nici unul din marșuri. Luke a zis că ar fi inutil și că trebuie să mă gândesc la ei, la el și la ea, la familia mea. Mă gândeam într-adevăr la familia mea. Am început să fac mai multă gospodărie, mai multe prăjituri. Am încercat să mă abțin să nu plâng la masă. Începusem să izbucnesc în lacrimi pe neașteptate și să stau la fereastră din dormitor cu privirea în gol. Cunoșteam doar puțini vecini și, când ne întâlneam pe stradă, aveam grijă să nu schimbăm decât saluturi banale. Căci nimeni nu voia să fie turnat pentru lipsă de loialitate.

Când îmi aduc aminte de aceste întâmplări, îmi vine în minte și mama, cu câțiva ani mai înainte, când eu trebuia să fi avut paisprezece sau

cincisprezece ani, vârstă când fetele se simt foarte stânjenite din cauza mamelor lor. Mi-o amintesc întorcându-se o dată acasă, într-unul din numeroasele noastre apartamente, cu un grup de femei, o parte din cercul ei de prietene, care se schimba mereu. Participaseră la un marș în ziua aceea; era pe vremea revoltelor împotriva pornografiei sau poate a conflictelor declanșate de problema întreruperii de sarcină, urmaseră la scurt timp unele după altele. Se puneau și o mulțime de bombe la vremea aceea: la policlinici, în magazine cu casete video; era greu să le ții socoteala.

Mama avea o vânătaie pe față și puțin sânge. Nu poți să-ți bagi mâna printr-un geam de vitrină fără să te tai, atât mi-a spus ea ca explicație. Porci împruțiți.

Sângeroși împruțiți, zise una din prietenele ei. Așa le ziceau celor din cealaltă tabără: sângeroși, după pancartele pe care le purtau, unde scria: *Lăsați-le să sângereze*. Așa că trebuie să fi fost mișcările legate de întreruperea de sarcină.

M-am dus în camera mea, să nu le stau în cale. Vorbeau prea mult și prea tare. Ele mă ignorau, iar eu nu le puteam suferi. Mama și prietenele ei scandalagioaice. Nu înțelegeam de ce trebuia să se îmbrace așa, în salopetă, ca și cum ar fi fost tânără; sau să înjure atât.

Ești o mironosiță, îmi zicea ea, pe un ton care era de fapt încântat. Îi plăcea că ea era mai nerușinată decât mine, mai răzvrătită. Adolescenții își dau întotdeauna aere de puritani.

Sunt sigură că în parte avea dreptate: o dezaprobam superficial și din obișnuință. Dar pe de altă parte doream să-mi ofere o viață mai puțin plină de improvizații, mai așezată, să nu ridicăm tabăra atât de des.

Ai fost un copil dorit, martor mi-e Dumnezeu, zicea alteori, uitându-se îndelung la albumele cu poze pe care mi le dedicase; aceste albume erau pline de bebeluși, dar imaginile mele se împruținau

pe măsură ce crescusem, ca și cum populația portretelor mele ar fi fost secerată de o molimă. Spunea aceste cuvinte cu regret, ca și cum nu aș fi ieșit chiar cum sperase. De fapt, nici o mamă nu e vreodată chiar idealul de mamă al copilului ei și cred că ideea e valabilă și invers. Dar în ciuda tuturor acestor lucruri, nu ne-am împăcat rău, poate mai bine decât multe altele.

Îmi pare așa de rău că nu e aici ca să-i spun că acum știu asta.

A ieșit cineva din casă. Aud cum se închide o ușă laterală undeva departe, apoi pași pe alee. E Nick, îl văd bine acum; nu mai merge pe potecă, ci a luat-o pe pajiște ca să inspire aerul umed cu miros greu de flori, de sevă, de valuri de polen purtat de vânt asemenea unor ciorchini de icre purtați de valurile mării. Toată natura se înmulțește aberant. Nick se întinde la soare, îi simt parcă mușchii cum i se mișcă, e ca un motan care-și arcuiește spinarea. E în cămașă, cu brațele dezgolite fără rușine de mânecile suflecate. Oare până unde e bronzat? N-am mai vorbit cu el din noaptea aceea ca de vis, în salonul inundat de razele lunii. Pentru mine el e doar un drapel, un semafor. Limbajul trupului^[31].

Are șapca într-o parte. Deci am fost chemată.

Oare ce-i iese din asta, din rolul de paj? Cum s-o simți făcând pe codoșul pentru Comandant, în felul ăsta echivoc? Oare îl umple de dezgust sau din contră îl face să mă dorească și mai mult? Pentru că el habar n-are de ce se întâmplă acolo printre cărți. Acte de perversiune, își poate imagina. Poate își închipuie cum Comandantul și cu mine ne mănjim unul pe celălalt cu cerneală și apoi o lingem, sau că facem dragoste pe maldăre de tipărituri interzise. Și aici nici n-ar fi prea departe de adevăr.

Dar oricum, puteți fi siguri că de ieșit îi iese și lui ceva. Fiecare capătă ceva, într-un fel sau altul.

Țigări în plus? Anumite libertăți în plus, nepermise în general? Oricum, ce poate dovedi? În balanță sunt afirmațiile lui și cuvântul Comandantului, în afară de cazul că ar vrea să aducă un detașament de poliție. Spargeți ușa și, ce v-am spus eu? Prinși asupra faptului, păcătuind cu scrabble. Repede, mâncați cuvintele alea.

Poate că îi place doar să aibă satisfacție că știe un secret. Că mă are la mână, cum se zicea pe vremuri. Îți dă putere asupra persoanei respective, dar nu o poți folosi decât o dată.

Aș vrea să am o părere mai bună despre el.

În noaptea după pierderea slujbei, Luke a vrut să facem dragoste. Eu de ce n-am vrut? Ar fi trebuit să am chef, măcar din disperare. Dar încă mai eram amortită. Nici măcar nu simțeam că mă mângâie.

Ce s-a întâmplat? m-a întrebat.

Nu știu, am zis.

Încă ne..., începu el. Dar nu continuă. Îmi veni în gând că nu ar trebui să se refere la noi, pentru că nu știam ca lui să i se fi luat ceva.

Încă ne avem unul pe celălalt, am zis. Era adevărat. Atunci de ce cuvintele mele sunau, chiar și în propriile-mi urechi, așa de indiferente?

Atunci m-a sărutat ca și cum, după ce făcusem această afirmație, lucrurile puteau reveni la normal. Dar echilibrul se schimbase. Mă simțeam diminuată, astfel că atunci când mă luă în brațe, strângându-mă la piept, eram doar o păpușă. Nu puteam participa la dragostea pe care mi-o oferea.

Nu-i pasă, mi-am zis în gând. Nu-i pasă deloc. Poate că îi place chiar. Nu ne mai aparținem unul celuilalt. Acum numai eu îi aparțin lui.

O afirmație nedemnă, nedreaptă, neadevărată. Dar așa s-a întâmplat.

Așa că, Luke, ceea ce vreau să te întreb acum, ce trebuie să știu, este: Aveam dreptate? Pentru că n-am vorbit niciodată despre asta. La vremea când

am fi putut, mi-a fost teamă. Nu mi-aş fi putut îngădui să te pierd.

Capitolul douăzeci şi nouă

Sunt în biroul Comandantului. El stă la birou, iar eu stau vizavi, în scaunul clientului, de parcă aş fi la bancă, venită să negociez un împrumut important. Dar în afară de poziţia pe care o am în cameră, atmosfera e total lipsită de formalism. Nu mai stau dreaptă şi rigidă pe scaun, cu picioarele strânse unul lângă altul şi privirea de parcă aş da salutul militar. Sunt relaxată, mă simt chiar confortabil. Mi-am scos pantofii şi stau cu picioarele sub mine, e adevărat că sunt total acoperite de falduri de fustă roşie, dar totuşi îndoite sub mine ca la un foc de tabără sau la un picnic în vremurile de odinioară. Dacă ar arde focul în cămin, s-ar reflecta în suprafeţele lustruite din jur, iar feţele noastre ar licări plăcut în lumina lui. În închipuirea mea, adaug lumina focului.

În ceea ce-l priveşte pe Comandant, are o ținută cât se poate de lejeră. Şi-a scos haina şi ţine coatele pe masă. Nu-i lipseşte decât o scobitoare în colţul gurii ca să arate ca o reclamă pentru democraţia rurală dintr-o gravură veche. Dintr-o carte murdărită de muşte, arse de mult acum.

Pătrăţelele de pe tăbliţa din faţa mea sunt aproape pline. Suntem la penultimul joc din seara asta. *Zdrahon*, citesc eu, un cuvânt bun, cu z, care e rar.

— Ce cuvânt e ăsta? întreabă Comandantul.

— Îl putem căuta în dicţionar, răspund eu. E arhaic.

— Te cred pe cuvânt, zice el. Zâmbeşte. Îi place atunci când mă disting sau dovedesc precocitate ca un câţel atent, cu urechile ciulite şi dornic să-şi arate talentele. Mă lăfăi în cuvintele lui aprobatoare ca într-o baie caldă. Nu simt la el acea animozitate pe care o simţeam la bărbaţi, chiar la

Luke uneori. Sunt sigură că nu zice „târfa” în sinea lui. Are o atitudine de-a dreptul de tătic. Îi place ideea că mă distrez și într-adevăr mă distrez, mă distrez.

Calculează cu îndemânare scorul final pe computerul lui de buzunar.

— Ai câștigat de la distanță, zice. Îl suspectez că a trișat ca să mă flateze, să mă binedispună. Dar de ce? Nu știu răspunsul. Ce are de câștigat cu un astfel de răsfăț? Trebuie să fie ceva.

Se lăsă pe spate, împreunându-și vârfurile degetelor, un gest ce mi-a devenit familiar. Avem deja un întreg repertoriu de asemenea gesturi familiare. Mă privește, nu nebinevoitor, dar cu curiozitate, de parcă aș fi o enigmă de dezlegat.

— Ce ți-ar plăcea să citești astă-seară? întrebă el. Și asta este o întrebare din repertoriu. Până acum am parcurs o revistă *Mademoiselle*, un număr vechi, din anii optzeci, din *Esquire*, un număr din *Ms*, o revistă de care îmi amintesc vag că se afla prin diversele apartamente în care locuiam cu mama în adolescență, și un număr din *Reader's Digest*. Are chiar și romane. Am citit unul de Raymond Chandler și acum am ajuns la jumătatea cărții *Timpuri grele* de Charles Dickens. Când am ocazia, citesc repede, cu voracitate, aproape pe nerăsuflăte, încercând să-mi fixez în minte cât mai multe cu putință pentru perioada de lungă foamete care urmează. Dacă lectura ar fi mâncare, aș avea lăcomia celui mort de foame; dacă ar fi amor, ar fi ca un act rapid, pe furiș, în picioare, undeva pe o alee.

În timp ce citesc, Comandantul stă și mă privește, fără să vorbească, dar și fără să-și dezlipească ochii de la mine. Acest privit mi se pare un act curios de sexual, mă simt ca dezbrăcată. Regret că nu se întoarce cu spatele, că nu se plimbă prin încăpere, că nu citește și el ceva. Atunci aș putea să fiu mai relaxată, să nu mă

grăbesc. Dar așa, această lectură ilicită îmi pare un fel de spectacol.

— Cred că aş prefera pur şi simplu să stăm de vorbă, zic eu, spre propria mea surpriză.

Zâmbeşte din nou. Nu pare surprins. Poate că aştepta această replică mai de mult, sau ceva asemănător.

— O, exclamă el. Despre ce ai vrea să stai de vorbă?

Ezit.

— Despre orice, cred. Ei bine, despre tine, de exemplu.

— Despre mine? continuă să zâmbească. O, nu sunt multe de spus despre mine. Nu sunt decât un tip obișnuit.

Falsitatea acestei afirmații, chiar falsitatea expresiei „tip”, îmi dă brusc de gândit. Tipii obișnuiți nu devin Comandanți.

Sigur că ești foarte bun într-un domeniu.

Știu că-i sugerez ce să-mi răspundă, că-i cânt în strună ca să-i dezleg limba, îmi face scârbă ce fac. Dar suntem într-un duel verbal. Dacă nu vorbește el, atunci o să vorbesc eu. Știu treaba asta, că simt cum mi se îngrămădesc cuvintele pe limbă: e atât de multă vreme de când n-am mai stat într-adevăr de vorbă cu cineva. Lapidarul schimb de cuvinte cu Ofglen la plimbarea de azi nu contează; dar a fost o ațătare, un preludiu. După ușurarea adusă chiar de o conversație atât de scurtă, vreau mai mult.

Dacă eu voi fi cea care vorbește, o să spun ceva ce nu trebuie, o să mă trădez cu ceva. Simt că vine, că o să mă dau de gol. Nu vreau ca el să știe prea multe.

— O, la început am lucrat în domeniul sondării pieței, zice el cu modestie. După aia, am intrat într-un domeniu adiacent.

Mă izbește faptul că, deși știu că e Comandant, nu știu ce comandă. Ce controlează, ce specialitate are, cum se zicea pe vremuri. Titlul nu specifică.

— O, zic eu, încercând să par că am înțeles.

— S-ar putea spune că sunt un fel de «om de știință», zice el. „Cu anumite limite, desigur”.

După asta nu mai zice nimic o vreme, și nici eu. Încercăm să vedem care poate tăcea mai mult.

Eu sunt prima care nu mai rezist.

— Poate mi-ai putea spune o chestie la care m-am tot gândit.

Arată interes.

— Și ce anume?

Știu că intru pe un teren periculos, dar nu mă pot opri.

— E o expresie pe care mi-o amintesc de undeva. Mai bine să nu spun de unde. Cred că e în latinește, și m-am gândit că poate... Știu că are un dicționar latin. Are mai multe feluri de dicționare pe raftul de sus din stânga căminului.

Spune-mi-o, continuă el.

Detașat, dar parcă mai alert, sau mi se pare mie?

— *Nolite te bastardes carborundorum*, zic eu.

— Ce?! exclamă el.

Nu am pronunțat ca lumea. Nu știu cum.

— Aș putea să spun literă cu literă, zic eu. Sau s-o scriu.

Șovăie la această idee nouă. Poate că nu-și mai amintește că știu să scriu. N-am ținut niciodată un stilou sau un creion în mână în camera asta, nici măcar ca să adun rezultatele. Femeile nu pot face adunări, a zis el o dată în glumă. Când l-am întrebat ce voia să spună, mi-a spus: Pentru ele unu și cu unu și cu unu și cu unu nu fac patru.

Da' cât fac? am întrebat eu, așteptând să răspundă cinci sau trei.

Pur și simplu unu și cu unu și cu unu și cu unu, a zis.

Dar acum îmi răspunde:

— Bine, și împinge pixul lui cu tuș către mine peste birou aproape sfidător, ca și cum ar fi răspuns unei provocări. Caut cu privirea ceva pe care să scriu și îmi dă caietul cu evidența

rezultatelor, un blocnotes de birou cu un cerc cu față zâmbitoare imprimat sus la mijlocul paginii. Încă se mai fabrică astfel de lucruri.

Scriu fraza atent, cu litere de tipar, copiind imaginea mea mentală a inscripției din interiorul dulapului meu în perete. *Nolite te bastardes carborundorum*. Aici, în acest context, nu sună nici a rugăciune, nici a ordin, ci a tristă și abandonată mângăleală cu grafit. Între degete, pixul e sensibil, aproape viu, îi simt puterea, puterea cuvintelor pe care le conține. Stiloul înseamnă Invidie, spunea Mătușa Lydia, citând un alt moto al Centrului, care ne prevenea să nu râvnim asemenea obiecte. Și aveau dreptate, înseamnă într-adevăr invidie. Mă roade invidia când îl țin în mână. Îl invidiez pe Comandant pentru stiloul lui. E și asta încă un obiect pe care aș dori să-l fur.

Comandantul ia foaia cu cercul zâmbitor și se uită la ea. Apoi începe să râdă și nu cumva roșește?

— Nu e latină adevărată, zise. E doar o glumă.

— O glumă? întreb eu nedumerită. Nu poate fi doar o glumă. Doar n-am riscat atât încercând să aflu adevărul, pentru o simplă glumă? Ce fel de glumă?

— Știi cum sunt școlarii, zise el. Râsul lui sună nostalgic, îmi dau seama, un râs indulgent față de copilul de altădată. Se ridică în picioare și traversează camera spre bibliotecă și scoase din raft o carte din tezaur, dar nu dicționarul. E o carte veche, pare un manual pătat de cerneală și cu colțurile îndoite. Înainte de a mi-l arăta, îl răsfoiește cu un aer contemplativ, de aducere-aminte; apoi zice: Uite, și o așază deschisă pe biroul din fața mea.

Mai întâi văd o ilustrație: Venus din Milo într-o poză alb-negru, cu mustăți și un sutien negru și cu păr la subsuori, adăugate neîndemânatic. Pe pagina opusă este Coloseumul din Roma cu titlul în

englezește și cu o conjugare dedesubt: *sum es est, sumus estis sunt*^[32].

— Acolo, îmi arată el și văd inscripția pe margine, scrisă cu aceeași cerneală cu care era desenat părul pe Venus. *Nolite te bastardes carborundorum*. E cam greu de explicat de ce e nostimă, dacă nu știi latinește, zise el. Aveam obiceiul să scriem tot soiul de astfel de chestii. Nu știu de unde le luam, poate de la băieții mai mari. Uitând și de mine și de sine, întoarce paginile. Uită-te la asta, zise. Ilustrația este intitulată *Sabinele* și pe margine e mâzgălită: *pim pis pit, pimus pistis pants*^[33]. Mai era una, zice. *Cim, cis, cit...*^[34] Se oprește revenind în prezent, jenat. Surâde din nou, de data asta cu o mică grimasă. Mi-l închipui cu pistrui și freză linsă. În acest moment aproape că mi-e simpatic.

— Dar ce însemna? întreb eu.

— Care din ele? zice el. Oh, însemna: Nu-i lăsa pe nemernici să te nimicească. Cred că ne socoteam foarte isteți pe atunci.

Mă forțez să zâmbesc, dar acum văd totul. Înțeleg de ce a scris ea inscripția pe peretele dulapului, dar înțeleg și că a învățat-o aici, în camera asta. Unde altundeva? Ea n-a fost niciodată școlar. A învățat-o de la el, în altă perioadă de amintiri din copilărie, când și-au făcut confidențe unul altuia. Deci n-am fost eu prima care a pătruns în tăcerea lui, care a jucat jocuri lingvistice pentru copii cu el.

— Ce s-a întâmplat cu ea? întreb eu.

Replica lui vine aproape imediat.

— Ai cunoscut-o cumva?

— Într-un fel, da, zic eu.

— S-a spânzurat, zice el îngândurat, nu trist. De aceea am scos lampa din camera ta. Face o pauză. Serena a aflat, adaugă, ca și cum ar fi o explicație. Și este.

Dacă-ți moare câinele, ia-ți altul.

— Cu ce? întreb eu.

Nu vrea să-mi dea idei.

— Are vreo importanță? zice. Sfâșiind cearșaful, îmi închipui. Și eu m-am gândit la diverse posibilități.

— Cora a găsit-o, nu? întreb eu. De-aia a scos țipătul.

— Da, zice el. Sărmana de ea. Se referă la Cora.

— Poate că nu ar mai trebui să vin aici, zic eu.

— Credeam că-ți face plăcere, zice el pe un ton ușor, dar privindu-mă totuși țintă, cu ochi strălucitori. Dacă n-aș ști că nu-i așa, aș putea crede că-i vorba de frică. Tare aș vrea să fie așa.

— Vrei să am o viață suportabilă, zic eu. Nu e o întrebare, ci o afirmație directă, plată și fără dimensiuni. Dacă viața mea e suportabilă, atunci poate că ceea ce fac ei e bine până la urmă.

— Da, zice. E dorința mea. Aș prefera.

— Bine, zic. Situația s-a schimbat. Acum îl țin cu ceva în șah. Și anume, cu posibilitatea morții mele. Îl am la mână cu sentimentul vinovăției. În sfârșit.

— Ce ai vrea? întreabă el, cu același ton ușor ca și când ar fi vorba doar de o tranzacție bănească, și încă una minoră: bomboane, țigări.

— Adică, în afară de loțiunea pentru mâini, zic eu.

— În afară de loțiunea pentru mâini, încuviințează el.

— Aș vrea... zic. Aș vrea să știu. Sună nehotărât, chiar stupid, îmi iese din gură fără să mă gândesc.

— Să știi, ce? întreabă el.

— Tot ce e de știut, zic eu, dar sună prea neserios. Ce se întâmplă.

XI. NOAPTE

Capitolul treizeci

E la căderea nopții. Oare de ce noaptea cade și nu se revarsă ca zorile? Totuși, dacă privești spre răsărit în asfințit, vezi că noaptea se revarsă, vine tot de jos în sus și nu cade; întunericul se înalță spre cer de pe linia orizontului, asemeni unui soare negru acoperit de nori. Asemeni fumului de la un foc ce nu se vede, o linie de foc sub linia orizontului, tufișuri care ard sau un oraș în flăcări. Poate că noaptea cade pentru că e grea, ca o cortină groasă trasă peste ochi. O pătură de lână. Tare aș vrea să pot vedea mai bine în întuneric.

Deci, a căzut noaptea. O simt apăsându-mă ca o lespede. Nici o adiere. Stau la fereastra parțial deschisă cu perdelele trase, căci nu e nimeni afară să mă vadă în cămașă de noapte, care oricum are mâneci lungi chiar vara, ca să ne ferească de ispita propriei noastre cărnii, să ne împiedice să ne autoîmbrățișăm cu brațele goale. Nimic nu mișcă în lumina lunii și a reflectoarelor. Din grădină se ridică valuri de parfum îmbătător, ca valurile de căldură dintr-un trup dogoritor; probabil că vin de la flori de noapte. Aproape că le pot vedea: radiații unduind sau sclipind pe asfaltul șoselei la amiază.

Jos, pe pajiște, din pata de întuneric de sub salcie, se desprinde o siluetă și traversează partea luminată, urmărită pas cu pas pe propria-i umbră prelungă. E oare Nick sau altcineva, cineva fără importanță? Se oprește, privește în sus la fereastra mea și îi văd ovalul alb al feței. E Nick. Ne uităm unul la altul. Nu am un trandafir pe care să i-l arunc, iar el nu are lăută. Dar ne mistuie aceeași foame.

E adevărat ce a spus Comandantul. Unu și cu unu și cu unu și cu unu nu fac patru. Fiecare își păstrează unicitatea lui, nu ai cum să-i aduni. Nu

se pot schimba între ei. Nu se pot înlocui unul cu altul. Nick cu Luke sau Luke cu Nick. *S-ar cuveni* nu se aplică în cazul ăsta.

Nu-ți poți controla sentimentele, a zis Moira o dată, dar îți poți controla purtarea.

Ceea ce e foarte bine.

Contextul e totul; sau să fii copt? Fie una, fie cealaltă.

În seara dinainte de a pleca de acasă ultima oară, mă plimbam prin odăi. Nu era împachetat nimic, că nu luam prea multe cu noi și nu ne puteam permite nici pe atunci să dăm câtuși de puțin impresia că plecăm. Așa că treceam dintr-o încăpere în alta, uitându-mă în jur, în felul în care aranjaserăm lucrurile, cum ne aranjaserăm viața. Mă gândeam că o să-mi pot aminti după aceea cum arătaseră.

Luke era în camera de zi. Mă luă în brațe. Amândoi eram foarte nenorociți. Cum să știm că eram de fapt fericiți, chiar și atunci? Pentru că ne puteam strânge în brațe, cel puțin.

Pisica, a zis el.

Pisica? am întrebat eu, cu fața în puloverul lui de lână.

Nu o putem lăsa aici.

Nu mă gândisem la pisică. Nici unul din noi nu se gândise. Ne hotărâserăm brusc, apoi avuseserăm o mulțime de planuri de făcut. Probabil că amândoi crezuserăm că o luăm cu noi. Dar nu puteam, nu ieși cu tine pisica într-o excursie de o zi peste graniță.

De ce nu afară? am zis eu. O putem lăsa afară.

O să dea târcoale și o să miorlăie la ușă. O să se observe că am plecat.

Am putea-o lăsa cuiva, am zis. Unuia dintre vecini. Cum mi-au ieșit cuvintele din gură, mi-am și dat seama ce idee prostească ar fi.

O să am eu grijă de asta, zise Luke. Și pentru că nu a zis *de ea*, am înțeles că o s-o omoare. Așa

trebuie să faci înainte de a ucide. Să faci situația impersonală. Ți-o faci așa întâi în minte, apoi o transformi în realitate. Deci așa procedează ei, mi-am zis. Mi se pare că doar atunci mi-am dat seama.

Luke a găsit pisica: se ascundea sub patul nostru. Animalele simt. A dus-o în garaj. Nu știu ce a făcut și nu l-am întrebat niciodată. Eu am stat în camera de zi, cu mâinile în poală. Ar fi trebuit să mă duc cu el, să îmi asum și eu acea mică responsabilitate. Cel puțin ar fi trebuit să-l întreb după aceea, ca să nu trebuiască s-o poarte singur; pentru că acel mic sacrificiu care pune capăt unei afecțiuni fusese făcut și de dragul meu.

E unul din lucrurile la care te forțează ei: să-ți ucizi sentimentele.

Inutil, după cum s-a dovedit. Mă întreb cine i-a informat. Poate că a fost vreun vecin care ne-a văzut plecând dimineața cu mașina din fața casei și a intuit ce făceam și ne-a turnat, ca să-și mai adauge o stea la epoleți. Poate că a fost tipul care ne-a făcut rost de pașapoarte; de ce să nu fie plătit de două ori? Poate că aveau chiar un om infiltrat printre falsificatori, o rețea pentru cei imprudenți. Ochii lui Dumnezeu se află peste tot pe pământ.

Pentru că erau pregătiți, ne așteptau. Momentul trădării e cel mai groaznic, momentul când știi fără nici o îndoială că ai fost trădat: că o altă ființă omenească ți-a dorit până într-atât răul.

A fost ca și când ne-am fi aflat într-un lift cu cablurile tăiate. Cazi, cazii și nu știi când o să te zdrobești.

Încerc să mi-i aduc în fața ochilor de oriunde ar fi, ca să-mi fac curaj. Am nevoie să-mi amintesc chipurile lor. Încerc să le rețin imaginea, asemeni unei poze dintr-un album. Dar nu stau pe loc, ci se mișcă, îmi zâmbesc și dispar, trăsăturile lor se văluresc de parcă ar arde fotografia; îi mănâncă negreala. O licărire, o imagine scurtă ca de televizor; o lucire, o geană de lumină, un joc de

electroni, apoi din nou un chip, chipuri. Dar dispar, deși îmi întind brațele spre ele, îmi scapă ca niște năluci la apariția zorilor. Se duc de unde au venit, unde or fi. Rămâneți cu mine, aș vrea să le spun. Dar nu vor.

E vina mea. Uit prea multe.

În seara asta o să-mi spun rugăciunea.

Nu în genunchi la piciorul patului, cu genunchii pe podeaua tare, de lemn, a sălii de gimnastică, în timp ce Mătușa Elizabeth stă lângă ușa dublă, cu bastonul electric pentru vite la cingătoare, iar Mătușa Lydia merge cu pași mari printre șirurile de femei îngenuncheate, în cămăși de noapte, lovindu-ne ușor pe spinare, sau la tălpi, sau peste fund, sau peste brațe; doar o atingere sau împunsături cu indicatorul ei de lemn, dacă ne pleoștim sau ne cocoșăm. Vrea să stăm cu capetele aplecate exact cât trebuie, cu tălpile lipite și degetele întinse, cu coatele formând unghiul reglementar. Interesul ei era în parte estetic: îi plăcea cum arătam. Voia să arătăm ca o efigie de pe un mormânt anglo-saxon; sau ca îngerii de pe felicitările de Crăciun, un regiment înveșmântat în robe pure. Dar ea cunoștea și valoarea spirituală a rigidității corporale, a mușchilor încordați: puțină durere purifică mintea, ne repeta ea.

Ne rugam să fim goale ca niște receptacule, ca să fim demne de a primi: har, dragoste, spirit de sacrificiu, sămânță și prunci.

O, Doamne, Împărat al Universului, îți mulțumesc că nu m-ai făcut bărbat.

O, Doamne, anihilează-mi identitatea. Dă-mi rod. Umilește-mi carnea, ca să mă pot înmulți. Dă-mi împlinire.

Unele erau cuprinse de fervoare. Extazul înjosirii. Unele gemeau și plângeau.

N-are rost să te dai în spectacol, Janine, zicea Mătușa Lydia.

Mă rog unde mă aflu, așezată lângă fereastră, privind afară prin perdele la grădina goală. Nici măcar nu închid ochii. Acolo afară, sau în capul meu, e tot atâta întuneric. Sau lumină.

Doamne, Dumnezeu. Carele ești în Împărăția Cerurilor, care e lăuntrică.

Aș vrea să-mi spui Numele Tău, adevăratul nume vreau să spun. Dar pot foarte bine să-ți spun doar Tu.

Îmi pare tare rău că nu știu ce pui la cale. Dar orice ar fi, te rog, ajută-mă să rămân teafără. Deși, poate că nu e înfăptuirea ta. Nu cred nici o clipă că ceea ce se petrece acolo, afară, e ceea ce ai avut tu în gând.

Am destulă pâine zilnică, așa că n-o să-mi pierd timpul cu asta. Nu reprezintă principala problemă. Problema e s-o împingi pe gât fără să te-neci.

Ajungem acum la iertare. Nu-ți face griji cu iertarea mea acum. Sunt alte lucruri mai importante. De exemplu: ține-i teferi pe ceilalți, dacă mai sunt teferi. Nu-i lăsa să sufere prea mult. Dacă trebuie să moară, fă să fie o moarte rapidă. Poate că le oferi Împărăția Cerurilor. Pentru asta avem nevoie de Tine. Iadul ni-l putem face singuri.

Cred că ar trebui să spun: iartă pe cine a creat situația de acum și ceea ce fac ei în momentul de față. O să încerc, dar nu e ușor.

Următorul punct e ispita. La Centru, ispita însemna orice nu era mâncare și somn. Să știi reprezenta o ispită. Ceea ce nu știi nu te poate ispiti, spunea Mătușa Lydia.

Poate că nici nu vreau cu adevărat să știu ce se petrece. Poate că aș prefera să nu știu. Poate că nu aș putea suporta să știu. Prăbușirea a fost de la inocență la cunoaștere.

Mă gândesc prea mult la candelabru, deși nu mai e acolo acum. Dar s-ar putea folosi un cârlig în dulap. M-am gândit la toate posibilitățile. Tot ce ai de făcut după ce te-ai legat ar fi să te lași cu toată greutatea înainte și să nu te zbați.

Și ne apără de cel viclean.

Așadar există Împărăția și puterea și mărirea. Dar îți trebuie multă tărie ca să poți crede în ele în acest moment. Însă o să încerc oricum. *Cu Speranță*, cum se scrie pe pietrele de mormânt.

Probabil că te simți sfâșiat. Bănuiesc că nu e prima oară.

Dacă aș fi în locul tău, m-aș fi săturat. Cred că mi-ar fi chiar silă. Cred că asta-i diferența dintre noi.

Mă simt lipsită de realitate când îți vorbesc astfel.

Mă simt ca și când aș vorbi unui perete. Tare aș vrea să-mi răspunzi. Mă simt atât de singură.

Complet singură lângă telefon. Doar că nu pot folosi telefonul. Și dacă aș putea, cui i-aș putea telefona?

O, Doamne. Nu e o glumă. O, Doamne, Doamne Dumnezeu. Cum pot să mai trăiesc?

XII. LA JEZEBEL

Capitolul treizeci și unu

În fiecare seară când mă culc îmi spun: Mâine dimineață o să mă trezesc în casa mea și totul o să fie cum a fost.

Dar nici în dimineața asta nu s-a întâmplat așa.

Mă îmbrac, îmi pun îmbrăcămintea de vară, căci e încă vară; timpul pare că s-a oprit, că vara nu mai trece. E iulie: zilele sunt înăbușitoare, iar nopțile ca de saună, nu poți dormi. Țin neapărat să nu pierd socoteala. Ar trebui să scrijelesc câte un semn pe perete în fiecare zi și să le unesc cu o linie când se fac șapte. Dar ce rost ar avea, eu nu îndeplinesc o condamnare la închisoare; aici timpului nu i se poate pune capăt. Oricum, nu trebuie decât să întreb ca să aflu ce zi e. Ieri a fost 4 iulie, care era pe vremuri Ziua Independenței, înainte ca s-o desființeze. Întâi septembrie va fi Ziua Muncii^[35], pe asta au păstrat-o. Deși nu avea pe vremuri nimic de-a face cu mamele.

Dar știi ce zi e după lună. Timp lunar, nu solar.

Mă aplec să mă închei la pantofii mei roșii; mai ușori la vremea asta, cu crăpături discrete, deși nici nu aduc cu îndrăznețele sandale de altădată. Fac un efort când mă aplec; în ciuda exercițiilor, simt că trupul îmi înțepenește treptat, că refuză să mă asculte. Așa îmi închipuiam odinioară că mă voi simți când voi fi foarte bătrână. Simt că și merg ca o bătrână: gârbovită, cu spinarea încovoiată ca un semn de întrebare, cu calciul topit din oasele poroase precum calcarul. Când eram mai tânără și îmi imaginam cum e să fii bătrân, îmi spuneam: poate că apreciezi mai mult anumite lucruri când nu mai ai mulți ani înainte. Dar uitam să pun la socoteală energia scăzută. În unele zile apreciez

într-adevăr unele lucruri mai mult – ouăle, florile – dar pe urmă zic că sufăr doar de un atac de sentimentalism, ca și cum creierul meu ar folosi culori pastel Tehnicolor, ca cele de pe ilustratele cu frumoase apusuri de soare care se făceau în mari cantități în California. Inimi poleite. Pericolul e să vezi totul cenușiu.

Mi-ar plăcea ca Luke să fie cu mine aici, în dormitorul meu, în timp ce mă îmbrac, ca să mă cert cu el. E absurd, dar asta doresc. O ceartă: cine să pună vasele în mașina de spălat, sau al cui e rândul să sorteze rufe murdare sau să spele toaleta; așa, o treabă zilnică și neimportantă în marea schemă a lucrurilor. Am putea chiar să ne certăm pe tema asta: *ce-i important sau neimportant*. Ce lux ar fi. Nu că ne certăm des. Acum compun în minte scenarii întregi de certuri și împăcarea ce urmează după aia.

Stau pe fotoliu; coronița de pe tavan îmi plutește deasupra capului ca o aureolă înghețată, ca un zero. O gaură în spațiu unde a explodat o stea. Un cerc în apă, unde a fost aruncată o piatră. Aștept să se deruleze ziua, să se învâртеască pământul în conformitate cu fața rotundă a ornicului implacabil. Zile geometrice care se rotesc și se rotesc, lin, ca unse. Cu broboane de sudoare deasupra buzei de sus, aștept să sosească inevitabilul ou care va fi călduț ca și camera și va avea o peliculă verde pe gălbenuș și va avea un vag gust de sulf.

În aceeași zi, mai târziu, cu Ofglen la plimbarea de după târguieli.

Mergem la biserică și ne uităm la morminte, ca de obicei. Apoi la Zid. Azi atârână doar două cadavre: un catolic, dar nu un preot, cu o placardă pe care e o cruce cu susul în jos, iar altul dintr-o altă sectă, pe care n-o recunosc. Cadavrul e

însemnat doar cu un I roșu. Nu înseamnă Iudeu, lor li se pun stele galbene. Oricum n-au fost mulți evrei. Au fost declarați Fiii lui Iacob și, deci, o categorie specială și li s-a dat de ales. Au putut fie să se convertească, fie să emigreze în Israel. O mulțime au emigrat dacă ar fi să crezi știrile. Am văzut la televizor un vapor întreg cu ei aplecându-se peste parapet, purtând haine și pălării negre și bărbi negre și încercând să arate cât mai mult a evrei, în costume pescuite din trecut, femeile purtând șaluri pe cap, zâmbind și făcând cu mâna, puțin cam țepene, e drept, ca și cum ar fi pozat; și o altă imagine cu cei mai bogați, făcând coadă la avion. Ofglen spune că și alți oameni au ieșit din țară în felul ăsta, pretinzând că sunt evrei, dar nu era ușor din cauza testelor pe care ți le dădeau și pe care acum le-au înăsprit.

Totuși nu ești spânzurat numai pentru că ești evreu. Te spânzură dacă ești un evreu turbulent care nu vrea să aleagă. Sau care doar a pretins că s-a convertit. A fost și asta la televizor; după raidurile de noapte, mormane de obiecte evreiești păstrate în taină, scoase de sub pături: cărțile sfinte, talăsuri^[36], Mogen Davide^[37]. Iar posesorii lor, cu chipuri neiertătoare și nepocăite, puși la zid în dormitoarelor lor de către Ochi, în timp ce vocea întristată a crainicului se aude făcând comentarii despre perfidia și nerecunoștința lor.

Deci I nu e de la Iudeu. De la ce ar putea fi? Martorii lui Iehova? Iezuit? Orice ar reprezenta, el e la fel de mort ca și celălalt.

După ritualul acestei opriri, ne continuăm drumul îndreptându-ne ca de obicei spre un loc deschis, unde să putem sta de vorbă traversându-l. Dacă asta se poate numi a sta de vorbă, aceste șoapte trunchiate, rostite prin pâlniile aripilor noastre albe. Vorbire amputată.

Nu putem sta mult în nici un loc, că ne ridică.

Azi o cotim în direcția opusă Pergamentelor pentru suflet, unde e un fel de parc cu o clădire

mare, într-un stil ornat victorian târziu, cu vitralii. Se numea pe vremuri Monumentul eroilor, deși n-am știut niciodată despre ce eroi era vorba. Oricum, niște morți.

Moira mi-a spus o dată că acolo mâncau studenții de la universitate la început. Dacă intra acolo o femeie, aruncau cu chifle în ea, îmi zise ea.

De ce? am întrebat eu. Moira a devenit cu anii tot mai versată în astfel de anecdote. Nu prea îmi plăcea acest fel de a purta pică pentru trecut.

Ca s-o facă să iasă afară, a zis Moira.

Poate că era mai degrabă ca atunci când arunci cu alune în elefanți, am răspuns eu.

Moira a râs; avea întotdeauna capacitatea să râdă. Monștri exotici, a zis ea.

Ne-am oprit și ne uităm la clădirea asta care seamănă foarte tare ca formă cu o biserică, mai mult cu o catedrală. Ofglen zice:

— Am auzit că aici își țin Ochii banchetele.

— Cine ți-a spus? întreb eu. Nu e nimeni în preajmă așa că putem vorbi mai în voie, dar din obișnuință vorbim cu vocea scăzută.

— Telefonul fără fir, răspunde ea. Face o pauză, se uită pieziș la mine. Eu văd doar o pată albă estompată în timp ce i se mișcă aripile. Există o parolă, zice ea.

— O parolă? întreb eu. Pentru ce?

— Ca să știi, zice ea, cine e și cine nu e.

Deși nu văd la ce-mi folosește să știu, întreb:

— Care e?

— Mayday, zice. Te-am încercat cu ea o dată.

— Mayday, repet eu. Îmi amintesc ziua aceea. *M'aidez.*

— Nu o folosi decât dacă e nevoie, zice Ofglen. Nu e bine pentru noi să știm despre prea multe din restul rețelei. În caz că te prinde.

Îmi vine greu să cred în șușotelile astea, în dezvăluirile astea, deși întotdeauna cred la momentul respectiv. După aia îmi par totuși

improbabile, chiar copilărești, un amuzament ca un club de fete sau secretele de la școală. Sau ca romanele de spionaj pe care le citeam la sfârșitul săptămânii în loc să-mi termin temele, sau ca filmele de noapte de la televiziune. Parole, lucruri ce nu pot fi divulgate, oameni cu identități secrete, legături întunecate; nu asta mi se pare că ar trebui să fie adevărata formă a lumii. Dar așa-mi fac eu iluzii, sechele ale unei anumite versiuni a realității pe care am învățat-o odinioară.

Și rețele. *Activitatea în rețea* era una din vechile expresii favorite ale mamei, jargon mucegăit din ani apuși. Chiar când trecuse de șaiszeci de ani, avea o activitate pe care o denumea așa, deși, pe cât îmi puteam eu da seama, nu însemna altceva decât că lua masa cu altă femeie.

Mă despart de Ofglen la colț.

— Pe curând, zice ea.

Se îndepărtează alunecând ușor pe trotuar, iar eu o iau pe alee, spre casă. Uite-l pe Nick, cu șapca într-o parte. Azi nici măcar nu se uită la mine. Totuși, pesemne că m-a așteptat, ca să-mi transmită mesajul său tăcut, căci imediat ce știe că l-am văzut, mai dă un lustru final Whirlwind-ului cu pielea de căprioară și se îndreaptă cu pas vioi spre ușa garajului.

Merg pe cărarea de pietriș mărginită de pătratele de iarbă ale pajiștii. Serena Joy e așezată sub salcie pe scaunul ei, cu bastonul proptit lângă braț. Rochia ei e din bumbac apretat și răcoros. De un albastru pastel, nu roșie ca a mea care absoarbe căldura și ia foc cu ea în același timp. Croșetează, cu profilul spre mine. Cum suportă să se atingă de lână pe arșița asta? Dar poate că i-a amortit pielea; poate că nu simte nimic, ca cineva care a fost opărit.

Îmi las ochii în pământ și trec pe lângă ea sperând să fiu invizibilă, știind că voi fi ignorată. Dar nu de data asta.

— Offred, zice ea.

Mă opresc, nesigură.

— Da, tu.

Îmi întorc către ea ochii cu apărători de cal.

— Vino'ncoace. Am treabă cu tine. O iau peste pajiște prin iarbă și mă opresc în fața ei, cu ochii în jos.

— Poți sta jos, zice ea. Uite, ia perna. Am nevoie de tine ca să-mi ții lâna asta. Are o țigară și o scrumieră lângă ea pe iarbă și o ceașcă cu ceai sau cafea. E al naibii de sufocant în casă. Îți trebuie puțin aer, zice ea. Mă așez punând jos coșul în care am din nou căpșune și din nou pui și remarc înjurătura: e ceva nou. Potrivește sculul de lână pe mâinile mele întinse și începe să depene. Parcă aș fi în lesă, cu cătușe la mâini; sau mai exact, prinsă într-o plasă de păianjen. Lâna e cenușie și a absorbit umiditatea din aer, parcă ar fi o pătură udă de bebeluș și miroase vag a oaie. Cel puțin o să mă dau cu lanolină.

Serena deapănă, cu țigara în colțul gurii arzând mocnit și scoțând un fum ispititor. Deapănă încet și cu greutate din cauza mâinilor tot mai anchilozate, dar cu hotărâre. Poate că pentru ea croșetatul implică putere de voință; poate chiar o doare. Poate i-a fost prescris de medic: zece rânduri pe față, zece rânduri rânduri pe dos. Deși sigur că împletește mai mult. Acum văd într-o altă lumină acei brazi și băieți și fete în linii geometrice: ca pe o dovadă a încăpățânării ei nu cu totul vrednică de dispreț.

Mama nu împletea și nu făcea nimic de genul ăsta. Dar de câte ori aducea lucruri de la curățat, bluzele ei bune sau paltoane, pune deoparte acele de siguranță și făcea un lanț din ele. Apoi îl prindea undeva la patul ei, de spatele unui scaun, de mânușa de scos bucatele din cuptor, în bucătărie – ca să nu le piardă. Și uita de ele. Eu dădeam peste ele ici și colo prin casă, prin case; urme ale

prezenței ei, rămășițe ale unei intenții bune, ca niște indicatoare pe un drum care se dovedește a nu duce nicăieri. Încercări de a fi domestică.

— Ei bine, zice Serena. Se oprește din făcutul ghemului, lăsându-mă cu ghirlanda de lână încă pe mâini și-și ia țigara din gură ca s-o stingă. Nimic încă?

Știu la ce se referă. Nu sunt chiar atâtea subiecte despre care să vorbim noi două; nu prea avem multe în comun, în afară de acest lucru misterios și nesigur.

— Nu, răspund eu. Nimic.

— Păcat, zice ea.

E greu să ți-o imaginezi cu un copil. Dar l-ar îngriji mai ales Marthele. I-ar plăcea însă să fiu însărcinată, cu treaba terminată, să nu-i mai stau în cale, să scape de umilitoarea încâlceală cu triumphiuri de carne asudată de sub baldachinul înstelat cu flori argintii. Liniște și pace. Nu-mi închipui că mi-ar dori un astfel de noroc din alt motiv.

— Nu mai ai mult timp, zice ea.

Nu pune o întrebare, ci face o afirmație.

— Da, zic eu neutru.

Aprinde altă țigară, mânuind bricheta cu stângăcie. Clar că starea mâinilor ei se înrăutățește. Dar ar fi o greșeală să mă ofer să i-o aprind eu. Ar fi o greșeală să-i observ o slăbiciune.

— Poate că nu poate el, zice ea.

Nu știu ce vrea să zică. Se referă la Comandant sau la Dumnezeu? Dacă e Dumnezeu, ar trebui să zică „nu vrea”. Și așa și așa e o erezie. Numai femeile sunt cele care nu pot, care au defecte, nu funcționează, rămân cu încăpățănare nereceptive.

— Da, zic eu. Poate că nu poate el.

Ridic ochii spre ea. Mă privește de sus în jos. E prima oară că ne privim în ochi după mult timp. De fapt, de când ne-am cunoscut. Tăcerea se

prelungeste între noi, pustie și sumbră. Încearcă să vadă dacă sunt realistă.

— Poate, zice ea ținând în mână țigara pe care nu a reușit s-o aprindă. Poate ar trebui să mai încerci și altfel.

Oare vrea să spună în patru labe?

— În alt fel? întreb eu. Trebuie să rămân serioasă.

— Cu un alt bărbat, zice ea.

— Știți că nu pot, răspund eu ascunzându-mi cu grijă iritarea. E împotriva legii. Știți pedeapsa.

— Da, zice ea. Are replica gata, s-a gândit bine. Știu că nu poți oficial. Dar se practică. Femeile o fac adesea. Tot timpul chiar.

— Cu doctorii vreți să spuneți? zic eu amintindu-mi ochii căprui plini de înțelegere și mâna fără mănușă. Ultima oară fusese un alt doctor. Poate celălalt a fost prins asupra faptului sau l-a turnat vreo femeie. Dar sigur că n-au crezut-o pe cuvânt, fără dovezi.

— Unele procedează așa, zice ea pe un ton aproape afabil acum, deși detașat; parcă ne-am sfătui ce lac de unghii să alegem. Ofwarren așa a făcut. Soția știa, bineînțeles. Face o pauză, ca să înțeleg bine. Te-aș ajuta. Aș lua toate măsurile ca toate să meargă bine.

Mă gândesc la propunere.

— Nu cu un doctor, zic.

— Nu, aprobă ca și pentru o clipă cel puțin suntem prietene bune, parcă am sta la taclale la masa din bucătărie, vorbind despre o întâlnire, despre un flirt sau o stratagemă șireată de fete. Uneori fac șantaj. Dar nu e nevoie să fie un doctor. Ar putea fi cineva în care avem încredere.

— Cine? întreb eu.

— Mă gândesc la Nick, zice ea cu o voce aproape blândă. E la noi de multă vreme. E devotat. Aș putea să aranjez treaba cu el.

Deci el îi face micile cumpărături de pe piața neagră. Și oare asta primește în schimb de obicei?

— Dar Comandantul? întreb eu.

— Ei bine, răspunde ea cu fermitate, ba nu, cu mai mult decât atât, cu o privire de oțel, ca o geantă care se închide cu un pocnet. Pur și simplu n-o să-i spunem, nu?

Sugestia plutește între noi, aproape vizibilă, aproape palpabilă: grea, informă, întunecată: complicitate, într-un fel, trădare, în alt fel. E clar că tare își dorește un copil.

— E un risc, zic eu. Mai mult decât atât.

E viața mea în joc; atât că oricum tot acolo voi ajunge, mai devreme sau mai târziu, într-un fel sau altul, indiferent dacă accept sau nu. Și o știm amândouă.

— Mai bine fă-o, zice ea.

Așa socotesc și eu.

— Bine, zic. Ne-am înțeles.

Se apleacă puțin înainte.

— Poate aș putea să-ți fac rost de ceva, zice ea. Pentru că am fost cuminte. Ceva ce-ți dorești, adaugă, aproape dându-se bine pe lângă mine.

— Adică ce? întreb eu. Nu-mi vine nimic în minte ce-mi doresc cu adevărat și mi-ar putea ea da.

— O poză, zice ea ca și când ar oferi o tratație unui copil, o înghețată sau o vizită la grădina zoologică. Privesc în sus la ea, nedumerită.

— A ei, zice. A fetei tale. Dar nu promit sigur. Deci știe unde au dus-o, unde o țin. Și a știut de la început. Mi se pune un nod în gât. Scroafa, să nu-mi spună, să nu-mi dea nici o veste, nimic. Nici măcar să-mi dea de înțeles. E făcută din lemn sau din fier, nu-și poate închipui ce simt eu. Dar nu pot să-i spun nimic. Nu pot pierde din ochi nici un indiciu, cât de mic. Nu pot lăsa să-mi scape speranța. Nu pot scoate o vorbă.

Ea chiar zâmbește acum, cu cochetărie cred; pentru o clipă i se poate ghici pe chip farmecul de manechin de la televiziunea de odinioară, ca pâlparea unei imagini cu electricitate statică.

— E prea al naibii de cald pentru lâna, nu crezi? zice. Îmi ridică lâna de pe mâini unde am ținut-o tot timpul ăsta. Apoi ia țigara cu care și-a tot făcut de lucru și cu oarecare stângăcie mi-o pune în mână și îmi strânge degetele în jurul ei. Fă-ți rost de un chibrit, zice. Sunt la bucătărie, poți să-i ceri unul Ritei. Poți să-i spui c-am zis eu. Dar numai una, adaugă șagalnic. Nu vrem să-ți nenorocim sănătatea!

Capitolul treizeci și doi

Rita stă la masa din bucătărie. În fața ei, pe masă, se află un castron de sticlă în care plutesc cuburi de gheață împreună cu ridichi tăiate în formă de floare, trandafiri sau lalele. Pe fundul din fața ei se află alte ridichi, pe care le taie cu un cuțit ascuțit; mâinile ei mari lucrează cu îndemânare, dar cu indiferență. Restul trupului ei e nemișcat, la fel și fața. Parcă ar lucra în somn. Pe suprafața de email alb se află o grămăjoară de ridichi spălate, încă netăiate. Mici inimi aztece.

Nu se deranjează să-și ridice privirile când intru.

— Ai luat tot, ha? zice ea când îi întind pachetele să le inspecteze.

— Aș putea căpăta un chibrit? o întreb. Figura ei încruntată și nepăsătoare mă face să mă simt neașteptat de prost, ca un copil plângăcios care cere ceva cu insistență.

— Chibrituri? întrebă ea. La ce-ți trebuie?

— A spus ea că poți să-mi dai unul, zic eu, nevrând să admit că am o țigară.

— Cine a spus? Continuă să taie ridichi în același ritm. N-ai de ce să ai chibrituri. Poți da foc la casă și să ardă până-n temelii.

— N-ai decât să te duci să o întrebi, răspuns eu. E afară pe pajiște.

Rita își ridică ochii în tavan, de parcă ar consulta în tăcere o divinitate care e acolo. Apoi oftează, se ridică greoi și își șterge mâinile

ostentativ pe șorț, ca să-mi arate că o deranjez. Se duce la dulapul de deasupra chiuvetei și, fără să se grăbească, își caută mănunchiul de chei în buzunar și descuie ușa de la dulap.

— Le țin aici vara, zice ca pentru sine. Nu ne trebuie un incendiu pe vremea asta.

Îmi amintesc din aprilie că atunci când se face rece, Cora e cea care aprinde focurile în salon și în sufragerie.

Chibriturile sunt din lemn, într-o cutie care se deschide prin tragere, de felul celor pe care le doream ca să-mi fac sertare pentru păpuși.

— Treaba ei, bombănea ea. Nu-i chip să-i spun ceva. Vără-n cutie mâna ei mare, alege un chibrit și mi-l înmânează. Acum ai grijă să nu dai foc la nimic, zice. Nici la perdelele din camera ta. E prea cald și așa.

— Nu, răspund eu. Nu de-asta îl iau.

Nu-și dă silința să afle pentru ce-l iau.

— Poți să-l și mănânci, din partea mea, zice. A zis că poți căpăta unul, io ți-l dau, și-atât.

Se întoarce și se așază din nou la masă. Apoi culege un cub de gheață din castron și și-l vără în gură. E ceva neobișnuit la ea. N-am mai văzut-o ciugulind în timp ce lucrează.

— Poți să iei și tu unul, zice. Păcat că vă pun să purtați fețele alea de pernă pe cap pe vremea asta.

Sunt surprinsă: de obicei nu-mi oferă nimic. Poate că socotește că dacă statutul meu a crescut într-atât încât să mi se dea un chibrit, își poate îngădui și ea un mic gest. Oare am intrat deodată în grupul celor cu care trebuie să fie împăciuitoare?

— Mulțumesc, zic. Îmi pun chibritul cu grijă în mânecă, unde e și țigara și închid fermoarul ca să nu se ude; iau un cub de gheață. Ce drăguțe sunt ridichile! o complimentez eu în schimbul cadoului pe care mi l-a făcut de bunăvoie.

— Îmi place să fac lucrurile cum trebuie, atât, zice ea redevenind morocănoasă. Altfel n-are sens.

O iau pe coridor grăbită și apoi în sus, pe scări. În oglinda curbă din hol mă reflect o clipă, o formă roșie la marginea câmpului meu vizual, o jerbă de fum roșu. Nu mi-e gândul decât la fumat, îl simt deja în gură, apoi cum îl trag în piept cu un oftat lung umplându-mi plămânii cu voluptuosul aer cafeniu și pe urmă simt cum îmi zvâcnește sângele în contact cu nicotina.

După atât timp ar putea să-mi vină rău. Nu m-ar surprinde. Dar chiar și gândul ăsta e binevenit.

Pe coridor mă gândesc: unde să fumez? În baie, dând drumul la apă ca să purifice aerul sau în dormitor scoțând fumul pe fereastra deschisă? Cine mă poate prinde? Cine știe?

Dar chiar în timp ce mă gândesc cu voluptate la cum voi simți fumul pe care mi-l plimb prin gură, mă gândesc și la altceva.

Nu e nevoie să fumez această țigară.

Aș putea s-o fac bucăți și să trag apa peste ea. Sau aș putea-o mânca și să mă droghez astfel, că se poate, cu câte un pic, economisind restul.

În acest fel aș putea păstra chibritul. Aș putea face o mică gaură în saltea și să-l bag acolo cu grijă. Un obiect atât de subțire sigur că nu va fi observat. Și o să-l simt acolo noaptea, sub mine, în pat. O să dorm deasupra lui.

Aș putea arde casa din temelii. Gândul ăsta minunat mă face să tremur.

O scăpare ca prin urechile acului, dar rapidă.

Stau întinsă pe pat, pretinzând că trag un pui de somn.

Aseară Comandantul, cu degetele împreunate, stătea privindu-mă cum mă ung cu loțiunea pe mâini. Straniu, m-am gândit să-i cer o țigară, dar m-am hotărât să nu-i cer. Sunt destul de înțeleaptă ca să nu cer prea multe o dată. Nu vreau să creadă că profit. De asemenea, nu vreau să-l întrerup.

Aseară a băut un scotch cu apă. A început să bea în prezența mea, ca să se destindă după o zi de muncă, zice el. Deduc că e stresat. Dar mie nu-mi oferă niciodată ceva de băut și nici eu nu cer: doar știm amândoi la ce folosește trupul meu. Când îl sărut la despărțire, ca și când ar fi de-adevăratelea, îi miroase respirația a alcool și o trag în piept ca pe fumul de țigară. Recunosc că-mi face plăcere acest dezmăț.

Uneori, după câteva pahare se protestește și începe să trișeze la scrabble. Mă îndeamnă să fac și eu la fel și luăm litere în plus și facem cu ele cuvinte care nu există, cum ar fi: *istuf*, *burbat* și râdem de ele. Uneori dă drumul la radio, pe unde scurte, punând Radio America Liberă pentru un minut sau două, ca să-mi demonstreze ce putere are. Pe urmă îl închide. Ai dracului cubanezi, zice. Toată porcăria asta despre grădinițe universale.

Alteori, după joc, se așază pe jos, lângă fotoliul meu, ținându-mă de mână. Capul lui e puțin mai jos decât al meu, astfel încât mă privește în sus ca un adolescent. Probabil că îl amuză această pretinsă supunere.

E foarte sus, zice Ofglen. E în vârf, chiar în vârful vârfurilor.

În astfel de momente îmi vine greu să-mi închipui că-i adevărat.

Din când în când încerc să mă pun în situația lui. E un exercițiu tactic ca să pot ghici dinainte cum îi pot determina purtarea față de mine. Mi-e greu să cred că am vreo putere asupra lui, dar totuși cred; deși e o putere echivocă. Uneori îmi închipui că mă văd, deși neclar, așa cum mă vede el. Sunt unele lucruri pe care vrea să mi le demonstreze, daruri pe care vrea să mi le facă, sentimente tandre pe care vrea să le inspire.

Sigur are astfel de dorințe. Mai ales după câteva pahare.

Uneori devine plângăreț, alteori filosofic; sau vrea să explice, să se justifice. Ca aseară.

Problema nu era numai cu femeile, zice. Principala problemă erau bărbații. Nu mai aveau nimic.

Nimic? întreb eu. Dar aveau...

Nu mai aveau ce face, zice el.

Dar puteau să facă bani, zic eu cam răutăcioasă. În această clipă nu mi-e frică de el. E greu să-ți fie frică de un bărbat care te privește dându-ți cu cremă pe mâini. Această lipsă de frică e primejdioasă.

Nu e suficient, zice el. E prea abstract. Vreau să zic că nu mai aveau ce face cu femeile.

Cum adică? zic eu. Nu erau peste tot Colțuri Porno, chiar motorizate?

Nu mă refer la actul sexual, zice el. Asta era o parte din problemă: contactul sexual era prea la îndemână. Putea fi cumpărat de oricine. Nu mai era nimic pentru care să muncească, pentru care să lupte. Avem statisticile din acea vreme. Știi de ce se plâneau cel mai mult? De incapacitatea de a simți. Bărbații respingeau chiar și relația sexuală. Respingeau căsătoria.

Acum simt? întreb eu.

Da, zice, uitându-se la mine. Se ridică, ocolește biroul și vine spre fotoliul unde stau eu. Mă ia de după umeri, de la spate, fără să-l pot vedea.

Vreau să știu ce gândești, aud vocea lui din spatele meu.

Nu gândesc prea mult, răspund eu pe un ton ușor. Vrea intimitate, dar nu i-o pot da.

N-are nici un rost să gândesc, nu? zic eu. Ce gândesc eu n-are importanță.

Și e exact motivul pentru care îmi poate spune una și alta.

Haide, zice, apăsându-mă ușor cu mâinile. Mă interesează părerea ta. Ești destul de inteligentă, ai sigur o părere.

Despre ce? întreb eu.

Despre ceea ce am înfăptuit noi, zice el. Despre cum au ieșit lucrurile.

Încerc să stau nemișcată. Să îmi golesc mintea. Mă gândesc la cer, noaptea, când nu e lună. N-am nici o părere, răspund.

Oftează, încetează strânsoarea, dar tot mă ține de umeri. Știe foarte bine ce gândesc.

Nu poți face omletă fără să spargi ouăle, zice el. Am crezut că o să fie mai bine.

Mai bine? îngân eu. Cum poate crede că acum e mai bine.

Mai bine nu înseamnă niciodată mai bine pentru toată lumea. Întotdeauna înseamnă mai rău pentru unii.

Stau întinsă; aerul umed mă acoperă ca un capac. Ca un strat de pământ. Aș vrea să plouă. Și mai bine, să vină o furtună cu trăsnete asurzitoare, cu nori negri și fulgere. S-ar putea întrerupe electricitatea. M-aș putea duce la bucătărie zicând că mi-e frică, să stau cu Rita și Cora în jurul mesei din bucătărie; ar fi îngăduitoare cu frica mea, că le e frică și lor; m-ar lăsa să intru. Înăuntru ar fi lumânări aprinse, ne-am privi chipurile la pâlpâirea lumânărilor și apoi am fi luminate pentru o clipă de zigzagurile de lumină ale fulgerelor de la ferestre. O, Doamne, ar zice Cora. Doamne, salvează-ne.

După aceea aerul ar fi curat și mai puțin apăsător.

Privesc în sus, la tavan, la cercul rotund de flori de ipsos. Trasează un cerc, pășește în interiorul lui; o să te apere. În centru atârna candelabrul și de candelabru o fâșie răsucită de cearșaf. De acolo atârna ea, legănându-se ușor, ca un pendul, cum ai legăna un copil atârnat în brațele tale de o creangă de copac. Când a deschis Cora ușa, ea era în siguranță, la adăpost. Uneori cred că e încă aici în cameră, cu mine.

Mă simt îngropată de vie.

Capitolul treizeci și trei

E după-amiaza târziu; cerul e pâcios, cu o lumină difuză și grea ca praful de bronz. Lunec ușor cu Ofglen pe trotuar; noi două și în fața noastră încă o pereche și pe trotuarul celălalt o altă pereche. Probabil că arătăm bine de la distanță: pitorești, ca o friză de lăptărese olandeze pe hârtia de tapet, ca niște solnițe și pipernițe de ceramică în costume de epocă, aliniate pe un raft, ca o flotilă de lebede sau orice altceva ce se repetă cu un pic de grație și fără variații. Liniștitoare pentru ochi, pentru Ochi, căci pentru ei e tot spectacolul ăsta. Ne ducem la Rugăvaganță, să dovedim cât suntem de ascultătoare și de pioase.

Nu se vede nici o păpădie, au fost smulse de pe pajiști. Mi-e dor de o păpădie, doar una, buruiană insolentă, crescută aiurea, de care poți scăpa cu greu și veșnic galbenă ca și soarele. Ca el veselă și plebee, strălucind pentru toți la fel. Făceam inele și coronițe și coliere din păpădii, pătându-ne pe degete cu laptele lor amar. Sau, ținându-i o floare sub bărbie, îi ziceam: *Îți plac cocoșii?* Avea polen pe năsuc, căci și-l vârâse să le miroasă (sau poate era piciorul-cocoșului?). Sau când păpădiile aveau puf: parcă o văd, pe la doi-trei anișori alergând pe pajiște, chiar pe pajiștea din fața mea, fâlfâind una ca pe un foc bengal, o mică baghetă de foc alb și umplând aerul de mici parașute. *Sufl-o și afli ora.* Toate ceasurile acelea, purtate pe aripile adierilor de vară. Și margaretele: Mă iubește, nu mă iubește; ne jucam și cu ele.

Formăm o coadă, ca să fim filtrate pe la punctul de control, perechi, perechi, ca niște școlărițe de la o școală particulară de fete, care au fost la plimbare și au întârziat prea mult. Ani și ani prea mult, astfel încât toate s-au trecut: și picioarele și trupurile și uniforme. Ca sub o vrajă. Ca într-un basm; cât aș vrea să cred. Dar nu, trecem prin punctul de control două câte două și mergem mai departe.

După un timp o luăm la dreapta, trecem de Crini și ne îndreptăm spre râu. O, cât aş vrea să putem ajunge departe, la malurile lui late, unde stăteam la soare cândva, unde sunt poduri arcuite. Dacă ai merge pe malul râului departe, urmărindu-i şerpuirile sinuoase, ai ajunge la mare; dar ce să faci la mare? Să aduni scoici, să hoinăreşti pe pietrele lunecoase.

Dar nu ne duce la râu, nu o să vedem cupolele clădirilor din partea aceea, albe și garnisite cu albastru și aur, caste și vesele. Ne oprim la o clădire mai modernă, cu un drapel uriaș întins deasupra ușii – AZI, RUGĂVAGANȚĂ PENTRU FEMEI. Drapelul e pus peste numele de odinioară al clădirii, cel al unui Președinte de demult pe care l-au împușcat. Dedesubtul literelor roșii, e scris cu litere negre mai mici: DUMNEZEU E O BOGĂȚIE NAȚIONALĂ, cu câte un ochi înaripat de o parte și de alta a inscripției. De o parte și de alta a ușii stau inevitabilii Paznici, două perechi, patru cu totul, cu arma la picior și privirea îndreptată înainte. Sunt aproape ca niște manechine într-un magazin, cu părul pieptănat cu grijă, cu uniformele călcate și fețe tinere ca de ipsos întărit. Azi nu sunt din cei cu coșuri. Fiecare are o pușcă-mitralieră gata pentru orice atac periculos sau subversiv socotesc ei că am putea comite înăuntru.

Rugăvaganța urmează să se țină în curtea acoperită unde se află un spațiu dreptunghiular cu un acoperiș cu luminatoare. Nu e o Rugăvaganța pentru tot orașul, căci atunci s-ar ține pe terenul de fotbal; e numai pentru cartierul nostru. În partea dreaptă au fost puse șiruri de scaune pliante de lemn pentru Soțiile și fiicele oficialităților de rang înalt și ale ofițerilor, care nu se prea deosebesc. Galeriile de sus cu balustrade de beton sunt pentru femeile de rând, Marthele și Econonevestele în dungii multicolore. Prezența lor la Rugăvaganța nu e obligatorie, mai ales dacă sunt de serviciu sau au

copii mici, dar cu toate astea galeriile par să se umple. Cred că e o formă de distracție pentru ele, ca un spectacol sau ca numerele de circ.

Un număr de Soții sunt deja așezate, îmbrăcate în cele mai bune rochii albastre brodate. Le simțim ochii asupra noastră în vreme ce ne îndreptăm, două câte două, în rochiile noastre roșii, în partea opusă lor. Suntem privite, cântărite; le simțim șușotelile ca pe niște furnici pe pielea goală.

În partea noastră nu sunt scaune. Locul nostru e îngrădit cu o frânghie roșie de mătase împletită, de felul celei ce se folosea pe vremuri la cinematograful înainte de începerea spectacolelor. Această frânghie ne segreghează, ne separă ca într-un țarc de oi sau vite, ca nu cumva celelalte să se contamineze; așa că intrăm în țarc, formând șiruri cum am fost dresate, și îngenunchem pe pardoseala de ciment.

— Mergi în fund, îmi șoptește Ofglen. Ca să putem vorbi mai bine. Și când îngenunchem cu capetele ușor aplecate, aud de peste tot în jur un susur, ca un foșnet de insecte printre ierburi înalte și uscate: un nor de șoapte. Aici e unul din locurile unde putem schimba noutăți mai în voie, transmițându-le de la una la alta. Le e greu să știe cine șoptește sau să audă ce se spune. Și nici nu le-ar conveni să întrerupă ceremonia, mai ales că e și televiziunea.

Ofglen îmi trage un cot să-mi atragă atenția și-mi ridic privirile încet și pe furie. De unde stăm în genunchi, putem vedea bine intrarea în curte, pe unde intră mereu lume. Probabil că pe Janine a vrut s-o vad, căci uite-o, cu o parteneră nouă, nu cea dinainte; una pe care n-o recunosc. Așadar Janine a fost probabil transferată într-o nouă gospodărie, la un nou post. E prea devreme, oare i-a secăt laptele? Asta ar fi singurul motiv pentru care ar muta-o, în afară de cazul că s-a iscat o bătaie pentru copil; ceea ce se întâmplă mai des decât ai crede. După ce l-a născut, poate că a opus

rezistență și n-a vrut să-l cedeze. Mi-o pot închipui. Sub rochia roșie e slabă, aproape piele și os și nu mai are strălucirea aia de femeie însărcinată. Chipul îi e alb și ascuțit, de parcă i-ar suge cineva seva.

— N-a ținut treaba, știi, zice Ofglen lângă urechea mea. Până la urmă a fost un rebut.

Se referă la pruncul Janinei, copilașul care a trecut prin Janine în călătoria lui spre altundeva. Pruncul Angela. I-au dat numele prea curând, n-au făcut bine. Simt un leșin în stomac. Nu un leșin, ci un gol. Nu vreau să știu ce defecte a avut.

— Dumnezeuule, exclam. Să treci prin atâta caznă în zadar. Mai rău decât în zadar.

— I se-ntâmplă a doua oară, zice Ofglen. Fără să mai punem la socoteală și pe-al ei, demult. A pierdut o sarcină în luna a opta, nu știai?

O privim pe Janine intrând în spațiul împrejmuit cu frânghie roșie, înfășurată într-un impalpabil vâl de ghinion. Mă vede, mă vede cu siguranță, dar privește prin mine. Fără nici un zâmbet triumfător de data asta. Se întoarce, îngenunchează și nu-i mai văd decât spatele cu umerii slabi și încovoiați.

— E convinsă că e vina ei, șoptește Ofglen. Două la rând. Pentru că a păcătuit. Se zice că s-a folosit de-un doctor, nu a fost al Comandantului ei.

Nu pot să-i spun că știu, că atunci o să se întrebe cum. Pe cât știe Ofglen, ea e singura mea sursă de astfel de informații; și e surprinzător câte știe. Cum o fi aflat despre Janine? De la Marthe? De la partenera de cumpărături a Janinei? Ascultând după uși închise la poveștile Soțiilor spuse la un pahar de ceai sau de vin? Oare și Serena Joy o să sporovăiască așa despre mine, dacă o să fac ce vrea ea? A fost de acord pe loc, de fapt nici nu i-a păsat: *acceptă orice poartă pantaloni și are o știutu-ce vajnică. Nu fac ele mofturi, nu au sentimente ca noi.* Și toate celelalte întinzându-și curioase gâtul, devorate de dorință, dar făcând pe

indignatele: Vai dragă! Cum o fi putut? Unde? Când?

Așa cum au forfecat-o fără îndoială pe Janine.

— E groaznic, zic. Și e tipic pentru Janine să ia totul asupra ei, să creadă că toate defectele pruncului au fost toate din vina ei. Dar oamenii sunt gata să facă orice mai degrabă decât să admită că viața lor nu are nici un sens. Nici un rost, adică. Nici o intrigă.

Într-o dimineată, pe când ne îmbrăcam, am observat că Janine era încă în cămașa de noapte albă, de bumbac. Ședea pur și simplu pe marginea patului.

M-am uitat spre ușa dublă a sălii de gimnastică, unde stătea de obicei Mătușa, ca să văd dacă observase, dar Mătușa nu era acolo. La vremea asta ajunseseră să aibă mai multă încredere în noi; uneori ne lăsau nesupravegheate în clasă și chiar la cantină, minute în șir. Probabil o întinsese să tragă un fum sau la o ceașcă de cafea.

Ia privește, i-am zis Almei, care avea patul lângă al meu.

Alma s-a uitat la Janine. Apoi ne-am dus amândouă la ea. Îmbracă-te, Janine, se adresă Alma spinării albe a Janinei. Nu vrem să ne dea rugăciuni în plus din cauza ta. Dar Janine nu s-a mișcat.

Între timp, venise acolo și Moira. Era înainte de evadarea a doua. Încă șchiopăta, după ce-i zdrobiseră picioarele prima oară. Ocoli patul ca să-i poată vedea fața Janinei.

Veniți încoa', zice ea către Alma și mine. Începuseră să se strângă și celelalte, se formase o mică mulțime. Duceți-vă înapoi, le zise Moira. Nu-i dați importanță, ia gândiți-vă că tocmai acum intră ea!

Eu o priveam pe Janine. Avea ochii deschiși, dar nu mă vedea deloc. Ochii îi erau mari și rotunzi, iar dinții îi erau dezgoliți într-un surâs fix.

Zâmbind, șoptea ceva printre dinți. A trebuit să mă aplec aproape ca să aud ce zice.

Bună, zise ea, dar nu mie. Mă cheamă Janine. În dimineața asta sunt chelnerița^[38] voastră. Pot să vă aduc niște cafea pentru început?

Hristoase, zise Moira lângă mine.

Nu rosti numele Domnului, zise Alma.

Moira o luă pe Janine de umeri și o scutură. Ieși din starea asta, Janine. Și nu mai folosi *cuvântul* ăla.

Janine zâmbi. O zi bună vă doresc, zise.

Moira îi dădu două palme peste față. Revino imediat aici, zise ea. Revino imediat aici. Nu poți sta acolo, nu mai ești acolo. Lumea aia s-a dus.

Zâmbetul Janinei păli. Își duse mâna la obraz. De ce m-ai lovit? întrebă ea. N-a fost bună? Pot să-ți mai aduc una. Nu era nevoie să mă lovești.

Nu știi ce-or să facă? zise Moira cu vocea scăzută, dar aspră și intensă. Uită-te la mine. Mă numesc Moira și suntem la Centrul Roșu. Uită-te la mine.

Ochii Janinei începură să se concentreze. Moira? rosti ea, nu cunosc nici o Moiră.

N-or să te trimită la Infirmerie, nici să nu te gândești la un doctor, zise Moira. N-or să-și piardă timpul să încerce să te facă bine. Nici măcar n-or să se ostenească să te trimită cu vaporul în Colonii. Dacă mergi prea departe, or să te ducă în Laboratorul de chimie și-or să te-mpuște. Și pe urmă or să te ardă cu gunoiul, ca pe Nefemei. Așa că lasă-te.

Vreau să mă duc acasă, zise Janine și începu să plângă.

Iisuse Hristoase, exclamă Moira. Ajunge. Sunt sigură c-o să fie aici într-un minut. Așa că pune-ți dracului hainele și taci din gură.

Janine continuă să se smiorcăie, dar totuși se ridică și începu să se îmbrace.

Dacă mai face așa și eu nu-s aici, îmi zice Moira, nu trebuie decât să-i dai palme așa. Nu o

poți lăsa să alunece în prăpastie. Treaba asta se ia.

Probabil că la vremea aceea își făcea deja planuri cum să evadeze.

Capitolul treizeci și patru

Toate locurile din curte sunt ocupate acum; toată lumea foșnește și așteaptă. În cele din urmă intră Comandantul însărcinat cu această festivitate. Are un început de chelie, e îndesat și arată ca un antrenor de fotbal în vârstă. E îmbrăcat în uniforma sa de un negru sobru, cu multe șiruri de trese și decorații. Te impresionează fără să vrei, dar eu fac un efort să nu mă las impresionată: încerc să mi-l închipui în pat cu Soția lui și cu Camerista, fertilizând de zor ca un somon în rut și pretinzând că nu-i face plăcere. Oare când Domnul a zis iubiți și vă înmulțiți, oare s-a referit și la bărbatul acesta?

Comandantul ăsta suie treptele spre podiumul drapat într-o pânză roșie pe care e brodat un ochi mare cu aripi albe. Privește lung peste sală și șoptele noastre se curmă. Nici măcar nu e nevoie să ridice mâna. Apoi vorbește în microfon, iar difuzoarele îi despoaie vocea de armonicele joase astfel încât ea devine pronunțat metalică, de parcă nu ar proveni din gâtul, din trupul lui, ci doar din difuzoare. Vocea lui are culoarea metalului și forma de corn.

— Astăzi e o zi de recunoștință, începe el, o zi de laudă.

Nu ascult discursul despre victorie și sacrificiu. Urmează apoi o rugăciune lungă despre recipiente nedemne și un imn: „În Galaad este un balsam” sau „În Galaad e o bombă”^[39], cum zicea Moira.

Acum vine punctul principal. Intră cei douăzeci de Îngeri, proaspăt întorși de pe front și proaspăt decorați, însoțiți de o gardă de onoare, mărșăluind un-doi, un-doi în spațiul central deschis. Atenție, pe loc repaus. Și acum cele douăzeci de fiice în

alb, și cu voalul tras, înaintează sfioase în timp ce mamele le țin de braț. În zilele noastre, mamele, și nu tații își conduc fetele la altar și ajută la aranjarea căsătoriilor. Căci, evident, căsătoriile sunt aranjate. Acestor fete nu li s-a îngăduit de ani de zile să se afle singure cu un bărbat, de atâția ani de când a început pentru toți povestea asta.

Oare au destui ani ca să-și poată aminti de vremurile dinainte, cum jucau base-ball în blugi și teniși sau cum mergeau pe bicicletă? Sau cum citeau cărți, singure? Deși unele dintre ele sunt foarte tinere – politica e *Să înceapă cât mai devreme, nu e nici o clipă de pierdut* – sunt sigură că își amintesc. Și unele își vor aminti încă vreo trei sau patru sau cinci ani; dar după aceea n-or să-și mai amintească. Căci la vremea aceea nu-și vor mai putea aminti decât că au fost întotdeauna în grupuri de fete îmbrăcate în alb; totdeauna tăcute.

Le-am dat mult mai mult decât le-am luat, a zis Comandantul. Gândește-te la toate necazurile pe care le aveau înainte. Nu-ți amintești de casele de rendez-vous, lipsa de demnitate a întâlnirilor fixate cu necunoscuți în timpul liceului? Piața cârnii. Nu-ți amintești de prăpastia îngrozitoare între femeile care puteau cuceri un bărbat cu ușurință și cele ce nu puteau? Unele erau disperate, făceau foame ca să fie slabe sau își umflau sânii cu silicon, sau își operau nasul. Gândește-te câtă nefericire umană.

Arăta cu mâna spre grămezile de reviste vechi. Se plâneau tot timpul. Probleme ici, probleme colo. Adu-ți aminte de anunțurile personale de la mica publicitate, *Femeie deșteaptă și atrăgătoare, 35 ani...* Acum au toate câte un bărbat, nimeni nu rămâne fără. Și pe urmă, dacă reușeau să se căsătorească, puteau fi părăsite cu un copil sau doi, soțul se putea sătura pur și simplu și o întindea, dispărea, iar ele trebuiau să trăiască din ajutorul social. Sau dacă aveau slujbă, copiii mergeau la grădiniță sau erau lăsați în grija vreunei femei

brutale și ignorante pe care o plăteau tot ele din salariile lor mici și nenorocite. Banul era singurul etalon pentru toți, nu erau respectate ca mame. Nu e de mirare că renunțau la toată afacerea asta. Acum sunt protejate, își pot îndeplini destinul biologic în pace. Cu deplin sprijin și încurajare. Ești o persoană inteligentă și aș vrea să aud ce gândești. Spune-mi, te rog, ce am scăpat din vedere?

Dragostea, am răspuns eu.

Dragostea? întrebă Comandantul. Ce fel de dragoste?

Dreptul să te îndrăgostești, am zis.

Comandantul mă privi cu ochii lui de băiat candid. Oh, da. Am citit revistele, tot despre asta vorbeau, așa-i. Dar ia uită-te la statistici, draga mea. Oare merita să duci o astfel de viață numai ca să te poți îndrăgosti? Căsătoriile aranjate au ieșit întotdeauna tot așa de bine, dacă nu mai bine.

Dragoste, zicea Mătușa Lydia cu dezgust. Să nu vă prind. Aici nu ne trebuie visări sau clar de lună și vreme irosită⁴⁰¹, fetelor. Și, împungând repetat aerul cu arătătorul: *Dragostea* nu are importanță.

Toți acei ani au fost doar o anomalie, din punct de vedere istoric, zise Comandantul. Doar o întâmplare. Noi nu am făcut decât să întoarcem lucrurile la normele naturii.

Rugăvaganțele femeilor sunt de obicei pentru căsătorii în grup, ca asta. Iar cele ale bărbaților sunt pentru victorii militare. Căci acestea sunt respectiv lucrurile care se presupune că ne aduc bucuria cea mai mare. Totuși, uneori, cele ale femeilor sunt pentru vreo călugăriță care se dezice. Cele mai multe de genul ăsta au avut loc mai demult, când făceau razii ca să le găsească, dar tot mai dezgroapă câte unele și acum, le târăsc de unde se ascund prin subterane, precum cârțițele.

Chiar și seamănă cu cârțițele: slabe la vedere și năucite de prea multă lumină. Pe cele bătrâne le trimit imediat în Colonii, dar pe cele tinere și fertile încearcă să le convertească, și când reușesc, venim toate aici să vedem ceremonia renunțării la celibat spre binele comun. Ele îngenunchează și Comandantul se roagă și ele primesc vâlul roșu ca noi toate. Totuși, nu li se îngăduie să devină Soții, căci sunt considerate încă prea periculoase pentru a li se da o poziție atât de înaltă și influentă. Misterioase și exotice, răspândesc un iz de vrăjitoare în ciuda „purificărilor”, a urmelor de cravașă de pe picioare și a timpului petrecut singure în celulă. Întotdeauna au dungi umflate pe picioare și au petrecut un timp închise la izolare, așa că se aude că nu renunță ușor. Multe dintre ele preferă să se ducă în colonii. Nici uneia dintre noi nu-i convine să tragă la sorți o asemenea parteneră de cumpărături. Sunt mai distruse decât noi cealalte, e greu să te simți bine cu ele.

Mamele le-au dus pe fetele cu voaluri albe la locul convenit și s-au întors la locurile lor. Unele plâng nițel, folosindu-și ostentativ batistele, și altele le consolează bătându-le ușor pe umăr sau ținându-le mâna. Comandantul continuă slujba:

— Doresc ca femeile să se îmbrace modest, zice el, cu sobrietate și discreție; să nu poarte părul împletit, sau aur, sau perle sau veșminte costisitoare; ci (așa cum li se potrivește unor femei ce se declară cucernice) să poarte podoabe de fapte bune.

Femeia să învețe în tăcere și *deplină* supunere. În acest punct ne cercetează pe rând cu privirea. Deplină, repetă apoi.

Și nu sufăr ca femeia să țină lecții sau să uzurpe autoritatea bărbatului, ci să fie tăcută.

Căci Adam a fost creat mai întâi și apoi Eva.

Și Adam nu a fost înșelat, dar femeia, fiind înșelată, a încălcat legea.

Totuși, va fi salvată dacă va naște prunci și va duce o viață plină de credință, milostenie și evlavie cu sobrietate.

Salvate dacă vor naște prunci, îmi zic în gând. În vremurile de altădată ce credeam noi că ne va salva?

— Ar trebui să le spună asta Soțiilor, murmură Ofglen, când trag sherry la măsă.

Se referă la treaba cu sobrietatea. Se poate vorbi din nou în siguranță, căci Comandantul a isprăvit partea principală a ritualului și acum se ocupă de inele, ridicând voalurile. Huo, rostesc în gând. Uitați-vă bine, că oricum e prea târziu acum. Îngerilor li se vor putea repartiza Cameriste mai târziu, mai ales dacă proaspetele lor Soții nu sunt productive. Dar voi, fetelor, sunteți legate. Ce vedeți, aia căpătați: coșurile de pe față și restul. Dar nu vi se cere să-l iubiți. O să descoperiți asta destul de curând. Faceți-vă doar datoria în tăcere. Când aveți îndoieli, când stați întinse pe spate, vă puteți uita la tavan. Cine știe ce puteți vedea acolo sus? Coronițe funerare și îngeri; constelații de pulbere, stelară sau de alt fel, basme în bucățele^[41], zugrăvite de păianjeni. Se găsește întotdeauna ceva care să preocupe o minte iscoditoare.

S-a întâmplat ceva, dragă? începea un banc vechi.

Nu, da' de ce?

Te-ai mișcat.

Pur și simplu nu vă mișcați.

Scopul nostru, zice Mătușa Lydia, este formarea unui spirit de camaraderie între femei. Trebuie să tragem toate împreună.

Camaraderie, căcat, zice Moira prin gaura din despărțitura de la toaletă. Pe mă-ta, Mătușă Lydia, cum se zicea pe vremuri. Pe cât facem pariu că o pune pe Janine să stea în patru labe? Ce crezi că fac în biroul ăla ai ei? Pun pariu că o pune să muncească la zbâncitura aia uscată și păroasă...

Moira! îi zic.

Ce Moira? șoptește ea. Și tu te-ai gândit, știi bine doar.

Nu-i face nimănui bine să vorbească așa, zic eu, simțind totuși imboldul să chicotesc. Căci la vremea aia încă încercam să-mi spun că trebuie să încercăm să ne păstrăm ceva ce aduce a demnitate.

Întotdeauna ai fost o papă-lapte, zice Moira, dar cu afecțiune. Îți face bine. Așa e.

Și are dreptate, știu asta acum, în vreme ce stau în genunchi pe pardoseala asta foarte tare, ascultând bâzâitul ceremoniei care continuă. E ispititor să șoptești obscenități pe seama celor de la putere. E palpitant, răutăcios, conspirator și interzis; te încântă. E ca un fel de vrajă. Îi dezumflă, îi reduce la numitorul comun, îi face oameni de rând. Pe vopseaua din despărțitura spălătorului, o necunoscută a scrijelit: *Mătușa Lydia o suge*. Suna ca un drapel al revoltei, fluturat de pe un vârful de deal. Simpla idee că Mătușa Lydia ar face așa ceva îți dădea curaj.

Așa că acum stau și-mi închipui pe Îngerii ăștia și albele lor mirese vlăguite asudând și scoțând gemete teribile, cu blănițele ude; sau și mai bine, penibile eșecuri, sule fleșcăite ca niște morcovi vechi, pipăieli febrile ale unei cărni reci și indiferente, ca de pește pus la cuptor.

Când s-a terminat în cele din urmă și ieșim, Ofglen îmi șoptește ușor, dar pătrunzător, cum știe ea:

— Știm că te vezi cu el singură.

— Cu cine? întreb eu stăpânindu-mi pornirea de a mă uita la ea. De fapt, știu eu cu cine.

— Cu Comandantul tău, zice ea. Știm că v-ați văzut. O întreb cum au aflat.

— Știm și gata, răspunde ea. Ce vrea? Perversiuni sexuale?

Mi-ar fi greu să-i explic ce vrea cu adevărat, pentru că nici eu nu am găsit un cuvânt potrivit. Cum să-i descriu ce se întâmplă de fapt între noi?

Sigur că ar râde. E mai ușor să răspund: „Un fel de”. Cel puțin sună a constrângere, ceea ce-i conferă demnitate.

Se gândește puțin.

— Nici nu știi cât de mulți vor așa ceva, zice ea.

— N-am încotro, adaug eu. Nu pot să spun nu. Ar trebui să știe și ea.

Suntem pe trotuar acum și nu mai putem vorbi, nu mai suntem apărate de zumzetul mulțimii, iar celelalte se află prea aproape. Mergem în tăcere, rămânând mai la urmă până când socotește că poate să-mi șoptească:

— Sigur că nu poți. Dar descoperă și spune-ne.

— Ce să descopăr? întreb.

Mai degrabă intuiesc decât văd cum întoarce ușor capul.

— Tot ce poți.

Capitolul treizeci și cinci

Am acum de umplut un spațiu în atmosfera fierbinte a odăii mele, dar și un timp, un Spațiu-timp între momentele acum-aici și atunci-acolo, punctat de masa de seară. De sosirea tăvii aduse sus ca pentru un invalid. Un invalid, adică cineva care a fost invalidat. Adică un pașaport invalidat. Nici o ieșire.

Asta s-a întâmplat atunci, în ziua când am încercat să trecem frontiera cu pașapoartele noastre noi, care ziceau că eram cine eram: că Luke, de exemplu, nu divorțase niciodată și că deci eram legitim căsătoriți conform noilor legi.

Omul dispăru înăuntru cu pașapoartele noastre după ce i-am explicat că mergem la picnic și-și aruncase o privire și o văzuse pe fetiță dormind înconjurată de jucării: animale jerpelute. Luke m-a mângâiat ușor pe braț și a ieșit din mașină ca pentru a se dezmoști puțin și îl urmări cu privirea prin fereastra clădirii pentru imigranți. Eu am

rămas în mașină. Am aprins o țigară ca să-mi calmez nervii și trăgeam fumul adânc în piept: o falsă relaxare. Mă uitam la doi soldați în uniforme neobișnuite cu care începusem deja să mă familiarizez; stăteau în picioare alene lângă bariera cu dungi galbene și negre. Nu făceau mare lucru. Unul dintre ei urmărea cu privirea un cârd de păsări, pescăruși, care se ridicau în zbor, se roteau și poposeau pe balustrada podului de dincolo. Uitându-mă la el, le urmăream și eu. Toate aveau coloritul obișnuit, doar că mai viu.

O să iasă bine, îmi ziceam eu, rugându-mă în gând. Oh, de-ar fi așa. Lasă-ne să trecem, lasă-ne dincolo. Doar de data asta și o să fac orice. N-o să știu niciodată ce credeam eu că puteam face pentru cine asculta, care să prezinte cel mai mic interes sau folos.

Apoi Luke se întoarse în mașină, prea repede, întoarse cheia și băgă în marșarier. Ridică receptorul, zise el. Și apoi începu să conducă repede și apoi urmă drumul de țară și am sărit din mașină și am început să alergăm. O căsuță în care să ne ascundem, o barcă, nu știu ce am sperat. Omul ne-a zis că pașapoartele pot înșela orice ochi oricât de versat și am avut atât de puțin timp să facem planuri. Poate că Luke avea un plan, sau vreo hartă în minte. Dar eu fugeam doar: departe, cât mai departe.

Nu vreau să povestesc mai departe.

Nu e nevoie să povestesc. Nu e nevoie să spun nimic, pentru mine sau altcineva. Aș putea să stau aici liniștită. M-aș putea retrage. E posibil să te retragi atât de departe în sinea ta și înapoi în timp, încât ei să nu te mai poată aduce înapoi niciodată.

Nolite te bastardes carborundorum. La mare brânză a ajutat-o.

De ce să lupți?

N-o să țină.

Dragoste? a întrebat Comandantul.

E mult mai bine. E ceva ce știu. Ceva despre care putem vorbi.

Să te îndrăgostești, am zis. De îndrăgostit, toate ne îndrăgosteam pe atunci, într-un fel sau altul. Cum a putut el să-i acorde atât de puțină importanță? Să strâmbe din nas chiar. Ca și cum era ceva comun pentru noi, un moft, un capriciu. Era, din contră, treabă serioasă. Era ceva foarte important; era modalitatea prin care te autoînțelegeai; dacă nu ți se întâmpla niciodată, chiar niciodată, erai ca o ființă cu o mutație genetică, ca o creatură extraterestră. Era un lucru știut de toată lumea.

Să te îndrăgostești, ziceam. Am picat pe bec după el. Eram femei care picam. Credeam în această mișcare de picaj: era atât de plăcut, parcă zburai și în același timp atât de groaznic, atât de improbabil, un sentiment atât de extrem. Dumnezeu înseamnă dragoste, ziceau odată, dar noi am răsturnat termenii și dragostea, ca și Cerul, era mereu la un pas. Dar cu cât credeam mai mult în Dragoste, abstractă și totală, cu atât era mai greu să-l iubim pe bărbatul de lângă noi. Așteptam mereu încarnarea, întruparea aceluia cuvânt.

Și uneori avea loc, pentru un timp. Acest fel de dragoste apare și dispare și ți-o amintești cu greu după aia, cum se întâmplă cu durerea. Într-o zi te uiți la bărbatul respectiv și-ți spui în gând, *Te-am iubit*, și vorbești deodată la trecut și te cuprinde uimirea când vezi ce lucru surprinzător, precar și prostesc ai putut face și înțelege de ce la timpul respectiv prietenii și-au dat o părere evazivă.

Acum e o mare consolare să-ți aduci aminte de astfel de lucruri.

Sau uneori, când mai erai îndrăgostită, încă picată pe bec, te trezeai în mijlocul nopții, când razele de lună intrau pe fereastră și-i luminau chipul adormit, adâncind umbrele din arcadele ochilor și făcându-le mai cavernoase decât în

timpul zilei, și-ți ziceai în gând: Cine știe ce fac ei singuri sau cu alți bărbați? Cine știe ce zic sau unde se duc probabil? Cine poate ști cine sunt ei cu adevărat? Sub aspectul lor obișnuit, de zi cu zi.

Și e probabil că îți ziceai în momentele alea: și dacă nu mă iubește?

Sau îți aminteai relatări pe care le citiseși în ziare despre femei care fuseseră găsite – frecvent femei, dar alteori erau bărbați sau copii, ceea ce era cel mai oribil – în șanțuri sau păduri, sau frigidere din camere închiriate, părăsite, dezbrăcate sau îmbrăcate, maltratate sexual sau nu, dar în orice caz ucise. Erau locuri unde nu te duceai să te plimbi, precauții pe care le luai – încuiai ferestrele și ușile, trăgeai draperiile, lăsaai luminile aprinse. Astea erau lucruri pe care le făceai cum spuneai rugăciunile: le făceai și sperai că or să te salveze. Și în general te salvau. Sau în orice caz ceva te ajuta: puteai deduce după faptul că erai încă în viață.

Dar toate astea erau valabile doar noaptea și nu aveau nimic de-a face cu bărbatul pe care îl iubeai, cel puțin în timpul zilei. Cu bărbatul cu care voiai ca lucrurile să meargă, să meargă bine. Ca să iasă bine, te mențineai în formă și trupește, pentru bărbatul respectiv. Dacă îți dădeai toată osteneala ca lucrurile să iasă bine, poate că și bărbatul avea să facă același lucru. Poate că aveam să reușim împreună, ca și cum noi doi am fi fost o enigmă care putea fi rezolvată; altfel, unul dintre noi, cel mai probabil bărbatul, putea să o ia pe alături, pe o traiectorie proprie, luându-și trupul pătimaș cu sine și lăsându-te doar cu urâta posibilitate de a te retrage, pe care o puteai contracara prin exercițiu fizic. Dacă nu reușeai ca lucrurile să meargă, era din pricină că unul din doi nu avea atitudinea potrivită. Se considera că tot ce se petrecea în viața ta se datora unei forțe pozitive sau negative ce emana din mintea proprie.

Dacă nu-ți place, schimbă situația, ne spuneam în sinea noastră, dar și una alteia. Și așa schimbam bărbatul respectiv cu altul. Și eram totdeauna sigure că schimbarea e în bine. Eram revizioniste, ceea ce revizuiam era propria noastră persoană.

E ciudat să-mi aduc aminte cum gândeam pe vremea aceea, ca și cum puteam avea totul, ca și cum nu ar fi existat neprevăzutul sau limite; ca și cum am fi fost libere să conturăm și să reconturăm perimetrul tot mai larg al vieții noastre. Așa eram și eu, așa mă comportam și eu. Luke nu a fost primul bărbat din viața mea și poate că nu ar fi fost nici ultimul. Dacă nu ar fi fost acel „stop cadru”. Când a căzut secerat în momentul în care se arunca la pământ, printre copacii de acolo.

Pe vremuri îți trimiteau un mic pachet cu lucrurile care-i aparținuseră: ce avea el când a murit. Așa făceau în vremuri de război, îmi spunea mama. Oare cât trebuia să ții doliu și ce ziceau în asemenea împrejurări? Dedică-ți viața celui iubit. Și el a fost cel iubit. Singurul.

Este, îmi zic. *Este, este*, doar patru litere, imbecilo, nu poți ține minte nici atât, un cuvânt atât de scurt?

Îmi șterg fața cu mâneca. Altădată n-aș fi făcut gestul ăsta de frică să nu mă mânjesc, dar acum nu mi se ia nimic de pe față. Expresia care se află acolo, și pe care eu n-o văd, nu e contrafăcută, e cea adevărată.

Va trebui să mă iertați. Sunt o refugiată din trecut și, ca toți refugiații, îmi rememorez datinile și obiceiurile pe care le-am lăsat sau am fost forțată să le las în urmă și de aici toate par atât de stranii încât mă obsedează. Asemenea unui rus alb care, naufragiat în secolul XX, bea ceai la Paris, mă reîntorc în trecut, încercând să regăsesc niște cărări îndepărtate; desigur prea sentimentală, mă pierd cu firea. Vărs lacrimi. Vărs lacrimi, nu plâng. Stau în fotoliu, udă ca un burete.

Deci, aștept. Tot aștept. Femei care așteaptă, așa li se spunea viitoarelor mame. Deși mie îmi sună de parcă ar fi vorba de niște femei într-o gară. Așteptatul poate fi un loc: acel loc, oricare ar fi el, unde aștepți. Pentru mine e camera asta. Sunt un spațiu alb aici, între două paranteze. Între alți oameni.

Se aude ciocănitul la ușă. Cora, cu tava.

Dar nu e Cora.

— Ți-am adus-o, zice Serena Joy.

Și atunci îmi ridic ochii și mă uit în jur, mă scol din fotoliu și vin spre ea. O ține în mână, o poză Polaroid, pătrată și lucioasă. Deci încă mai fac asemenea aparate de fotografiat. Și mai există și albume de fotografii, cu pozele tuturor copiilor; dar nu și ai Cameristelor. Din punct de vedere al istoriei viitoare de acest fel, noi, Cameristele, vom fi invizibile. Dar copiii vor fi în ele, poze la care să se uite Soțiile la bufet jos, în timp ce ciugulesc așteptând să aibă loc nașterea.

— Nu o poți ține decât un minut, zice Serena Joy cu voce scăzută, conspirativă. Trebuie s-o dau înapoi, înainte să se observe că lipsește.

Probabil că o Marthă i-a făcut rost de ea. Deci există și o rețea a Marthelor care se aleg și ele cu ceva. E plăcut să afli.

I-o iau din mână și o întorc, ca să n-o văd cu susul în jos. Oare ea e, oare așa arată? Comoara mea.

Atât de înaltă și de schimbată. Zâmbind ușor, atât de curând, în rochia ei albă, ca pentru Prima comuniune în vremurile de demult.

Timpul nu a stat pe loc. Valurile au trecut peste mine, ducându-mă cu ele, de parcă aș fi o femeie de nisip clădită de un copil neglijent prea aproape de apă. Pentru ea am fost rasă de pe fața pământului. Sunt numai o umbră acum, departe, în spatele suprafeței lucii a fotografiei. O umbră a

umbrei, așa cum devin mamele moarte. Se vede în ochii ei: eu nu exist acolo.

Dar ea există, în rochia ei albă. Crește și trăiește. Nu e un lucru minunat? O binecuvântare?

Totuși nu pot suporta faptul că am fot ștearsă în acest fel. Mai bine nu-mi aducea nimic.

Stau la măsuță și mănânc piure de porumb cu furculița. Mi se dau furculițe și linguri, dar niciodată cuțit. Când e carne la masă, mi-o taie dinainte, de parcă n-aș avea dinți sau n-aș ști cum să mânuiesc cuțitul. Dar eu am dinți și știu să mânuiesc cuțitul. De aia nu mi se aduce.

Capitolul treizeci și șase

Îi bat în ușă, i-aud vocea, îmi potrivesc expresia feței și intru. Stă în picioare lângă cămin și în mână ține un pahar aproape gol. De obicei așteaptă până vin eu ca să înceapă să bea o tărie, deși știu că la masa de seară beau vin amândoi. E puțin roșu la față. Încerc să apreciez câte pahare a băut.

— Bun venit, zice. Ce mai face micuța cea frumoasă?

Mai multe, deduc după felul elaborat în care îmi surâde. E în faza curtenitoare.

— Bine, zic eu.

— Gata pentru o mică distracție?

— Poftim? întreb. Simt în spatele cuvintelor o anumită jenă; nu e sigur cât de departe poate merge cu mine și în ce direcție.

— Astă-seară ți-am pregătit o mică surpriză, zice el. Râde, sau mai degrabă chicotește. Remarc că în seara asta folosește mereu cuvintele „mică” sau „micuță”. Vrea să diminueze lucrurile, chiar și pe mine. Ceva ce o să-ți placă.

— Ce anume? întreb. Bile chinezești? pot să-mi permit asemenea libertăți; pare că-i plac, mai ales după câteva pahare. Preferă când sunt frivolă.

— Ceva mai bun, zice el încercând să-mi ațâțe curiozitatea.

— Abia aștept.

— Bun, zice el. Se duce la birou, scotocește într-un sertar. Apoi vine spre mine, ținând o mână la spate. Ghici, zice el.

— Animal, plantă sau mineral? întreb eu.

— O, animal, răspunde el cu prefăcută gravitate. Aș zice, clar animal. Și întinde mâna pe care o ținuse la spate. În ea pare să țină câteva pene, mov și roz. Le scutură. De fapt, e o rochie, de damă; corsajul are două cupe pentru sâni, acoperite cu paiete. Paietele sunt stele micuțe. Penele garnisesc fantele de pe coapse și linia de sus a corsajului. Până la urmă nu eram prea departe când mă gândeam la portjartier.

Mă întreb unde a găsit-o. Astfel de rochii ar fi trebuit să fie distruse, toate. Îmi aduc aminte că am văzut asemenea scene la televizor, la știri, filmate în o mulțime de orașe, unul după altul. În New York s-a numit curățenia din Manhattan. Fuseseră aprinse focuri mari în piața Times Square și în jurul lor era o mulțime de oameni care scandau, femeile își aruncau brațele în aer cu recunoștință când simțeau că sunt în obiectivul aparatului de filmat și bărbați cu fețe rase și împietrite aruncau diverse obiecte în flăcări, maldăre întregi de mătăsuri, țesături de nylon și blănuri sintetice, roșii, violete, verzi ca prazul; satin negru, lamé auriu sau argintiu strălucitor; bikini, sutiene străvezii care aveau inimioare roz cusute în dreptul sfârcurilor. Iar fabricanții, negustorii ce le importau și vânzătorii erau în genunchi, pocăindu-se în public și purtând pe cap pălării comice de hârtie, ca de clovn, pe care scria RUȘINE cu litere roșii.

Dar probabil unele articole supraviețuiseră arderilor, nu putuseră pune mâna pe toate. Probabil că făcuse rost de ele așa cum făcuse rost și de reviste, nu în mod cinstit: miroase a piață neagră. Și nu e nouă, a mai fost purtată, e mototolită sub braț și ușor pătată de sudoarea altei femei.

— A trebuit să ghicesc mărimea, zice el. Sper că se potrivește.

— Vrei să o pun pe mine? zic eu. Știu că tonul meu suna dezaprobat, de mironosiță. Dar totuși mă atrage ideea. Niciodată n-am purtat nici pe departe ceva atât de strălucitor, de teatral și de fapt asta pesemne că și este: un vechi costum de teatru sau de la un dispărut număr de varieteu dintr-un bar de noapte; cel mai aproape de așa ceva au fost costumele de baie și un set de dantelă cu camizolă de culoarea piersicii, pe care mi l-a cumpărat odată Luke. Totuși au o anumită vrajă ce răscolește dorința copilărească de a te costuma. Ce sfidare păcătoasă la adresa Mătușilor, să te etalezi așa, câtă libertate! Ca toate celelalte, libertatea e relativă.

— Ei, bine? zic eu, nevrând să par prea interesată. Vreau să simtă că-i fac o favoare. Poate că acum ajungem acolo, la adevărata lui dorință, ascunsă în adânc. Are undeva o cravașă, ascunsă după ușă? O să scoată la iveală și o pereche de cizme, o să se aplece peste birou sau o să mă pună pe mine în poziția asta?

— E ca să te deghizezi, zice el. Va trebui să-ți vopsești și fața, am eu tot ce-ți trebuie. Altfel nu intri.

— Unde să intru? întreb.

— Azi te scot în oraș.

— În oraș? E o expresie arhaică. Sigur că nu mai există nici un loc, nicăieri unde un bărbat poate să scoată o femeie în oraș.

— Te scot de aici, zice el.

Știu fără să fie nevoie să-mi spună că ceea ce-mi propune e riscant, pentru el, dar mai ales pentru mine, însă oricum vreau să merg. Vreau orice rupe monotonia și subminează ordinea în aparență respectabilă a lucrurilor.

Îi spun că nu vreau să mă privească atunci când îmi pun costumul ăsta; încă mi-e rușine de trupul meu în fața lui. Îmi răspunde că o să se întoarcă cu

spatele și așa și face, iar eu îmi scot pantofii și ciorapii și pantalonașii de bumbac și îmi trag penele pe mine, la adăpostul rochiei, ca sub un cort. Apoi îmi scot rochia și îmi trag îngustele bretele cu paiete peste umeri. Are și pantofi, mov, cu niște tocuri absurd de înalte. Nimic nu e chiar pe măsura mea; pantofii sunt puțin prea mari, costumul mă strânge în talie, dar merge.

— Poftim, zic și se întoarce cu fața. Mă simt ca o proastă; aș vrea să mă văd într-o oglindă.

— Încântătoare, zice el. Acum, treci la față.

Nu are decât ruj, vechi și topit și cu miros artificial de struguri, un creion de ochi și rimel. N-are fard de ochi și nici roșu de obraz. Pentru o clipă am impresia că n-o să-mi aduc aminte cum să le folosesc și după prima încercare am o pleoapă mânjită cu negru, de parcă m-am bătut cu cineva; dar mă șterg cu loțiunea pentru mâini care are ulei vegetal și fac o nouă încercare. Mă dau cu puțin ruj și pe umerii obrazilor și mă frec ca să-l întind. În tot acest timp el îmi ține în față o oglindă mare cu mâner de argint. O recunosc ca fiind a Serenei Joy. Probabil că a luat-o cu împrumut din camera ei.

Părului n-am ce-i face.

— Fantastic, zice el. Acum e de-a-dreptul surescitat; parcă ne-am îmbrăca să mergem la o petrecere. Se duce la dulap și scoate o pelerină cu glugă. E de un albastru deschis, culoarea pentru Soții. Și asta îi aparține probabil Serenei.

— Trage-ți gluga peste față, zice. Încearcă să nu întinzi machiajul. E ca să treci pe la punctele de control.

— Dar permis de trecere? întreb eu.

— Nu-ți face griji, zice el. Am unul pentru tine.

Și așa am pornit.

Alunecăm pe străzile care se întunecă. Comandantul mă ține de mâna dreaptă de parcă am fi doi adolescenți la cinema. Îmi strâng bine capa

de culoarea cerului în jurul meu, așa cum se cuvine să facă o bună soție. Prin tunelul format de glugă văd spatele capului lui Nick. Are pălăria pusă drept, stă drept pe scaun, ceafa îi e dreaptă, e tot foarte drept. Prin postura lui mă dezaprobă sau poate mi se pare? Oare știe ce port sub pelerină, el o fi procurat costumul? Și dacă așa e, oare îl înfurie sau îi mărește pofta sau invidia sau îi trezește oare vreun sentiment? Noi doi avem ceva în comun: amândoi trebuie să fim invizibili, amândoi suntem funcționari. Mă întreb dacă știe acest lucru. Când i-a deschis portiera Comandantului și prin extensie și mie, am încercat să-i prind privirea, să-l fac să se uite la mine, dar s-a purtat ca și cum nu m-ar fi văzut. De ce nu? Are o slujbă bună, face mici comisioane, mici favoruri și nu vrea să și-o pună în pericol. Punctele de control nu sunt o problemă, totul merge ca pe roate așa cum a prezis Comandantul, în ciuda zvâcniturilor tensiunii arteriale din capul meu. Căcat, ar zice Moira.

După ce am trecut de cel de-al doilea punct de control, Nick întreabă:

— Aici, domnule Comandant? și Comandantul răspunde:

— Da.

Mașina se oprește și Comandantul zice:

— Acum trebuie să te rog să te lași jos în mașină.

— Pe jos? întreb.

— Trebuie să trecem pe poartă, zice el, ca și cum eu aș pricepe ceva. Am încercat să-l întreb unde mergem, dar mi-a răspuns că e surpriză. Soțiile nu au voie aici.

Așa că mă fac mică pe jos și mașina pornește din nou și câteva minute nu văd nimic. Mi-e îngrozitor de cald sub pelerină. E o pelerină de iarnă, nu una de vară, de bumbac și miroase a naftalină. Probabil că o luase din debara, știind că ea n-o să observe. Și-a dat mult la o parte

picioarele ca să-mi facă loc. Totuși stau cu fruntea lipită de pantofii lui. N-am mai stat niciodată atât de aproape de pantofii lui. Sunt tari și fermi, ca o carapace de gândac: negri, lustruiți și de nepătruns. Nu par să aibă nimic comun cu picioarele.

Trecem printr-un alt punct de control. Aud vocile, impersonale și respectuoase și ferestrele care se deschid și se închid automat pentru a arăta permisele. De data asta nu-l mai arată pe al meu, cel care e chipurile al meu, acum nu mai exist din punct de vedere oficial.

Apoi mașina pornește din nou și iarăși se oprește și Comandantul mă ajută să mă ridic.

— Va trebui să ne mișcăm repede, zice el. Suntem la o intrare din spate. Să lași pelerina la Nick. La ora fixă. Ca de obicei, îi spune lui Nick. Deci a mai fost aici.

Mă ajută să-mi scot pelerina; se deschide portiera. Simt aerul pe pielea aproape goală și îmi dau seama că sunt acoperită de sudoare. Când mă întorc ca să închid portiera îl văd pe Nick care mă privește prin geam. Nu mai sunt invizibilă acum. Oare citesc dispreț în privirea lui sau indiferență sau mă comport exact cum se așteptase?

Ne aflăm pe o alee din spatele unei clădiri moderne din cărămidă roșie. Lângă ușă se află o grămadă de lăzi de gunoi din care vine miros de resturi stricate de pui prăjit. Comandantul are cheia de la ușa simplă, cenușie, în același plan cu zidul, care cred că e făcută din oțel. Înăuntru e un coridor de beton cu lumini fluorescente în tavan; un fel de tunel funcțional.

— Poftim, zice Comandantul și îmi vâra pe braț o bandă de elastic cu o plăcuță purpurie asemănătoare cu cele ce se pun la bagaje pe aeroport. Dacă te întreabă cineva, spune că ai fost închiriată pentru astă-seară. Mă ia de partea de sus a brațului meu gol și mă conduce înainte. Aș vrea o oglindă să văd dacă nu s-a întins rujul și dacă penele nu sunt cumva șleampăte și ridicole. În

lumina asta cred că arăt sinistru. Dar e prea târziu acum.

Idioato, cum ar zice Moira.

Capitolul treizeci și șapte

Trecem printr-un coridor și printr-o altă ușă plată și cenușie și pe urmă printr-un alt coridor, luminat mai slab, de data asta, cu un covor roz-cafeniu, de culoarea ciupercilor, pe jos. De o parte și de alta sunt uși numerotate: o sută unu, o sută doi, parcă ai număra în timpul unei furtuni cu trăsnete ca să vezi cât ești de aproape de a fi trăsnit. Deci e un hotel. Din spatele unei uși se aud râsete, râs de bărbat și râs de femeie. De mult n-am mai auzit așa ceva.

Ieșim într-o curte centrală. E largă și înaltă de câteva etaje, având un luminator în plafon. În mijloc se află o fântână arteziană din care țâșnește apă în forma unui puf rotund de păpădie. Ici și colo țâșnește apă și din copaci sau plante puse în ghivece, iar de la balcoane atârnă vrejuri de viță. În sus și în jos pe lângă ziduri alunecă ascensoare de sticlă cu pereții laterali ovali, ca niște moluște uriașe.

Știi unde sunt. Am mai fost aici: cu Luke, după-amiezile, demult. Era hotel pe atunci. Acum e plin de femei.

Mă opresc în loc și mă uit fix la ele. Aici mă pot uita fix și împrejur căci nu mă mai împiedică aripile albe. Fără apărători, îmi simt capul curios de ușor; de parcă mi s-a luat o greutate sau o substanță din el. Femeile stau tolănite pe fotolii sau se plimbă sprijinindu-se una de alta. Printre ele sunt amestecați bărbați, o mulțime de bărbați, iar în uniforme sau costumele lor închise la culoare seamănă atât de mult între ei încât formează doar un fel de fundal. Femeile, pe de altă parte, sunt într-o ținută tropicală, îmbrăcate festiv și în culori vii. Unele poartă costume ca al meu, lucioase și cu

pene, cu fante lungi pe coapse și foarte decoltate. Altele poartă lenjerie de pe vremuri, cămășuțe scurte de noapte, pijamale de păpușică, sau ici, colo, neglijouri transparente. Unele sunt în costume de baie, întregi sau bikini; văd una care poartă o chestie croșetată cu niște scoici mari acoperindu-i sfârcurile. Unele sunt în șort de jogging și bluză cu spatele gol, altele în costum de gimnastică asemănătoare celor pe care le arătau pe vremuri la televizor, strânse pe corp și pantaloni strâmți de încălzire croșetați și de culoare pastel. Câteva sunt chiar îmbrăcate în costume de *cheerleader*, rochițe cu fuste scurte plisate și cu litere foarte mari pe piept. Cred că au trebuit să recurgă la o amestecătură de tot ce au putut șterpeli sau salva. Toate sunt fardate și îmi dau seama cât m-am dezobișnuit să văd femei fardate, căci ochii lor mi se par prea mari, prea întunecați și sclipitori, gurile prea roșii și umede, lucioase și muiate în sânge; sau, pe de altă parte, prea de clown.

La prima vedere scena pare veselă. E ca o petrecere mascată; sunt ca niște copii de mari dimensiuni îmbrăcați în boarfe găsite scotocind prin cufer. Se bucură oare? Poate că da, doar au venit la petrecere din proprie inițiativă? Uitându-te la ei nu-ți poți da seama.

Sunt și multe funduri la vedere în sala asta. Nu mai sunt obișnuită cu ele.

— E ca o incursiune în trecut, zice Comandantul pe un ton mulțumit, încântat chiar. Nu crezi?

Încerc să-mi amintesc dacă trecutul era chiar așa. Nu sunt sigură, acum. Știu, conținea toate ingredientele astea, dar acum sunt altfel amestecate. Un film despre trecut nu e același lucru cu trecutul.

— Ba da, zic. Am sentimente amestecate. Cu siguranță femeile astea nici nu mă-ngrozesc, nici nu mă șochează. Știu că ele chiulesc de la datorie. Credința oficială le reneagă, le neagă până și existența și totuși iată-le, sunt aici. Și asta e ceva.

— Nu sta cu gura căscată, zice Comandantul. O să te dai de gol. Poartă-te firesc. Și iarăși mă conduce mai departe. Un alt bărbat l-a zărit, l-a salutat și s-a pus în mișcare spre noi. Comandantul mă strânge tare de braț. Țin’te bine, îmi șoptește. Să nu te pierzi.

Nu trebuie decât să taci din gură, îmi spun, și să ai o privire stupidă. Nu cred că-i chiar așa de greu.

Comandantul vorbește el pentru mine, cu bărbatul ăsta și cu alții care urmează. Nu spune prea multe despre mine, nu e nevoie. Zice că sunt nouă și atunci ei îmi aruncă doar o privire și apoi încep să discute despre altceva. Travestiul meu își îndeplinește funcția.

Mă ține în continuare de braț și pe măsură ce vorbește își îndreaptă spinarea pe nesimțite, își scoate pieptul în afară, iar vocea îi capătă o ghidușă voioșie tinerească. Îmi dau seama că de fapt face pe grozavul. Se dă mare cu mine față de ei și ei înțeleg și, destul de decenti, își țin mâinile la ei acasă, dar îmi măsoară cu privirea sânii, picioarele, ca și cum n-ar avea de ce să se abțină. Dar se dă mare și față de mine. Îmi demonstrează că e stăpânul lumii. Încalcă regulile chiar sub nasul lor, dându-le cu tifla, fără să fie pedepsit. Poate a ajuns în acel stadiu de beție pe care se zice că o produce puterea, stadiul când crezi că ești indispensabil și deci poți face orice, absolut orice ai chef, chiar orice. De două ori, când crede că nu-l vede nimeni, îmi face cu ochiul. Toată scena e o patetică fanfaronadă de adolescent; dar eu îl înțeleg.

După ce s-a plictisit de treaba asta, mă duce la braț mai departe, la o canapea înflorată și bombată, așa cum erau pe vremuri în holurile de hotel, chiar în hotelul ăsta; de fapt are un imprimeu floral pe care-l țin minte, flori roz în stil *art nouveau*.

— M-am gândit că poate ți-au obosit picioarele în pantofii ăștia. Are dreptate și-i sunt foarte

recunoscătoare. Mă ajută să mă așez și apoi se așază lângă mine. Mă ia de umeri cu un braț. Țesătura mânecii mi se pare ca un glaspapir pe pielea mea, într-atât m-am dezobișnuit să fiu atinsă în ultimul timp.

— Ei bine? mă întreabă el. Ce zici de micul nostru club?

Mă uit iarăși în jurul meu. Bărbații nu sunt toți la fel, cum am crezut la început. Lângă fântână e un grup de japonezi în costume gri-deschis, iar în colțul cel mai îndepărtat e o pată de alb; arabi, în halatele lor albe, cu pânza albă și bentițe dungate pe cap.

— E un club? întreb eu.

— Ei, așa îi spunem între noi: Clubul.

— Credeam că e ceva strict interzis, răspund eu.

— Oficial, da, zice. Dar până la urmă oameni suntem.

Aștept să mai adauge ceva, dar nu mai zice nimic, așa că întreb eu:

— Asta ce înseamnă?

— Adică nu poți înșela natura, zice el. Bărbații au nevoie de variație, de la natură. E la mintea cocoșului, face parte din strategia procreării. Schema naturii. Eu nu zic nimic, și atunci continuă el. Femeile știu asta instinctiv. De ce își cumpărau atâtea rochii pe vremuri? Era o șmecherie ca să-i facă pe bărbați să creadă că erau o altă femeie în fiecare zi.

— Deci acum, că nu mai avem alte rochii, zic eu, vă luați alte femei. Sunt ironică, dar se face că nu observă.

— Rezolvă o mulțime de probleme, zice el fără să clipească.

Nu replic. Am început să mă satur. Îmi vine să mă port rece cu el, să stau bosumflată fără să scot un cuvânt tot restul serii. Dar știu foarte bine că nu mi-o îngădui. Oricum, m-a scos în oraș.

Mi-ar plăcea să pot sta de vorbă cu femeile, dar nu văd cum aş avea ocazia.

— Cine sunt cei din jur? îl întreb.

— E numai pentru ofițeri, zice el. Din toate sectoarele și pentru înalții funcționari. Și delegațiile din comerț, desigur. Stimulează comerțul. E un loc unde poți cunoaște lume. Altfel nu se poate face comerț. Încercăm să le oferim condiții cel puțin la fel de bune ca-n alte părți. Tot aici mai afli câte ceva, trăgând cu urechea. Bărbații le spun femeilor lucruri pe care nu le-ar spune altui bărbat.

— De fapt, mă refeream la femei.

— Aha, zice el. Unele sunt chiar prostituate de meserie. Fete care lucrează din vremurile de altădată. Nu au putut fi asimilate; și oricum, preferă să fie aici.

— Și celelalte?

— Celelalte? întrebă el. Ei bine, avem o adevărată colecție. Uite, aia în verde, e, sau mai degrabă a fost, sociolog. Astălaltă a fost avocată, cea de colo a avut o funcție de conducere în afaceri, într-un lanț de restaurante gen McDonald's sau poate de hoteluri. Mi s-a spus că poți avea conversații interesante cu ea, dacă n-ai chef decât să stai de vorbă. Și ele preferă să fie aici.

— Decât unde? întreb eu.

— Există alternative, zice el. Poate că ai prefera și tu, în loc de poziția de acum. Ultimele cuvinte le-a spus cu sfială, mă încearcă, vrea să-i fac complimente; așa că știu că partea serioasă a conversației s-a sfârșit.

— Nu știu, zic eu, făcându-mă că analizez problema. Poate că e o muncă prea grea.

— Oricum, evident trebuie să ai grijă să nu iei în greutate, zice. Sunt foarte stricți. Cum ai pus 1-5 kile, te și închid la izolare. Oare glumește? Probabil, dar prefer să nu știu sigur.

— Ce zici de un păhărel de ceva, ca să intri în atmosferă? mă întreabă.

— Știi bine că nu am voie, răspund eu.

— O dată n-o fi foc, zice el. Nu s-ar potrivi cu locul dacă n-ai bea. Aici alcoolul și nicotina nu sunt tabu. Vezi, cele de aici au și anumite avantaje.

— Bine, zic eu, bucurându-mă în taină – nu mai băusem nimic de ani de zile.

— Ce să fie? mă întreabă. Au de toate aici; de import.

— Un gin tonic, răspund eu. Dar slab, te rog. N-aș vrea să te fac de râs.

— Sunt sigur că nu, zice cu un surâs. Se ridică în picioare și, spre surprinderea mea, îmi ia mâna și mi-o sărută în palmă. Apoi pleacă spre bar. Ar fi putut chema o chelneriță, sunt câteva îmbrăcate identic în fuste mini negre și cu pompoane pe sâni, dar par foarte ocupate și greu de abordat.

Și în acel moment o văd pe ea: pe Moira. Stă cu alte două femei lângă fântână. Trebuie să mă uit bine încă o dată, ca să fiu sigură că-i ea. Ca să nu observe nimeni, îi arunc doar câteva priviri rapide.

Poartă un costum absurd, de satin negru al cărui lustru s-a dus de atâta purtat. E fără umeri, cu sârmă în interior ca să susțină sânii; dar nu e chiar pe măsura Moirei, e prea mare, așa că un sân e scos în afară, iar celălalt nu. Trage neatent de corsaj ca să-l ridice. Când se întoarce pe jumătate, văd că are un sul de bumbac cusut la spate; parcă ar fi un tampon de vată desfăcut ca floricelele calde. Îmi dau seama că probabil vrea să fie o coadă. Fixate de cap are două urechi, e greu de spus dacă de iepure sau de căprioară, una din urechi nu mai e apretată sau nu mai are sârmă, așa că e pleoștită. În jurul gâtului are un papion negru și poartă ciorapi de plasă negri și pantofi negri cu tocuri înalte. A detestat întotdeauna tocurile înalte.

Tot costumul, vechi și bizar, îmi amintește de ceva de demult, da' nu-mi pot da seama de ce anume. De o piesă de teatru, de o comedie muzicală? De fete la Paști, îmbrăcate în costume de iepurași? Oare are vreo semnificație aici,

bărbații găsesc că iepurașii au *sex-appeal*? Dar cum să fie atrași de un asemenea costum soios?

Moira fumează o țigară. Trage un fum și-o trece femeii din stânga ei care are un costum cu paiete roșii cu o coadă lungă și subțire și coarne argintii: o costumație de drac. Acum are mâinile încrucișate la piept, sub sâni ei cu sârmă. Stă într-un picior, apoi în celălalt, probabil că o dor picioarele; stă ușor cocoșată. Se uită lung în jur, fără nici un interes. Probabil că e obișnuită cu ambianța.

Mă concentrez să o fac să se uite la mine, să mă vadă, dar privirea ei trece peste mine de parcă aș fi un scaun sau unul dintre palmieri. Trebuie să se întoarcă spre mine, îmi concentrez toată voința, trebuie să mă privească până să vină vreun bărbat și să dispară. Deja femeia care era cu ea, blonda care purta o hăinuță roz scurtă, tivită cu o blăniță zdrențuită, a fost luată și a dispărut în ascensorul de sticlă. Moira se uită din nou în jur, poate după vreun client. Trebuie să-i fie greu să stea acolo singură, fără nici o cerere, ca pe tușă la o petrecere de liceeni. De data asta privirea ei se împiedică de mine și mă vede. E destul de înțeleaptă să nu manifeste nici o reacție.

Ne uităm fix una la alta cu o privire aparent goală și apatică. Apoi face o ușoară mișcare cu capul, spre dreapta. Își ia înapoi țigara de la femeia în roșu și o duce la gură răsfirându-și pentru o clipă toate cele cinci degete în aer. Apoi îmi întoarce spatele.

Vechiul nostru semn. În cinci minute trebuie să ajung la toaletă, care trebuie să fie undeva în dreapta ei. Mă uit în jur și nu văd unde ar putea fi. Nu pot să risc să mă scol și să merg la întâmplare fără Comandant. Nu cunosc dedesubturile și m-aș putea da de gol.

Trece un minut, trece al doilea minut. Moira o ia din loc alene, fără să privească în jur. Speră că am înțeles și o s-o urmez.

Se întoarce Comandantul cu două pahare. Îmi zâmbeste, pune băutura pe măsuta lungă din fața canapelei și apoi se așază și el.

— Te distrezi? mă întreabă, dorind evident să fie așa. Că deh, m-a scos în lume.

Îi zâmbesc.

— E pe undeva vreo toaletă? îl întreb.

— Sigur că da, îmi răspunde. Soarbe din pahar, fără să-mi dea nici o lămurire.

— Trebuie să mă duc la toaletă, zic, numărând în minte secunde rămase.

— Acolo, și face un semn cu capul.

— Dacă mă oprește cineva?

— Arată-le doar plăcuța și atât, zice. Or să știe că ești angajată.

Mă ridic și traversez camera cu un mers scâlciat. Lângă fântână îmi pierd echilibru, gata să cad. Din cauza tocurilor. Fără brațul Comandantului de care să mă sprijin mă cam împleticesc. Mai mulți bărbați se uită surprinși la mine, fără nici un interes. Simt că mă fac de râs. Îmi țin brațul îndoit și în față ca să se vadă bine plăcuța. Nimeni nu zice nimic.

Capitolul treizeci și opt

Nimeresc intrarea la toaletă. Încă mai există o placă pe care scrie *Doamne* cu litere de aur, rotunjite. Un coridor duce până la ușa unde e postată, la o măsuță, o femeie care supraveghează intrările și ieșirile. E o femeie mai în vârstă, într-un caftan purpuriu și cu fard auriu în jurul ochilor, dar sunt sigură că e o Mătușă. În jurul încheieturii se vede cureaua de care se prinde bastonul pentru mînat vitele, aflat acum pe măsuță. Nu țin prostiile aici.

— Cincisprezece minute, îmi spune. Și-mi dădu un cartonaș roșu, dreptunghiular din stiva de pe măsuță. Parcă aş intra într-o cameră de probat din

magazinele universale de altădată. O aud zicându-i femeii de după mine: Abia ai fost.

— Mai am nevoie o dată, răspunde femeia.

— Aveți pauză doar după o oră, doar știți regulamentul, zice Mătușa.

Femeia începe să protesteze. Deschid ușa și intru.

Țin minte încăperea asta. E o cameră pentru odihnă, cu o lumină blândă în tonuri de roz, cu mai multe fotolii și o canapea tapisate cu o stofă verde praz imprimată cu un desen de tulpini de bambus deasupra căreia se află un ceas de perete într-o ramă aurie lucrată în filigran. Aici nu au scos oglinda. Există o oglindă lungă vizavi de canapea. Aici trebuie să vezi cum arăți. Printr-o arcadă se trece în camera alăturată unde se află un șir de nișe cu toalete, tot roz, chiuvete și alte oglinzi.

În fotolii și pe canapea stau mai multe femei desculțe care fumează. Când intru, toate privirile se ațintesc asupra mea. În cameră miroase a parfum, a tutun stătut și a carne asudată.

— Ești nouă? mă întreabă una din ele.

— Da, răspund uitându-mă după Moira care nu se vede nicăieri.

Femeile nu zâmbesc. Își reiau fumatul, ca și cum ar fi o treabă serioasă. În camera de dincolo o femeie în costum de pisică, cu o coadă din blană sintetică portocalie, își reface machiajul. Parcă ar fi în culise: farduri, fum, substanțele din care se creează iluziile.

Rămân în picioare, șovăind, neștiind ce să fac. Nu vreau să întreb de Moira, pentru că nu știu dacă e un loc unde poți vorbi. Atunci se aude cineva trăgând apa și dintr-o despărțitură roz apare Moira. Se îndreaptă bălăbănindu-se spre mine. Eu aștept să-mi facă un semn.

— E-n regulă, zice ea către mine și celelalte femei. O cunosc. Celelalte zâmbesc acum și Moira mă îmbrățișează. Când o iau și eu în brațe, îmi intră în piept sârmele care-i împing sânii în sus. Ne

sărutăm întâi pe un obraz, apoi pe celălalt, apoi facem fiecare un pas înapoi.

— Hristoase, Dumnezeu! exclamă ea. Arăți precum Târfa din Babilon.

— Nu așa trebuie să arăt? întreb eu. Iar tu arăți ca un șobolan pe care îl târăște o pisică.

— Așa-i, zice ea trăgând iar corsajul în sus, nu e stilul meu și în plus, e aproape zdrențe. Tare m-aș bucura dacă ar face săpături să găsească pe cineva care știe croitorie. Atunci aș putea căpăta și eu ceva cât de cât acceptabil.

— Tu ți-ai ales-o? întreb eu. Mă-ntreb dacă poate n-a ales-o dintre celelalte pentru că e mai puțin ți pătoare. Cel puțin e doar alb cu negru.

— Pe naiba, nu! răspunde ea. Hotărâre a guvernului. Bănuiesc că știau că-i vorba de mine.

Încă nu-mi vine să cred că-i ea. O iau iarăși de braț și pe urmă încep să plâng.

— Nu plânge, zice ea. O să-ți curgă rimelul. Oricum nu e timp. Dați-vă mai încolo, le zice ea celor două femei de pe canapea în maniera ei obișnuită, năvalnică, categorică și necioplită și, ca de obicei, obține ce dorește.

— Oricum mi s-a terminat pauza, zice una dintre ele, îmbrăcată într-un costum de Văduva veselă bleu și închis cu șnur, și cu ciorapi albi. Ce plăcere, adaugă.

Cealaltă femeie se dă amabilă mai încolo și Moira și cu mine ne așezăm jos. Primul lucru, ne scoatem pantofii.

— Ce dracu faci aici? mă întreabă Moira. Nu că n-ar fi nemaipomenit să te văd. Dar nu e așa de nemaipomenit pentru tine. Ce-ai făcut? Ai râs de sula lui?

Mă uit la tavane.

— Sunt microfoane? întreb eu. Mă șterg în jurul ochilor delicat, cu vârful degetelor. Mă mânjesc cu negru.

— Probabil că da, răspunde Moira. Vrei o țigară?

— Tare mi-ar plăcea, zic eu.

— Ei, îi zice ea femeii de lângă mine. Împrumută-mi una, te rog.

Femeia îi dă o țigară, fără rea-voință. Moira încă se mai pricepe să ceară cu împrumut. Mă face să zâmbesc.

— Pe de altă parte, s-ar putea să nu fie, zice Moira. Nu îmi pot închipui că le-ar putea păsa de ce avem noi de spus. Știu deja și oricum nimeni nu iese de aici decât în duba neagră. Dar probabil că știi toate astea, din moment ce ești aici.

Îi îndrept capul spre mine ca să-i pot șopti la ureche: Sunt doar temporar aici. De fapt doar astă-seară. Nici n-ar trebui să fiu aici. El m-a introdus ilegal.

— Cine? întreabă ea tot în șoaptă. Căcatul ăla cu care ești? Am fost și eu cu el, nu-i bun de nimic.

— E Comandantul meu, zic.

Dă din cap.

— Da, unii fac asemenea escapade. Îi excită. E ca și cum s-ar regula în altar: voi trebuie să fiți doar niște caste recipiente. Dar le place să vă vadă vopsite. Nimic altceva decât o escapadă scârboasă, ca să-și arate puterea.

E o interpretare la care nu m-am gândit. Dar aplicată Comandantului mi se pare prea simplă, prea nerafinată. Sigur că motivele lui sunt altele, mai delicate. Dar poate că gândesc așa din vanitate.

— Nu mai avem prea mult timp, zic eu. Spune-mi tot ce s-a întâmplat.

Moira ridică din umeri.

— Ce rost are, zice. Dar de fapt știe care e rostul, așa că începe să-mi povestească.

Iată ce mi-a spus, sau mai degrabă mi-a șoptit. Nu îmi pot aminti exact, pentru că n-am avut cum să notez. Dar o să completez eu pe cât pot, căci n-am avut mult timp și ea mi-a spus povestea doar în linii mari. Mi-a relatat-o în două reprize, căci am

reușit să mai aranjăm o pauză împreună. Am încercat să-i urmez stilul cât mai îndeaproape. E o modalitate de a o face să trăiască.

— Am lăsat-o pe cotoroanță, pe Mătușa Elizabeth, legată fedeleș în spatele cuptorului. Tare aș fi avut chef s-o omor, dar acum îmi pare bine că n-am făcut-o, căci aș fi într-o situație mult mai rea ca acum. Nici nu-mi venea să cred cât de ușor a fost să ies din Centru. În costumul ăla maroniu pur și simplu am ieșit pe poartă. Am mers cu pas hotărât, ca și când aș fi avut o destinație precisă, până nu mă mai putea vedea nimeni. Nu aveam nici un plan precis; nu a fost o treabă organizată cum au crezut ei, deși când au încercat să mă facă să vorbesc am inventat o mulțime de lucruri. Așa se întâmplă când îți pun electrozi și celelalte chestii. Nu-ți mai pasă ce spui.

Am mers înainte țațoșă, cu umerii trași și bărbia sus, încercând să mă gândesc ce să fac. Când au lichidat presa, ridicaseră o mulțime din femeile pe care le cunoșteam și m-am gândit că între timp probabil că le prinseseră și pe celelalte. Eram sigură că aveau o listă. Am fost niște proaste când ne-am închipuit că putem continua clandestin, chiar după ce am golit biroul și am dus totul în diferite pivnițe și debarale. Mi-am dat seama că nu puteam încerca să mă duc la nici una din adresele alea.

Aveam o oarecare idee unde mă afluam față de centrul orașului, deși mergeam pe o stradă pe care nu-mi aminteam să mai fi fost. Dar am dedus nordul după soare. Cercetășia mi-a fost de folos până la urmă. M-am gândit s-o iau în direcția aia, să văd dacă dau de Universitate^[42] sau de Piața centrală sau de ceva cunoscut. Și oricum, m-am gândit că era mai bine să fiu văzută mergând spre centru și nu invers. Părea mai plauzibil.

Împânziseră orașul cu puncte de control cât fusesem la Centru. La primul am crezut că fac pe

mine de spaimă. Mi-a apărut deodată în față când am cotit. Știam că aş da de bănuir dacă m-aş întoarce înapoi în fața Paznicilor, așa că am tras din nou aceeași cacealma ca la poarta Centrului, m-am încruntat și m-am ținut țeapănă și mi-am strâns buzele privind drept înainte fără să-i văd, ca și cum ar fi fost niște bube cu puroi. Știi cum arată Mătușile când pronunță cuvântul *bărbat*. A funcționat ca prin minune și acolo și la celelalte puncte de control.

Dar îmi vâjâia capul de spaimă. Știam că am un timp limitat până aveau s-o găsească pe nebuna aia bătrână și dădeau alarma. Curând aveau să mă caute peste tot: o femeie în haine de Mătușă, mergând pe jos. Am trecut în revistă toți cunoscuții, încercând să aleg pe cineva. În cele din urmă am căutat să-mi amintesc lista celor cărora le trimiteam publicația. Distrusesem de mult lista: de fapt, mai întâi o împărțiserăm între noi și fiecare a memorat o secțiune și numai după aia am distrus-o. Mai foloseam poșta pe vremea aia, dar nu mai trimiteam plicuri cu adresa noastră tipărită, era mult prea riscant.

Așa că am încercat să-mi amintesc secțiunea mea de listă. N-o să-ți spun asupra cărui nume m-am oprit, că nu vreau să-i bag în bucluc, dacă nu cumva au și dat de necaz. Poate că le-am și scăpat numele, e greu să-ți amintești ce spui când îți aplică tratamentul. Ești în stare să spui orice.

I-am ales pentru că erau un cuplu căsătorit și deci erau mai siguri decât orice persoană necăsătorită, mai ales cu preferințe homosexuale. Mi-am amintit că alături de numele lor era un Q, adică Quaker. Notam secta religioasă, dacă era cazul, pentru marșuri. În felul ăsta puteam prevedea cine o să vină. De pildă nu avea nici un rost să-i chemi pe cei marcați cu C la marșuri în favoarea întreruperii de sarcină, deși nu prea mai organizam astfel de marșuri în ultimul timp. Mi-am amintit și adresa lor. Ne spuneam listele pe de

rost una alteia ca să verificăm dacă le știm exact, cu codul poștal cu tot; era un lucru important.

Între timp dădusem de bulevardul Mass^[43] și știam unde sunt. Și știam unde sunt și ei. Acum îmi făceam alte griji: când aveau să vadă o Mătușă venind pe alee, oare oamenii ăștia n-o să încuie pur și simplu ușa pretinzând că nu sunt acasă? Dar nu aveam de ales, trebuia să încerc, era singura mea șansă. M-am gândit că nu era cu puțință să ia pușca și să tragă în mine. Se făcuse cinci după-masa. Obosisem mergând în stilul militaros al Mătușilor, de parcă au un vătrai în fund și nu mai pusesem nimic în gură de dimineață.

Nu știam, evident, că în vremurile alea de început Mătușile și chiar Centrul nu erau cunoscute de toată lumea. Era o instituție secretă, înconjurată de sârmă ghimpată. Chiar și atunci s-ar fi putut ridica glasuri împotriva celor practicate acolo. Așa că, deși văzuseră ciudatele Mătuși prin oraș, oamenii nu știau exact ce făceau ele. Probabil că se credea că sunt un fel de infirmiere militare. Și deja nimeni nu mai puneă întrebări decât dacă n-avea încotro.

Așa că oamenii ăștia m-au primit imediat în casă. Mi-a deschis femeia. I-am spus că mergeam din casă în casă cu un chestionar. I-am îndrugat balivernele astea ca să nu pară surprinsă, în caz că ne vedea cineva. Dar cum a închis ușa mi-am scos broboada și le-am spus cine sunt. Ar fi putut chema poliția sau autoritățile, știu că riscam, dar cum ți-am zis, n-aveam de ales. Oricum, n-au făcut așa ceva. Mi-au dat niște haine, o rochie de-a ei și au ars costumul și legitimația de Mătușă; știam că treaba asta trebuia făcută fără întârziere. Era clar că nu le plăcea că sunt la ei, erau foarte agitați. Aveau doi copii mici, amândoi sub șapte ani. Deci evident că-i înțelegeam.

M-am dus la closet, ce ușurare. Aveau o baie plină de peștișori de plastic. Apoi am stat sus, în camera copiilor și m-am jucat cu ei, cu cuburile de

plastic, în timp ce jos părinții se sfătuiau ce era de făcut cu mine. Nu mai eram înspăimântată, mă simțeam chiar foarte bine. Eram fatalistă, s-ar putea zice. Apoi femeia mi-a făcut un sandvici și o ceașcă de cafea, iar bărbatul mi-a spus că o să mă ducă la o altă casă. Nu au telefonat, că era riscant.

Casa ailaltă era tot de Quakeri și reprezenta un punct de staționare pe Drumul Clandestin al femeilor. După ce a plecat primul bărbat, mi-au spus că or să încerce să mă scoată din țară. N-o să-ți zic cum, pentru că poate câteva din punctele astea mai funcționează încă. Fiecare era în contact doar cu unul din celelalte puncte, întotdeauna următorul. Sistemul ăsta avea unele avantaje – mai ales dacă erai prins. Dar și dezavantaje, căci dacă un punct era distrus, atunci întregul lanț se bloca până cineva reușea să-l contacteze pe unul din curieri care putea stabili o rută alternativă. Totuși erau mai bine organizați decât ai crede. Infiltraseră vreo două locuri folositoare; unul era oficiul poștal. Aveau un șofer acolo pe una din camionetele alea mici și ușoare. Am trecut peste pod și în centrul propriu-zis într-un sac poștal. Pot să-ți spun acum pentru că l-au umflat la scurt timp după aia. A sfârșit pe Zid. Auzim despre lucrurile astea aici, nici nu-ți închipui cât de multe auzim. Ne spun chiar Comandanții. Cred că-și zic, de ce nu, că n-avem cum transmite mai departe, doar de la una la alta aici și asta nu contează.

Spun lucrurile așa ca să pară ușoare, dar n-a fost deloc ușor. Aproape că făceam pe mine de frică tot timpul. Una din treburile cele mai grave de îndurat era să știi că oamenii ăia își riscau viața pentru tine fără să fie obligați. Dar ei ziceau că o fac din motive religioase și că, deci, nu trebuie s-o iau ca pe o chestie personală. Pentru unele era o consolare. Făceau rugăciuni mute în fiecare seară. Nu mă puteam obișnui deloc la început pentru că îmi amintea prea tare de tot căcatul de la Centru. Îmi produceau o silă profundă, ca să spun

adevărul. A trebuit să fac un mare efort, să-mi spun că la ei era o treabă total diferită. Nu le puteam suferi la început. Dar îmi închipui că asta îi ținea. Știau mai mult sau mai puțin ce avea să li se întâmple dacă erau prinși. Nu în detaliu, dar știau. Între timp începuseră să se dea la televizor procesele și așa mai departe.

Asta se întâmpla înainte ca raziile contra sectanților să înceapă de-a seriosul. Câtă vreme ziceai că ești creștin de vreun fel și erai căsătorit, pentru prima dată evident, încă te lăsau destul de în pace. La început se concentrau asupra celorlalți. Mai întâi au ajuns să-i țină mai mult sau mai puțin sub control pe ăia, înainte să înceapă ofensiva împotriva tuturor celorlalți.

Am trăit clandestin preț de vreo opt-nouă luni. Mă duceau de la o casă sigură la alta, erau mai multe pe atunci. Nu erau toți Quakeri, unii nici măcar nu erau religioși. Erau pur și simplu oameni cărora nu le plăcea cum mergeau lucrurile.

Era gata să reușesc să fug. Am ajuns cu ajutorul lor până la Salem, apoi într-un camion plin de pui în Maine. Era să vărs din cauza mirosului; ți-ai fi închipuit vreodată cum ar fi ca un camion plin de pui să se găinățeze pe tine, mai ales că toți aveau rău de mașină? Plănuiau să mă treacă granița acolo, nu cu mașina sau cu camionul, că era deja prea greu, ci cu barca în sus pe coastă. N-am știut până în noaptea respectivă, nu-ți spuneau niciodată pasul următor, decât chiar înainte de a avea loc. Aveau mare grijă.

Așa că nu știu ce s-a întâmplat. Poate că i-a pierit cuiva curajul sau cineva din afară a devenit bănuitor. Sau poate că a fost din cauza bărcii, poate că s-au gândit că tipul ieșea prea mult noaptea cu barca pe mare. Probabil că la vremea aia toată coasta din apropierea graniței era deja împânzită de Ochi. Ce-a fost, ce n-a fost, ne-au umflat exact atunci când ieșeam pe ușa din dos ca să ne ducem spre docuri. Pe mine, pe tipul ăla și pe

nevasta lui. Erau un cuplu mai în vârstă, peste cincizeci de ani. El făcuse comerț cu raci înainte să se întâmple ce s-a întâmplat cu pescuitul de coastă aici. Nu știu ce s-a făcut cu ei după aia, pentru că m-au luat într-o dubă separată.

Am crezut că pentru mine s-ar putea să fie sfârșitul. Sau să fiu trimisă înapoi la Centru și la atențiile Mătușii Lydia cu cablul ei de oțel. Îi făcea plăcere să-l folosească, știi doar. Se prefăcea că ea urăște doar păcatul, dar că-l iubește pe păcătos, dar de fapt îi făcea plăcere. M-am gândit să-mi pun capăt zilelor și poate că aș fi făcut-o dacă aș fi avut cum. Dar erau doi cu mine în spatele dubei care nu mă slăbeau din ochii lor de șoim; nu ziceau nimic, mă priveau doar tot timpul cu privirea lor de nepătruns. Așa că n-am avut ce face.

Totuși n-am ajuns înapoi la Centru, ci ne-au dus în altă parte. Trec peste ce s-a întâmplat după aia. Prefer să nu vorbesc despre asta. Tot ce pot să-ți spun e că nu au lăsat urme.

După ce au terminat, mi-au arătat un film. Știi despre ce? Despre viața din Colonii. În Colonii își petrec viața făcând curățenie. Sunt foarte puși pe curățenie în zilele noastre. Uneori curăță doar cadavrele după o bătălie. Cele din ghetourile din orașe sunt cele mai groaznice: sunt mai putrezite că au stat mai mult până să le ridice. Astora nu le place când cadavrele rămân neridicate, le e frică de vreo molimă. Așa că le ard femeile din Coloniile de acolo. În celelalte Colonii e și mai rău, totuși au de furcă cu mormane de deșeuri toxice și cu scurgeri de radiații. Acolo în cel mult trei ani îți cade nasul și pielea de pe tine în fâșii, cum scoți niște mănuși de cauciuc. Nu se deranjează să-ți dea prea multă mâncare sau echipament de protecție ca să-i coste mai ieftin. Oricum, acolo sunt în general oameni de care vor să scape. Se zice că mai sunt și alte Colonii, care nu sunt așa de rele, unde se poate face agricultură: bumbac, roșii și toate astea. Dar nu despre alea era filmul pe care ni l-au arătat.

Sunt femei bătrâne – pariez că te-ai întrebat de ce n-ai mai văzut prea multe în jur – și Cameriste care au dat-o în bară de trei ori, cât au dreptul să încerce, și femei imposibil de corijat, ca mine. Rebuturi totale. Clar că sunt toate sterile. Dacă nu sunt de la început, devin după ce au stat acolo un timp. Când nu sunt ei chiar siguri, îi fac o mică operație ca să nu fie cumva vreo greșeală. Aș zice că sunt și bărbați, cam 25%, în Colonii. Nu toți Trădătorii genului bărbătesc o sfârșesc la Zid.

Toată lumea poartă rochii lungi, ca cele de la centru, doar că cenușii. Și femeile și bărbații, judecând după imaginile de grup. Cred că ideea e să-i demoralizeze pe bărbați punându-i să poarte rochii. Căcat, m-ar demoraliza și pe mine destul. Cum ți se pare? Considerând toate aspectele, eu prefer costumația asta.

Așa că după aia au zis că eram prea periculoasă ca să mi se permită privilegiul de a mă întoarce la Centrul Roșu. Au zis că le-aș strica pe celelalte. Puteam alege, au zis, aici sau în Colonii. Ce mama mă-sii, nimeni n-ar alege Coloniile, poate doar o călugăriță. Adică eu una nu sunt o martiră. Îmi legasem de mult trompele, așa că nici n-am avut nevoie de operație. Nimeni de aici nu are ovare sănătoase, cred că-ți dai seama ce fel de probleme ar crea.

Deci iată-mă aici. Îți dau chiar cremă de față aici. Ar trebui să găsești o cale să vii și tu. Ai avea trei sau patru ani buni până ți se ofilește farmecul și te trimit la cimitir. Hrana nu e rea și avem și băutură și droguri, dacă vrei, și nu lucrăm decât noaptea.

— Moira, îi zic. Nu vorbești serios, sper. Mă înspăimântă acum căci în vocea ei aud indiferență, lipsă de voință. Au reușit deci să-i ia acel ceva – ce anume? – care era atât de important pentru ea? Dar cum să-i cer ei să continue să trăiască și să se poarte potrivit cu imaginea pe care o am eu despre curajul ei, când eu însămi nu mă port așa?

Nu vreau să fie ca mine. Să cedeze, să meargă cu valul, să-și salveze pielea proprie. Că până la urmă asta e. Vreau ca ea să fie vitează, de un eroism bătaios, să se lupte de una singură. Tot ce nu fac eu.

— Nu-ți face griji pentru mine, zice. Pesemne că știe cam ce e în mintea mea. Sunt încă aici, după cum vezi cu ochii tăi. Oricum, vezi și tu părțile bune: nu e chiar așa de rău și mai ales sunt o mulțime de femei. Un paradis pentru alde mine.

Acum mă tachinează, arată puțină energie și mă simt mai bine.

— Vă lasă? întreb eu.

— Ei, draci, sigur că da, ne încurajează chiar. Știi cum îi zic locului ăstuia între ei? La Jezebel. Mătușile socotesc că suntem damnate oricum, au renunțat să ne mai aducă pe calea cea bună, așa că nu mai contează de ce viciu ne mai apucăm, iar Comandanților li se rupe în paișpe de ce facem noi în timpul nostru liber. Oricum, când văd femei cu femei, pe Comandanți abia îi ațâță și mai mult.

— Dar celelalte ce zic? întreb eu.

— Oricum, nu prea le plac bărbații, așa că vezi, zice ea. Ridică din nou din umeri, a resemnare poate.

Aș prefera să vă spun o cu totul altă poveste. Să vă povestesc că Moira a scăpat din nou, definitiv de data asta. Sau dacă n-aș putea spune povestea asta, mi-ar plăcea să spun că a aruncat în aer „La Jezebel” cu cincizeci de Comandanți înăuntru. Mi-ar plăcea să termin cu o faptă îndrăzneță, spectaculoasă și nerușinată, care i s-ar potrivi de minune. Dar, după câte știu eu, așa ceva nu s-a întâmplat. Nu știu cum a sfârșit-o, nici dacă mai există cumva, că nu am mai văzut-o de atunci.

Capitolul treizeci și nouă

Comandantul are cheia de la o cameră. A luat-o de la biroul de recepție, în vreme ce eu am așteptat pe canapeaua înflorată. Mi-o arată șiret, ca să înțeleg.

Urcăm cu liftul semioval de sticlă pe lângă balcoanele acoperite cu viță. Trebuie să înțeleg și că sunt scoasă la vedere.

Descuie ușa camerei. Toate sunt la fel, exact la fel cum erau odată ca niciodată. Draperiile sunt aceleași, cele grele și înflorate care se asortează cu materialul cuverturii de pat, cu maci portocalii pe un fond albastru regal, și perdelele subțiri care se trag împotriva soarelui; biroul și noptierele, impersonale și în linii drepte, lămpile; tablourile de pe pereți: fructe într-un castron, mere stilizate, flori într-un vază, piciorul-cocoșului și părăluțe galbene care se armonizează cu draperiile. Toate sunt aceleași.

Îi spun Comandantului: doar un minut, și intru în baie. Îmi țiue urechile de fum, iar ginul m-a moleșit. Ud un prosop și mi-l apăs pe frunte. După un timp, mă uit să văd dacă nu mai sunt micile săpunuri ambalate separat. Mai sunt. Din cele cu o țigancă pe ele, din Spania.

Inspir adânc mirosul săpunului, un miros dezinfectant; rămân în picioare în baia albă, ascultând zgomotele dimprejur, robinete curgând sau apa trasă la toalete îndepărtate. Toaletele au ceva liniștitor. Funcțiile fiziologice cel puțin rămân democratice. Toată lumea se cacă, cum ar zice Moira.

Mă așez pe marginea băii privind la prosoapele curate. Altădată m-ar fi excitat. M-aș fi gândit că după ce faci dragoste, intri în baie să te speli.

Am văzut-o pe mama ta, mi-a zis Moira.

Unde? am întrebat. Am fost luată prin surprindere, zdruncinată. O socotisem moartă.

Nu în persoană, ci în filmul ăla despre Colonii pe care ni l-a arătat. A fost un prim-plan și era

chiar ea. Era înfășurată în cârpele alea cenușii, dar sunt sigură că era ea.

Slavă Domnului, am zis.

De ce slavă Domnului? replică Moira.

Eu credeam că e moartă.

Mai bine ar fi, zice Moira. Asta să-i dorești.

Nu-mi pot aminti când am văzut-o ultima oară. Cu o ocazie obișnuită, mi se amestecă în minte cu altele asemănătoare. Probabil că a trecut pe la mine, așa cum făcea ea: trecea ca fulgerul pe la mine mereu, ca și cum eu aș fi fost mama și ea copilul. Încă mai avea acea voioșie de altădată. Uneori, când era între două apartamente, fie că se muta într-unul nou, fie că pleca din cel vechi, venea să-și spele rufe la mine. Poate că venise până la mine ca să împrumute ceva: vreo oală, uscătorul de păr, că și asta îi stătea în obicei.

N-am știut că va fi ultima dată, că altfel mi-aș fi amintit mai bine. Nu-mi pot aminti nici măcar ce-am vorbit.

După o săptămână, sau două, sau trei, când situația se înrăutățise mult mai tare, am încercat să-i dau un telefon. Dar nu mi-a răspuns nimeni și, când am încercat din nou, iar nu mi-a răspuns nimeni.

Nu-mi spusese că se duce undeva, dar poate că nu mi-ar fi spus neapărat, că nu-mi spunea întotdeauna. Avea mașina ei proprie și nu era prea bătrână ca să conducă.

În cele din urmă l-am prins pe administratorul blocului la telefon. Mi-a spus că n-o mai văzuse în ultimul timp.

Eram îngrijorată. Mă gândeam că poate a avut un atac de inimă sau o comoție cerebrală, nu era exclus, deși nu știam să fi fost bolnavă. Întotdeauna fusese atât de sănătoasă. Încă mai făcea antrenament de înot la Nautilus, din două în două săptămâni. De multe ori le spuneam

prietenilor că era mai sănătoasă decât mine, ceea ce poate era adevărat.

Luke m-a dus cu mașina în centrul orașului; l-a luat tare pe administrator și l-a făcut să pătrundă în apartament. Ar putea fi căzută moartă pe jos. Cu cât trece mai mult timp, cu atât va fi mai rău. Te-ai gândit la miros? Administratorul îngăimă ceva, cum că i-ar trebui o autorizație, dar Luke avea putere de convingere. I-a arătat clar că nu aveam de gând nici să așteptăm, nici să plecăm. Eu am început să plâng. Poate că până la urmă asta l-a înduplecat.

Când omul a reușit să facă ușa să se deschidă, înăuntru am găsit un haos. Mobilele erau răsturnate, salteaua era tăiată, sertarele de la birou erau cu fundul în sus pe podea, iar conținutul lor era împrăștiat în mormane peste tot. Dar mama nu era acolo.

O să chem poliția, am exclamat. Mă oprisem din plâns; mi-era frig din cap până-n picioare și-mi clănțăneau dinții.

Nu, n-o chema, zise Luke.

De ce nu? am întrebat eu. Mă uitam urât la el, furioasă. Stătea acolo în harababura din living și se uita la mine. Își pusese mâinile în buzunare, doar așa, ca să facă ceva.

Pur și simplu, nu, a zis el.

Mama ta e faină, zicea Moira când eram la facultate. Mai târziu: are personalitate. Și mai târziu: e isteată.

Nu e isteată, răspundeam eu. E mama mea.

Iisuse, zicea Moira, ar trebui s-o vezi pe a mea.

Mă gândesc la mama cum mătură substanțele toxice ucigătoare, așa cum le foloseau pe bătrâne în Rusia ca să măture gunoiul. Numai că acest gunoi o s-o omoare. Nu-mi vine să cred. Țanțoșă cum e, plină de optimism și de energie și de personalitate, o să scape ea cumva. O să găsească ea cum.

Dar știu că nu-i adevărat. Nu fac decât să trec responsabilitatea asupra mamei, cum fac copiii.

Am jelit-o deja. Dar o s-o jelesc iarăși și iarăși, mereu.

Revin la momentul de aici, la hotel. Aici trebuie să fiu prezentă. În oglinda mare de sub lumina albă, mă uit acum bine la mine.

E o privire atentă, directă și fără grabă. Sunt o ruină. Rimelul s-a împrăștiat din nou, în ciuda retușurilor Moirei, rujul purpuriu pare că a sângerat; părul e în dezordine, lipit în șuvițe. Penele roz și chele sunt țipătoare ca niște păpuși de carnaval, iar unele din paielele în formă de stea au căzut. Probabil că nu erau de la început toate, dar eu n-am observat; sunt în travesti, prost machiată și în haine ce nu-mi aparțin, simplă recuzită strălucitoare.

Îmi pare rău că n-am o periută de dinți.

Aș putea să stau aici furată de gânduri, dar timpul trece.

Trebuie să fiu înapoi acasă înainte de miezul nopții; altfel o să mă prefac într-un dovleac, sau trăsură era aceea? Măine are loc Ceremonia conform calendarului, așa că astă seară Serena vrea să mi se facă toate serviciile și dacă nu voi fi acolo, o să descopere cauza și apoi, ce va urma?

Iar Comandantul așteaptă, ceea ce nu i se întâmplă des; îl aud mergând în sus și în jos prin cameră. Acum se oprește în fața ușii de la baie și își drege vocea, un „hâm” teatral. Deschid robinetul cu apă fierbinte ca un semnal că sunt gata sau cam așa ceva. Ar trebui să termin cu treaba asta. Mă spăl pe mâini. Trebuie să mă feresc de inerție.

Când ies, stă întins pe patul de dimensiuni regale și observ că și-a scos pantofii. Mă întind alături de el, nu e nevoie să mi se spună. Nu e dorința mea; dar e plăcut să te întinzi, sunt atât de obosită.

Singuri, în sfârșit. De fapt nu vreau să fiu singură cu el, în nici un caz în pat. Aș prefera să fie și Serena. Aș prefera să joc scrabble.

Dar tăcerea mea nu îl oprește.

— Măine, nu? zice el pe un ton plăcut. M-am gândit s-o luăm înainte. Se întoarce spre mine.

— De ce m-ai adus aici? întreb cu răceală.

Acum îmi mângâie trupul de la prova la pupa, cum se zice, mângâieri prelungi pe partea stângă până jos pe pulpe. Se oprește la picior, înconjurându-mi gleznele, ca o brățară, acolo unde e tatuajul ca o inscripție în Braille pe care o poate citi, ca o vită înfierată cu emblema proprietarului.

Îmi spun că nu e un om rău; că, în alte împrejurări, mi-e chiar simpatic.

Se oprește din mângâiere.

— M-am gândit că poate te-ar distra schimbarea. Știe că explicația asta nu ajunge. Cred că a fost un fel de experiment. Nici explicația asta nu e suficientă. Ai zis că vrei să știi.

Se ridică în capul oaselor și începe să se descheie. Oare să fie mai rău când va fi dezbrăcat de însemnele puterii? E în cămașă, iar dedesubt, trista priveriște a unei burți nu prea mari. Smocuri de păr.

Îmi trage în jos una din bretele și-și vârstă cealaltă mână printre pene, dar degeaba, zac acolo ca o pasăre moartă. Nu e un monstru, îmi zic în gând. Nu-mi pot îngădui să arăt mândrie sau aversiune, sunt tot felul de lucruri de care trebuie să te dezbari în aceste condiții.

— Poate ar trebui să sting luminile, zice Comandantul exasperat și fără îndoială decepționat. Îl văd o clipă până stinge lumina. Fără uniformă, pare mai mic, mai bătrân, mai smochinit. Nenorocirea e că nu pot să mă comport față de el altfel decât mă comport de obicei. De obicei sunt inertă. Sunt sigură că trebuie să ne alegem cu mai mult de aici, nu numai cu această senzație de futilitate și de contrast față de așteptări.

Prefă-te, țip la mine în gând. Sunt sigură că îți amintești cum. Hai să terminăm și treaba asta că altfel ne prind zorile. Înviorează-te. Mișcă-ți carnea. Respiră zgomotos. Măcar atât poți face.

XIII. NOAPTE

Capitolul patruzeci

Arșița din timpul nopții e mai groaznică decât cea din timpul zilei. Chiar dacă merge ventilatorul, nu mișcă nimic, iar zidurile înmagazinează căldura și apoi o răspândesc în jur ca un cuptor după ce l-ai stins. Precis că o să plouă curând. Oare de ce doresc ploaia? Nu va aduce decât o umiditate și mai mare. Sunt fulgere în depărtare, dar nu și tunete. Dacă mă uit pe fereastră le văd strălucirea, ca niște luciri fosforescente când agiți apa de mare, în fundul cerului care e înnorat și jos și de un sumbru cenușiu infraroșu. Reflectoarele nu sunt aprinse, ceea ce nu e obișnuit. O pană de curent. Sau un aranjament al Serenei Joy.

Stau așezată în întuneric; n-are rost să las lumina aprinsă ca să vadă toată lumea că sunt încă trează. Sunt din nou complet îmbrăcată cu rochia mea roșie, după ce mi-am scos paielele și mi-am șters bine rujul cu hârtie igienică. Sper că nu se vede nimic, sper că nu miros a ruj și nici a bărbat.

Ea e aici la miezul nopții, cum a spus. Înainte de a-i fi auzit ciocănitul slab, o aud cum își târâie încet picioarele pe coridor, lovind ușor cu bastonul în covorul ce înăbușă sunetele. Eu nu scot o vorbă, ci o urmez înapoi prin hol și jos pe scări. Poate merge mai repede și deci e mai puternică decât credeam. Cu mâna stângă se ține bine de balustradă, poate că are dureri, dar nu-i dă drumul, ca să aibă un punct de sprijin. Îmi spun în gând: își mușcă buzele, suferă. Tare mai dorește copilul. Ne văd pe amândouă, pentru o clipă, o siluetă albastră și una roșie, în ochiul de oglindă, pe când coborâm. Eu și copia mea fidelă.

Ieșim prin bucătărie. E goală, doar cu o lumină de veghe care arde slab: are liniștea bucătăriilor noaptea. Lumina nebuloasă conturează vag

castroanele de pe masa de lucru, cutiile de tablă și borcanele grele și rotunde de ceramică. Cuțitele sunt strânse pe stativul lor de lemn.

— Nu ies cu tine, șoptește ea. E ciudat că o aud vorbind în șoaptă de parcă ar fi una dintre noi. De obicei, Soțiile nu coboară vocea. Ieși pe ușă și o iei la dreapta. Mai e o ușă care e deschisă. Urci scările și ciocănește; te așteaptă. N-o să te vadă nimeni. Eu o să stau aici. Deci o să mă aștepte, pentru eventualitatea că se va ivi vreo problemă; în caz că Rita sau Cora se trezesc din cine știe ce cauză și ies din camera lor și intră în fundul bucătăriei. Ce-o să le spună? Că nu poate dormi. Că vrea niște lapte fierbinte. Văd bine că va fi destul de abilă ca să mintă bine.

— Comandantul e sus, în dormitorul lui, zice ea. Nu o să vină jos, nu coboară niciodată așa de târziu. Așa crede ea.

Deschid ușa de la bucătărie, ies și mă opresc o clipă ca să încep să disting în întuneric. E atât de mult de când n-am mai fost singură afară noaptea. Acum se aud și tunetele: furtuna s-a apropiat. Cum a rezolvat problema Paznicilor? M-ar putea împușca ca pe un borfaș. Sper că i-a plătit cumva: cu țigări sau whisky, ori poate că știu deja despre ferma ei de prăsilă și dacă acum nu-i iese pasiența, poate îi va pune pe ei la încercare după aceea.

Ușa de la garaj e numai la câțiva pași. Traversez pășind fără zgomot prin iarbă, o deschid repede și mă strecur înăuntru. Scara e în întuneric și nu văd nimic. Urc pe băjbăite, treaptă cu treaptă pe covorul pe care mi-l închipui de culoarea cenușie a ciupercilor. Probabil că pe vremuri a fost un apartament de student sau pentru o persoană tânără necăsătorită care lucrează. Asemenea apartamente existau pe lângă multe din casele mari de pe aici. Li se ziceau garsoniere sau studiouri. Îmi face plăcere că îmi pot aduce aminte numele. *Intrare separată*, se menționa în anunțuri, ceea ce însemna

că poți primi pe cine vrei fără să ți se țină socoteala.

Ajung în capul scărilor și bat la ușa de acolo. Deschide chiar el, oare mă așteptam la altcineva? Nu e aprinsă decât o lampă, numai una, dar e destulă lumină ca să mă facă să clipesc. Mă uit dincolo de el, căci nu vreau să-i întâlnesc privirea. E o singură cameră cu o canapea extensibilă pregătită și cu o masă rabatabilă care separă o chicinetă la celălalt capăt și cu o altă ușă care probabil că duce la baie. E o cameră minimală, lipsită de orice altceva decât strictul necesar, ca de soldat. Pe pereți nu sunt tablouri, nu există nici o plantă. Ca într-o tabără militară. Pătura de pe pat e cenușie și pe ea scrie US.

Se dă un pas înapoi și pe urmă în lături ca să-mi facă loc să intru. E în cămașă, cu o țigară aprinsă în mână. Simt mirosul lui peste tot în atmosfera caldă a camerei. Mi-ar plăcea să mă dezbrac, să mă scald în el, să mă frec ca să-mi intre în piele.

Nici un fel de preliminarii, doar știe de ce sunt aici. Nici măcar nu vorbește. Ce să-și piardă timpul, își îndeplinește doar o sarcină. Se îndepărtează de lângă mine și stinge lampa. Parcă punctând situația, afară fulgeră și aproape imediat tună. Îmi descheie rochia, un om făcut din întuneric căci nu-i văd fața, abia mai pot respira, abia mai pot sta în picioare și deodată sunt jos. Îi simt buzele, mâinile; nu mai am răbdare și iată că deja se mișcă; oh, dragoste, a trecut atâta timp, mă simt din nou vie, înconjurându-l cu brațele; peste tot în jur cade blând o nesfârșită ploaie de apă. Știam că numai o dată poate fi așa. Am inventat cele spuse mai sus. De fapt iată ce s-a întâmplat.

Ajung în capul scărilor și bat la ușă. Deschide chiar el. În cameră arde o lampă; clipesc des. Nu mă uit în ochii lui, ci mai departe în cameră; e o singură cameră cu patul făcut, cu strictul necesar,

ca de soldat. Nu sunt tablouri, iar pe pătură scrie US. E în cămașă și ține în mână o țigară.

— Na, îmi zice, trage un fum. Nici un fel de preliminarii, doar știe de ce sunt aici. Să fiu scoasă din circulație, să dau de bucluc, să fiu în pom, așa se zicea pe vremuri. Iau țigara, trag adânc, i-o dau înapoi. Mâinile noastre aproape că nu se ating. Fumul, chiar și atât de puțin, mă amețește.

Nu zice nimic, mă privește doar, fără să zâmbească. Ar fi mai prietenos și mult mai bine dacă ar vrea să mă atingă. Mă simt proastă și urâtă, deși știu că nu sunt nici una nici alta. Totuși, ce crede, de ce nu zice ceva? Poate crede că m-am întins la Jezebel cu Comandantul sau cu mai mulți. Să fim practici.

— N-am prea mult timp, zic. Sunt cuvinte stângace și penibile. Nu asta am vrut să spun.

— Aș putea să-i dau drumul într-o sticlă și să ți-o vâri singură, zice el, fără să zâmbească.

— Nu e nevoie să fii scârbos, zic eu. Poate că socotește că Serena se folosește de el. Poate că ar vrea să vadă o emoție din partea mea, ceva care să-l facă să se simtă uman, nu doar o păstaie pentru însămânțat. „Știu că-ți vine greu”, fac eu o încercare.

Dă din umeri.

— Mi se plătește, zice el iritat ca un adolescent.

Pe tine te plătesc, pe mine mă bulesc, fac o rimă în gând. Deci așa o să procedăm. Nu i-au plăcut paietele și fardul. O să fim duri.

— Vii des aici?

— Și ce caută o fată bună ca mine într-un asemenea loc? dau eu replica. Zâmbim amândoi și ne simțim mai bine. E un fel de a admite că amândoi suntem actori într-o piesă, căci ce altceva putem face într-o astfel de întrevvedere aranjată?

„Abstinența face inima mai iubitoare”. E un citat din filme de demult. Și filmele de atunci erau dintr-o epocă anterioară: genul ăsta de replică datează dintr-o eră mult dinaintea noastră. Nici

măcar mama nu vorbea așa, cel puțin atunci când am cunoscut-o eu. Poate că nimeni n-a vorbit așa niciodată, ci a fost o plăsmuire de la început. Totuși, e uimitor cât de ușor îți revine în minte acest gen de zeflema sexuală răsuflată, de o veselie artificială. Abia acum înțeleg rostul ei, rostul ei dintotdeauna: să-ți poți păstra miezul, sinele, închis, apărat, de neatins.

Acum sunt tristă, căci conversația noastră e infinit de tristă: muzică ofilită, flori de hârtie decolorate, satin jerpelit, ecoul unui ecou. Toate apuse, imposibile acum. Dintr-o dată încep să plâng.

În sfârșit înaintează, mă ia în brațe și mă ține așa, mângâindu-mă pe spate.

— Haide, zice. Nu avem prea mult timp. Mă conduce ținându-mă de umeri către canapeaua extensibilă și mă ajută să mă întind. Îndoaie chiar colțul păturii mai întâi. Începe să mă descheie, apoi mă mângâie, mă sărută lângă ureche. Fără sentimentalisme, zice, da?

Cândva cuvintele astea ar fi însemnat altceva. Cândva ar fi însemnat: *fără urmări*. Acum înseamnă: *fără fapte eroice*. Adică: nu-ți risca pielea pentru mine, dacă se întâmplă cumva ceva.

Și așa mai departe. Și așa.

Știam că așa nu poate fi decât o dată. Adio, spuneam în gând chiar și în momentele acelea, adio.

Nu au fost totuși tunete. Le-am pus de la mine. Ca să acopere sunetele pe care le scot, mărturisesc cu rușine.

Lucrurile nu s-au întâmplat nici așa. De fapt nu sunt sigură cum s-au întâmplat, nu știu exact. Nu pot spera decât într-o reconstituire: felul în care simți dragostea e întotdeauna doar aproximativ.

Până să terminăm însă m-am gândit la Serena stând acolo în bucătărie și gândind: ce ieftine sunt.

Își desfac picioarele în fața oricui. Nu trebuie decât să le dai o țigară.

Iar eu m-am gândit după aia: a fost o trădare. Nu treaba în sine, ci reacția mea. Oare dacă aș ști sigur că a murit, ar fi vreo diferență?

Mi-ar plăcea să fiu fără rușine. Mi-ar plăcea să fiu nerușinată. Mi-ar plăcea să fiu ignorantă. Atunci n-aș ști cât sunt de ignorantă.

XIV. ACȚIUNE DE SALVARE

Capitolul patruzeci și unu

Îmi pare rău că povestea asta nu e altfel. Îmi pare rău că nu e mai civilizată. Îmi pare rău că nu mă arată într-o lumină mai bună, dacă nu mai fericită, cel puțin mai activă, mai puțin șovăielnică, mai puțin distrasă de banalități. Îmi pare rău că nu are mai multă formă. Îmi pare rău că nu este despre dragoste sau despre lucruri înțelese brusc, de mare importanță în viața unui om, sau măcar despre apusuri, păsări, furtuni cu ploaie sau despre zăpadă.

Poate că într-un anumit sens este despre toate lucrurile astea; dar între timp sunt atâtea altele care-mi taie calea, atâtea șușoteli, atâtea bârfe care nu pot fi verificate, atâtea cuvinte nerostite, atâtea mister și foială pe ascuns. Și e atât de mult timp îndurat, greu ca mâncarea prăjită sau ca ceața groasă; și apoi dintr-o dată toate aceste evenimente roșii care explodează pe niște străzi altminteri cuviincioase, respectabile și somnolente.

Îmi pare rău că e atâta durere în această povestire. Îmi pare rău că e fragmentată ca un trup ciuruit de gloanțe sau sfârtecat. Dar nu pot face nimic ca să o schimb.

Am încercat să introduc și câteva lucruri plăcute. Florile, de exemplu, căci unde am ajunge fără ele.

Totuși mă doare să o repet iarăși și iarăși. O dată a fost de-ajuns: oare mie nu mi-a fost de-ajuns o dată, la timpul respectiv? Dar totuși merg înainte cu povestirea asta tristă, flămândă și sordidă, povestirea asta mutilată și care șchioapătă, pentru că de fapt vreau s-o auziți, așa cum vreau și eu s-o ascult pe-a voastră, dacă o să am vreodată ocazia, dacă vă voi întâlni sau dacă veți scăpa, în viitor, sau în cer, sau în închisoare, sau clandestin, sau

altundeva. Ceea ce au în comun e că sunt aici. Povestindu-vă ceva, cel puțin cred în voi, cred în existența voastră undeva, prin credința mea vă fac să existați. Pentru că vă spun această povestire, vă fac să existați prin voința mea. Vă povestesc, deci existați. Deci voi continua. Deci îmi mobilizez voința ca să continui. Ajung la o parte care n-o să vă placă deloc pentru că nu m-am comportat bine, dar o să încerc să nu omit nimic. După ce ați trecut prin atâtea, meritați să ascultați ce mi-a mai rămas și nu mai mult, dar ăsta e adevărul.

Așadar continui povestirea.

M-am dus la Nick din nou, iarăși și iarăși, singură, fără să știe Serena. Nu mi s-a cerut, deci n-aveam nici o scuză. Nu pentru el mă duceam, ci numai și numai pentru mine. Nici nu mi se părea că mă dăruiam lui, căci ce aveam eu de dăruit? Nu mă simțeam darnică, ci plină de recunoștință ori de câte ori mă primea. Căci nu era obligat.

M-a cuprins un neastâmpăr și ca să mă duc la el adesea riscam prosteste. Când plecam de la Comandant, o luam pe scări în sus ca de obicei, dar apoi traversam holul și o luam în jos pe scara Marthelor și apoi treceam prin bucătărie. De fiecare dată când auzeam țăcănitul ușii de la bucătărie închizându-se, îmi venea să mă întorc, era un sunet atât de metalic, ca o capcană de șoareci sau un revolver, dar nu mă întorceam. Traversam grăbită cei câțiva metri de pajiște luminată, căci reflectoarele funcționau din nou, așteptându-mă în fiecă clipă să mă simt ciuruită de gloanțe venite fără să le aud. Urcam scara întunecoasă pe băjbâite și mă opream ostenită la ușă cu sângele zvâcnindu-mi în urechi. Apoi ciocăneam încetișor, ca o cerșetoare. De fiecare dată mă așteptam să nu mai fie acolo sau, și mai rău, să nu mă primească. Putea să spună că nu mai avea de gând să încalce regulamentul și să-și pună ștreangul de gât de dragul meu. Sau, și mai rău, că

nu-l mai interesam. Faptul că nu făcea nici unul din lucrurile astea mi se părea cea mai incredibilă bunăvoință și un noroc nemaipomenit.

V-am spus eu că nu m-am comportat bine.

Iată cum decurg lucrurile.

Deschide ușa. E în cămașă, cu cămașa scoasă pe deasupra pantalonilor, iar în mână ține o periuță de dinți, sau o țigară sau un pahar de ceva. Are el o mică tainiță aici, cu mărfuri luate la negru, presupun. Întotdeauna ține ceva în mână, ca și cum și-ar fi văzut de treburile lui ca de obicei, ca și cum nu m-ar fi așteptat. Poate că nu are nici o idee despre viitor sau nu-și dă osteneala sau nu îndrăznește să și-l închipuie.

— E prea târziu? întreb eu.

Clatină din cap că nu. Suntem deja înțeleși că nu e niciodată prea târziu, dar eu îndeplinesc întotdeauna ritualul de a întreba politicos. Îmi dă senzația că sunt mai stăpână pe situație, ca și cum ar exista posibilitatea de a alege, de a lua o decizie într-un sens sau altul. Atunci traversează camera și închide fereastra. Apoi stinge lumina. Nu prea vorbim mare lucru, mai ales acum, în faza asta. Deja sunt pe jumătate dezbrăcată. Lăsăm conversația pentru mai târziu.

Când sunt cu Comandantul, închid întotdeauna ochii, chiar și atunci când îl sărut numai de noapte bună. Nu vreau să-l văd de aproape. Dar acum, aici, îmi țin ochii deschiși de fiecare dată. Mi-ar plăcea să existe o lumină undeva, o lumânare înfiptă într-o sticlă ca pe vremuri când eram studentă, dar ceva de genul ăsta ar însemna un risc prea mare; așa că trebuie să mă mulțumesc cu strălucirea reflectoarelor care vine de jos și e filtrată de perdelele albe care sunt ca ale mele. Vreau să văd cât se poate vedea din el, să-l țin minte, să mi-l fixez pe retină, să tezaurizez imaginea, ca să mă hrănescă mai târziu: liniile trupului său, textura cărnii, luciul transpirației de

pe piept, fața lui prelungă și sardonică pe care nu transpare nici o emoție. Așa ar fi trebuit să fac cu Luke, să fi dat mai multă atenție alunițelor, cicatricelor, ridurilor mai deosebite; n-am făcut așa și pur și simplu imaginea lui se șterge. Zi de zi, noapte de noapte el se îndepărtează tot mai mult, iar eu devin tot mai necredincioasă.

Pentru el, dacă ar dori, aș purta pene roz, stele purpurii sau orice altceva, chiar o coadă de iepure. Dar el nu cere asemenea podoabe. De fiecare dată face dragoste de parcă n-am avea nici unul nici cea mai mică umbră de îndoială că e pentru ultima oară în viață. Și apoi când există și data următoare, ne apare ca o surpriză, un dar neașteptat.

Cu el, aici, mă simt în siguranță; ca într-o peșteră unde ne vârmăm unul în altul, în timp ce afară bântuie furtuna. E o amăgire, evident. Camera asta e unul din cele mai periculoase locuri în care m-aș putea afla. Dacă aș fi prinsă aici, n-aș găsi crutare nicăieri, dar nu-mi mai pasă. Oare cum am ajuns să am atâta încredere în el, să fiu atât de nesăbuită? Cum pot presupune că-l cunosc câtuși de puțin, că știu ceva despre el, cu ce se ocupă de fapt?

Alung asemenea gânduri tulburătoare. Vorbesc prea mult. Îi spun ce n-ar trebui. Îi povestesc despre Moira, despre Ofglen, dar nu despre Luke, totuși. Vreau să-i spun despre femeia din camera mea, cea care a fost acolo înaintea mea, dar nu-i spun. Căci nu vreau să aflu nimic, dacă a fost cumva înaintea mea și aici, în patul ăsta.

Îi spun care e numele meu adevărat și așa simt că mă cunoaște. Mă comport ca o toantă. Ar trebui să fiu mai înțeleaptă. Îmi fac din el un idol, o siluetă de carton.

Pe de altă parte el vorbește puțin: nu mai dă nici răspunsuri ambigue, nu mai face nici glume. Aproape că nu pune întrebări. Pare indiferent față de aproape tot ce am eu de spus și înviorat doar de

ce-i oferă trupul meu, dar totuși mă studiază când vorbesc. Îmi studiază chipul.

Mi-e peste putință să cred că cineva față de care nutresc atâta recunoștință m-ar putea trăda.

Nici unul din noi nu pomenește cuvântul *dragoste* măcar o dată. Ar însemna să ispitim soarta; ar fi sentimentalism și ar aduce ghinion.

Astăzi sunt alte flori, mai uscate, mai definite, florile din miez de vară: margarete, panseluțe cu ochi negri care anunță lungul și linul declin spre toamnă. Le văd în grădinile pe lângă care trec cu Ofglen, în sus și în jos. Aproape că nu mai ascult ce spune. Nu-i mai dau crezare. Lucrurile pe care mi le șoptește mi se par nereale. La ce-mi folosesc acum?

Ai putea să intri în camera lui noaptea și să-i scotocești prin birou. Trebuie să exista documente, note.

Ușa e încuiată, murmur eu.

Ți-am putea face rost de o cheie, zice ea. Nu vrei să știi cine e, ce face?

Dar Comandantul nu mai prezintă un interes imediat pentru mine. Și trebuie să fac un efort ca să nu se vadă cât mi-e de indiferent.

Continuă să faci totul exact ca mai-nainte, zice Nick. Nu schimba nimic. Altfel o să știe. Mă sărută privindu-mă tot timpul. Promiți? Să nu faci vreo boroboacă.

Îi pun mâna pe pânțele mele. S-a comis, zic. Simt că da. În două săptămâni o să fiu sigură.

Știu că e mai degrabă o iluzie decât realitate.

Or să te iubească până la moarte, și el și ea.

Dar e al tău, zic eu. De fapt, o să fie al tău. Așa vreau.

Dar totuși nu continuăm discuția.

Nu pot, îi răspund lui Ofglen. Mi-e prea frică. Nu aș fi bună la așa ceva; oricum m-ar prinde.

Aproape că nu-mi dau osteneala să par că regret, atât am devenit de leneșă.

Am putea să te scoatem de acolo. Putem scoate unii oameni dacă e absolut necesar, dacă sunt în pericol. În pericol imediat.

Adevărul e că nu mai vreau să plec, să scap, să trec granița ca să fiu liberă. Vreau să fiu aici cu Nick, ca să pot ajunge la el.

Mi-e rușine de mine când fac această mărturisire. Dar mai urmează. Chiar și acum îmi dau seama că de fapt mă laud. O fac cu mândrie, pentru că demonstrează cât de extremă, și deci de justificată, era situația pentru mine. Cât de mult valora. E ca povestirile despre boli care te duc la un pas de moarte; ca povestirile de război. Arată seriozitate.

Asemenea seriozitate în privința unui bărbat nu mi se păruse posibilă până acum.

Într-unele zile eram mai rațională. Nu o denumeam dragoste, ci îmi ziceam: mi-am făcut o viață aici, într-un fel. Probabil că așa gândeau și nevestele coloniștilor și femeile care trecuseră printr-un război, dacă mai aveau un bărbat. Oamenii se adaptează atât de ușor, zicea mama. E într-adevăr uimitor cu câte se pot obișnui oamenii câtă vreme au câteva compensații.

N-o să mai fie mult acum, zice Cora, distribuindu-mi stiva lunară de tampoane igienice. Nu mai e mult acum, zice ea, zâmbindu-mi șiret, dar și cu înțeles. Știe oare? Știu oare ele, ea și Rita, ce gânduri am când mă strecor noaptea pe scara lor? Oare mă trădez visând cu ochii deschiși, zâmbind în gol sau atingându-mi ușor fața când cred că ele nu se uită la mine?

Ofglen renunță să mă mai prelucreze. Vorbește mai puțin pe șoptite și mai mult despre vreme. Nu regret, ci din contră, mă simt ușurată.

Capitolul patruzeci și doi

Auzim dangătele clopotului de departe. E dimineată și azi nu ni s-a dat micul dejun. Când

ajungem la poarta principală, intrăm cu rândul două câte două. În jurul Zidului e un cordon masiv de paznici, Îngeri din brigada specială mobilă, cu echipament de intervenție – căștile cu vizoare din plexiglas bombat și închis la culoare care îi face să arate ca niște gândaci, bastoane lungi de cauciuc și arme cu gaze lacrimogene. Pentru cazuri de isterie. Cârligele de pe Zid sunt goale.

Asta e o Acțiune de salvare de cartier și numai pentru femei. Salvările sunt întotdeauna segregate. A fost anunțată ieri. Nu ți se spune decât cu o zi înainte. Și nu ai timp să te obișnuiești cu ideea.

În dangătele clopotului o luăm pe aleile pe care mergeau odinioară studenți, pe lângă clădiri ce erau odinioară săli de curs și dormitoare. E foarte straniu să fii din nou aici. De afară nici nu-ți dai seama că s-a schimbat ceva, doar că la majoritatea ferestrelor sunt trase jaluzelele. Clădirile astea sunt ale Ochilor acum.

Intrăm încolonate pe pajiștea din fața clădirii care era pe vremuri biblioteca. Treptele albe pe care urci sunt încă aceleași, intrarea principală e neschimbată. Pe pajiște a fost ridicată o platformă de lemn de felul celei folosite pe vremuri în fiecare primăvară de Ziua acordării diplomelor. Mă gândesc la pălăriile în culori pastelate pe care le purtau unele dintre mame, la robele negre și roșii pe care le purtau studenții. De fapt, platforma asta nu-i aceeași din cauza celor trei stâlpi cu lațuri de frânghie.

În față, pe scenă, se află un microfon, iar camera de televiziune e așezată discret într-o parte.

N-am mai fost la o acțiune din asta decât o dată, acum doi ani.

Salvările pentru femei nu sunt prea frecvente. E mai puțină nevoie de ele. În timpurile de acum ne purtăm așa de frumos.

Tare n-aș vrea să povestesc ce urmează.

Ne ocupăm locurile în ordinea reglementară. Soțiile și fiicele se așază pe scaunele de lemn pliabile plasate mai spre spate. Econonevestele și Marthele la margini și pe treptele bibliotecii și Cameristele în față ca nimeni să nu ne scape din ochi. Noi nu stăm pe scaune, ci în genunchi, dar de data asta avem perne mici de catifea roșie pe care nu scrie nimic, nici măcar *Credință*.

Din fericire, vremea e bună: nu e prea cald, sunt nori, dar totuși nu e întunecat. Ar fi jalnic să stai în genunchi aici în ploaie. Poate că de asta ne și anunță așa de târziu: ca să știe cum o să fie vremea. E și ăsta un motiv foarte bun.

Îngenunchez pe pernuța mea roșie. Încerc să mă gândesc la deseară, cum o să fac dragoste în întuneric, la lumina reflectată pe pereții albi. Îmi amintesc cum mă ține în brațe.

Prin fața primului șir de pernuțe trece o frânghie lungă care se încolăcește ca un șarpe pe lângă cel de-al doilea și apoi spre spate printre rândurile de scaune, șerpuiind ca un bătrân fluviu văzut de sus din avion, până în fund. Frânghia e groasă, cafenie și miroase a smoală. Capătul din față al frânghiei merge până pe scenă. E ca un fitil sau frânghia unui balon.

Pe scenă, în stânga, se află femeile ce urmează să fie salvate: două Cameriste și o Soție. E neobișnuit să fie și Soții și fără să vreau o privesc pe asta cu interes. Vreau să știu ce a făcut.

Au fost plasate aici înainte să se deschidă porțile. Stau toate pe scaune de lemn pliante ca niște proaspete licențiate cărora urmează să li se înmâneze premii. Stau cu mâinile în poală, părând liniștite. Dar se clatină puțin, deci probabil că li s-au administrat niște injecții sau pastile ca să nu facă scandal. E mai bine când lucrurile decurg fără incidente. Oare or fi legate de scaun? E imposibil să-ți dai seama sub atâtea falduri.

Acum se apropie de scenă procesiunea oficială urcând treptele din dreapta: trei femei, o Mătușă în

frunte și la un pas în urma ei sunt două Salvatoare cu glugi și mantii negre. În spatele lor sunt celelalte Mătuși. Șușotelile noastre amuțesc. Cele trei se dispun simetric, Mătușa la mijloc flancată de cele două Salvatoare în robe negre și se întorc cu fața spre noi.

Cea din mijloc e Mătușa Lydia. De câți ani n-am mai văzut-o oare? Începusem să cred că există numai în imaginația mea, când, uite-o în fața mea, doar că puțin îmbătrânită. O văd bine, îi văd brazdele adânci de o parte și de alta a nasului și cuta săpată între sprâncene. Clipește des și zâmbește nervos și se uită scrutător în stânga și în dreapta controlând cine e în sală și ridică o mână făcându-și de lucru cu broboada. Din sistemul de amplificare se aude un sunet ciudat, strangulat: își drege glasul.

Am început să tremur. Mi se umple gura de ură ca de scuipat.

Iese soarele și deodată scena se luminează ca un tablou al Nașterii de Crăciun. Pot vedea acum ridurile de sub ochii Mătușii, paloarea femeilor de pe scaune, perișorii de pe frânghia de pe iarbă din fața mea, firele de iarbă. Chiar în fața mea e o păpădie de culoarea gălbenușului. Mi-e foame. Dangătele clopotului încetează.

Mătușa Lydia se ridică în picioare, își netezește fusta cu amândouă mâinile și se îndreaptă spre microfon.

— Bună ziua, doamnelor, zice și pentru o clipă sistemul de amplificare reacționează prompt gemând de-ți sparge urechile. Oricât ar părea de incredibil, din rândurile noastre se aud râsete. E greu să-ți ții râsul, din cauza tensiunii și a iritării de pe chipul Mătușii când potrivește sunetul, în vreme ce totul ar trebui să fie plin de demnitate.

— Bună ziua, doamnelor, zice ea din nou cu o voce acum redusă și care sună a tinichea. De data asta nu zice *fetelor*, ci *doamnelor*, pentru că sunt Soțiile de față. Sunt sigură că știm toate ce

împrejurări nefericite ne reunesc aici în această frumoasă dimineață, când cu siguranță am prefera să facem altceva, cel puțin în ceea ce mă privește, dar datoria e un stăpân sever sau, în cazul de față stăpână, și astăzi suntem aici în numele datoriei.

Mai continuă așa vreo câteva minute, dar nu o mai ascult. Am mai auzit discursul ăsta de multe ori, sau altele asemănătoare: aceleași platitudini, aceleași lozinci, aceleași expresii: flacăra viitorului, leagănul rasei, sarcina ce ne stă în față. Mai că nu poți crede că la sfârșitul discursului n-or să fie aplauze politicoase și că nu se vor servi prăjiturile și ceai pe pajiște.

Ăsta a fost prologul, cred. Acum o să treacă la treaba propriu-zisă.

Mătușa Lydia se scotocește prin buzunar și scoate o bucată boțită de hârtie pe care o desface și o cercetează îndelung. Ne dă peste nas, ca să știm exact cine e ea: ne face să așteptăm uitându-ne la ea în timp ce citește în gând, grozăvind-se cu prerogativele ei. Mi se pare obscen. Aș vrea să terminăm o dată.

— În trecut, zice Mătușa Lydia era obiceiul ca Acțiunile de salvare propriu-zisă să fie precedate de o relatare amănunțită a fărădelegilor de care se fac vinovați condamnații. Dar am constatat că o astfel de expunere publică, mai ales când e și televizată, este întotdeauna urmată de o epidemie, dacă mă pot exprima așa, sau mai bine zis de o izbucnire de fărădelegi extrem de similare. Deci am hotărât că e mai bine pentru toată lumea să renunțăm la această practică. Așa că Acțiunea de salvare va continua fără alte întârzieri.

Din rândurile noastre se aude un murmur colectiv. Fărădelegile altora sunt ca un limbaj secret între noi. Ele ne arată de ce am fi și noi în stare, de fapt. Anunțul ăsta nu încântă pe nimeni. Dar nici n-ai bănuî asta când te uiți la Mătușa Lydia care zâmbește și clipește des de parcă ar fi copleșită de aplauze. Acum ne rămâne să deducem

singure, să facem diverse speculații. Prima, pe care o ridică acum de subsuori mâini în mânuși negre, s-o fi făcut vinovată de citit? Nu, că atunci ar fi fost condamnată doar să i se taie o mână, și doar la a treia condamnare. Lipsă de castitate sau un atentat la viața Comandantului ei? Sau mai probabil la viața Soției Comandantului. Noi asta credem. Iar în ceea ce privește Soția, ele sunt salvate cam pentru un singur lucru. Pot să ne facă aproape orice, dar nu le e îngăduit să ne omoare, cel puțin în mod legal. În nici un caz cu andrele sau cu foarfeci de grădină sau un cuțit furat din bucătărie și mai ales nu când suntem însărcinate. Dar ar putea fi vorba și de adulter. Sigur că întotdeauna poate fi vorba de adulter.

Sau încercare de fugă.

— Ofcharles, anunță Mătușa Lydia. Nu o cunosc. Femeia e adusă în față. Pășește cu multă concentrare, pune întâi un picior, apoi pe celălalt; e clar că e drogată. Zâmbește vag și în gol. O parte a feței i se contractează, a făcut cu ochiul spre camera de luat vederi. Sigur că n-or s-o arate, că nu se transmite în direct. Cele două Salvatoare îi leagă mâinile la spate.

În spatele meu aud pe cineva vomitând.

De asta nu ni se dă micul dejun.

— Probabil că e Janine, îmi șoptește Ofglen.

Am mai văzut eu cândva cum se pune sacul peste cap, cum femeia e ajutată să se suie pe scaunul înalt, fără spetează, de parcă ar fi sprijinită să se suie pe scara unui autobuz, cum e ajutată să-și găsească echilibrul și apoi cum i se potrivește delicat ștreangul în jurul gâtului ca un veșmânt de preț și cum i se ia deodată scaunul de sub picioare. Și am auzit femeile oftând prelung în jurul meu, un oftat lung ca aerul care iese dintr-o saltea pneumatică, am văzut cum Mătușa Lydia a pus mâna peste microfon să nu se audă sunetele care veneau din spatele ei, m-am înclinat înainte ca să ating frânghia din fața mea o dată cu celelalte, să

pun amândouă mâinile pe frânghia păroasă și cu smoală lipicioasă din cauza căldurii, apoi mi-am dus mâna la inimă ca să-mi arăt solidaritatea cu Salvatoarele și consimțământul și complicitatea la moartea acestei femei. Am văzut picioarele care se zbăteau în aer și apoi pe cele două în negru care acum înșfacă picioarele și trag de ele în jos cu toată greutatea lor. Nu mai vreau să văd nimic. Așa că mă uit la iarbă. Descriu frânghia.

Capitolul patruzeci și trei

Cele trei trupuri spânzură acolo și chiar cu sacii albi peste capete arată curios de întinse, ca niște pui atârnați de gât într-o vitrină de măcelărie; ca niște păsări fără de zbor, ca niște păsări cu aripile tăiate, îngeri nimiciți. Nu-mi pot lua ochii de la ele. Mai jos de poalele rochiilor se bălăbănesc picioarele, două perechi de pantofi roșii și o pereche de pantofi albaștri. Dacă n-ar fi frânghiile și sacii, ar fi ca un fel de dans, un balet prins în mijlocul traiectoriei de un aparat cu blitz. Par aranjate. Par un spectacol de teatru. Sigur că Mătușa Lydia a pus-o pe cea în albastru în mijloc.

— Acțiunea de salvare de azi a luat sfârșit, anunță Mătușa Lydia la microfon. Dar...

Ne întoarcem spre ea, ascultăm cu atenție, o urmărim cu privirea. A știut întotdeauna să-și dozeze pauzele. Ne cuprinde o înfiorare. Poate o să se mai întâmple ceva.

— Dar vă puteți ridica în picioare și forma un cerc. Ne zâmbește de sus cu larghețe, cu generozitate. E pe cale să ne dea ceva. *Să ne confere ceva.* Păstrați ordinea, haideți.

Ni se adresează nouă. Cameristelor. Unele dintre Soții pleacă; și unele dintre fiice. Dar majoritatea rămân, însă mai la spate, la distanță. Privesc doar, fără să facă parte din cerc.

Au apărut doi Paznici care înaintează încolăcind frânghia ca să nu stea în cale. Alții duc pernele.

Mișunăm acum pe gazonul din fața scenei, unele făcând eforturi să ajungă în față, în partea dinspre centrul centrului, în timp ce altele se împing tot atât de tare ca să ajungă mai la mijloc, să fie mai apărute. E o mare greșeală să rămâi evident mai în spate într-un asemenea grup, căci astfel te autocaracterizezi ca lipsită de zel, de entuziasm. În jurul meu se aude un murmur, se concentrează energie, se simte un fior de pândă, de mânie. Trupurile sunt încordate, ochii strălucitori, de parcă ar ochi o țintă.

Nu vreau să fiu în față, dar nici în spate. Nu știu exact ce urmează, deși presimt că nu e ceva ce vreau să văd de aproape. Dar Ofglen m-a înșfăcat de braț și mă trage cu ea și acum suntem în rândul al doilea doar cu un cerc subțire de trupuri în fața noastră. Nu vreau să văd, dar totuși nu mă trag înapoi. Am auzit zvonuri, pe care nu le-am crezut decât pe jumătate. Deși știu ce știu, îmi zic că nu vor merge atât de departe.

— Știți regulile pentru o Particicuție, zice Mătușa Lydia. Veți aștepta până când dau semnalul cu fluierul. După aceea faceți ce vreți până fluier din nou. Ați înțeles?

Din rândurile noastre se aude un zgomot nedefinit în semn de aprobare.

— Bine, zice Mătușa Lydia. Dă din cap. Doi Paznici, nu cei care au luat frânghia, vin din spatele scenei. Între ei se află un al treilea bărbat pe care aproape îl târăsc. Și el poartă uniformă de Paznic, dar nu are chipiu pe cap, iar uniforma e murdară și ruptă. Are fața plină de răni și vânătăi adânci și stacojii, iar carnea e plină de umflături și creștături și e acoperită de barbă nerasă. Nu pare chip omenesc, ci o legumă necunoscută, un bulb sau tubercul sfârtecat, cu o formă nefirească. Mirosul vine până la mine: miroase a rahat și vomismente. Are păr blond care îi cade peste față în șuvițe țepene; de ce? Poate din cauza sudorii zvântate?

Mă holbez la el cu dezgust. Pare beat. Pare un bețiv care s-a încăierat cu alții. De ce au adus un bețiv aici?

— Acest bărbat, zice Mătușa Lydia, a fost condamnat pentru viol. Îi tremură vocea de furie amestecată cu un fel de triumf. A fost Paznic cândva. Și-a făcut de rușine uniforma. A folosit în mod abuziv poziția de încredere pe care o ocupa. Tovarășul lui de ticăloșie a fost deja împușcat. Pedepsa pentru viol este, după cum știți, moartea. Deuteronomul 22; 23-29. Pot adăuga că în această fărădelege au fost implicate două dintre voi și a avut loc sub amenințarea puștii. A fost de asemenea foarte brutală. Nu o să vă jignesc urechile cu amănunte, în afară de faptul că una dintre femei era însărcinată și copilul a murit.

Se aude un oftat colectiv și fără să vreau strâng pumnii. O astfel de violare e prea mult. Și copilul, după ce trecem prin atâtea cazne. Setea de sânge există: îmi vine să scot ochii, să rup, să sfâșii.

Ne înghesuim înainte, întoarcem capul într-o parte și-n alta, ne umflăm nările adulmecând moartea, ne uităm una la alta să vedem ura celorlalte. A scăpat prea ușor doar cu un glonț. Capul bărbatului se bălăbăne amețit: o fi auzit măcar ce-a spus Mătușa?

Mătușa Lydia așteaptă un moment; apoi zâmbește ușor și duce fluierul la buze. Îl auzim, strident și argintiu, ca un ecou al unui meci de volei de demult.

Cei doi Paznici dau drumul brațelor celui de-al treilea bărbat și se dau înapoi. Acesta se clatină – o fi drogat? – și cade în genunchi. Are ochii strânși în fundul orbitelor înconjurate de carnea umflată a feței, ca și cum lumina ar fi prea puternică. L-au ținut în întuneric. Își duce o mână la obraz parcă să vadă dacă mai e la locul lui. Totul se întâmplă foarte repede, dar pare să se desfășoare lent.

Nimeni nu înaintează. Femeile îl privesc cu groază, parcă ar fi un șobolan pe jumătate mort

care se târăște pe pardoseala unei bucătării. El se uită cu ochii pe jumătate închiși la noi, cercul de femei în roșu. Un colț al gurii i se ridică în sus, de necrezut – să fie oare un zâmbet?

Încerc să descifrez adevăratele trăsături ale feței desfigurate. Cred că are vreo treizeci de ani. Nu e Luke.

Dar știu că ar fi putut fi. Ar fi putut fi Nick. Oricum, știu că orice ar fi făcut nu pot să-l ating.

Încearcă să spună ceva. Cuvintele ies cu greu, ca și când gâtul i-ar fi o rană și limba umflată, dar totuși aud ce spune. Zice:

— N-am...

Deodată mulțimea se năpustește ca pe vremuri când se deschideau ușile la un concert de muzică rock, suntem străbătute de același val de nerăbdare. Se simte adrenalină în aer, ni se îngăduie orice și asta înseamnă libertate, o simt și în trupul meu, sunt cuprinsă de amețeală, valul de trupuri și veșminte roșii se întinde peste tot, dar înainte de a-l potopi pe bărbatul ingenuncheat, Ofglen pornește alergând spre el, împingându-se printre femeile din fața noastră, făcându-și loc cu coatele în stânga și-n dreapta. Îl împinge la pământ dintr-o parte și apoi începe să-l lovească cu piciorul în cap cu cruzime, o dată, de două ori, de trei ori, lovituri scurte, bine țintite și cumplit de dureroase. Se aud icnete, gâfâieli, un fel de mârâieli, urlete și trupurile roșii se prăvălesc înainte și nu mai văd nimic decât pumni, brațe și picioare. De undeva se aude un țipăt ascuțit, ca al unui cal înspăimântat.

Mă țin mai în spate, încercând să nu cad din picioare. Primesc o lovitură din spate și mă clatin. Când mi-am recâștigat echilibrul, mă uit în jur și văd cum Soțiile și fiicele își întind gâturile ca să vadă mai bine, iar Mătușile de pe platformă se uită atent și cu interes în jos. Sigur că de acolo de sus văd cel mai bine.

În mijlocul cercului se află acum un stârv.

Ofglen a revenit lângă mine. Fața ei încordată e lipsită de expresie.

— Am văzut ce-ai făcut, îi spun. Mă năpădesc din nou emoțiile: șoc, revoltă, silă. Barbarie. De ce ai făcut asta? Tu? Am crezut că tu...

— Nu te uita la mine, îmi zice. Sunt cu ochii pe noi.

— Nu-mi pasă, răspund eu. Fără să vreau, ridic vocea.

— Vino-ți în fire, zice ea. Se face că mă dă la o parte împingându-mi brațul și umărul, dar își apropie fața de urechea mea. Nu fi proastă. N-a violat pe nimeni, a fost politic. Era de-al nostru. L-am lăsat fără suflare. Să nu se mai chinuie. Nu știi ce-i fac?

De-al nostru. Un Paznic. Pare imposibil.

Mătușa Lydia fluieră. Dar ele nu se opresc imediat. Cei doi Paznici intervin îndepărtându-le de ce-a mai rămas din cadavru. Unele zac pe iarbă unde au fost lovite și doborâte din greșeală. Altele au leșinat. Mulțimea se împrăstie în grupuri de două-trei femei și unele răzlețe. Par năuce.

— Găsiți-vă tovarășele și refaceți rândul, strigă Mătușa Lydia la microfon. Nu prea i se dă atenție. O femeie vine spre noi, pășind de parcă ar bâjbâi pe întuneric: e Janine. Are o dâră de sânge pe obraz și altele pe boneta albă. Are o privire rătăcită.

— Bună fetelor, zice. Ce mai faceți? Ține ceva strâns în mâna dreaptă. E un smoc de păr blond. Chicotește.

— Janine, îi spun eu. Dar și-a pierdut complet mințile, e în cădere liberă, retrasă în lumea ei.

— O zi plăcută vă doresc, zice ea și trece pe lângă noi îndreptându-se spre poartă.

Mă uit după ea. Scăparea cea mai ușoară, îmi spun în gând. Nici măcar nu o compătimesc, deși ar trebui. Sunt furioasă. Nu mă mândresc cu treaba asta și cu nimic din toate astea. Dar de fapt, aici e problema.

Măinile mele miros a smoală încinsă. Vreau să mă duc acasă și să intru în baie și să tot frec cu săpunul de rufe și cu piatra ponce până îmi dispare orice urmă de miros din piele. E un miros care mă face să vomit.

Dar mi-e și foame. E monstruos, dar totuși e adevărat. Moartea îmi face foame. Poate pentru că am un gol; sau poate că așa are grijă trupul să rămână în viață, ca să continui să repet această rugăciune fundamentală: *Exist, exist. Exist încă.*

Vreau să mă culc, să fac dragoste imediat.

Mă gândesc la cuvântul *a savura*.

Aș putea mânca un cal întreg.

Capitolul patruzeci și patru

Lucrurile au reintrat în normal.

Cum pot spune că așa-i *normal*? Dar oricum, dacă e să compar cu azi-dimineață, acum ne-am reîntors la normal.

Prânzul a constatat dintr-un sandvici de pâine neagră cu brânză, un pahar cu lapte, tulpini de țelină și pere din conservă. Un prânz de elev. Am devorat tot, nu repede, ci savurând gustul și aromele ce-mi umpleau gura. Acum mă duc la târguieli ca de obicei. Chiar aștept cu nerăbdare să plec. În rutină găsești o anumită consolare.

Ies pe ușa din spate și o iau pe potecă. Nick își spală mașina cu șapca pusă într-o parte. Nu se uită la mine. Evităm să ne uităm unul la altul de câțva timp. Sigur că ne-am trăda cumva, chiar și aici în aer liber, unde nu ne vede nimeni.

La colț o aștept pe Ofglen. Întârzie. În cele din urmă o văd venind: o siluetă din pânză albă și roșie, ca un zmeu, care vine cu pasul alert pe care am fost învățate să-l folosim. Când o văd, nu observ nimic la început. Apoi, pe măsură ce se apropie, mă gândesc că s-a întâmplat ceva cu ea. Arată altfel. E schimbată într-un fel greu de

definit; nu e lovită, nu șchiopătează. Parcă a intrat la apă.

Apoi, când e și mai aproape, văd ce s-a întâmplat. Nu e Ofglen. E la fel de înaltă, dar mai slabă și fața ei e smeadă, nu roz. Se apropie de mine și se oprește.

— Binecuvântat fie rodul, zice ea, corect îmbrăcată, cu o expresie corectă pe față.

— Să dea Dumnezeu, răspund eu încercând să nu las să mi se vadă surpriza.

— Probabil că ești Offred, zice ea. Spun că da și pornim.

Ei, și-acum? îmi zic în gând. Mi se-nvârte capul, căci asta nu-nseamnă nimic bun: ce s-a-ntâmplat cu ea, cum aflu fără să arăt prea mult interes? Nu trebuie să înnodăm prietenii sau să devenim devotate una alteia. Încerc să-mi aduc aminte cât mai are Ofglen până să-și termine postul.

— Ni s-a dat vreme bună, zic eu.

— Pe care o primesc cu bucurie. Vocea ei e inexpressivă, placidă, nu spune nimic.

Trecem pe la punctul de control fără alt schimb de cuvinte. E taciturnă și eu la fel. Oare așteaptă să încep eu, să mă dezvălui sau e o fanatică cufundată în meditație?

— Ofglen a fost așa de curând transferată? întreb eu, deși știu că nu. Doar am văzut-o azi-dimineață. Mi-ar fi spus.

— Eu sunt Ofglen, zice femeia. Exprimare perfectă. Ea e noua Ofglen, iar Ofglen, unde o fi, nu mai e Ofglen. Nu i-am știut niciodată adevărul nume. Acum n-ar mai fi ușor s-o găsești.

Intrăm la Lapte și Miere și la Numai Carne unde eu cumpăr pui, iar noua Ofglen ia un kil și jumătate de hamburgeri. Facem cozile obișnuite. Zăresc câteva femei pe care le recunosc; schimb cu ele imperceptibilul salut cu care ne demonstrăm reciproc că ne cunoaște cineva, că existăm.

Când ieșim de la Numai Carne îi zic noii Ofglen:

— Ar trebui să mergem la Zid. Nu știu exact ce pot afla astfel; poate ar fi un fel de a-i testa reacția. Trebuie să știu dacă e de-a noastră sau nu. Dacă este, dacă pot stabili asta sigur, mi-ar putea spune ce s-a întâmplat exact cu Ofglen.

— Cum vrei, răspunde ea. Cu indiferență sau cu prudență?

De Zid spânzură cele trei femei de dimineată purtând încă rochiile, purtând încă pantofii; cu capetele încă acoperite de saci albi. Li s-au dezlegat brațele care stau țepene și corecte pe lângă corp. Cea în albastru e în mijloc cu cele în roșu de o parte și de alta, deși acum culorile nu mai sunt atât de vii; s-au șters parcă, s-au spălăcit, cum se întâmplă cu fluturii morți sau peștii tropicali care se usucă pe țărm. Nu mai au strălucire. Stăm și ne uităm la ele în tăcere.

— Să ne fie spre aducere-aminte, zice noua Ofglen în cele din urmă.

La început eu nu zic nimic, căci încerc să descifrez ce vrea să spună. Cuvintele ei ar putea însemna că să ținem minte priveliștea ca probă a nedreptății și a brutalității regimului. În cazul ăsta ar trebui să zic *da*. Sau exact contrariul, că să ținem minte să facem ce ni se spune ca să nu dăm de bucluc, pentru că altfel vom fi pe drept pedepsite. Dacă asta vrea să spună, ar trebui să spun *slavă*. Tonul amabil, dar inexpressiv, nu-mi oferă nici un indiciu.

Risc și zic:

— Da.

Nu răspunde, deși percep o scăpărare de alb cu coada ochiului; ca și cum s-ar fi întors să-mi arunce o privire rapidă.

Peste o clipă ne întoarcem și facem lunga cale înapoi, potrivindu-ne pasul reglementar ca să părem la unison.

Mă gândesc că ar trebui să mai aștept înainte de a face o nouă încercare. E prea devreme ca să

încep să sondez. Poate peste o săptămână, poate chiar mai mult; ar trebui s-o urmăresc cu atenție, să-i prind inflexiunile vocii, cuvinte scăpate din neatenție, așa cum m-a urmărit Ofglen. Acum că Ofglen s-a dus, sunt din nou în alertă, lenea mi-a dispărut, trupul meu nu se mai gândește numai la plăcere, ci simte că e în primejdie. N-ar trebui să mă pripesc, să risc fără să fie nevoie. Dar trebuie să știu. Mă abțin până ce am trecut de ultimul punct de control și mai avem doar două intersecții până să ne despărțim; atunci nu mă mai pot stăpâni.

— N-o cunoșteam pe Ofglen prea bine, zic. Vreau să zic, pe cea dinainte.

— Da? zice ea. Faptul că a răspuns totuși, chiar dacă atât de prudent, îmi dă curaj.

— O cunosc doar din mai, continuu eu. Simt că mă ia cu fierbințeală și că-mi bate inima. E o treabă delicată. În primul rând e o minciună. Și apoi, cum să fac să bag cuvântul vital? Cam de la începutul lunii, cred. Chiar de la 1 Mai, cum se zicea.

— Da? zice ea pe un ton ușor, indiferent, amenințător. Nu e un cuvânt pe care să-l țin mine. Mă mir că tu ți-l amintești. Ar trebui să faci un efort... Se oprește. Ca să-ți cureți mintea de asemenea... Se oprește din nou. Ecouri.

Acum mă ia cu frig, mă trec toate apele. Cuvintele ei sunt de fapt un avertisment.

Nu e de-a noastră. Dar știe.

Trec de ultimele două intersecții cuprinsă de groază. Iar am fost proastă. Mai mult decât proastă. Abia acum îmi dau seama că dacă Ofglen a fost prinsă, s-ar putea să vorbească; și despre mine, printre altele. O să vorbească sigur. N-o să poată rezista.

Dar n-am făcut nimic de fapt, îmi spun. Am știut doar. Și am tăinuit.

Ei știu unde e fetița mea. Dacă or s-o aducă și mă amenință că-i fac ceva în fața mea? Sau chiar îi

fac. Nici nu pot să mă gândesc ce i-ar putea face. Sau pe Luke, dacă îl au pe Luke. Sau pe mama, sau pe Moira sau chiar pe oricine altcineva. Doamne Dumnezeule, nu mă pune să aleg. Nu o să pot suporta; Moira avea dreptate în ceea ce mă privește. O să spun orice vor ei, incriminând pe oricine. E adevărat: la primul țipăt, chiar scâncet, o să mă fac piftie și o să mărturisesc orice vină și o să sfârșesc atârând de un cârlig pe Zid. Lasă capul în jos, îmi ziceam eu altădată, și vezi lucrurile limpede. Degeaba.

Așa mă frământă gândurile în drum spre casă.

La colț ne întoarcem una spre cealaltă cum e obiceiul.

— Sub Ochiul Lui, zice perfid Ofglen cea nouă.

— Sub Ochiul Lui, răspund cu ardoare, chipurile. Ca și cum prefăcătorie ar mai putea ajuta la ceva, după câte am spus.

Și acum face un lucru ciudat. Se înclină astfel încât apărătorile noastre albe de cai se ating aproape și îi văd ochii căprui-deschis de aproape și ridurile delicate ce-i brăzdează obraji și îmi șoptește rapid și ușor ca un foșnet de frunze uscate.

— S-a spânzurat, zice. După Acțiunea de Salvare. A văzut duba venind s-o ridice. Mai bine așa.

Apoi se îndepărtează luând-o pe stradă în jos.

Capitolul patruzeci și cinci

Rămân o clipă cu răsuflarea tăiată de parcă m-a lovit cineva în plex.

Deci a murit, iar eu sunt totuși în siguranță. A reușit înainte s-o ridice. Simt o mare ușurare. Îi port recunoștință. A murit ca eu să rămân în viață. O s-o jelesc mai târziu.

În afară de cazul că femeia asta minte. Există întotdeauna posibilitatea.

Inspir adânc, expir: îmi iau oxigen. În jurul meu se face întuneric, apoi se luminează. Văd încotro

merg.

Cotesc, deschid poarta, mă sprijin o clipă de clanță ca să-mi revin, intru. Nick e acolo, spălând încă mașina. Fluieră încet. Mi se pare foarte departe.

Doamne Dumnezeule, îmi zic în gând, o să fac orice vrei tu. Acum că m-ai scăpat, o să-mi anihilez identitatea, dacă asta dorești într-adevăr; o să mă curăț de toate, o să devin un potir. O să renunț la Nick, o să uit de celelalte, n-o să mă mai plâng. O să-mi accept soarta. O să mă sacrific. O să mă căiesc. O să abdic. O să renunț.

Știu că nu e bine, dar așa mă gândesc. Minte mi-e potopită de tot ce ne-au predat la Centrul Roșu și până acum am respins. Nu vreau durere. Nu vreau să fiu o balerină cu picioarele în aer și cu chipul acoperit de o pânză albă. Nu vreau să fiu un manechin atârnat de Zid, nu vreau să fiu un înger fără aripi. Vreau să continui să trăiesc, sub orice formă. Renunț la trupul meu de bunăvoie, spre a fi folosit de alții. Pot să facă ce vor cu mine. Sunt abjectă.

Pentru prima oară le simt cu adevărat puterea.

Trec pe lângă straturile cu flori, pe lângă salcie, îndreptându-mă spre ușa din dos. O să intru în casă și-o să fiu în siguranță. În camera mea o să cad în genunchi, trăgând în piept cu recunoștință aerul îmbâcsit și cu miros de lac de mobilă.

Serena Joy e la ușa din față, stând pe trepte. Mă strigă. Ce vrea oare? Vrea să intru în salon s-o ajut să depene lână cenușie? N-o să-mi pot împiedica mâinile să-mi tremure și o să observe. Dar o iau oricum înspre ea, că n-am încotro.

De pe treapta de sus, mă domină complet. Privirea ei aruncă flăcări, ochii ei albaștri par să ardă în contrast cu fața albă și smochinită. Îmi las privirea în jos, mă uit în pământ, la picioarele ei, la vârful bastonului.

— Am avut încredere în tine, zice. Am încercat să te ajut.

Încă nu-mi ridic privirile. Sunt copleșită de vinovăție, am fost descoperită, dar în ce fel? De care din multele mele păcate sunt acuzată? Singurul fel de a afla e să tac. Să încep să mă scuz pentru una sau alta ar fi o gafă. M-aș putea da de gol cu ce nici n-a bănuțit.

Poate că nu e nimic. Poate că au descoperit chibritul ascuns în saltea. Îmi las capul în jos.

— Ei? exclamă ea. Nu te dezvinovățești?

Ridic ochii și mă uit la ea.

— Pentru ce? reușesc eu să îngăim. Dar cuvintele mele sună obraznic.

— Ia uite! zice ea, scoțând mâna de la spate. Are în mână pelerina ei de iarnă. Am găsit ruj pe ea, continuă ea. Cum ai putut fi atât de vulgară? Eu *i-am spus...* Dă drumul la pelerină; mai are ceva în mâna ei scheletică. Aruncă și obiectul ăsta: cad paietele purpurii rostogolindu-se pe trepte ca o piele de șarpe, strălucind în soare. Hoțește, zice. Puteai să-mi lași și mie ceva. Oare îl iubește totuși? Ridică bastonul. Am impresia că o să mă lovească, dar nu o face. Ridică obiectul ăla dezgustător și du-te în camera ta. La fel ca aialaltă. O târfă. O să sfârșești ca ea. Mă aplec și o ridic. În spatele meu Nick nu mai fluieră.

Vreau să mă întorc, să alerg spre el, să-l cuprind în brațe. Ar fi o prostie. Nu-mi poate fi de nici un ajutor. S-ar duce și el la fund.

Mă îndrept spre ușa din dos, intru în bucătărie, las jos coșul, mă duc sus. Am mintea limpede și calmă.

XV. NOAPTE

Capitolul patruzeci și șase

Stau la fereastră în camera mea așteptând. Am în poală o mână de steluțe zdrobite.

Ar putea fi ultima oară când să trebuiască să aștept. Dar nu știu ce aștept. Ce aștepți? se zicea pe vremuri. Adică *Grăbește-te*. Nu trebuia să răspunzi. Ce anume aștepți e o întrebare diferită și nici la ea nu am răspuns.

Dar nu e exact o așteptare. E mai mult o formă de suspendare. Fără suspans. În sfârșit, timpul nu mai există.

Sunt căzută în dizgrație, adică opusul lui a fi în grație. Ar trebui să am remușcări.

Dar eu mă simt senină, liniștită, cuprinsă de indiferență. Nu-i lăsa pe ticăloși să te nimicească, îmi tot repet, dar nu îmi transmite nimic. E ca și când ai spune: Să nu fie aer; sau: Nu exista.

Cred că asta ai putea spune.

Nu e nimeni în grădină.

Mă întreb dacă o să plouă.

Afară scade lumina. Cerul e deja roșcat. Curând o să fie întuneric. Acum coboară întunericul. N-a durat mult.

Aș putea face mai multe lucruri. De exemplu, aș putea da foc casei. Aș putea face o grămadă din rochii și cearșafuri și să aprind unicul meu chibrit tainic. Dacă n-o lua foc, n-o lua foc și gata. Dar dacă ar lua foc, cel puțin ar fi un eveniment, un semnal care să-mi marcheze ieșirea din scenă. Câteva flăcări care ar fi stinse cu ușurință. Între timp, aș putea scoate nori de fum și să mor sufocată.

Aș putea să-mi sfâșii cearșaful în bucăți și să improvizez o frânghie pe care s-o leg de piciorul patului și să încerc să sparg geamul. Care e armat.

M-aș putea duce la Comandant, să mă prăvălesc despletită pe podea, cum se zice, să-i îmbrățișez genunchii, să mărturisesc, să plâng, să-l implor. *Nolite te bastardes carborundorum*, aș putea zice. Nu ca o rugăciune. Parcă-i văd pantofii: negri, bine lustruiți, impenetrabili, fără să-și trădeze nici un gând.

Dar aș putea să folosesc cearșaful să-mi pun un ștreang în jurul gâtului, să mă atârî în dulap și să mă arunc cu toată greutatea înainte ca să mă sugrum.

Aș putea să mă ascund după ușă și să aștept până o veni ea șontâc-șontâc prin hol ca să-mi aducă ce sentință, pedeapsă sau penitență s-a hotărât să-mi dea și să sar la ea, s-o dobor la pământ și să-i car picioare în cap, scurt și cu precizie. Ca să nu se mai chinuiască. Să termin și eu cu chinurile mele. Să termin cu chinurile noastre.

Aș câștiga timp.

Aș putea s-o iau sprinten pe scări în jos, să ies pe ușa din față în stradă și să merg încercând să par că am o țintă precisă și să văd cât de departe aș putea ajunge. Roșul e așa de vizibil.

M-aș putea duce în camera lui Nick de deasupra garajului, cum am mai fost noi doi împreună. M-aș putea întreba dacă o să-mi deschidă, să-mi dea adăpost, acum că nevoia e reală.

Trec în revistă aceste posibilități pe îndelete. Nici una nu pare mai bună ca alta. Nici una nu pare de preferat. Trupul meu e obosit, și ochii și picioarele. Până la urmă asta îți vine de hac. Credința e numai un cuvânt, brodat.

Privesc în amurg și mă gândesc cum e iarna. Zăpada care cade ușor și fără efort, acoperind totul

cu cristale; lumina lunii pâcloasă înaintea ploii, ștergând contururile și culorile. Moartea prin înghețare e lipsită de dureri, se zice, după primul fior de gheață. Zaci întins în zăpadă ca un înger făcut de copii și adormi.

În spatele meu simt prezența ei, a strămoașei mele, a dublurii mele, cum se leagănă în aer sub candelabru, în costumul ei de stele și pene, o pasăre oprită în zbor, o femeie transformată în înger, așteptând să fie găsită. De mine, de data asta. Cum am putut crede că sunt singură aici în cameră? Am fost întotdeauna două. Termină o dată, zice ea. M-am săturat de melodrama asta, m-am săturat să tac. Nu există nimeni pe care să-l poți apăra, viața ta nu are valoare pentru nimeni. Vreau să se termine.

Cum stau așa la fereastră, aud duba neagră. O aud înainte de a o vedea; una cu amurgul se înfiripează din propriul sunet parcă ar fi o materializare, o coagulare a nopții. O cotește pe alee și se oprește. Abia pot distinge ochiul alb și cele două aripi. Probabil că vopseaua e fosforescentă. Doi bărbați se detașează din umbra dubei, urcă scările din față și sună. Aud clopoțelul sunând, ding, dong, jos în hol, ca stafia unui clopoțel tras de o femeie ce încearcă să vândă cosmetice din ușă în ușă.

Deci mă așteaptă lucruri și mai rele.

Mi-am irosit timpul. Ar fi trebuit să-mi iau soarta în mâni cât mai puteam. Ar fi trebuit să fur un cuțit de la bucătărie, sau să ajung la foarfecele din trusa de cusut. Mai erau și foarfecele de grădină, andrelele de împletit; lumea e plină de arme dacă știi să le cauți. Ar fi trebuit să am grijă.

Dar e prea târziu să mă mai gândesc la asta acum, deja li se aud pașii pe mocheta roz-pal de pe scări; pași grei și surzi ca sângele ce-mi zvâcnește în tâmple. Stau cu spatele la fereastră.

Mă aștept să vină un străin, dar Nick e cel ce deschide ușa și aprinde lumina. Nu-mi dau seama de ce-nseamnă asta, în afară de cazul că e și el unul de-al lor. A existat întotdeauna și posibilitatea asta. Nick, Ochiul particular. Treburile murdare sunt făcute de oameni murdari.

Infectule, zic eu în gând și deschid gura s-o spun cu glas tare, dar el se apropie de mine și-mi șoptește:

— E în ordine. E Mayday. Du-te cu ei. Și-mi spune pe numele meu adevărat. Să aibă asta un înțeles? Aș vrea să cred.

— Cu ei? întreb. Îi văd pe cei doi bărbați din spatele lui, capetele lor părând două cranii în lumina palidă de sus din coridor. Cred că ești nebun. Bănuiala mea plutește ca un înger negru asupra lui, avertizându-mă. Aproape că prinde contur. De ce să nu știe și ei despre Mayday? Sigur că știu toții Ochii, informație stoarsă prin bățai și torturi crâncene de la nenumărate victime.

— Ai încredere în mine, zice el; cuvinte ce n-au fost niciodată un talisman și nu oferă nici o garanție.

Dar mă reped cu sete la această încurajare. E tot ce mi-a mai rămas.

Escortată de cei doi, unul în față, unul în spate, mă duc în jos pe scări. Mergem în pas de voie, cu luminile aprinse. În ciuda fricii, scena mi se pare obișnuită. De aici văd pendula. Nu e o anumită oră.

Nick nu mai e cu noi. Poate că a coborât pe scara din dos, nevrând să fie văzut.

Serena Joy stă pe coridor lângă oglindă și privește în sus. Nu-i vine să creadă. În spatele ei se află Comandantul și ușa de la salon e deschisă. Părul lui e foarte cărunt. Pare neliniștit și neajutorat, dar deja bătând în retragere, detașat. Orice altceva aș mai însemna eu pentru el, în acest moment sunt o catastrofă. Fără îndoială că s-au

certat din cauza mea; fără îndoială că i-a făcut un scandal monstru. Sunt totuși în stare să-l compătimesc. Moira are dreptate. Sunt o mămăligă.

— Ce-a făcut? întreabă Serena Joy. Deci nu ea i-a chemat. Ce-mi pregătea ea, ce-o fi fost, era ceva mai puțin public.

— Nu putem spune, doamnă, zice cel din fața mea. Îmi pare rău.

— Trebuie să văd autorizația, zice Comandantul. Aveți mandat?

Acum aş putea țipa, să mă agăț de balustradă, să las la o parte orice demnitate. În felul ăsta i-aş putea opri, măcar pentru o clipă. Dacă sunt din cei adevărați, vor rămâne în continuare, dacă nu, or să fugă. Și-or să mă lase aici.

— Nu avem nevoie de mandat, domnule Comandant, dar totul e în ordine, zice primul din nou. Violare a unor secrete de stat.

Comandantul își duce mâinile la cap. Ce-am spus eu și cui, și care dintre dușmanii lui a aflat? Poate că de acum încolo nu se va mai bucura de aceeași încredere. Mă aflu deasupra lui și-l privesc de sus; pare că se face mai mic. Deja au fost epurări și la ei și vor mai fi. Serena Joy pălește.

— Cătea, zice. După tot ce-am făcut pentru tine.

Cora și Rita se îngrămădesc din bucătărie. Cora a început să plângă. Eram speranța ei și n-am corespuns așteptărilor. Acum n-o să mai aibă niciodată copii.

Duba așteaptă pe alee, cu ușile duble deschise. Cei doi, de o parte și de alta, mă iau acum de braț și mă ajută să mă urc. Nu am cum ști dacă pentru mine ăsta e sfârșitul sau un nou început. M-am lăsat în mâinile unor străini, pentru că n-am încotro.

Așa că intru în întunericul dinăuntru; sau poate în lumină.

NOTE ISTORICE LA POVESTIREA CAMERISTEI

Care sunt o parțială transcriere a lucrărilor celui de-al doisprezecelea Simpozion de Studii Galaadeene, ținut în cadrul Congresului Asociației Internaționale de istorie care a avut loc la Universitatea din Denay, Nunavit⁽⁴⁴⁾, la 25 iunie 2195.

Președinte: Profesor Maryann Crescent Moon⁽⁴⁵⁾, catedra de Antropologie Caucaziană, Universitatea din Denay, Nunavit.

Conferențiar principal: Profesor James Darcy Pieixoto, Director al Arhivelor secolelor XX și XXI, Universitatea Cambridge, Anglia.

CRESCENT MOON:

Sunt încântată să vă spun, în această dimineață, bine ați venit aici la noi și sunt bucuroasă să văd că ați venit în număr atât de mare să audiați prelegerea Profesorului Pieixoto, care sunt sigură că va fi fascinantă și valoroasă. Noi, cei de la Asociația de cercetări galaadeene, socotim că această perioadă este demnă de a fi studiată în continuare, fiind de fapt cea care a dus la retrasarea granițelor țărilor lumii, în special în această emisferă.

Însă aș vrea să fac mai întâi câteva anunțuri. Expediția pentru pescuit va avea loc mâine, cum a fost planificată, iar acei dintre dumneavoastră care nu și-au adus haine de ploaie potrivite și spray contra insectelor, le pot obține de la Biroul de înscriere contra unor sume neînsemnate. Plimbarea în natură și Spectacolul în aer liber de recitări în costume de epocă au fost reprogramate pentru poimâine, deoarece infailibilul nostru Profesor Johnny Running Dog⁽⁴⁶⁾ ne asigură că vremea se va schimba atunci.

Aș vrea să vă reamintesc celelalte evenimente sponsorizate de Asociația de studii galaadeene la care puteți participa la acest Congres în cadrul celui de-al XII-lea simpozion. Mâine după-amiază, Profesorul Gopal Chatterjee^[47] de la Universitatea din Baroda, India, Catedra de filozofie occidentală, va vorbi despre „Elemente Krishna și Kali în religia de stat din perioada galaadeană timpurie”, iar joi dimineața va fi o comunicare ținută de Profesor Sieglinda van Buren de la Universitatea din San Antonio, Catedra de istorie militară. Profesorul Van Buren va ține o prelegere ilustrată, cu siguranță fascinantă, despre „Tactica Varșovia: Strategii de încercuire a centrului urban în timpul războaielor civile galaadeene”. Sunt sigură că toți dorim să asistăm la aceste conferințe.

De asemenea trebuie să-i amintesc conferențiarului nostru principal – deși sunt sigură că nu e nevoie – să se încadreze în timpul prevăzut, deoarece dorim să ne rămână timp pentru întrebări și nu dorim nici unul să nu ajungem la masa de prânz, așa cum ni s-a ntâmpat ieri. (Râsete).

Practic nu e nevoie să vi-l prezint pe Profesorul Pieixoto, căci îl cunoaștem bine cu toții, dacă nu personal, cel puțin din numeroasele sale publicații. Printre ele se află „Legile somptuare^[48] de-a lungul veacurilor: analiză de documente” și cunoscutul studiu „Iran și Galaad: Două monoteocrații de la sfârșitul secolului al XX-lea, văzute în lumina jurnalelor de însemnări din epocă”. Așa cum bine știți cu toții, împreună cu Profesorul Knotly Wade^[49], tot de la Cambridge, el a pregătit pentru tipar manuscrisul pe care-l discutăm astăzi și a avut un rol important în transcrierea, adnotarea și publicarea lui. Titlul prelegerii sale este „Probleme de stabilire a autenticității în ceea ce privește *Povestirea Cameristei*. ”

Profesorul Pieixoto.

Aplauze.

PIEIXOTO:

Mulțumesc. Sunt sigur că toți v-ați bucurat de încântătorul nostru Ceai arctic aseară la cină, iar acum vă bucurați de o la fel de încântătoare Președintă^[50] arctică. Am folosit cuvântul „a se bucura” în două sensuri diferite, excluzându-l desigur pe cel de-al treilea, învechit acum.

Dar, să las neseriozitatea. Doresc, așa cum reiese din titlul micii mele vorbiri, să iau în discuție câteva probleme asociate cu acest *soi-disant* manuscris cunoscut sub titlul *Povestirea Cameristei*. Zic *soi-disant*, pentru că nu avem în față materialul în forma lui originală. Foarte exact vorbind, nu a fost deloc un manuscris când a fost descoperită și nu avea nici un titlu. Denumirea de „Povestirea Cameristei” i-a fost aplicată de Profesorul Wade, în parte ca un omagiu adus marelui Geoffrey Chaucer; dar acei dintre dumneavoastră care-l cunosc mai îndeaproape pe Profesorul Wade, așa cum îl cunosc eu, vor înțelege ce vreau să spun, când afirm că titlul are în vedere diverse jocuri de cuvinte, mai ales cel legat de sensul vulgar arhaic al cuvântului *tail*^[51], aceasta fiind într-o oarecare măsură mărul discordiei, ca să zicem așa, în acea fază a societății galaadeene despre care tratează saga noastră (*Râsete, aplauze*).

Materialul, căci ezit să folosesc cuvântul *document*, a fost dezgropat pe locul unde era odinioară orașul Bangor, în ceea ce era probabil Statul Maine în perioada anterioară instaurării regimului galaadean. Știm că acest oraș a fost o importantă haltă pe ceea ce autoarea numește „Drumul clandestin femeiesc” care a fost apoi poreclit de unii istorici mai mucaliți „Drumul clandestin fragil”^[52]. (*Râsete, hohote*). Din această rațiune a prezentat un deosebit interes pentru Asociația noastră.

Materialul în forma lui inițială a constatat dintr-o lădiță metalică din dotarea armatei SUA fabricată

în jurul anului 1955. Acesta nu e un fapt semnificativ neapărat, deoarece se știe că asemenea lădițe erau adesea vândute ca „surplus militar” și deci erau pesemne destul de răspândite. În această lădiță, care era sigilată cu bandă adezivă folosită odinioară la coletele poștale, se aflau aproximativ treizeci de casete audio, din cele ce s-au demodat în anii '80 sau '90, o dată cu apariția discurilor compacte.

Vă reamintesc că nu e prima descoperire de acest fel. Cunoașteți fără îndoială foarte bine materialul denumit „Memoriile A. B.”, găsit într-un garaj dintr-o suburbie din Seattle, sau „Jurnalul lui P.”, ieșit la iveală accidental în timpul săpăturilor pentru construirea unei noi case de întruniri în apropierea a ceea ce era odinioară orașul Syracuse, din statul New York.

Profesorul Wade și cu mine am fost extrem de surescitați de această nouă descoperire. Din fericire, reconstruiserăm cu câțiva ani în urmă, cu ajutorul excelentului tehnician de antichități al universității, un aparat capabil de a citi asemenea benzi și imediat ne-am apucat de anevoioasa muncă de transcriere.

Au fost vreo treizeci de benzi cu totul în colecție, cu muzică și text vorbit în proporții diferite. În general fiecare bandă începe cu două trei cântece care alcătuiesc fără îndoială un camuflaj: apoi muzica se întrerupe și spațiul e preluat de vocea umană care povestește. E o voce de femeie și, potrivit experților noștri în vocografie, este aceeași pe tot parcursul înregistrărilor. Etichetele de pe casete sunt autentice din perioada respectivă datând desigur din anii premergători epocii galaadeene timpurii, deoarece asemenea muzică laică a fost interzisă de regimul respectiv. Erau de exemplu patru benzi intitulate „Anii de aur ai lui Elvis Presley”, trei „Cântece populare din Lituania”, trei „Boy George Takes it Off” și două „Corzile suave ale lui

Mantovani”, precum și câteva titluri valabile pentru o singură casetă: „Twisted Sister la Carnegie Hall”, care este favorita mea.

Deși etichetele erau autentice, ele nu erau întotdeauna lipite pe casetele cu cântecele respective. În plus, casetele nu erau aranjate într-o ordine anumită fiind amestecate pe fundul lăzii; nici nu erau numerotate. Astfel Profesorul Wade și cu mine am aranjat secțiunile de povestire în ordinea în care ni s-a părut că urmează, dar așa cum am mai afirmat, asemenea aranjări se bazează pe deducție și trebuie considerate aproximative până la noi cercetări.

De îndată ce am avut transcrierea în mână – și a fost necesar să o parcurgem de câteva ori, din cauza dificultăților ridicate de accent, referenți obscuri și arhaisme – a trebuit să luăm unele decizii în privința naturii materialului pe care l-am dobândit astfel. Eram confrunțați cu mai multe posibilități. În primul rând benzile puteau fi contrafăcute. După cum știți, au existat mai multe cazuri de asemenea falsuri pentru care editorii au plătit sume mari, fără îndoială bazându-se pe senzația creată de asemenea povestiri. Se pare că anumite perioade istorice devin rapid, atât pentru alte societăți cât și pentru cele ce le succed, un nu prea edificator material de legendă, precum și un prilej pentru a se autofelicita în mod ipocrit. Dacă mi se permite o digresiune de editor, atunci îngăduiți-mi să spun că trebuie să fim prudenți când pronunțăm judecăți morale asupra galaadeenilor. Sunt sigur, e clar pentru noi toți deja că asemenea judecăți sunt în mod necesar în funcție de fiecare cultură. De asemenea, societatea galaadeană era supusă unor mari presiuni, demografice și de altă natură, și unor factori care în cazul nostru, din fericire, există în mai mică măsură. Sarcina noastră este să înțelegem, nu să condamnăm. (*Aplauze*).

Dar să închid paranteza: asemenea benzi sunt greu de falsificat convingător și experții care le-au examinat ne-au asigurat că obiectele fizice în sine sunt autentice. În mod cert înregistrarea în sine, adică suprapunerea vocii peste banda muzicală, nu ar fi putut fi făcut în ultimii o sută cincizeci de ani.

Presupunând deci că benzile sunt autentice, atunci care este natura relatării în sine? În mod evident ea nu ar fi putut fi înregistrată în timpul perioadei pe care o relatează deoarece, dacă autoarea spune adevărul, nu ar fi avut la îndemână nici aparatul, nici benzile și nici nu ar fi avut unde le ascunde. De asemenea, narațiunea are o anumită reflectivitate care după mine ar elimina sincronicitatea. Are un iz de emoție evocată dacă nu în tihnă și liniște^[53], cel puțin *post factum*.

Am socotit că dacă am putea stabili identitatea naratoarei, am putea fi pe calea cea bună să explicăm originea acestui document – îl voi numi așa pentru conciziune. În acest scop, am abordat două direcții de cercetare.

Mai întâi, pe baza vechilor planuri ale Bangorului și alte documente existente, am încercat să-i identificăm pe locuitorii casei care se afla pe terenul descoperirii la vremea respectivă. Am făcut raționamentul că această casă era poate „o casă sigură” pe Drumul clandestin al femeilor în perioada cercetată și că autoarea noastră a fost poate ținută ascunsă acolo în pod sau pivniță, de exemplu, timp de câteva săptămâni sau luni, în care timp ar fi avut ocazia să facă înregistrările. Desigur că nimic nu exclude posibilitatea ca benzile să fi fost duse pe terenul respectiv după ce au fost făcute. Speram să le putem da de urmă și să-i localizăm pe descendenții ocupanților ipotetici ai casei, care nădăjduiam că ne-ar putea conduce la alte materiale, precum jurnale de însemnări sau chiar anecdote de familie transmise din generație în generație.

Din nefericire, această pistă nu a dus nicăieri. E posibil ca acești oameni, dacă au fost într-adevăr o verigă de legătură în lanțul clandestin, să fi fost descoperiți și arestați, în care caz orice documentație cu referință la ei va fi fost distrusă. Așa că am urmărit o a doua linie de atac. Am cercetat actele oficiale din epocă, încercând să corelăm personaje istorice cunoscute cu persoanele care apar în relatarea autoarei noastre. Actele oficiale existente în epocă sunt lacunare, deoarece regimul galaadean avea obiceiul de a-și șterge computerele proprii și să-și distrugă imprimarele după diversele epurări și mișcări interne, dar totuși au rămas câteva imprimare. Unele au fost scoase clandestin din țară și duse în Anglia pentru a fi folosite în scop propagandistic de către diversele societăți „Salvați femeile”, care erau numeroase și în Insulele Britanice la vremea aceea.

Nu aveam nici o speranță de a da de urma naratoarei înseși, în mod direct. Era clar, din evidența internă a povestirii, că se afla în primul val de femei recrutate în scop de reproducere și alocate celor care aveau nevoie de asemenea servicii, dar de asemenea și le puteau revendica datorită poziției lor în cadrul elitei. Regimul a creat imediat un fond comun de asemenea femei prin simpla tactică de a declara adultere toate femeile căsătorite a doua oară sau având legături nelegiferaute și, pe motiv că nu corespundeau moral, le-au confiscat copiii pe care-i aveau deja și care au fost adoptați de cupluri fără copii din eşaloanele superioare ce își doreau progenituri prin orice mijloace. (În perioada mijlocie, această politică a fost extinsă la toate căsătoriile care nu erau încheiate în cadrul bisericii de stat). Astfel, bărbații cu poziții înalte în cadrul regimului puteau să-și aleagă pe sprânceană femei care își dovediseră deja capacitatea de reproducere producând unul sau mai mulți copii sănătoși, o caracteristică foarte de dorit într-o epocă în care

coeficienții de natalitate caucaziană scădeau vertiginos, un fenomen ce se puteau observa nu numai în Galaad, ci și în majoritatea societăților caucaziene nordice din epocă.

Motivele acestei descreșteri nu ne sunt prea clare. Reproducerea scăzută poate fi parțial atribuită largii răspândiri a mijloacelor anticoncepționale de diverse tipuri, inclusiv întreruperea de sarcină în perioada imediat pregalaadeană. Deci nefertilitatea era parțial o opțiune, ceea ce poate explica diferențele dintre statisticile popoarelor caucaziene și ale celor necaucaziene; dar în cea mai mare parte nu era. E oare nevoie să vă reamintesc că aceasta a fost epoca sifilisului de tulpină R și a infamei epidemii de SIDA care, o dată ce s-au răspândit în rândurile populației, au eliminat mulți oameni tineri și activi sexual din fondul comun de reproducere? Copiii născuți morți, avorturile spontane și malformațiile genetice erau fenomene răspândite și mereu în creștere și această tendință a fost asociată cu diversele accidente de la uzinele nucleare, avarii și acte de sabotaj care au caracterizat perioada, precum și scurgerile de la stocurile de arme chimice și biologice și de pe terenurile de depozitare a deșeurilor toxice, cum existau cu miile atât legale, cât și ilegale – în unele cazuri aceste substanțe erau pur și simplu aruncate în sistemul de canalizare – și cu folosirea necontrolată a insecticidelor și erbicidelor chimice și a altor lichide pulverizate.

Dar oricare ar fi fost cauzele, efectele erau evidente și regimul din Galaad nu a fost singurul care a reacționat la vremea respectivă. România, de exemplu, a premers politica Galaadului în anii '80, interzicând orice metode anticoncepționale, impunând teste de graviditate obligatorie pentru toată populația de parte femeiască și condiționând promovările și sporurile de salariu în funcție de fertilitate.

Necesitatea a ceea ce aş putea numi servicii de naștere era deja recunoscută în perioada pregalaadeană unde era inadecvat acoperită prin „inseminare artificială”, „clinici de fertilizare” și folosirea „mamelor suplinitoare” care erau angajate și plătite în acest scop. Galaadul a scos în afara legii primele două metode, considerându-le păgâne, dar a legitimat și a impus-o pe cea de-a treia, socotind că avea precedente biblice; astfel s-a înlocuit poligamia în serie, comună în perioada pregalaadeană, cu forma mai veche de poligamie simultană, practică atât în perioada timpurie a Vechiului Testament, cât și în Statul Utah de odinioară, în secolul al XIX-lea^[54]. După cum știm din studiul istoriei, nici un sistem nou nu poate înlocui cu forța un sistem anterior fără să încorporeze numeroase elemente ale celui din urmă, așa cum dovedesc elementele păgâne din creștinismul medieval și dezvoltarea KGB-ului rusesc din serviciul secret țarist care l-a precedat; și Galaadul nu a făcut excepție de la această regulă. Politica sa rasistă era ferm ancorată în perioada pregalaadeană și temerile rasiste au constituit combustibilul emoțional care a permis ca preluarea puterii în Galaad să se desfășoare cu atâta succes.

Deci autoarea noastră aparținea unui grup numeros și trebuie discutată în cadrul larg al momentului istoric din care făcea parte. Dar ce mai știm despre ea în afară de vârstă, câteva trăsături fizice comune și locul ei de reședință? Nu prea multe. Pare să fi fost o femeie cu carte, în măsura în care un absolvent al oricărui colegiu nord-american din epocă se poate spune că învățase carte. (*Râsete, pe alocuri hohote*). Dar, cum se zice, ele erau câtă frunză și iarbă, așa că asta nu ne ajută cu nimic. Nu socotește potrivit să ne furnizeze numele ei adevărat, iar toate actele oficiale care-l conțineau au fost desigur distruse când a intrat la Centrul de reeducare „Rahela și

Lea”. „Offred” nu ne oferă nici un indiciu întrucât, ca și „Ofglen” și „Ofwarren”, era un nume patronimic format din prepoziția genitivului, a posesiunii, și numele de botez al domnului în chestiune. Astfel de nume erau luate de aceste femei când intrau în gospodăria unui anumit Comandant, și încetau să mai fie valabile când ele plecau.

Celelalte nume din document pot fi folosite la fel de puțin în scopul identificării. „Luke” și „Nick” au fost bilete necâștigătoare, la fel „Moiră” și „Janine”. Și de asemenea este foarte probabil că oricum sunt pseudonime adoptate pentru protejarea persoanelor respective, în caz că benzile ar fi fost cumva descoperite. Dacă este așa, acesta ar fi un argument în favoarea părerii noastre că benzile au fost realizate *în interiorul* Galaadului și nu în afara granițelor sale cu scopul de a fi reintroduse apoi ilegal, pentru a fi folosite de organizația clandestină Mayday.

Eliminarea posibilităților de mai sus a însemnat că ne-a rămas doar una. Am socotit că dacă l-am putea identifica pe vagul „Comandant”, cel puțin am face un oarecare progres. Ne-am gândit că un individ cu o poziție atât de înaltă participase probabil la primele discuții de experți, strict secrete, ale Fiilor lui Iacob, unde se elaboraseră filosofia și structura socială a Galaadului. Ele fuseseră organizate la scurt timp după recunoașterea impasului cursei înarmărilor marilor puteri și semnarea Acordului secret al sferelor de influență, ceea ce le-a permis marilor puteri să se ocupe fără teamă de imixtiune de numărul tot mai mare de rebeli din interiorul imperiilor lor. Actele oficiale ale întrunirilor Fiilor lui Iacob au fost distruse după Marea epurare din perioada mijlocie care a discreditat și a lichidat o parte din arhitectii inițiali ai Galaadului; dar avem acces la unele informații datorită jurnalului cifrat ținut de Wilfred Limpink, unul dintre sociobiologii prezenți la

acele întruniri. (După cum știm, teoria sociobiologică a poligamiei naturale a fost folosită ca justificare științifică a unora dintre practicile mai vechi ale regimului, așa cum darwinismul a fost folosit de unele ideologii anterioare).

Din însemnările lui Limpin știm că sunt doi candidați posibili, adică, doi în al căror nume se află incorporat elementul „Fred”: Frederick R. Waterford și B. Frederick Judd. Nu există fotografii ale nici unuia dintre cei doi, deși Limpin îl descrie pe cel din urmă ca fiind un tip pompos și citez: „un tip pentru care jocurile preliminare se fac doar pe terenul de golf.” (*Râsete*). Limpin însuși nu a supraviețuit mult după instaurarea Galaadului și jurnalul său ne-a parvenit numai datorită faptului că și-a prevăzut sfârșitul și i l-a dat cumnatei sale din Calgary.

Atât Waterford, cât și Judd prezintă caracteristici care ar corespunde. Waterford avea studii economice, fiind specializat în sondajul pieței și a răspuns, potrivit lui Limpin, de crearea modelelor costumelor femeiești și a propus ca roșul să fie culoarea Cameristelor, idee pe care se pare că a luat-o de la uniformele purtate de prizonierii germani în lagărele canadiene cu prizonieri de război din era celui de-al II-lea război mondial. Se pare că el a creat termenul de „Particicuție” pe care l-a împrumutat dintr-un program de exerciții foarte răspândit în ultima treime a secolului; ceremonia frânghiei colective însă a fost desprinsă dintr-o tradiție sătească engleză din secolul al XVII-lea. Denumirea de „Acțiuni de salvare” se poate să fi fost sugerată de el, deși la vremea întemeierii Galaadului, termenul, originar din Filipine, fusese generalizat pentru a desemna eliminarea dușmanilor politici. Așa cum am mai spus și altădată, Galaadul a avut puține idei originale și autohtone, dar a avut geniul sintezei. Pe Judd, pe de altă parte, se pare că l-a interesat mai puțin aspectul formal și mai mult cel

tactic. El a fost cel care a propus ca o neștiută broșură „C.I.A.” pe tema destabilizării guvernelor străine să fie folosită ca manual de strategie a Fiilor lui Iacob și tot el a întocmit primele liste negre cu „Americani” importanți ai vremii. De asemenea, se bănuiește că el a orchestrat Masacrul din ziua Președintelui care a necesitat probabil o maximă infiltrare a sistemului de securitate din jurul Congresului și fără de care Constituția nu ar fi fost niciodată suspendată. Tot lui îi aparține planul Regiunilor Naționale și cel ca evreii să plece pe mare¹⁵⁵¹, precum și ideea de a privatiza operația repatrierii evreilor, ceea ce a avut ca rezultat că evreii de pe mai multe vapoare au fost pur și simplu azvârliți în Atlantic pentru a realiza profituri maxime. Din câte știm despre el, nu e o chestiune care să-l fi jenat prea mult. Era un conservator înrăit și Limpin îi pune în seamă următoarea remarcă: „Marea noastră greșală a fost că i-am învățat să citească. N-o s-o repetăm”.

De asemenea, lui Judd i se atribuie crearea formei, deci nu a numelui, ceremoniei de Particicuție, pe baza argumentului că era nu numai o formă deosebit de îngrozitoare și eficientă de a te debarasa de elemente subversive, dar și că avea să funcționeze ca o supapă pentru elementele femeiești din Galaad. Țapii ispășitori au fost în mod notoriu foarte folositori pe tot parcursul istoriei și trebuie să le fi dat mari satisfacții acestor Cameriste, care erau atât de rigid controlate în general, să poată sfârteca un bărbat cu mâinile lor din când în când. Această practică a devenit atât de populară și de eficace, încât în perioada mijlocie a fost regularizată, având loc de patru ori pe an, la solstiții și echinocții. Distingem aici ecouri ale ritualurilor de fertilitate din culturile zeitelor telurice primitive. Așa cum am auzit la masa rotundă de ieri după-amiază, Galaadul, deși era constituit fără îndoială într-o formă patriarhală, avea uneori un conținut matriarhal ca și unele

sectoare ale structurii sociale care i-au dat naștere. După cum au știut prea bine cei care au proiectat Galaadul, pentru a institui un sistem totalitar eficient, sau chiar orice sistem, trebuie să oferi, cel puțin unui mic număr de privilegiați, anumite beneficii și libertăți în schimbul celor pe care leiei.

În această ordine de idei, cred că ar fi binevenite câteva remarci despre formidabila instituție de control asupra femeilor cunoscută sub denumirea de „Mătuși”. Potrivit documentului Limpin, Judd a fost de la început de părere că cea mai bună și mai ieftină metodă de a ține sub control femeile în scopuri de reproducție și alte scopuri era una chiar cu ajutorul femeilor. Existau multe precedente istorice de acest fel; de fapt nu a existat nici un imperiu impus cu forța, sau altfel, care să nu aibă această trăsătură: stăpânirea populației autohtone de către membri ai populației respective. În cazul Galaadului au existat multe femei gata să funcționeze ca „Mătuși” fie pentru că ele credeau sincer în ceea ce numeau „valorile tradiționale”, fie pentru privilegiile de care beneficiau în acest fel. Când puterea se poate dobândi greu, chiar și puțină putere reprezintă o mare tentație. De asemenea, mai exista și o motivație negativă: femeile fără copii sau sterpe și femeile mai bătrâne care nu erau măritate își puteau lua serviciu la „Mătuși” și astfel să scape de șomaj și în consecință de trimiterea în degradantele Colonii, care erau locuite de o populație mutabilă de colo, colo și care era folosită în special ca detașamente nerecuperabile de curățire a substanțelor toxice, deși, dacă aveai noroc, ți se puteau repartiza sarcini mai puțin riscante, ca de exemplu culesul bumbacului sau al fructelor.

Așadar, ideea i-a aparținut lui Judd, dar punerea ei în practică poartă amprenta lui Waterford. Cine altcineva dintre experții în elaborarea ideologiei Fiilor lui Iacob ar fi putut avea ideea ca Mătușile

să-și ia nume de la produsele comerciale pentru femei din perioada imediat pregalaadeană, care deci să fie familiare și prin urmare reconfortante – nume de produse cosmetice, de parfumuri, de prăjituri, deserturi congelate și chiar de medicamente^[56]. A fost o idee strălucită, ceea ce ne confirmă părerea că la maturitate Waterford a fost un om extrem de ingenios. Judd, în felul lui, a dat dovadă de aceeași calitate.

Se știe că amândoi acești domni nu au avut copii și deci aveau dreptul de a li se repartiza un șir de Cameriste. În comunicarea noastră comună „Noțiunea de *sămânță* în Galaadul timpuriu”, Profesorul Wade și cu mine am propus speculația că amândoi, ca mulți dintre Comandanți, veniseră în contact cu un virus producător de sterilitate care fusese obținut în perioada pregalaadeană prin experiențe secrete ce combinau gene infectate cu oreion și care fusese destinat a fi introdus în icrele negre consumate de cele mai înalte oficialități de la Moscova. (Experimentul a fost abandonat după încheierea Acordului sferelor de influență, pentru că mulți au considerat acest virus necontrolabil și deci prea periculos, deși au fost unii care au vrut să-l răspândească deasupra Indiei).

Totuși, nici Judd, nici Waterford nu erau căsătoriți cu o femeie numită, sau cunoscută vreodată sub numele de „Pam” sau „Serena Joy”. Se pare că numele din urmă ar fi o invenție destul de malițioasă a autoarei noastre. Soția lui Judd se numea Bambi Mae, iar a lui Waterford, Thelma. Cea din urmă lucrase totuși cândva la televiziune, fiind o personalitate în genul descris de autoare. Avem această informație de la Limpkin care face câteva remarci insinuante pe marginea ei. Regimul desigur că și-a dat toată osteneala să acopere asemenea scăderi neortodoxe ale soțiilor membrilor elitei.

În ansamblu, mărturiile par să încline balanța spre Waterford. Știm de exemplu că și-a aflat

sfârșitul probabil curând după evenimentele descrise de autoarea noastră, în timpul uneia din primele epurări; a fost acuzat că avea tendințe liberale, că poseda fără autorizație o colecție substanțială de materiale ilustrate și literare și că adăpostea un element subversiv. Aceasta s-a întâmplat înainte ca regimul să înceapă să-și țină procesele în taină și le televiza încă, așa că evenimentele au fost înregistrate în Anglia prin satelit și se află în depozitul video al Arhivelor noastre. Imaginile cu Waterford nu sunt bune, dar totuși sunt destul de clare pentru a stabili că avea într-adevăr părul cărunț.

În privința elementului subversiv pe care Waterford a fost acuzat că-l adăpostea, acesta ar fi putut fi chiar „Offred”, deoarece fuga ei ar fi plasat-o în această categorie. Dar mai probabil era „Nick”, care se poate deduce că a ajutat-o pe „Offred” să evadeze, dovadă fiind însăși existența benzilor. Felul în care a putut face acest lucru îl caracterizează ca fiind membru al obscurei organizații clandestine „Mayday” care nu era aceeași cu Drumul clandestin al femeilor, cu care colabora însă. “Drumul” reprezenta doar o organizație de salvare, pe când cealaltă organizație era cvasimilitară. Se știe că un număr de agenți „Mayday” au infiltrat structura de putere galaadeană chiar la cele mai înalte nivele și plasarea unuia dintre membrii săi ca șofer al lui Waterford va fi fost cu siguranță o mare lovitură; de fapt, o dublă lovitură, căci în același timp „Nick” făcea parte probabil dintre Ochi, cum era adesea cazul cu șoferii și servitorii personali. Desigur că Waterford era conștient de acest lucru dar, cum toți Comandanții de prim rang erau automat directori ai Ochilor, probabil că nu i-a dat prea multă atenție și nu l-a împiedicat să încalce ceea ce considera el a fi reguli minore. Ca majoritatea Comandanților din Galaadul timpuriu, care au și fost epurați mai târziu, el își considera

poziția mai presus de orice atac. Stilul Galaadului mijlociu a fost mai prudent.

Acestea sunt deducțiile noastre. Presupunând că ele sunt corecte și anume că Waterford a fost într-adevăr „Comandatul” respectiv, tot mai rămân multe lacune. Unele ar fi putut fi înlăturate de autoarea noastră anonimă dacă ea ar fi avut un alt fel de a gândi. Dacă ar fi avut instinct de reporter sau de spion, ne-ar fi putut spune multe despre modul cum funcționa imperiul galaadean. Ce n-am da acum să avem măcar vreo douăzeci de pagini imprimare din computerul personal al lui Waterford? Totuși trebuie să fim recunoscători pentru orice fărâmituri pe care Zeița istoriei a binevoit să ni le acorde.

În ceea ce privește soarta finală a naratoarei noastre, ea rămâne obscură. A fost ea oare trecută clandestin peste graniță în Canada de atunci și a ajuns de acolo mai departe, în Anglia? Așa ar fi fost înțelept, căci Canada de pe vremea aceea nu voia să-și atragă dușmănia puternicului stat vecin și aveau loc razii și apoi extrădarea unor asemenea refugiate. Dacă așa a fost, de ce nu și-a luat cu ea narațiunea înregistrată pe casetă? Poate că a plecat pe neașteptate; poate că îi era teamă că va fi interceptată. Pe de altă parte, poate că a fost prinsă din nou. Dacă a ajuns cu adevărat în Anglia, de ce nu și-a publicat povestirea, cum au făcut atâtea când au ajuns afară? Poate că s-a temut de represalii împotriva lui „Luke”, presupunând că el ar mai fi fost în viață (ceea ce e total improbabil) sau împotriva fiicei sale; căci regimul galaadean nu se da înapoi de la asemenea măsuri pe care le lua pentru a descuraja publicitatea nefavorabilă în țările străine. Se știe că mai multe refugiate imprudente au primit cu poșta expres o mână, o ureche sau laba unui picior împachetat sub vid ascunse, de exemplu, într-o cutie metalică de cafea. Sau poate că a fost una din acele Cameriste evadate care au întâmpinat dificultăți de adaptare

la viața din lumea de afară odată ajunse acolo, după existența ferită de care avuseseră parte. Și poate că, asemenea lor, s-a sihăstrit. Nu știm.

De asemenea, putem doar deduce ce l-a determinat pe Nick să-i organizeze evadarea. Putem presupune că imediat ce s-a descoperit că partenera ei Ofglen făcea parte din „Mayday”, Nick era și el în pericol, căci fiind un Ochi știa foarte bine că Offred însăși avea să fie interogată. Pedepsele pentru activitate sexuală neautorizată cu o Cameristă erau severe și statutul său de Ochi nu avea neapărat să-l protejeze. Societatea galaadeană era bizantină la culme și orice încălcare a legii putea fi folosită împotriva ta de către dușmanii tăi nedeclarați din cadrul regimului. Desigur că ar fi putut să o asasineze chiar el, ceea ce ar fi fost cel mai înțelept, dar inima omenească este întotdeauna un factor important și, după cum știm, amândoi credeau că ea e însărcinată și că el era autorul. Ce bărbat din Galaad putea rezista perspectivei de a fi tată, ceea ce conferea un statut atât de prețuit. De aceea el a chemat în ajutor o echipă de Ochi, care, autentici sau nu, erau oricum sub ordinele sale. E foarte posibil ca prin această acțiune să-și fi asigurat propria pieire.

Oare naratoarea noastră a ajuns vie și nevătămată în lumea liberă și a început o nouă viață? Sau a fost descoperită în ascunzișul ei din pod și arestată și apoi trimisă în Colonii sau „La Jezebel” sau chiar executată? Documentul nostru e mut asupra acestor chestiuni, deși într-un fel stăpânește arta elocinței. O putem chema pe Euridice din lumea umbrelor, dar nu o putem face să răspundă întrebărilor noastre; și când ne întoarcem s-o privim, o zărim doar pentru o clipă și apoi ne scapă și fuge. Așa cum știu toți istoricii, trecutul este o mare de întuneric plin de ecouri. Unele voci pot ajunge până la noi, dar ceea ce ne spun este plin de obscuritatea matricei din care provin; și oricât am încerca, nu putem întotdeauna

să le descifrăm precis în lumina mai limpede a
zilelor noastre.

Aplauze.

Întrebări?

POSTFAȚĂ^[57]

Pentru Margaret Atwood a scrie înseamnă a explora, a pătrunde într-un teritoriu unde nu știi ce s-ar putea să găsești; a fi scriitor înseamnă să consemnezi cât poți de exact ceea ce găsești în teritoriul explorat și nu ceea ce crezi că ar trebui să găsești.^[58]

Astfel, în *Povestirea Cameristei*, folosind tehnicile literaturii de anticipație, Margaret Atwood explorează un teritoriu imaginar pentru a descoperi „ce poate face cineva semenilor săi, fără să fie pedepsit, poate chiar până la moarte” (Cap. 23, p. 137), un teritoriu în care eroina se confruntă cu forma de tortură fizică și psihologică, cu oprimarea și tirania unui regim totalitar ce sintetizează idei fasciste și comuniste într-o teocrație puritană, bazată pe aplicarea *ad litteram* a unor idei din Vechiul Testament.

De aceea cartea este dedicată strămoașei scriitoarei, Mary Webster, care a fost spânzурată ca vrăjitoare în Connecticut, și lui Perry Miller, autorul unor cărți de mare prestigiu despre societatea puritană din Noua Anglie și despre rolul puritanilor în istoria Statelor Unite în general.

Din punct de vedere al genului, *Povestirea Cameristei* este o utopie negativă adică o distopie în tradiția unor scrieri ca *Minunata lume nouă* de Aldous Huxley sau *1984* de George Orwell, dar o distopie unde vocea naratorială aparține unei femei. Ea dă glas unei alterități marginalizate, lipsite de orice putere și oficial redusă la tăcere, realizând astfel „o viziune decostructivă a autorității patriarhatului”^[59]. În același timp *Povestirea* poate fi citită și ca „o fabulă politică”^[60].

Plasată în viitorul apropiat, adică la sfârșitul secolului XX, această distopie de descendență orwelliană încearcă să atragă atenția asupra unor

aspecte ale societății contemporane care, tratate cu nepăsare, ar putea avea grave consecințe pentru omenire și anume: problemele ecologice și genetice ale poluării chimice și radioactive, precum și lipsa de toleranță, fanatismul politic, moral sau religios. M. Atwood subliniază aici, ca și în alte scrieri, complicitatea victimei cu victimizarea ei: protagonista *Povestirii* mărturisește cu vinovăție că nu s-a dus la nici un marș de protest (Cap. 28, p. 183), ceea ce demonstrează că pasivitatea populației a făcut posibilă instaurarea cu succes a noului regim.

Titlul romanului împreună cu cele trei motouri (din Biblie, din Swift și proverbul sufist) și „Notele istorice” din final care oferă un cadru *Povestirii*, scot în evidență tonul satiric al acestei scrieri, precum și forma literară adoptată. Astfel, aluzia la Chaucer din titlu, explicitată în Notele istorice pentru a nu scăpa nici unui cititor, trimite la tema centrală a *Povestirilor din Canterbury*, lupta dintre sexe. Iar jocul de cuvinte bazat pe omofonia dintre *tale* = povestire și *tail* = coadă atrage atenția pe de o parte asupra rolului pe care îl îndeplinește jocul de cuvinte (ca tipul fundamental de asociere lingvistică în procesul memoriei și al gândirii) în structurarea digresivă a acestei povestiri, iar pe de altă parte asupra conflictului central dintre protagonista-naratoare și societatea din jur care o consideră un simplu obiect purtător de sex.

Cel dintâi moto aduce în primul plan arhetipul biblic al romanului. Societatea americană a devenit Republica Galaad^[61] în urma unei abile lovitură de stat a sectei de extremă dreaptă „Fii lui Iacob” care a organizat asasinarea Președintelui concomitent cu mitralierea membrilor Congresului și a senatorilor și suspendarea Constituției (Cap. 28, p. 176). Toate eforturile societății galaadeene se concentrează asupra creșterii populației, căci scriitoarea anticipează în viitorul apropiat un

teritoriu nord-american cu o populație aproape sterilă în urma radiațiilor nucleare, a poluării chimice și a unui număr de intervenții chirurgicale (Cap. 19, p. 112), unde doar un sfert dintre nou-născuți nu au malformații sau alte carențe vitale. Această situație este asemănătoare celei descrise de profetul Ieremia ca existând în Galaad, altădată cea mai fertilă regiune a Țării făgăduite lui Moise. Mâniat de comportamentul fiilor lui Israel, Dumnezeu l-a chemat pe Ieremia și a proorocit transformarea Țării Făgăduinței într-un pustiu. Îngrozit, Ieremia a exclamat: „Au doară nu mai este balsam în Galaad? Au doară nu mai este doctor acolo? De ce dar nu se vindecă fiica poporului Meu?” (Ieremia 8:22). Faptul că Ieremia nu primește nici un răspuns arată care va fi soarta Galaadului.

Republica Galaad este militarizată. Conducerea revine Comandanților care, printr-o armată de Ochi, Îngeri și Paznici controlează totul, atât viața publică, cât și pe cea privată a tuturor cetățenilor. Sistemul de supraveghere este bine pus la punct cu mijloace de control computerizate, microfoane și dube de intervenție rapidă. Este o societate falocentrică/paternalistă în care femeile nu au nici un fel de drepturi civile (nici dreptul la proprietate, nici pe cel de a citi și de a scrie), fiind reduse la destinul lor biologic de reproducere a speciei. Ele se împart în categorii sociale bine definite prin uniforma pe care o poartă: Soțiile care poartă robe albastre și Fiicele de Comandanți care poartă rochii albe formează casta cea mai înaltă, fiind stăpâne asupra gospodăriilor și a grădinilor personale. Cum ele sunt adesea sterpe, funcția lor biologică este suplinită de către Cameristele îmbrăcate în roșu, a căror personalitate este anihilată și care sunt considerate simple mecanisme de fabricat copii. Muncile menajere din gospodăriile clasei conducătoare sunt executate de Marthele care poartă uniforme verzi.

Categoriei de bărbați ce lucrează în domeniul serviciilor li se alocă Econoneveste, care poartă rochii cu dungi albastre, roșii și verzi ce le atestă polifuncționalitatea. Văduvele poartă rochii negre, Mătușile de la Centrul de reeducare „Rahela și Lea” au uniforme cafenii, iar Nefemeile, categoria celor ce s-au revoltat împotriva societății de tip nou, poartă robe cenușii și sunt folosite ca unelte vorbitoare la muncile agricole, dar și în medii radioactive sau poluate chimic, ceea ce face ca de obicei trupurile lor să se descompună fizic de vii, în 2-3 ani (Cap. 38, p. 254). Ultima categorie de femei, care nici nu există din punct de vedere oficial, este cea a prostituatelor în costume de carnaval care trăiesc în cercul închis al „Clubului” exclusiv pentru folosința elitei Comandanților și a oamenilor de afaceri străini.

Motoul biblic citează unul din precedentele de poligamie din Vechiul Testament care a dus la instituționalizarea Cameristei ca „resursă națională”, adică la sacrificarea individualității și libertății ei personale spre binele public. Totodată el enunță motivul invidiei care ocupă un loc central în universul *Povestirii Cameristei*. „În casa asta fiecare îi invidiază pe ceilalți pentru câte ceva”, observă Camerista (Cap. 8, p. 50), remarcă fiind de fapt valabilă pentru întreaga societate galaadeană. Soțiile se invidiază reciproc pentru copii, pentru Cameristele productive, invidiază ovarele sănătoase ale celor din urmă; Marthele le invidiază pe Cameriste pentru dreptul de a merge la plimbare după târguieli, Cameristele le invidiază pe Marthe pentru că pot sta împreună și sporovăi etc. Dar autoarea povestirii îl invidiază pe Comandant în primul rând pentru libertatea sa de a citi și scrie: „Între degete, pixul e sensibil, aproape viu, îi simt puterea, puterea cuvintelor pe care le conține. Stiloul înseamnă Invidie, spunea Mătușa Lydia, citând un alt moto al Centrului, care ne prevenea să nu râvnim asemenea obiecte. Și aveau

dreptate, înseamnă într-adevăr invidie. Mă roade invidia când îl țin în mână. Îl invidiez pe Comandant pentru stiloul lui. E și ăsta încă un obiect pe care aş dori să-l fur.” (Cap. 29, p.190).

Citatul de mai sus ilustrează invidia femeilor față de bărbați, complementară cu acea animozitate pe care povestitoarea o simțise „la bărbați, chiar la Luke uneori.” (Cap. 29, p. 187), resentimente ce stau la baza tensiunilor din societatea descrisă de Margaret Atwood.

Citatul biblic din primul moto este sursa unor scene de un cutremurător grotesc. De pildă ritualul Ceremoniei actului sexual în trei prescris de societatea galaadeană, act lipsit de orice erotism sau plăcere, în care cei trei își fac doar datoria față de stat sau Partid ca în distopia lui Orwell 1984, sau scena în care Camerista Janine dă naștere unui copil, dublată de pantomima ilară a Soției stafidite.

Cel de-al doilea moto citează din *Modesta propunere* a lui Swift pentru a sublinia registrul satiric în care se înscrie de predilecție *Povestirea Cameristei*. Dacă Swift făcea modesta sa propunere ca irlandezii să-și îngrașe copiii și să-i vândă pentru a fi mâncați, ușurând astfel bugetul familiilor și reducând problema excedentului de populație, Margaret Atwood, explorând o societate a cărei populație e în continuă și vertiginoasă descreștere, nu vine cu nici o propunere, ci demască doar posibilele consecințe ale unor conflicte ideologice caracteristice acestui sfârșit de secol. „Nu există nici un singur detaliu în această carte care să nu corespundă unei realități fie din lumea contemporană, fie din datele istoriei” declară scriitoarea într-un interviu publicat în revista *Vogue*^[62]. Organizarea militară face posibilă o lovitură de stat, iar computerizarea dă posibilitatea perpetuării controlului absolut. Un element de anticipație, bazat evident pe precedentul istoric de la Yalta, este semnarea de către marile puteri a Acordului secret al sferelor de

influență, care este de asemenea, în previziunea autoarei, unul din factorii circumstanțiali ce a permis instaurarea regimului galaadean („Note istorice”, p. 304). Lipsa măsurilor guvernamentale pentru a opri devastarea criminală a resurselor naturale, precum și pentru a controla poluarea chimică, duce la distrugerea echilibrului ecologic și la otrăvirea mediului înconjurător. Ideologia de dreapta cu temerile ei rasiste și care încearcă să reprime sexualitatea intră în conflict cu principiile feministe și revendicările homosexualilor. Faptele relevate de campaniile feministe împotriva violului, a molestării copiilor și a pornografiei dau credibilitate campaniilor conservatorilor care susțin reprimarea sexualității. Fără a condamna explicit, M. Atwood ia atitudine de fapt împotriva tuturor extremismelor, a soluțiilor totale și deci simpliste, care ignoră drepturile și bunăstarea celorlalți membri ai societății.

Posibilele consecințe ale acestor curenți și tendințe au atins proporții swiftiene în ceremoniile publice ale Rugăvaganțelor, ale Acțiunilor de salvare și ale Particicuțiilor. Rugăvaganțele pentru femei reprezintă căsătorii în grup: când militarii care se disting în războaie sunt răsplătiți cu soții virgine, căsătoriile fiind întotdeauna aranjate; iar în Rugăvaganțele pentru bărbați se sărbătorește victoriile militare. Acțiunile de salvare sunt de fapt execuții, de obicei tot în grup, de ambele sexe, a tuturor celor ce resping sistemul, chiar și retroactiv: doctori care au făcut cândva întreruperi de sarcină, homosexuali, Cameriste rebele, Soții adultere sau care și-au asasinat Camerista. Acțiunile de salvare sunt cu atât mai îngrozitoare cu cât ele implică complicitatea publică a tuturor femeilor în executarea sentinței prin gestul simbolic al atingerii funiei cu care sunt spânzurate condamnatele.

Particicuțiile, ce amintesc de sfârtecarea lui Orfeu sau de dezlănțuirea bacantelor din Euripide,

sunt sălbătice ritualuri de defulare a energiei și a urii acumulate datorită oprimării: astfel Cameristelor li se îngăduie periodic să facă bucăți câte un țap ispășitor, un bărbat acuzat oficial de viol, dar de fapt întotdeauna un condamnat politic.

Povestirea ilustrează mai multe ipostaze ale comportamentului Cameristelor față de totala determinare a femeilor de către trup, de către destinul lor biologic, față de completa anihilare a identității lor simbolizate prin interzicerea numelui real și înlocuirea lui printr-un patronimic format de la numele Comandantului unde e trimisă la post și particula genitivului, a posesiunii: Of-glen, Of-warren, Of-fred. Ideea de posesiune este subliniată de tatuajul de pe glezna Cameristelor care sunt deci tratate ca o turmă de vite (Cap. 39, p. 260). Numele protagonistei poate fi asociat și cu cuvântul „offered” = oferită, ceea ce sugerează soarta Cameristelor, în general, ca ofrande spre binele public și a lui Offred în mod special, prin felul în care e manipulată de Soția Comandantului.

Moira este eroina *Povestitoare*i, care o admiră pentru firea ei neîmblânzită, pentru lipsa de supunere și hotărârea ei de a evada cu orice preț, chiar și a doua oară, de la Centrul de reeducare „Rahela și Lea”, în ciuda chinurilor și torturilor la care a fost supusă prima dată. Torturile care i se aplică după ce e prinsă a doua oară sunt atât de cumplite încât ea acceptă slujba de a „lucra” la „Clubul” Comandanților, alternativă ironică din partea unui stat puritan care oficial neagă cucernic existența prostituției. Totuși, setea Moirei de libertate este până la urmă înfrântă, spre disperarea protagonistei naratoare.

Forma cea mai radicală de respingere a sistemului este atitudinea practic sinucigașă a multora dintre călugărițe care preferă să fie trimise în Colonii decât să devină Cameriste.

O altă formă de subminare a sistemului este organizația clandestină „Mayday” care ajută

femeile dornice de libertate să treacă granița în Canada. Ofglen, partenera de cumpărături a Povestitoarei face parte din această organizație extrem de riscantă. Ofglen preferă să se sinucidă decât să fie arestată pentru că l-a ucis rapid pe Gardianul membru al aceleiași organizații, predat Cameristelor pentru Particicuție. Ea evită astfel să-și trădeze prietenii în timpul torturilor groaznice ce aveau să urmeze.

O altă ipostază a destinului Cameristelor este aceea ilustrată de soarta Janinei care, în urma numeroaselor suferințe, în final, se refugiază în trecut, în alienarea totală față de un prezent pe care nu-l mai poate îndura.

Desigur că destinul pe care cititorul îl urmărește cel mai îndeaproape este cel al Povestitoarei. Ea parcurge drumul complicat de la frică, lașitate și complicitate la hotărârea de a încerca să evadeze și o dată ajunsă la un adăpost despre care nu aflăm niciodată dacă e temporar sau definitiv, denunță sistemul încredințând posterității cutremurătoarea ei povestire.

Putem spune că heterogeneitatea este trăsătura specifică a felului în care Margaret Atwood reprezintă personajul și subiectivitatea^[63].

Cel de-al treilea moto, proverbul sufist „În deșert nu există nici o inscripție care să spună: Să nu mănânci pietre”, sugerează situația-limită în care se află protagonista, cumplita ariditate spirituală și emoțională în care ea se zbate ca să-și păstreze identitatea umană. Proverbul dezvăluie tema centrală a Povestirii și a operei scriitoarei canadiene în general: lupta pentru a supraviețui. Desigur nu pentru a supraviețui doar biologic, ceea ce reprezintă scopul totalitarismului galaadean în care omul e redus la două necesități fundamentale: hrana și odihna. La Centrul Roșu ispită înseamnă orice nu e mâncare și somn. Dar mai ales să știi reprezintă o ispită. „Ceea ce nu știi nu te poate ispiti, spunea Mătușa Lydia”. (Cap. 30, p. 198).

Însă tocmai foamea de a ști¹⁶⁴, foamea intelectuală o macină pe Offred. Când în sfârșit Comandantul îi oferă acces la cărțile sale, Camerista citește cu voracitate, aproape pe nerăsuflăte „încercând să-mi fixez în minte cât mai multe cu putință pentru perioada de lungă foamete care urmează. Dacă lectura ar fi mâncare, aş avea lăcomia celui mort de foame...” (Cap. 29, p. 188).

Discursul Povestitoarei abundă în imagini în care hrana ocupă locul central, căci ea este atât de înfometată încât ar mânca, așa cum spune proverbul sufit, și pietre. Hrana fizică ce i se dă o înghite cu noduri: „Problema e s-o împingi pe gât fără să te-neci”. (Cap. 30, p. 198). Ceea ce o mistuie însă e foamea după o relație umană normală căci Offred și Nick sunt invizibil îngrădiți de tabuurile societății galaadeene, deși „ne mistuie aceeași foame”, relatează protagonista. (Cap. 30, p. 195).

La început Offred pare într-adevăr o voce care strigă în deșert. Paralizată de frică, plictiseală și disperare, e obsedată de gândul sinuciderii. După o copilărie în care mama ei, activă luptătoare feministă, i-a oferit un cămin insuficient pentru o împlinire sufletească, după o căsătorie fericită din care a fost brusc smulsă, despărțită de soț, de fetița ei de cinci ani, de mamă, de prietena ei cea mai bună, Offred se află într-un vid, într-o singurătate sfâșietoare:

„Mă simt atât de singură”, strigă ea rugându-se unui Dumnezeu ce pare că a abandonat-o. „Complet singură lângă telefon. Doar că nu pot folosi telefonul. Și dacă aş putea, cui i-aş putea telefona?

O, Doamne. Nu e o glumă. O, Doamne, Doamne Dumnezeule. Cum pot să mai trăiesc?” (Cap. 30, p. 199).

Posibilitatea de a comunica cu cei din jur e aproape nulă. În acest context, și „contextul e totul” cum spune Offred, (Cap. 24, p. 146)

transpunerea experienței sale într-o povestire, chiar mentală, devine o modalitate de a-și transcende condiția, de a-și crea o sursă de libertate în alt plan.

„Tare aş vrea să cred că spun o povestire. Aşa trebuie să cred. Aşa vreau să cred. Cei care pot crede că astfel de istorisiri sunt doar simple povestiri sunt într-o situație mai bună.

Dacă istorisesc o povestire, atunci sfârșitul depinde de mine. Povestirea va avea un sfârșit și realitatea va urma după aceea. Pot să reiau de unde m-am întrerupt.

Nu istorisesc o povestire.

Ba e și o povestire pe care o spun în minte, pe măsură ce avansez.

O spun, nu o scriu, pentru că nu am cu ce scrie și, în orice caz, scrisul e interzis. Dar dacă e o povestire, chiar în mintea mea, trebuie s-o spun cuiva. Nu spui o povestire doar pentru tine. Mai e întotdeauna cineva.

Chiar atunci când nu e nimeni.” (Cap. 7, p. 44).

Imaginația necesară actului de creație literară din elementele neprelucrate ale realității o ajută pe Offred să se detașeze de sine ca de un personaj inventat, conferindu-i o putere auctorială care-i dezvoltă personalitatea, o face capabilă să-și depășească determinismul biologic:

„Aștept. Mă liniștesc. Trebuie să îmi compun eul așa cum compui un discurs. Trebuie să prezint o faptură făcută, nu născută.” (Cap. 12, p. 70).

Exercițiul literar mental o învață pe Offred să reconstituie realitatea în povestire, dar să o și analizeze în cauzalitatea și consecințele ei, ajutându-o astfel ca mai apoi să poată prevedea și, prin urmare, determina reacțiile unor personaje precum Comandantul sau Soția acestuia.

„Aceasta e o reconstituire. Este în întregime o reconstituire. E o reconstituire mentală, în vreme ce stau întinsă pe patul meu de o singură persoană, reinterpretând ce ar fi trebuit sau nu ar fi trebuit să

spun, ce ar fi trebuit sau nu ar fi trebuit să fac, cum ar fi trebuit să-mi joc rolul. Dacă voi scăpa vreodată de aici.” (Cap. 23, p.137).

Dacă la început Offred socotește conform tradiției că trupul ei reprezintă singurul mijloc de supraviețuire, singurul bun pe care-l poate oferi în schimbul libertății (Cap. 1), ea își dă seama apoi că trupul ei poate deveni o sursă de putere, fie ea și neînsemnata putere a unui os la care câinele nu poate ajunge (Cap. 4). Mai târziu, în urma legăturii ilicite cu Comandantul, această putere devine mai mare și îi procură reală satisfacție protagonistei.

Așa cum Comandatul o ajută în dezvoltarea ei intelectuală, Nick îi prilejuiește lui Offred împlinirea emoțională și trupească, ceea ce feministe franceze denumesc *jouissance*. Reconstituirea primei scene intime cu Nick îi trezește Povestitoarei dorința de a-și perfecționa discursul narativ: ea îi oferă cititorului două versiuni ale evenimentului, pentru ca să mărturisească apoi, în manieră postmodernistă, că de fapt lucrurile nu s-au întâmplat nici așa. (Cap. 41, p. 269).

Intensitatea trăirii relației cu Nick duce la descătușarea emoțională, la împlinirea comunicativă și la recâștigarea încrederii în oameni, Offred dobândind acum puterea de a sfida sistemul și de a-și spune povestirea.

Așadar, M. Atwood condamnă societatea paternalistă occidentală împingând la extrem cu tehnica literaturii de anticipație anumite trăsături și curente socio-morale contemporane; ea ilustrează în același timp teme ce se pot găsi în scrierile unor feministe franceze ca Julia Kristeva, Hélène Cixous, Luce Irigaray, Monique Witting și anume: respingerea falocentrismului, redobândirea trupului propriu de către femei, descoperirea unei voci proprii care se poate face auzită și deci stabilirea unei identități proprii. M. Atwood refuză însă din principiu patul procustian al unei anumite

ideologii. Astfel „Notele istorice”, pe lângă contrastul comis cu satira sumbră a *Povestirii* propriu-zise, pun sub semnul întrebării succesul ideologiei feministe⁽⁶⁵⁾, chiar până în anul 2195. Persiflarea pedantelor și îngustelor analize academice, cu lipsa lor de umanism deghizată în obiectivitate științifică, merge mână în mână cu etalarea satirică a unui sexism manifestat mai elegant în special prin subtile jocuri de cuvinte. Felul în care este tratată prof. Maryann Crescent Moon, președinta sesiunii de comunicări științifice de la Desnay, Nunavit, nu prezice egalitatea sexelor nici în viitorul mai îndepărtat: jocul de cuvinte *chair/char* care îl sugerează pe cel dintre „*chairwoman* = președintă și *charwoman* = femeie angajată cu ziua pentru curățenie”, demonstrează clar modul în care președinta e marginalizată de prețiosul profesor de la Cambridge, Anglia.

Povestirea Cameristei articulează un studiu al vinovăției implicite în neluarea unei atitudini ferme față de orice comportament antiuman, face o radiografie a puterii și a relaționării individului față de autorități, dar ea este în același timp și o epopee a iertării: „Poate că e vorba despre ce poate face cineva altuia și să fie iertat”, sugerează Povestitoarea (Cap. 23, p. 138). Prin împlinirea totală pe care o realizează pentru Offred, prin faptul că o salvează chiar cu riscul vieții lui, Nick răscumpără toți bărbații. Prin cuplul Offred-Nick cititorul simte cu emoție că dragostea poate supraviețui chiar în contextul unei societăți total dezumanizate, în care dragostea este negată în mod ironic tocmai în numele credinței creștine.

Arhetipul Orfeu-Euridice menționat în final sugerează atât intensitatea legăturii dintre cele două personaje mitice, cât și rolul lui Offred de „rapsod” al unui viitor posibil al unei distopii, adică a unei utopii negative, menite a-l pune pe cititor pe gânduri.

„Îmi pare rău că e atâta durere în această povestire. Îmi pare rău că e fragmentată ca un trup ciuruit de gloanțe sau sfârtecat” – mărturisește Povestitoarea înainte de a purcede la relatarea Acțiunii de salvare și a Particicutei (Cap. 41, p. 268).

Margaret Atwood construiește cu o remarcabilă stăpânire a tehnicii suspansului o structură digresivă complicată, în care planurile temporale se întrepătrund în zigzag, unde satira swiftiană variază cu râsul pantagruelic și umorul blând cu reușite jocuri de cuvinte, unde registrul tragic alternează cu cel comic. Ea realizează un roman cu o textură luxuriantă, barocă, alcătuit din miniscene, din momente, asemeni unui expresiv tablou pointilist. Offred e hotărâtă să continue povestirea pentru că e conștientă că, asemeni lui Horațio din *Hamlet*, are responsabilitatea de a spune, de a depune mărturie despre cele întâmplate: „Dar totuși merg înainte cu povestirea asta tristă, flămândă și sordidă, povestirea asta mutilată și care șchioapătă, pentru că de fapt vreau s-o auziți.” (*idem*).

Am dori să subliniem că, datorită stilului caracterizat de o extremă oralitate, Margaret Atwood ne face să auzim vocea povestitoare, sugerând astfel prin stil ceea ce aflăm apoi din Notele istorice și anume că povestirea a fost spusă microfonului, a fost înregistrată pe bandă magnetică.

Finalul, deși ambiguu, este tonifiant: vocea Povestitoare pînă la urmă nu strigă în deșert, ea evocă momente de supremă solidaritate umană și găsește astfel, împărtășindu-i-o și cititorului, lumina pe care o caută. Așa cum subliniază Barbara Rigney^[66], însuși actul consemnării, al scrisului, reprezintă pentru Atwood și pentru eroinele sale angajarea finală și irevocabilă, afirmarea umanității lor și a participării sociale.

Îmbinând suspansul, groaza și misterul în maniera romanului gotic, *Povestirea Cameristei* îl ține pe cititor cu sufletul la gură, dar îl determină în același timp să mediteze serios asupra unor aspecte sociale și culturale ale sfârșitului de mileniu, precum cruzimea și drepturile omului, discriminarea și oprimarea femeilor, problemele ecologice, fragmentarea postmodernă a narațiunii subiective, dar și posibilitatea de a vedea realitatea doar fragmentat și fragmentar.

Monica Bottez

DATE BIO-BIBLIOGRAFICE

1939 – Se naște la Ottawa, Ontario. Părinții, Carl Edmund Atwood și Margaret Killam Atwood, au deja un fiu (1937) și apoi încă o fiică (1951).

1946-61 – se mută împreună cu familia la Toronto, unde tatăl este profesor de entomologie la Universitate.

1952-57 – absolvă liceul Leaside din Toronto și începe să scrie la vârsta de 16 ani.

1957-61 – studiază la Victoria College de la Universitatea din Toronto. Publică în *Acta Victoriana*, *The Canadian Forum* și *The Strand*. Absolvă facultatea de engleză, cu diplomă de merit. Wawkshead Press îi publică prima culegere de poezii: *Dubla Persefona*, care primește medalia E. J. Pratt pentru poezie.

1961 – începe studii postuniversitare la Radcliffe, Harvard.

1962 – obține diploma de Master of Arts în limba engleză; lucrează la doctorat.

1963 – pleacă de la Harvard pentru a lucra în domeniul sondării pieței la Toronto și lucrează la un roman încă nepublicat.

1964-65 – se mută la Vancouver ca să predea la Universitatea British Columbia; lucrează la manuscrisul romanului *The Edible Woman* (*Femeia comestibilă*).

1965 – revine la Harvard.

1966 – apare volumul de poezii *The Circle Game* (*Jocul ciclic*).

1967 – *Jocul ciclic* primește premiul Guvernatorului General pentru poezie; obține premiul I la Concursul Centennial Commission Poetry Competition pentru *The Animals in that Country* (*Animalele din țara aceea*). Se căsătorește cu James Polk.

1967-68 – predă literatură victoriană și literatură americană la Universitatea Sir George Williams din Montréal. Este publicat volumul de poezii *Animalele din țara aceea*.

1969-70 – predă la Universitatea Alberta. În 1969 apare *Femeia comestibilă*, roman tradus în limba română și publicat de Ed. Univers în 1989 cu titlul *O femeie obișnuită* (exista încă cenzura!). Revista *Poetry* îi conferă Premiul Uniunii. În 1970 apar *The Journals of Susanna Moodie* (*Jurnalele Susannei Moodie*) și *Procedures for Underground* (*Proceduri pentru subteran*).

1971 – Apare *Power Politics* (*Politica puterii*).

1971-72 – predă la Universitatea York din Toronto.

1972 – apar: *Surfacing* (*Ieșirea la suprafață*); *Survival: A Thematic Guide to Canadian Literature* (*Supraviețuire: Ghid tematic al literaturii canadiene*).

1973 – divorțează de James Polk și se mută la Alliston, Ontario, cu Graeme Gibson. Universitatea Trent îi conferă titlul de Doctor în Literatură.

1974 – apare *You Are happy* (*Ești fericit*). Primește premiul „Bess Hopkins” de la revista *Poetry* din Chicago. Titlul de doctor de la Universitatea Queen’s.

1976 – apar volumul *Selected Poems* (*Poezii alese*) și romanul *Lady Oracle* (*Doamna Oracol*).

1977 – publică volumul de povestiri *Dancing Girls* (*Dansatoare*). *Doamna Oracol* (*Lady Oracle*) primește Premiul pentru carte al orașului Toronto și Premiul Asociației librarilor canadieni.

1978 – apar volumele *Two-Headed Poems* (*Poezii cu două capete*) și *Up in The Tree* (*Sus în copac*). Primește Premiul „St. Lawrence” pentru proză.

1979 – publică romanul *Life Before Man* (*Viața înaintea omului*).

1980 – apare volumul *Anna’s Pet* (*Animalul favorit al Anei*). Se mută la Toronto. E medaliată de colegiul Radcliffe și primește titlul de Doctor în Literatură de la Universitatea Concordia.

1981 – publică volumul *True Stories* (*Povestiri adevărate*) și romanul *Bodily Harm* (*Vătămare corporală*). I se acordă titlul Guggenheim Fellow.

1981 – Apare *The Oxford Book of Canadian Short Stories* (*Colecția Oxford de poezie canadiană de limbă engleză*) și *Second Words: Selected Critical Prose* (*Cuvinte secunde: scrieri critice alese*). Primește un titlu onorific de la Colegiul Smith.

1983 – publică volumele *Murder in the Dark* (*Crimă în întuneric*) și *Bluebeard’s Egg* (*Oul lui*

Barbă-Albastră) – povestiri. Primește un titlu onorific de la Universitatea din Toronto.

1984 – apare volumul *Interlunar (Interlunar)*.

1985 – publică romanul *The Handmaid's Tale. (Povestirea Cameristei)*. Predă cursuri de măiestrie artistică la Universitatea din Alabama și primește titluri onorifice de la Holyoke, Universitatea Waterloo și Universitatea Guelph.

1986 – apare volumul *Selected Poems II: Poems selected and new 1976-1986 (Poezii alese II: Poezii alese și noi 1976-1986)*. Predă la Universitatea New York și primește Premiul Guvernatorului General.

1987 – publică *Poezii alese II și Poezii alese I*.

1988 – apare *Cat's Eye (Ochi de pisică)*.

1992 – publică volumul de povestiri *Good Bones (Oase bune)*.

1993 – apare romanul *The Robber Bride (Mireasa hoată)*.

1995 – publică volumul de versuri *Morning in the Burned House (Dimineață în casa arsă)*.

1996 – publică romanul *Alias Grace*.

2000 – publică romanul *The Blind Assassin (Ucigașul orb)*, distins cu premiul Booker.

2003 – publică romanul *Oryx and Crake*, care ajunge finalist la premiul Booker.

2005 – apare culegerea de eseuri *Writing with Intent: Essays, Reviews, Personal Prose 1983-*

*2005 (Scriș și finalitate: eseuri, recenzii, proză
subiectivă).*

M.B.

- ^[11] Nume simbolic: *Serena* – seninătate, *Joy* – bucurie.
- ^[12] Nume traductibile: Vijelia, Carul de luptă, inspirate din Biblie: Ieremia 4:13.
- ^[13] Denumire biblică (Iov 40), probabil pentru hipopotam; prin extindere, orice animal mare și puternic.
- ^[14] Denumire biblică, v. Ieremia 8:22.
- ^[15] *Habit* – 1) costum, veșmânt caracteristic unei profesii, rang sau funcție; 2) obicei.
- ^[16] Joc de cuvinte greu de tradus: *habits are hard to break*. Sintagma înseamnă, pe de o parte „obiceiurile sunt greu de schimbat”. Dar verbul *break*, prin asociere cu expresia *to break loose* (a scăpa, a se elibera, a fugi), sugerează forța de constrângere a uniforme de castă specifică societății din Galaad.
- ^[17] *Date rape / Date rapé* – joc de cuvinte bazat pe omonimia: *date* = întâlnire, rendez-vous; *date* = smochină.
- ^[18] *Mayday* în engleză.
- ^[19] E vorba de motivul Destinului din *Simfonia a V-a*, preluat de BBC în timpul celui de-al II-lea Război Mondial ca ilustrare sonoră a semnelor victoriei: V = ...- în alfabetul Morse.
- ^[10] Asociația de cuvinte provine din faptul că *Mayday* (zi de mai) și *M'aidez* (ajutați-mă) se pronunță la fel în engleză (meidei).
- ^[11] Joc de cuvinte bazat pe polisemia verbului *compose*: 1) *compose oneself* = a se liniști; 2) a compune.
- ^[12] *Silfidele*, balet pe muzică de Chopin, titlul original: *Chopiniana*; premiera: Petersburg, 1907.
- ^[13] Acest nume propriu este traductibil: *Pădurea sălbatică*.
- ^[14] Sectă creștină pacifistă care pune accentul pe Lumina Interioară și respinge tainele și preoții hirotoniți.
- ^[15] Joc de cuvinte: *tender foot* = picior sensibil; *tenderfoot* = nou-venit.
- ^[16] Foiță de hârtie acoperită cu pudră de față (fr.).
- ^[17] *Tensed*: joc de cuvinte bazat pe *tense* = timp gramatical și *tense* = încordat.
- ^[18] Scaun = *chair* în lb. engleză. De asemenea, caritate = *charity*.
- ^[19] Joc de cuvinte intraductibil: *dead-watch* = 1) priveghi; 2) car, cariu (ent.).
- ^[20] Joc de cuvinte: *the San Andreas fault, nobody's fault; fault* = 1) falie; 2) greșală, vină.

- ^[21] Personaj biblic, fata regelui Sidonului, căsătorită cu regele Ahab al Israelului; a intrat în conflict cu profetul Ilie deoarece a introdus cultul zeului Baal.
- ^[22] Educația ginecologică, prescurtare așa cum se practică pentru a scrie obiectele de învățământ pe orar.
- ^[23] *Squire* – proprietar de pământ, moșier, boier.
- ^[24] Apelativ plin de afecțiune: scumpete, dragoste (lb. germ.).
- ^[25] Referire la poemul *The Lotus Eaters* (Mâncătorii de lotus) de A. Tennyson.
- ^[26] SILF - Ă s. m. f. (mit.) geniu al aerului, la celți. (fr. sylphe, lat. sylphus).
- ^[27] Ortografia engleză poate fi foarte complicată, mult diferită de pronunție.
- ^[28] Perioada eduardiană, numită așa după Edward al VII-lea, rege al Angliei între 1901-1910, este cunoscută ca o etapă de relaxare a moravurilor după strictețea și rigoarea victoriană.
- ^[29] Joc de cuvinte: Iov în englezește se spune *Job*, omonim cuvântului *job* = slujbă.
- ^[30] Emblemă a revistei și a cluburilor *Playboy*.
- ^[31] Titlul unui cunoscut film american: *Body Language*.
- ^[32] Sunt, ești, este, suntem, sunteți, sunt.
- ^[33] Verb imaginar, inventat pentru a aduce, prin analogie cu verbul *sum* conjugat anterior, la forma *pants* = gâfâie; pantaloni.
- ^[34] Verb imaginar inventat pentru a sugera, prin analogie cu *sum* la pers. a III-a plural, un cuvânt foarte obscen.
- ^[35] Joc de cuvinte. Labour = 1) muncă; 2) chinurile facerii.
- ^[36] *Talās, talit*: țesătură de purtat pe cap, la rugăciune.
- ^[37] Steaua lui David.
- ^[38] În limba engleză, *waitperson* în loc de *waitress*, termen corect din punct de vedere feminist.
- ^[39] Cuvintele *balm*, *bomb* au pronunție asemănătoare. Citat din Ieremia 8: 22.
- ^[40] *No June-ing around*: joc de cuvinte bazat pe sinonimia *June* = luna iunie, *June* = nume propriu de fată; ortografierea din text și numele menționat în capitolul 1 ne pot duce la concluzia că numele real al naratoarei, care nu e niciodată dezvăluit, ar putea fi *June*.
- ^[41] Aluzie la jocul de puzzle.

- ^[42] E vorba de Universitatea Harvard, capitala Galaadului fiind de fapt Cambridge, Massachusetts.
- ^[43] Prescurtare cu efect umoristic de la Massachusetts.
- ^[44] Jocuri de cuvinte. *Denay* sugerează cuvântul *deny* = a nega, iar *Nunavit/None of it* = nimic de acest fel.
- ^[45] Semilună; studiul miturilor arată că luna este un arhetip al feminității.
- ^[46] *Running Dog* = Trepăduș.
- ^[47] *To chatter* = a pălăvrăgi.
- ^[48] *Somptuar* = privitor la cheltuieli.
- ^[49] *Wade* = a-și croi cu greu drum (prin apă, etc.).
- ^[50] Joc de cuvinte: *char* = ceai/*chair* = șef de catedră, președinte; *char* însă sugerează și cuvântul *charwoman* = femeie angajată cu ziua pentru a face curățenie.
- ^[51] Cuvintele *tale* = povestire (*The Handmaid's Tale* fiind titlul original) și *tail* = coadă sunt omofone în limba engleză.
- ^[52] *Female/frail* = joc de cuvinte; *female* = femeiesc; *frail* = 1) coș de papură (subst.) și 2) fragil, supus ispitei (adj.).
- ^[53] Aluzie la teoria poetică a romanticului englez William Wordsworth (1770-1850).
- ^[54] Referire la secta mormonilor.
- ^[55] Versiunea engleză *The Jewish boat-person plan* sugerează felul în care se fugea din Vietnam: în bărci, multe precare, care adesea nu mai ajungeau la destinație.
- ^[56] Numele mătușilor – Sara, Lydia, Elizabet și Helena – sunt derivate de la Sara Lee, Lydia E. Pinkham, Elizabeth Arden și Helena Rubinstein.
- ^[57] Toate citatele din textul original au fost raportate la prezentul ebook, paginația din ediția originală nefiind respectată.
- ^[58] „O conversație. Margaret Atwood și studenții. Moderator Francis X. Gillen”, în vol. Kathryn Van Spanckeren și Ian Garden Castro, ed. *Margaret Atwood. Viziune și formă*, Editura Universității din Southern Illinois, Carbondale și Edwardsville, 1988, p.241.
- ^[59] Howells, Ann „Transgresarea genului: o abordare generică a romanelor Margaretei Atwood”, în volumul *Margaret Atwood: influența operei sale*, editat de Reingard M. Nischik, Camden House, Rochester, New York, 2000, p.142.

^[60] Linda Hutcheon, *Postmodernismul Canadian. Un studiu al romanului canadian contemporan de expresie engleză*, Editura Universitară Oxford, Oxford, 1988, p.156.

^[61] Facerea 37:25, 43:11; Ieremia 8:22, 46:11. Toate citatele biblice din lucrarea de față au fost luate din *Biblia* editată de Institutul Biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982.

^[62] Lee Anne Schreiber, „Necazul femeilor”. Interviu, *Vogue*, ianuarie 1986.

^[63] Eleonora Rao, *Strategii de construcție a identității: romanul lui Margaret Atwood*, Peter Lang, New York, 1993, XI.

^[64] „Aș vrea să știu... Tot ce e de știut... Ce se întâmplă”, îi spune Offred Comandantului (Cap. 29, p. 193).

^[65] Este evident că M. Atwood condamnă orice extremism: o Participuție ar fi la fel de îngrozitoare dacă „șapul ispășitor” ar fi o femeie dată pradă furiei bărbaților.

^[66] Barbara Hill Rigney, *Margaret Atwood*, Houndmills, MacMillan, Londra, 1987, p.121.

Table of Contents

I. NOAPTE

Capitolul unu

II. LA TÂRGUIELI

Capitolul doi

Capitolul trei

Capitolul patru

Capitolul cinci

Capitolul șase

III. NOAPTE

Capitolul șapte

IV. SALĂ DE AȘTEPTARE

Capitolul opt

Capitolul nouă

Capitolul zece

Capitolul unsprezece

Capitolul doisprezece

V. PUI DE SOMN

Capitolul treisprezece

VI. GOSPODĂRIE

Capitolul paisprezece

Capitolul cincisprezece

Capitolul șaisprezece

Capitolul șaptesprezece

VII. NOAPTE

Capitolul optsprezece

VIII. ZI DE NAȘTERE

Capitolul nouăsprezece

Capitolul douăzeci

Capitolul douăzeci și unu

Capitolul douăzeci și doi

Capitolul douăzeci și trei

IX. NOAPTE

Capitolul douăzeci și patru

X. PERGAMENTE PENTRU SUFLET

Capitolul douăzeci și cinci

Capitolul douăzeci și șase

Capitolul douăzeci și șapte

Capitolul douăzeci și opt
Capitolul douăzeci și nouă

XI. NOAPTE

Capitolul treizeci

XII. LA JEZEBEL

Capitolul treizeci și unu
Capitolul treizeci și doi
Capitolul treizeci și trei
Capitolul treizeci și patru
Capitolul treizeci și cinci
Capitolul treizeci și șase
Capitolul treizeci și șapte
Capitolul treizeci și opt
Capitolul treizeci și nouă

XIII. NOAPTE

Capitolul patruzeci

XIV. ACȚIUNE DE SALVARE

Capitolul patruzeci și unu
Capitolul patruzeci și doi
Capitolul patruzeci și trei
Capitolul patruzeci și patru
Capitolul patruzeci și cinci

XV. NOAPTE

Capitolul patruzeci și șase

NOTE ISTORICE LA POVESTIREA
CAMERISTEI

POSTFAȚĂ

DATE BIO-BIBLIOGRAFICE

Table of Contents

I. NOAPTE	3
Capitolul unu	3
II. LA TÂRGUIELI	5
Capitolul doi	5
Capitolul trei	11
Capitolul patru	17
Capitolul cinci	24
Capitolul şase	32
III. NOAPTE	38
Capitolul şapte	38
IV. SALĂ DE AŞTEPTARE	42
Capitolul opt	42
Capitolul nouă	49
Capitolul zece	54
Capitolul unsprezece	59
Capitolul doisprezece	62
V. PUI DE SOMN	68
Capitolul treisprezece	68
VI. GOSPODĂRIE	77
Capitolul paisprezece	77
Capitolul cincisprezece	85
Capitolul şaisprezece	93
Capitolul şaptesprezece	96
VII. NOAPTE	101
Capitolul optsprezece	101
VIII. ZI DE NAŞTERE	106
Capitolul nouăsprezece	106
Capitolul douăzeci	114
Capitolul douăzeci şi unu	122
Capitolul douăzeci şi doi	128

Capitolul douăzeci și trei	135
IX. NOAPTE	144
Capitolul douăzeci și patru	144
X. PERGAMENTE PENTRU SUFLET	150
Capitolul douăzeci și cinci	150
Capitolul douăzeci și șase	161
Capitolul douăzeci și șapte	165
Capitolul douăzeci și opt	173
Capitolul douăzeci și nouă	188
XI. NOAPTE	195
Capitolul treizeci	195
XII. LA JEZEBEL	201
Capitolul treizeci și unu	201
Capitolul treizeci și doi	210
Capitolul treizeci și trei	215
Capitolul treizeci și patru	222
Capitolul treizeci și cinci	228
Capitolul treizeci și șase	234
Capitolul treizeci și șapte	240
Capitolul treizeci și opt	247
Capitolul treizeci și nouă	258
XIII. NOAPTE	265
Capitolul patruzeci	265
XIV. ACȚIUNE DE SALVARE	271
Capitolul patruzeci și unu	271
Capitolul patruzeci și doi	276
Capitolul patruzeci și trei	282
Capitolul patruzeci și patru	287
Capitolul patruzeci și cinci	291
XV. NOAPTE	294
Capitolul patruzeci și șase	294
NOTE ISTORICE LA POVESTIREA CAMERISTEI	299
POSTFAȚĂ	317

